

Árs- og sjálfbærnisráýrsla Lífeyrissjóðs verzlunarmanna 2021

Árs- og sjálfbærnisrásla Lífeyrissjóðs verzlunarmanna 2021

Ársskýrsla

Ávarp stjórnarformanns	5
Inngangur	6
Eignasöfn	9
Lífeyrir	27
Þjónusta við sjóðfélaga	37
Áhættustýring	41
Stjórnarhættir	53

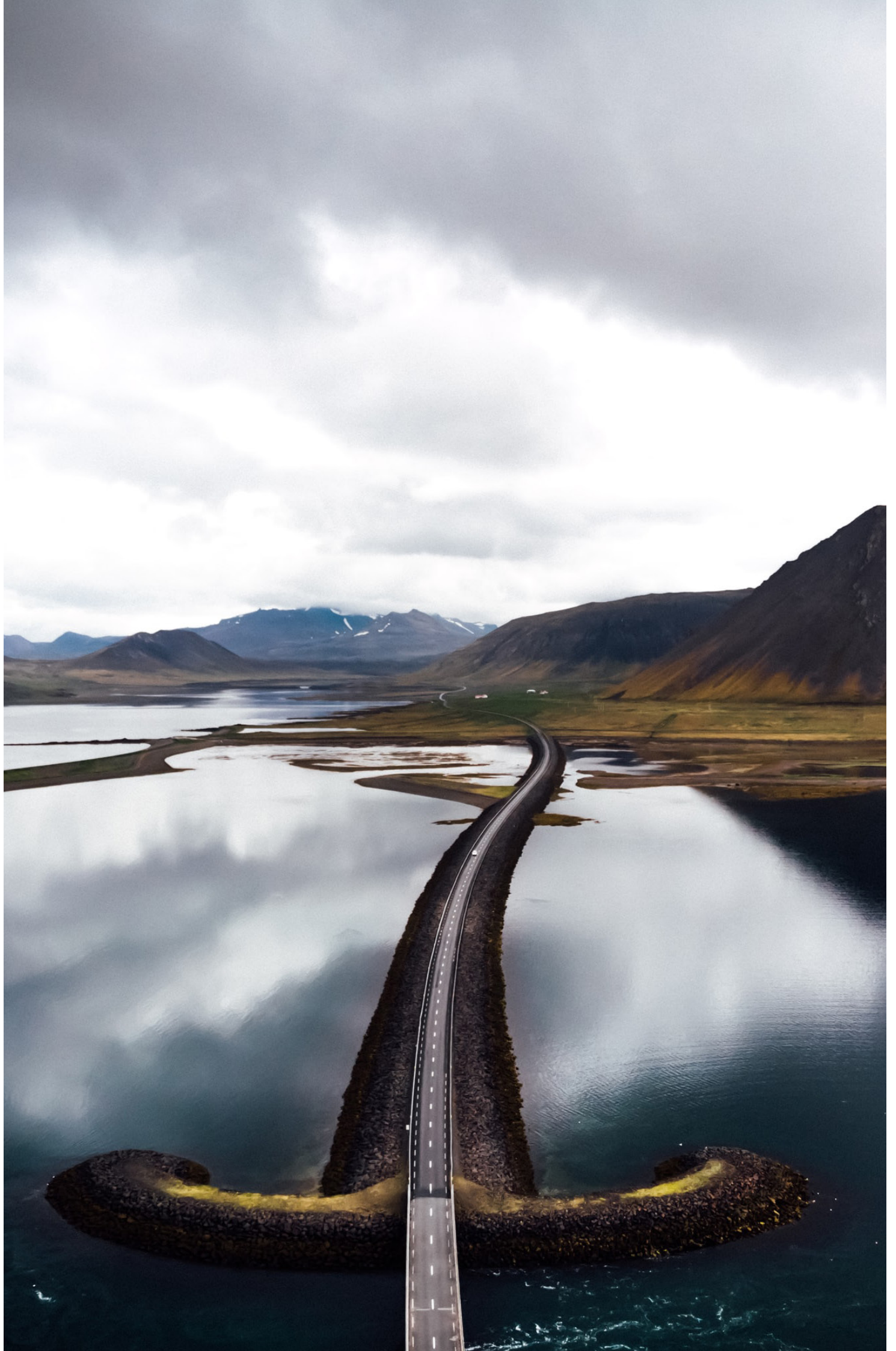
Sjálfbærnisrásla

Ávarp framkvæmdastjóra	69
Inngangur	69
Stefnumótandi áherslur	72
Viðskiptalíkan og skipurit	77
Haghafar	81
Samfélagsábyrgð	85
Lífeyrisafurðir	103
Umsýsla eignasafna og sjálfbærni	107
Lagacröfur og umboðsskylda	110
Viðauki	115

Ársreikningur	121
----------------------	-----

Deildaskiptur ársreikningur	183
------------------------------------	-----

Annual Report	189
----------------------	-----

Árið 2021 reyndist vera eitt hið jákvæðasta í nærri 65 ára sögu Lífeyrissjóðs verzlunarmanna, ekki aðeins hvað varðar afkomu sjóðsins heldur fjölmarga aðra þætti í rekstri hans og starfsemi. Þetta gerðist þrátt fyrir að ekki blési byrlega fyrir lífeyrissjóðum eða öðrum fjárfestum í byrjun ársins þegar heimsfaraldurinn COVID 19 var enn í algleymingi, vaxtaumhverfið gaf ekki tilefni til jákvæðra væntinga um arðsemi fjárfestinga og víða voru blikur á lofti á mörkuðum sem ekki juku bjartsýni vegna komandi árs. Ávöxtun sjóðsins á árinu reyndist góð og ekki síður langtímaávöxtun þegar litið er til síðustu áratuga.

Auk þessara ytri þátta blöstu við krefjandi viðfangsefni vegna aldursþróunar þjóðarinnar. Ævin lengist ár frá ári og því þurfa eignir sjóðsins að duga lengur en áður. Loks má nefna að miklar breytingar eiga sér stað um þessar mundir á fjárfestingarumhverfi lífeyrissjóða sem snúa að sjálfbærni og ábyrgum fjárfestingum.

Þrátt fyrir neikvæðar horfur í byrjun árs rættist furðu vel úr hinum ytri þáttum sem við sjálf getum varla eða alls ekki haft stjórn á. Engu að síður var stöðugt úr vöndu að ráða í hinu mikla óvissuumhverfi. Þá reyndi sannarlega á reynslu og þekkingu stjórnar, stjórnenda og starfsmanna sjóðsins.

Strax í byrjun ársins var ljóst að sterk tryggingafræðileg staða sjóðsins þýddi að lífeyrisréttindi mundu hækka á árinu. Um leið blasti við að innleiða yrði nýjar töflur um ævilíkur, svonefndar dánar- og eftirlífendatöflur, sem gætu haft í för með sér breytingar á réttindum einhverra hópa sjóðfélaga. Innleiðing dánar- og eftirlífendataflnanna frestaðist til þessa árs en réttindin hækkuðu um 10% í nóvember og uppsöfnuð hækkun til lífeyrisþega greidd út sem eingreiðsla í þeim mánuði.

Þetta var vissulega afar ánægjuleg breyting og bætti hag allra lífeyrisþega hjá sjóðnum, sem nú fá greiddan 10% hærrí lífeyri en ella. Það þýðir hins vegar að innleiðing nýrra dánar- og eftirlífendataflna bíður þess að verða framkvæmd á þessu ári, 2022. Ætlan okkar er að gera það með þeim hætti að sjóðfélagar verði sem minnst varir við breytingar og að ekkert breytist hjá þeim sem komnir eru á lífeyrisaldur eða nálægt honum.

Um langt árabíl hefur verið unnið að undirbúningi breytinga sem við nefnum *ábyrgar fjárfestingar*. Gerð er ítarleg grein fyrir þeim í sjálfbærnisráðgjafarýrslu sjóðsins hér í ársskýrslunni. Á árinu 2021 var komið að því að birta þessar breytingar (sem höfðu sumar hverjar verið innleiddar áður í áföngum) sem heildstæða stefnu um ábyrgar fjárfestingar. Þetta er stórt skref og kann að virðast við fyrstu sýn sem sjóðurinn sé að eltast við tiskufyrirbæri eða stundarvinsældir. Svo er þó alls ekki.

Stefnan um ábyrgar fjárfestingar hefur á engan hátt í för með sér að sjóðurinn slái af kröfum um arðbærni og áreiðanleika fjárfestinga. Hins vegar er stefnan sett á fjárfestingar sem standast breyttar kröfur til þeirra sem eru óðum að verða ráðandi í heiminum, ekki sist hjá stærstu fjárfestunum. Að sitja hjá þegar slík þróun á sér stað hefði í för með sér afar mikla áhættu fyrir sjóðinn, ekki sist hættu á að missa af góðum fjárfestingartækifærum en einnig og ekki síður að sitja uppi með illa eða alls ekki seljanlegar eignir sem ekki lengur standast kröfur um ábyrgð og sjálfbærni.

Lífeyrissjóður verzlunarmanna hefur vaxið og dafnað undanfarin ár, eignir í sjóðnum eru nú ríflega 1.200 milljarðar króna og jukust á árinu um nærri 190 milljarða. Þar af voru tekjur af fjárfestingum ríflega 174 milljarðar sem er til vitnis um afar vel heppnaða starfsemi sjóðsins og trausta fjárfestingarstefnu.

Það eru ekki aðeins eignir í sjóðnum sem hafa aukist heldur vex og dafnar öll starfsemi hans. Sjóðfélögum fjölgar, lífeyrisgreiðslur aukast og lífeyrisþegum fjölgar. Þetta hefur óhjákvæmilega í för með sér að starfsfólki fjölgar til að annast fjölmarga þætti rekstrarins og starfseminnar. Lífeyrissjóður verzlunarmanna býr svo vel að hafa í sinni þjónustu afar hæfa starfskrafta á hverjum pósti enda værum við ekki í þessari góðu stöðu nema svo væri.

Nú á vordögum 2022 eru enn á ný blikur á lofti sem hafa áhrif um allan heim. Hernaðaráttök í Úkraínu ógna daglegu lífi um alla heimsbyggðina og þar með sjóðsins okkar. Þá gerum við það sem við getum gert: Beitum allri þeirri þekkingu, reynslu og útsjónarsemi sem við ráðum yfir til að tryggja sem best má verða afkomu sjóðsins og þá um leið sjóðfélaga að loknu ævistarfi. Að því sögðu þakka ég fyrir hönd stjórnar sjóðfélögum samfylgdina á árinu og starfsfólki sjóðsins fyrir ánægjulegt og árangursríkt samstarf.

Jón Ólafur Halldórsson
stjórnarformaður

Inngangur

Lífeyrissjóður verzlunarmanna (LV) var stofnaður þann 1. febrúar 1956 sem gerir hann að einum elsta starfandi lífeyrissjóði landsins. Kjarnastarfsemi sjóðsins lýtur að móttöku iðgjalda, ávöxtun eigna í eignasöfnum sjóðsins og útgreiðslu lífeyris. LV er samtryggingarsjóður og er hlutverk hans að tryggja sjóðfélögum víðtæk lífeyrisréttindi og verðmæta tryggingavernd við áföll.

Öllum launþegum, og þeim sem stunda atvinnurekstur, er skylt samkvæmt lögum að greiða iðgjald til lífeyrissjóðs frá og með 16 ára til 70 ára aldurs. Launþegar, sem eru félagar í VR, eiga aðild að sjóðnum. Aðild eiga jafnframt félagar í öðrum samtökum verzlunarmanna og þeir sem njóta starfskjara samkvæmt kjarasamningi VR eða starfa á starfssviði sjóðsins. Enn fremur er þeim launþegum rétt og skylt að eiga aðild að sjóðnum sem njóta ekki starfskjara samkvæmt kjarasamningi VR og eiga ekki skyldu aðild að öðrum lífeyrissjóði. Sjálfstæðum atvinnurekendum og sjálfstætt starfandi einstaklingum er heimilað aðild að sjóðnum.

Sjóðurinn er langtímafjárfestir sem ávaxtar fjármuni sjóðfélaga með það að markmiði að ná sem bestri ávöxtun að teknu tilliti til áhættu með sjálfbærni að leiðarljósi.

LV rekur þrjár réttindaeildir, sameignardeild og tvær séreignardeildir, fyrir almenna séreign annars vegar og tilgreinda séreign hins vegar.

Í árs- og sjálfbærnisráskýrslu sjóðsins fyrir árið 2021 er gerð grein fyrir starfsemi sjóðsins.

Stjórn

Stjórn sjóðsins er skipuð átta mönnum. Fjórir eru tilnefndir af stjórn VR, þrjú af Samtökum atvinnulífsins og einn af Félagi atvinnurekenda. Aðildarsamtök sjóðsins tilnefna hver fyrir sig einn stjórnarmann til vara. VR tilnefnir stjórnarmenn til fjögurra ára í senn en tilnefningartími stjórnarmanna, sem tilnefndir eru af Samtökum atvinnulífsins og Félagi atvinnurekenda, er tvö ár. Stjórn sjóðsins skipa:

Jón Ólafur Halldórsson formaður
Stefán Sveinbjörnsson varaformaður
Árni Stefánsson
Bjarni Þór Sigurðsson
Guðný Rósa Þorvarðardóttir
Guðrún Johnsen
Helga Ingólfssdóttir
Sigrún Helgadóttir

- » Árni Stefánsson, Jón Ólafur Halldórsson og Sigrún Helgadóttir eru tilnefnd af Samtökum atvinnulífsins og varamaður er Bjarni Már Gylfason.
- » Bjarni Þór Sigurðsson, Guðrún Johnsen, Helga Ingólfssdóttir og Stefán Sveinbjörnsson eru tilnefnd af VR og varamaður er Smári Freyr Jóhannsson.
- » Guðný Rósa Þorvarðardóttir er tilnefnd af Félagi atvinnurekenda og varamaður er Guðrún Ragna Garðarsdóttir.

Stjórnin ber ábyrgð á starfsemi sjóðsins samkvæmt ákvæðum laga og samþykktum hans. Meðal þess sem stjórnin fjallar um á fundum sínum eru breytingar á samþykktum, mótun áhættu-, fjárfestingar- og hluthafastefnu, eftirlit með fjárfestingum, mótun innra eftirlits, lánareglur, fjárhagsáætlanir og kynningarmál.

Á liðnu ári kom stjórnin saman átján sinnum til fundar og frá stofnun sjóðsins hafa verið haldnir 1190 stjórnarfundir.

Nánari upplýsingar um stjórnarmenn eru í stjórnarháttayfirlýsingu.

Stjórnendur og starfsfólk

Hjá sjóðnum er 51 starfsmaður og er starfsemi hans skipt í sjö megin svið; eignastýringu, lífeyri, áhættustýringu, lögfræði, fjármál, rekstur og upplýsingatækni. Framkvæmdastjóri og forstöðumenn sviða skipa framkvæmdastjórn sjóðsins.

Framkvæmdastjóri er Guðmundur Þ. Þórhallsson. Hann hefur gegnt starfi framkvæmdastjóra frá árinu 2009 Framkvæmdastjóri annast daglegan rekstur, mótur og innleiðir langtímaáherslur í stefnum sjóðsins og samræmir og samþættir helstu aðgerðir hans.

Lögfræðisvið, forstöðumaður er Tómas Njáll Möller. Hann hóf störf sem lögfræðingur sjóðsins 2008. Lögfræðisvið veitir stjórn, framkvæmdastjóra og sviðum sjóðsins lögfræðiráðgjöf og tekur þátt í úrlausn margbættra viðfangsefna og hagsmunagæslu fyrir sjóðsins. Sviðið veitir einnig ráðgjöf varðandi stjórnarhætti og annast samþættingu sjálfbærni í starfseminni. Á sviðinu starfa tveir lögfræðingar.

Eignastýringarsvið, forstöðumaður er Arne Vagn Olsen. Hann gekk til liðs við sjóðinn árið 2018. Eignastýring stýrir eignasöfnun sjóðsins, mótur og innleiðir fjárfestingastefnu hans. Starfsmenn eru fimm.

Lífeyrissvið, forstöðumaður er Margrét Kristinsdóttir. Hún hóf störf hjá sjóðnum árið 1995. Lífeyrissvið annast lífeyrisráðgjöf, mótur og innleiðir þróun lífeyrisafurða og úrskurð lífeyris. Sérígnardeildir sjóðsins eru hluti af lífeyrissviði. Auk trúnaðarlæknis eru sex starfsmenn á lífeyrissviði.

Áhættustýringarsvið, forstöðumaður er Magnús Helgason. Hann gekk til liðs við sjóðinn árið 2015. Áhættustýring mótur og innleiðir áhættu- og áhættustýringarstefnu sjóðsins, framkvæmir áhættumat og greiningar og kemur að mótun og framkvæmd eftirlitskerfis sjóðsins. Í áhættustýringu starfa 2 starfsmenn.

Fjármálasvið, forstöðumaður er Valgarður I. Sverrisson. Hann hóf störf hjá sjóðnum árið 1986. Fjármálasvið ber m.a. ábyrgð á fjárhagsbókhaldi, miðvinnslu og greiðslu reikninga og kemur að gerð ársreiknings. Á fjármálasviði eru 5 starfsmenn.

Upplýsingatæknisvið, forstöðumaður er Haraldur Arason. Hann hóf störf hjá sjóðnum árið 1986. Upplýsingatæknisvið þróar upplýsingakerfi sjóðsins, hefur umsjón með útvistun, notendapjónustu og rekstri vélbúnaðar. Á sviðinu starfa 7 starfsmenn.

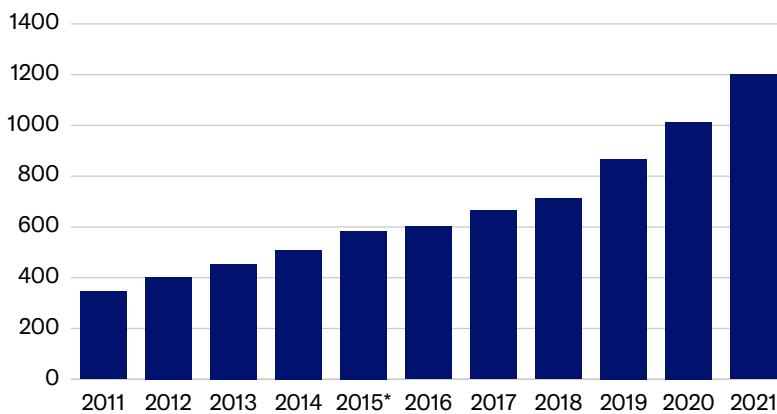
Rekstrarsvið, forstöðumaður er Hildur Hörn Daðadóttir. Hún hóf störf hjá sjóðnum árið 2021. Rekstrarsvið annast innri þjónustu og ytri þjónustu til sjóðfélaga. Á sviðinu starfa 23 starfsmenn í fimm deildum: gæðastjórn, mannauður, þjónustuver, skráning iðgjalda og lánadeild.

Eignasöfn LV samanstanda af eignasafni sameignardeildar og fjórum séreignadeildum; Verðbréfaeild og Ævileiðum I-III.

Hrein eign allra eignasafna LV nam 1.201 milljarði króna í árslok 2021 en var 1.013 milljarðar króna í árslok 2020. Aukning eigna nam 188 milljörðum króna eða 19%. Þar munar mest um fjármunatekjur sjóðsins sem námu um 174 milljörðum króna.

Hrein eign í lok árs í milljörðum króna

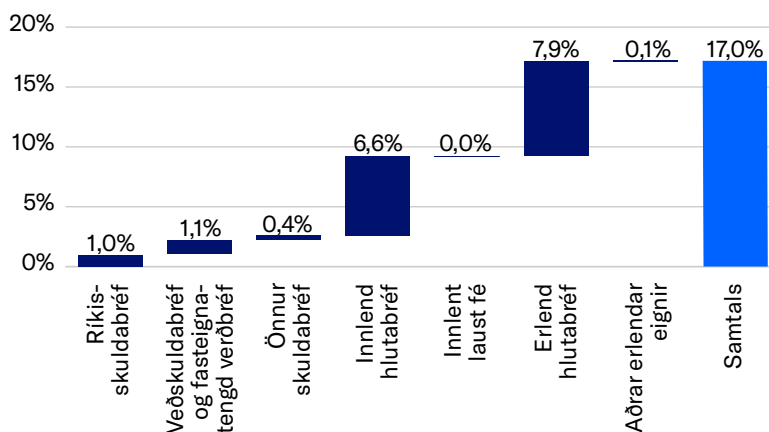
Sameignardeild

Tekjur af eignasafni sameignardeildar námu rúmlega 170 milljörðum króna á árinu 2021 og hafa þær aldrei verið hærrí í sögu sjóðsins. Nafnávöxtun sameignardeildar á árinu 2021 var 17,0% sem samsvarar 11,6% raunávöxtun. Hrein ávöxtun, þegar rekstrarkostnaður hefur verið dreginn frá fjárfestingatekjum, var 16,9% sem samsvarar 11,5% hreinni raunávöxtun.

Hrein árleg raunávöxtun síðustu fimm ára var 8,8%, 7,6% síðustu 10 ár, 5,2% síðustu 20 ár og 5,5% síðustu 30 árin.

Ávöxtunartölur ársins bera með sér að árið 2021 var eindæma gott. Þrátt fyrir hækkandi vaxtastig hérlendis og erlendis voru aðstæður hagfelldar flestum eignamörkuðum eins og nánar er vikið að síðar. Líkt og á árinu 2020 skiluðu allir sjö eignaflokkar sjóðsins jákvæðri ávöxtun og um 85% af ávöxtun ársins má rekja til innlendrar og erlendar hlutabréfaeignar sameignadeildar eins og fram kemur á mynd.

Ávöxtunartölur eignaflokka LV fyrir árið 2021

Líkt og fram kemur í fjárfestingarstefnu LV er bæði ávöxtun eignasafna og undirliggjandi eignaflokka borin saman við viðmiðunarvísitölur er mæla ávöxtun þeirra markaða er vísitölurnar taka til. Í tilfalli innlendrar skuldabréfa sameignardeildar eru viðmiðunarvísitölur þó ekki samanburðarhæfar enda eru um 75% innlendrar skuldabréfaeignar LV færð á kaupávöxtunarkröfu í árslok. Slíkar eignir taka ekki mið af markaðsaðstæðum hverju sinni og því hefur hærra eða lægra vaxtastig ekki áhrif líkt og raunin er með skuldabréf sem færð eru á gangvirði. Aðrir eignaflokkar eru samanburðarhæfir og er árangur helstu eignaflokka ársins 2021 eftirfarandi:

Eignaflokkur	Viðmið	Ávöxtun sameignardeildar 2021	Ávöxtun viðmiðs 2021
4. Innlend hlutabréf	OMX Iceland all-share GI	40,2%	42,1%
Þar af skráð hlutabréf	OMX Iceland all-share GI	44,5%	42,1%
6. Erlend hlutabréf	MSCI Daily Total Return Net World í ISK	20,1%	24,9%
Þar af skráð hlutabréf og hlutabréfasjóðir	MSCI Daily Total Return Net World í ISK	21,3%	24,9%

Eins og fram kemur í skýringu 10 í ársreikningi er munurinn á gangvirði og kaupávöxtunarkröfu skuldabréfa, sem nú eru færð á kaupávöxtunarkröfu, um 32,9 milljarðar króna í árslok 2021 samanborið við 33 milljarða króna í árslok 2020. Fjármunatekjur ársins hefðu því verið 0,1 milljarði lægri en ársreikningur segir til um væru skuldabréfin færð á gangvirði en slík breyting hefði óveruleg áhrif á ávöxtun ársins eins og fram kemur í skýringu 24 í ársreikningi.

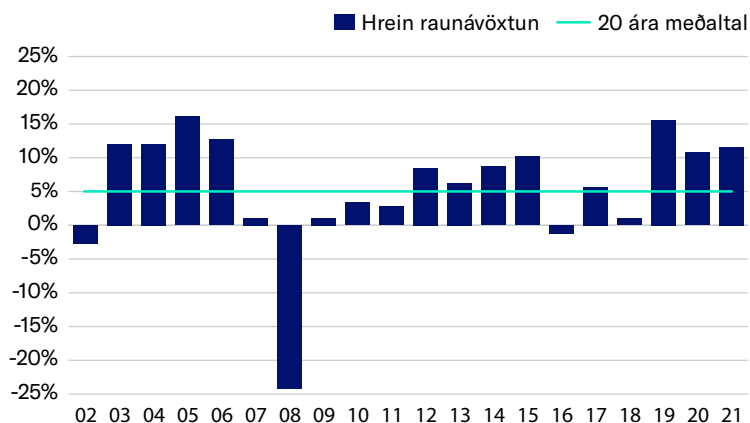
Langtímaávöxtun

Lífeyrissjóðurinn er langtímafjárfestir sem horfir til langs tíma við val á fjárfestingakostum. Reynslan sýnir að á löngum tíma er þeim umbunað með hærri langtímaávöxtun sem eru tilbúnir að taka á sig verðsveiflur.

Langtíma raunávöxtun LV

Raunávöxtun	2021
Hrein raunávöxtun	11,6%
Fimm ára ársávöxtun	8,8%
Tíu ára ársávöxtun	7,6%
Tuttugu ára ársávöxtun	5,2%
Þrjátíu ára ársávöxtun	5,5%

Raunávöxtun síðustu 20 ára

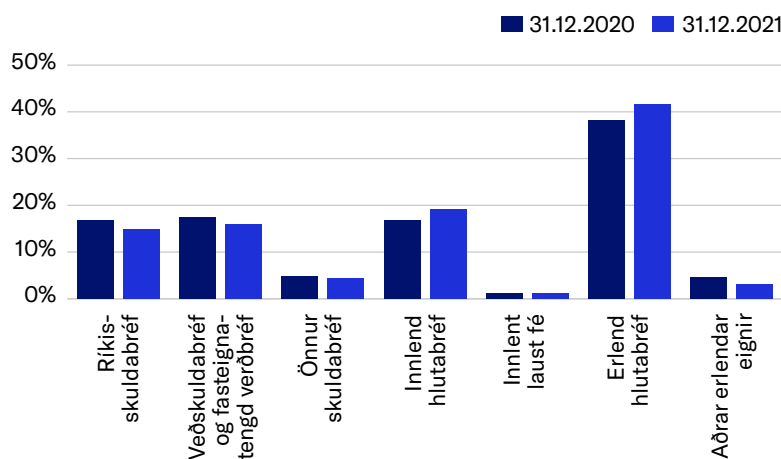
Eignasafn sameignardeildar

Hrein eign sameignardeildar LV nam 1.175 milljörðum króna í árslok 2021 en var 992 milljarðar króna í árslok 2020. Aukning eigna nam 183 milljörðum króna eða 18%. Þar munar mest um fjármunatekjur sjóðsins sem námu um 170 milljörðum króna.

Eignasafn sameignardeildar er ávaxtað í sjö eignaflokkum sem dreifast á 58 lönd og 5.800 undirliggjandi eignir. Á eftirfarandi mynd sést að vægi erlendra eigna jókst úr 43,1% í árslok 2020 og í 44,6% í árslok 2021. Sé einungis horft á verðbréfaeign nemur hlutfall erlendra eigna 45,1% sbr. skýringu 12 í ársreikningi. Aukningin kemur meðal annars til af hækkun erlendra hlutabréfa á árinu auk þess sem hrein gjaldeyriskaup námu um 15,4 milljörðum króna.

Aukið vægi erlendra eigna er í samræmi við fjárfestingarstefnu sjóðsins þar sem áhersla er lögð á áhættudreifingu eignasafns, meðal annars með fjárfestingum erlendis.

Samanburður á eignaflokkum sameignardeildar LV í árslok 2020 og 2021

Vægi hlutabréfa nam um 60,7% í árslok 2021. Hlutfallið hafði hækkað undanfarin ár vegna fjárfestinga í hlutabréfum og hækkunar á hlutabréfamörkuðum, innlendum sem erlendum. Búast má við að vægi erlendra skuldabréfa aukist á árinu 2022.

Verðbréfavíðskipti

LV ráðstafaði ríflega 291 milljarði króna til verðbréfaкупа og sjóðfélagalána á árinu 2021 samanborið við 170 milljarða á árinu 2020. Seld voru verðbréf fyrir 286 milljarða króna en fyrir 75 milljarða árið áður.

Á árinu 2021 var sem fyrr lögð áhersla á aukna áhættudreifingu og var í því skyni m.a. keyptur gjaldeyrir fyrir um 15,4 milljarða króna til fjárfestingar í erlendum eignum.

Einnig var lögð áhersla á áhættudreifingu innan eignaflokka, m.a. með fjárfestingu í sértrygðum skuldabréfum fyrir um 17 milljarða og ríkisskuldabréfum fyrir um 15 milljarða króna. Sjóðurinn seldi fyrir um 4,5 milljarða króna umfram kaup í innlendum hlutabréfum á árinu 2021. Helst ber þar að nefna sölu á eignarhlut í Marel og kaup á eignarhlut í Íslandsbanka.

Innlend hlutabréf

Heildarvísitala íslenskra hlutabréfa (OMXIGI) hækkaði um 42,1% á árinu 2021. Vísitalan segir til um ávöxtun þeirra hlutafélaga sem skráð eru á aðallista Kauphallarinnar í árslok 2021 að teknu tilliti til arðs. Það má segja að árið hafi verið gott í öllum tilfellum en öll tuttugu félögin í heildarvísitölu hlutabréfa skiluðu jákvæðri ávöxtun.

Velta með hlutabréf á aðallista Kauphallarinnar nam 1.071 milljörðum króna eða um 4,3 milljörðum að meðaltali hvern dag, sem er um 77% veltuaukning frá fyrra ári. Markaðsverðmæti skráðra hlutabréfa í árslok var um 2.556 milljarður og stækkaði markaðurinn um tvo þriðju frá fyrra ári.

Fjögur félög voru skráð á árinu þegar Íslandsbanki hf., Síldarvinnslan hf., Fly Play hf., og Solid Clouds hf. komu öll ný á íslenskan hlutabréfamarkað. Segja má að árið hafi einkennst af miklum umsvifum almennra fjárfesta á íslenskum hlutabréfamarkaði á nýjan leik. Sérstaklega ber að nefna útboð Íslandsbanka, stærsta hlutafjárútboð Íslandssögunnar með þátttöku um 24.000 fjárfesta. Seðlabanki Íslands upplýsir að fjárfestingar í innlendum hlutabréfasjóðum hafi aukist tölvuvert á árinu.

Hlutabréfaviðskipti og ávöxtun

Vægi innlendra hlutabréfa í eignasafni sjóðsins í árslok 2021 nam 19,1% en var 16,7% í árslok 2020. Aukið vægi skýrist einna helst af hækkanði gengi innlendra hlutabréfa. Heildararðgreiðslur af innlendum hlutabréfum námu um 2,7 milljörðum króna á árinu.

Á árinu 2021 var nafnávöxtun innlendra hlutabréfa LV 40,2% sem samsvarar 33,7% raunávöxtun. Þar af nam nafnávöxtun skráðra hlutabréfa 44,5% sem samsvarar 37,8% raunávöxtun.

Ef rýnt er í ávöxtun innlendra hlutabréfa til lengri tíma litið sést að þau hafa skilað góðri ávöxtun síðustu 3, 5 og 10 ár. Rétt er að taka fram að hér er bæði um skráð og óskráð hlutabréf að ræða.

Árleg nafnávöxtun tímabila	1 ár	3 ár	5 ár	10 ár
Innlend hlutabréf	40,2%	28,9%	17,1%	17,0%

Innlend hlutabréfaeign í árslok	2021	2020
Eign í milljónum króna	228.677	168.472
Hlutfall af eign	19,06%	16,65%

Fimm stærstu eignir lífeyrissjóðsins í skráðum innlendum hlutafélögum í milljónum króna

Félag	Fjárhæð
Marel hf.	43.736
Arion banki hf.	27.846
Brim hf.	16.162
Eimskipafélag Íslands hf.	10.919
Kvika banki hf.	10.825

Nánari upptalningu á eign sjóðsins í einstökum hlutafélögum má sjá í skýringu 9 í ársreikningi.

Fjárfesting í innlendum framtakssjóðum, þar með talið sprotasjóðum

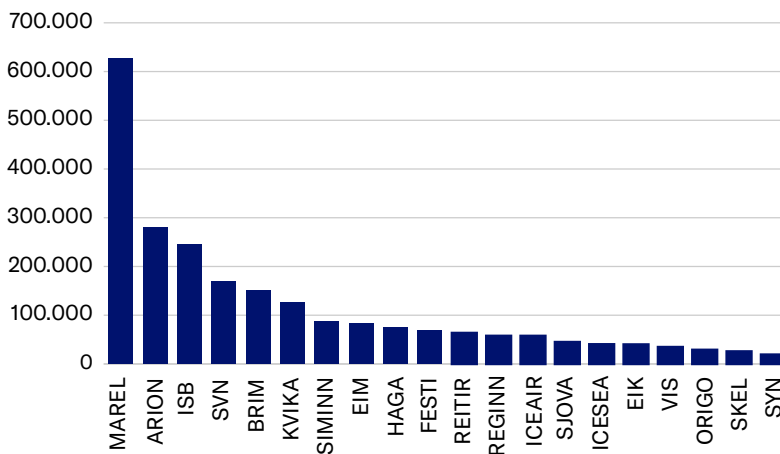
Á undanförunum árum hefur sjóðurinn skuldbundið sig til þátttöku í innlendum framtakssjóðum og nemur eignarhlutur sjóðsins í slíkum sjóðum á bilinu 9 til 20%. Megintilgangur innlendra framtakssjóða er að fjárfesta í íslensku atvinnulífi og horfa þeir ýmist til sprotafyrirtækja, lítilla og meðalstórra fyrirtækja eða stærri fyrirtækja er stefna á skráningu í Kauphöll Íslands. Í lok árs 2021 námu óádragnar áskriftarskuldbindingar sjóðsins til innlendra áskriftarsjóða um 13,4 milljörðum króna.

Upptalning á innlendum framtakssjóðum er í skýringu 9 í ársreikningi.

Ávöxtun heildarvísitölu innlendra skráðra hlutabréfa (OMXIGI) á árinu 2021, með arði

Markaðsvirði hlutafélaga á NASDAQ Ísland í milljörðum króna í árslok 2021

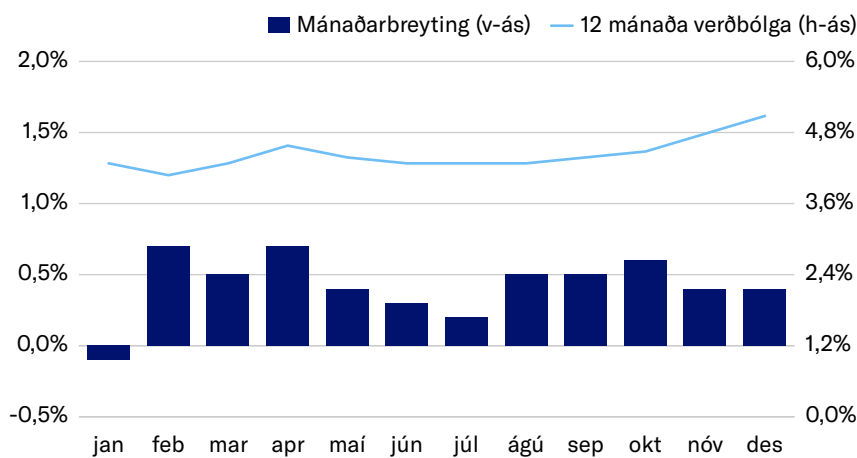

Innlend skuldabréf

Á árinu 2021 var viðspyrna hagkerfisins kröftug eftir 6,6% samdrátt VLF árið 2020. Í Peningamálum Seðlabanka Íslands, útgefnum í febrúar 2022, er áætlað að hagvöxtur ársins 2021 hafi verið 4,9% og svipuðum hagvexti er spáð árið 2022. Störfum fjölgar áfram og atvinnuleysi minnkar og áætlað er að framleiðslulakinn, sem myndaðist í kjölfar COVID-19-farsóttarinnar, sé horfinn.

Verðbólga jókst jafnt og þétt árið 2021 og var 5,7% í janúarmælingu 2022. Verðbólguhorfur hafa því versnað töluvert að undanförunu sem má fyrst og fremst rekja til kröftugri efnahagsbata innanlands og mikillar hækkunar húsnæðisverðs. Þá hafa alþjóðlegar verðhækkningar verið meiri en gert var ráð fyrir. Seðlabankinn spáir því að verðbólga verði yfir 5% fram eftir árinu 2022 og verði ekki komin undir 4% fyrir en í ársbyrjun 2023.

Þróun verðbólgu á árinu 2021

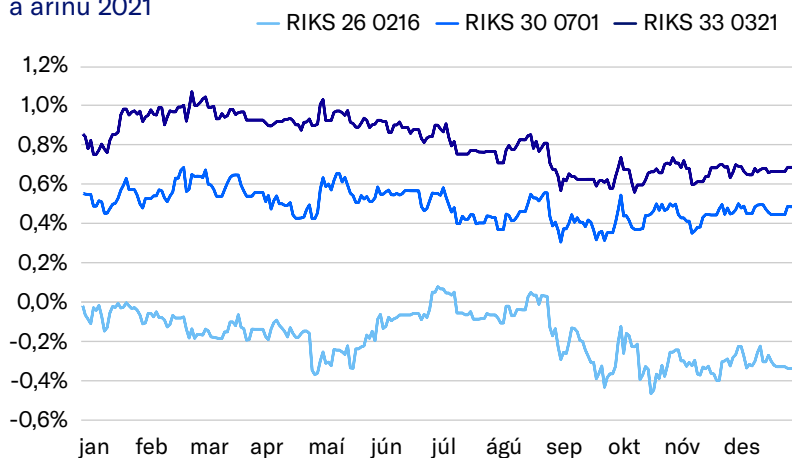
Myndin sýnir þróun á verðbólgu milli ára (línurit) og mánaðar (súlurit)

Þróun innlendra vaxta á árinu 2021

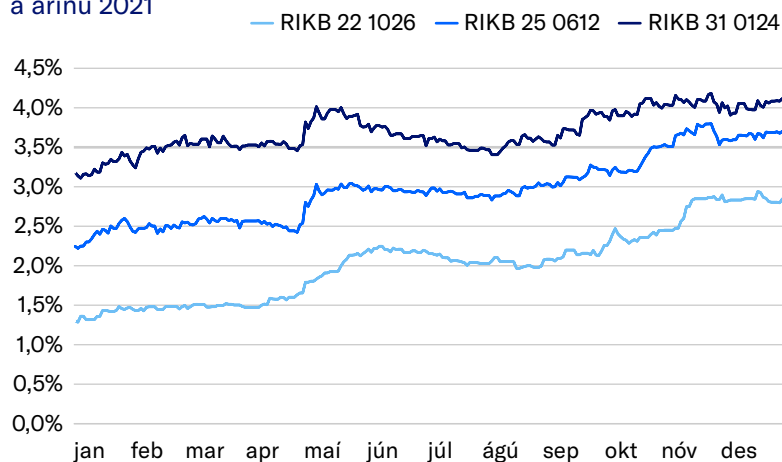
Í ljósi kröftugar viðspyrnu í efnahagslífinu, aukinnar verðbólgu og verðbólguhorfa hækkaði Seðlabankinn stýrivexti um 1,25 prósentustig á árinu 2021, úr 0,75% í 2,00%, eftir fimm vaxtalækkningar árið áður. Framvirkir vextir á ríkisskuldabréfamarkaði benda jafnframt til þess að markaðsaðilar búist við áframhaldandi hækkun vaxta.

Ávöxtunarkrafa á óverðtryggðum skuldabréfum hækkaði nokkuð á árinu samhliða stýrivaxtahækkunum og lakari verðbólguhorfum. Ávöxtunarkrafa langra óverðtryggðra ríkisbréfa hækkaði um 0,9 prósentustig á árinu 2021 og ávöxtunarkrafa styttri ríkisbréfa um allt að 1,5 prósentustig. Ávöxtunarkrafa verðtryggðra ríkisbréfa lækkaði aftur á móti um 0,1 til 0,3 prósentustig. Ávöxtun á skuldabréfamarkaði var því mismikil allt eftir því hvort um verðtryggð eða óverðtryggð skuldabréf var að ræða. Til að mynda lækkaði óverðtryggð ríkisskuldabréfavísitala Kviku um 1,5% en verðtryggð hluti hennar hækkaði um 6,7%.

Ávöxtunarkrafa verðtryggðra ríkisskuldabréfa á árinu 2021

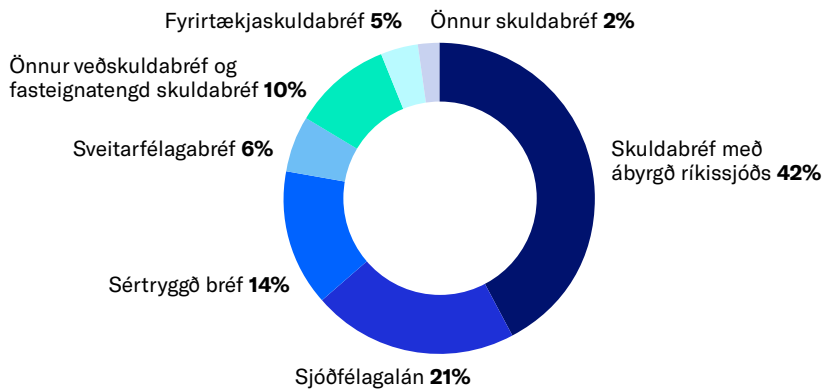
Ávöxtunarkrafa óverðtryggðra ríkisskuldabréfa á árinu 2021

Skuldabréfaeign LV og ávöxtun

Innlend skuldabréfaeign sameignadeildar, að skuldabréfasjóðum og sjóðfélagalánum meðtöldum, nam 419 milljörðum króna í árslok 2021 samanborið við 393 milljarða árið áður. Innlend skuldabréf eru um 35% af eignum sjóðsins en hlutfallið var 39% í árslok 2020. Lífeyrissjóðurinn hefur um langt árabil fjárfest í innlendum skuldabréfum og vega þar þyngst skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs ásamt veðskuldabréfum og öðrum fasteignatengdum verðbréfum.

Skuldabréfasafn í árslok 2021

Skuldabréfasafn í árslok 2021. Myndin sýnir flokkun innlendra skuldabréfa sjóðsins. Ríkistryggð skuldabréf eru nú um 42% og sjóðfélagalán 21% af skuldabréfasafni sjóðsins.

Veitt voru ný sjóðfélagalán á árinu fyrir 20,4 milljarða króna en hrein útlán voru neikvæð um 9,3 milljarða króna. Hlutfall sjóðfélagalána af innlendu skuldabréfasafni nemur 20,7% í árslok 2021 en var 24% í árslok 2020.

Á árinu 2021 skilaði skuldabréfasafn sjóðsins í heild sinni 6,4% ávöxtun. Ef rýnt er í ávöxtun mismunandi hluta skuldabréfasafnsins yfir lengra tímabil sést að ávöxtun hefur verið góð undanfarin 1, 3, 5 og 10 ár:

Árleg ávöxtun tímabila	1 ár	3 ár	5 ár	10 ár
Ríkisskuldabréf	6,1%	7,5%	7,5%	8,1%
Veðskuldabréf og önnur fasteignatengd verðbr.	6,4%	6,4%	6,3%	6,5%
Önnur skuldabréf	7,4%	7,5%	7,0%	12,0%

Þess ber að geta þegar ávöxtunartölur skuldabréfasafns eru rýndar að stór hluti safnsins er færður á kaupkröfu og hreyfist því ekki í takti við markaðsvexti dag frá degi.

Erlend verðbréf

Heimsvísitala Morgan Stanley, sem mælir breytingu hlutabréfaverðs á þróuðum mörkuðum, hækkaði um 21,8% í USD á árinu 2021. Mælt í krónum hækkaði vísitalan hins vegar um 24,9%

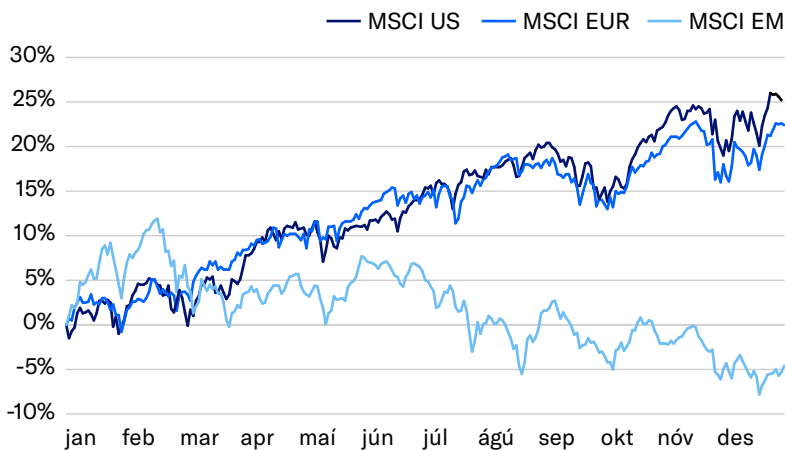
Sé horft til einstakra hlutabréfamarkaða hækkuðu hlutabréf í Bandaríkjunum (MSCI USA) um 25,2% mælt í USD en um 28,3% mælt í krónum. Hlutabréf í Evrópu (MSCI Europe) hækkuðu um 22,4% mælt í EUR en hækkuðu um 15,7% mælt í krónum. Hlutabréf nýmarkaðsríkja (MSCI Emerging Markets) lækkuðu um 4,6% mælt í USD en lækkuðu um 2,6% mælt í krónum. Þessar vísitölur segja til um ávöxtun að teknu tilliti til arðs.

Þróun heimsvísitölu MSCI á árinu 2021

Verðþróun heimsvísitölu MSCI 2021 í USD, með arði

Verðþróun á hlutabréfamörkuðum á árinu 2021

Ávöxtun á erlendum hlutabréfamörkuðum á árinu 2021 í grunnmynt, með arði.

Erlend verðbréf og ávöxtun

LV hefur frá árinu 1994 fjárfest á erlendum verðbréfamörkuðum í því skyni að dreifa áhættu í eignasafni. Fjárfestingar sjóðsins hafa frá þeim tíma skilað góðri ávöxtun þó vissulega séu sveiflur á hlutabréfamörkuðum erlendis sem hérlendis. Fjárfestingar í erlendum verðbréfum eru hugsaðar til langs tíma.

Í árslok 2021 nam erlend verðbréfaeign sameignardeildar, auk erlends lausafjár, um 525 milljörðum króna en var 427 milljarðar í árslok 2020. Erlend verðbréfaeign er um 45% af heildareignum og hefur vaxið undanfarin ár í samræmi við aukna áherslu á áhættudreifingu í eignasafninu.

Stærstur hluti erlenda eignsafnsins er ávaxtaður í skráðum erlendum hlutabréfum, ýmist í sérgreindum söfnum (93 milljarðar króna) eða hlutabréfasjóðum (um 313 milljarðar) auk þess sem sjóðurinn á eignarhlut í Össuri hf. sem skráður er í dönsku kauphöllinni.

Tæplega 65 milljarðar króna eru ávaxtaðir í framtakssjóðum (e. private equity) en slíkir sjóðir sérhæfa sig í fjárfestingu í óskráðum fyrirtækjum með það að markmiði að bæta rekstur og þar með virði þeirra. Þá á sjóðurinn einnig hlut í óskráðum innviða- og fasteignasjóðum fyrir rúmlega 16 milljarða króna.

Á árinu 2021 skiluðu erlend hlutabréf sjóðsins 20,1% ávöxtun í ISK samanborið við 24,9% ávöxtun viðmiðunarvísitölunnar og er þá horft bæði til skráðra og óskráðra erlendra hlutabréfa.

Ef rýnt er í ávöxtun erlendra hlutabréfa sjóðsins til lengri tíma litið sést að þau hafa skilað ágætri ávöxtun síðustu 3, 5 og 10 ár.

Árleg ávöxtun tímabila	1 ár	3 ár	5 ár	10 ár
Erlend hlutabréf	20,1%	25,4%	18,4%	13,6%

Gengi krónunnar styrktist um 2,4% á árinu 2021 en breytingar gagnvart einstökum gjaldmiðlum voru mismiklar. Þannig veiktist krónan gagnvart USD um 2,5% og um 1,3% gagnvart GBP en styrktist um 5,4% gagnvart EUR.

Erlend verðbréfaeign ásamt erlendu lausu fé í árslok 2015-2021

	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Eign í milljónum króna	523.798	427.579	366.797	244.946	218.146	158.920	152.914
Hlutfall af eignum	45%	43%	40%	35%	33%	26%	26%

Nánari sundurliðun á erlendri verðbréfaeign í árslok má sjá í skýringu 9 í ársreikningi.

Séreignardeildir

Í árslok 2021 var séreignarsparnaður LV ávaxtaður í fjórum fjárfestingarleiðum: Ævileið I, Ævileið II, Ævileið III og Verðbréfaeið. Fjárfestingarleiðirnar eru ólíkar, með mismikla áhættu og ávöxtunarmöguleika.

Ævilína býður upp á sjálfvirkan flutning milli Ævileiða eftir aldri sjóðfélaga. Heimilt er að flytja inneign úr Verðbréfaeið í Ævileiðir en ekki er heimilt að flytja úr Ævileiðum í Verðbréfaeið.

Séreignardeild

í milljónum króna

	2021	2020	Breyting %
Iðgjöld	2.324	2.100	11
Lífeyrisgreiðslur	944	1.002	-6
Eign í árslok	26.539	21.688	22
Fjöldi með inneignir	51.663	49.887	4

Verðbréfaeið

Fjárfestingarstefna Verðbréfaeiðar endurspeglast af fjárfestingarstefnu sameignardeilda lífeyrissjóðsins.

Hrein ávöxtun Verðbréfaeiðar á árinu 2021 var 16,9% sem svarar til 11,5% raunávöxtunar. Meðalraunávöxtun síðustu fimm ár er 8,8% og 7,6% síðustu tíu ár.

Ævileiðirnar

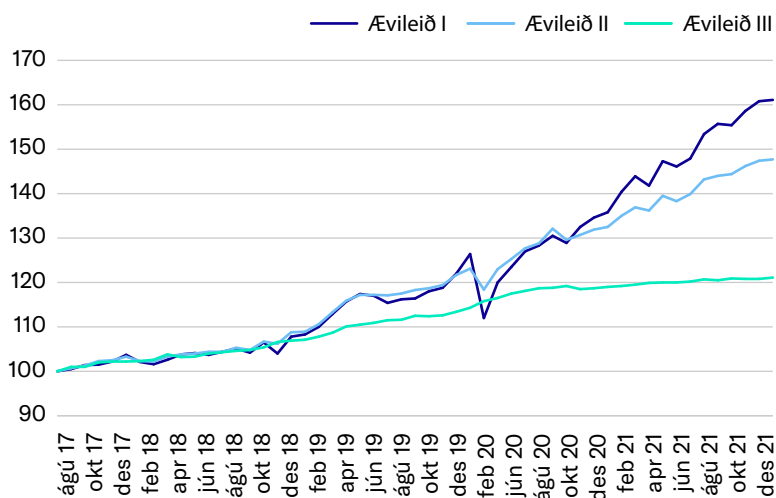
Fjárfestingarstefnur Ævileiða byggja á eignaflokkum sem gera má ráð fyrir að hafi mismikla vænta ávöxtun og áhættu. Til að draga úr áhættu og sveiflum í ávöxtun eignasafna eru þau blönduð og vel dreifð milli eignaflokka. Markmið með mismunandi eignasamsetningu Ævileiðanna er að mæta ólíkum þörfum sjóðfélaga, svo sem eftir aldri, áhættuvilja og áhættuþoli. Við val á fjárfestingarleið er því meðal annars ráðlagt að huga að því hve langt er í útgreiðslu, hver eignastaða sjóðfélagans er og hvert viðhorf sé til áhættu. Ólíkum fjárfestingarstefnum Ævileiða er ætlað að endurspeglar þessa þætti, þar sem dregið er úr áhættu eftir því sem nær dregur úttekt sparnaðarins.

Ávöxtun Ævileiða

Fyrsta heila starfsár ævileiða var 2018 og frá þeim tíma hefur ávöxtun þeirra verið góð að teknu tilliti til ólíkra fjárfestingarstefnu hvorrar leiðar um sig:

	2021	2020	2019	2018
Ævileið I	17,4%	15,4%	12,9%	0,8%
Ævileið II	10,7%	11,6%	11,1%	3,8%
Ævileið III	1,7%	5,4%	5,8%	3,6%

Uppsöfnuð ávöxtun Ævileiða frá stofnun

Eignasamsetning Ævileiða í árslok 2021

í milljónum króna

	Ævileið I		Ævileið II		Ævileið III	
	2021	%	2021	%	2021	%
1. Ríkisskuldabréf	266	9,3%	564	24,3%	765	48,8%
2. Veðskuldabréf og fasteignatengd verðbréf	690	24,1%	801	34,5%	415	26,5%
3. Önnur skuldabréf	402	14,1%	336	14,5%	0	0,0%
4. Innlend hlutabréf	486	17,0%	174	7,5%	0	0,0%
5. Innlent laust fé	108	3,8%	62	2,7%	387	24,7%
6. Erlend hlutabréf	908	31,7%	388	16,7%	0	0,0%
7. Aðrar erlendar eignir	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Samtals	2.860	100,0%	2.325	100,0%	1.567	100,0%

Fjárfestingarstefna 2021

Stjórn sjóðsins samþykkir árlega fjárfestingarstefnu fyrir komandi ár og er stefnan birt á heimasíðu sjóðsins. Stefnan byggir á lögum 129/1997 og reglugerð nr. 916/2009, með síðari breytingum. Eðli málsins samkvæmt er í stefnu sem þessari litið til lengri tíma en árs í senn.

Í kafla þessum er gerð grein fyrir eignasamsetningu og fjárfestingarstefnu með vikiðum. Í fjárfestingarstefnunni eru jafnframt upplýsingar um gildandi reglur, fjárfestingarheimildir, áhættustýringu og tryggingafræðilega þætti. Einnig er fjallað um afmörkun mótaðilaáhattu, ávöxtunarviðmið og önnur viðmið.

Yfirlit deildarskiptingar

Í fjárfestingarstefnu er mörkuð stefna fyrir eignasamsetningu og eignastýringu sameignar- og séreignardeilda LV. Iðgjöld mynda lífeyrisréttindi eða lífeyrissparnað í séreign í þremur deildum sjóðsins:

- i) A-deild, sameignardeild, sbr. gr. 10.1. og 10.2. í samþykktum sjóðsins
- ii) B-deild, séreignardeild fyrir almenna séreign, sbr. gr. 10.3. og 10.4. í samþykktum sjóðsins
- iii) C-deild, séreignardeild fyrir tilgreinda séreign, sbr. gr. 10.3. og 10.4. í samþykktum sjóðsins

Eignir A-, B- og C- deilda eru ávaxtaðar í eftirfarandi eignasöfnum:

- i) Sameignardeild: Eignir sameignardeildar eru ávaxtaðar í einu eignasafni sameignardeildar
- ii) Verðbréfaeið: Eignir í B- deild, sem byggja á samningum sem stofnaðir voru fyrir 1. júlí 2017, eru ávaxtaðar í Verðbréfaeið sem fylgir sömu fjárfestingarstefnu og sameignardeild. Sjóðfélögum sem eiga lífeyrissparnað í Verðbréfaeið, er heimilt að flytja eign sína í Ævileið I, II eða III en ekki er heimilt að flytja eignir úr Ævileiðum yfir í Verðbréfaeið
- iii) Ævileiðir: Eignir í B- og C- deildum sem byggja á samningum sem stofnað var til eftir 1. júlí 2017 eru ávaxtaðar í þremur ávöxtunarleiðum eftir vali sjóðfélaga; Ævileið I, Ævileið II og Ævileið III.

Vegvísar við ávöxtun eigna

Í 1. til 5. tölulið 1. mgr. 36. gr. lífeyrissjóðalaganna eru settar fram fimm vísireglur um með hvaða hætti skuli ávaxta fé sjóðsins. Lífeyrissjóðurinn skal:

- i) hafa hagsmuni sjóðfélaga að leiðarljósi
- ii) horfa til aldursamsetningar sjóðfélaga og annarra tryggingafræðilegra þátta sem áhrif hafa á skuldbindingar
- iii) byggja allar fjárfestingar á viðeigandi greiningu á upplýsingum með öryggi, gæði, lausa- fjárstöðu og arðsemi safnsins í heild í huga.
- iv) gæta þess að eignir sjóðsins séu nægilega fjölbreyttar til að komið sé í veg fyrir samþjöppun og uppsöfnun áhættu í eignasafninu, m.a. með því að gæta að fylgni áhættu einstakra eigna og eignaflokka.
- v) setja sér siðferðisleg viðmið í fjárfestingum.

Í fjárfestingarstefnu sjóðsins er fjallað nánar um útfærslur á ofangreindum vísireglum.

Sameignardeild (A-deild)

Lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða tilgreina heimildir sjóðsins þegar kemur að samsetningu eignasafns á hverjum tíma. Eins og fram kemur í 36. grein laganna skal eignasafnið flokkað eftir forskrift laganna. Í eðli sínu er eignastýring lífeyrissjóða langtímafjárfesting og er því horft til langs tíma við gerð fjárfestingarstefnu. Í stefnunni koma fram markmið um vægi eigna- tegunda en vikið er ætlað að gefa sjóðnum svigrúm til að bregðast við breyttum markaðsaðstæðum á hverjum tíma.

Taflan sýnir flokkun eignasafns sameignardeildar í samræmi við lög sem og stefnu fyrir árið 2022 ásamt vikmörkum.

Flokkur	Lýsing	Vægi 30.09.2021	Stefna 2022	Lágmark	Hámark
A.a.	Ríkisvixlar, ríkisskuldabréf og skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	15,4%	13,9%	10%	30%
A.b.	Fasteignaveðtryggt skuldabréf	7,8%	7,9%	5%	22%
B.a.	Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	2,7%	3,0%	0%	8%
B.b.	Innlán	1,0%	0,7%	0%	7,5%
B.c.	Sértryggt skuldabréf	4,9%	5,3%	0%	8%
C.a.	Skuldabréf og vixlar lánastofnana og vátr.f., án víkjandi skbr.	0,0%	0,0%	0%	5%
C.b.	Hlutdeildarskírteini og hlutir í UCITS	29,8%	30,2%	11%	50%
D.a.	Skuldabréf og peningam.skjöl félaga og víkjandi skbr. fjármálaft.	4,1%	4,4%	0%	10%
D.b.	Skuldabréf og peningam.skjöl annarra sjóða	0,7%	0,7%	0%	10%
E.a.	Hlutabréf félaga	26,6%	26,5%	12,5%	40%
E.b.	Hlutdeildarskírteini og hlutir annarra sjóða	7,0%	7,4%	0%	15%
E.c.	Fasteignir	0,0%	0,0%	0%	5%
F.a.	Afleiður	0,0%	0,0%	0%	5%
F.b.	Aðrir fjármálagerningar, þó ekki afleiður	0,0%	0,0%	0%	5%
	Eignir í erlendum gjaldmiðlum	43,8%	45,0%	20%	50%

Til glöggvunar er eignasafni sjóðsins skipt upp með öðrum hætti í töflunni hér að neðan:

Eignaflokkur	Vægi 30.9.2021	Stefna 2022	Lágmark	Hámark
1. Ríkisskuldabréf	15,4%	13,9%	7,5%	30%
2. Veðskuldabréf og fasteignatengd verðbréf	15,9%	16,5%	10%	30%
3. Önnur skuldabréf	4,5%	5,0%	0%	10%
4. Innlend hlutabréf	19,6%	19,5%	7,5%	30%
5. Innlent laust fé	0,8%	0,6%	0%	10%
6. Erlend hlutabréf	40,6%	40,5%	20%	50%
7. Aðrar erlendar eignir	3,2%	4,0%	0%	20%
Samtals	100,0%	100,0%		

Séreignardeild

Um fjárfestingarstefnu fyrir fjárfestingarleiðir séreignasparnaðar í B- og C- deild, sem stofnað er til eftir 1. júlí 2017, í fjárfestingastefnu sjóðsins. Val er um þrjár fjárfestingarleiðir. Eignasamsetning leiðanna byggir á eignaflokkum sem hafa ólíkt áhættusnið sem gera má ráð fyrir að skili ólíkri ávöxtun og mismiklum sveiflum í ávöxtun. Markmiðið með mismunandi eignasamsetningu milli leiða er að mæta ólíkum þörfum sjóðfélaga.

Almennt séð er gengið út frá því að hlutabréf gefi hærri ávöxtun en skuldabréf til lengri tíma, hins vegar eru meiri líkur á sveiflum í ávöxtun hlutabréfa og því er áhættan meiri. Áhersla er lögð á að eignasöfnin séu vel áhættudreifð.

Töflurnar sýna eignasamsetningu Ævileiða 30. september 2021. Töflurnar byggja á flokkun skv. 36. gr. a laga nr. 129/1997, með síðari breytingum.

Ævileið I

Flokkur	Lýsing	Vægi 30.09.2021	Stefna	Lágmark	Hámark
A.a.	Ríkisvixlar, ríkisskuldabréf og skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	8,9%	10,0%	0%	50%
A.b.	Fasteignaveðtryggð skuldabréf	0,0%	0,0%	0%	15%
B.a.	Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	5,0%	5,5%	0%	15%
B.b.	Innlán	2,3%	0,0%	0%	30%
B.c.	Sértryggð skuldabréf	14,7%	16,2%	0%	40%
C.a.	Skuldabréf og vixlar lánastofnana og vatr.f., án víkjandi skbr.	0,0%	0,0%	0%	20%
C.b.	Hlutdeildarskírteini og hlutir í UCITS	29,2%	30,0%	0%	70%
D.a.	Skuldabréf og peningam.skjöl félaga og víkjandi skbr. fjármálaft.	7,9%	8,60%	0%	20%
D.b.	Skuldabréf og peningam.skjöl annarra sjóða	0,0%	0,0%	0%	40%
E.a.	Hlutabréf félaga	20,9%	18,0%	0%	50%
E.b.	Hlutdeildarskírteini og hlutir annarra sjóða	11,1%	11,7%	0%	50%
E.c.	Fasteignir	0,0%	0,0%	0%	5%
F.a.	Afleiður	0,0%	0,0%	0%	5%
F.b.	Aðrir fjármálagerningar, þó ekki afleiður	0,0%	0,0%	0%	0%
	Þar af gengisbundnar eignir	23,4%	30,0%	10%	50%

Ævileið II

Flokkur	Lýsing	Vægi 30.09.2021	Stefna	Lágmark	Hámarg
A.a.	Ríkisvixlar, ríkisskuldabréf og skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	22,4%	25,0%	0%	50%
A.b.	Fasteignaveðtrygð skuldabréf	0,0%	0,0%	0%	15%
B.a.	Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	5,0%	5,6%	0%	15%
B.b.	Innlán	3,3%	0,0%	0%	30%
B.c.	Sértrygð skuldabréf	21,9%	23,4%	0%	40%
C.a.	Skuldabréf og vixlar lánastofnana og vátr.f., án víkjandi skbr.	0,0%	0,0%	0%	20%
C.b.	Hlutdeildarskírteini og hlutir í UCITS	15,9%	15,0%	0%	80%
D.a.	Skuldabréf og peningam.skjöl félaga og víkjandi skbr. fjármálaft.	7,5%	8,0%	0%	20%
D.b.	Skuldabréf og peningam.skjöl annarra sjóða	0,0%	0,0%	0%	40%
E.a.	Hlutabréf félaga	11,4%	9,3%	0%	50%
E.b.	Hlutdeildarskírteini og hlutir annarra sjóða	12,6%	13,7%	0%	50%
E.c.	Fasteignir	0,0%	0,0%	0%	5%
F.a.	Afleiður	0,0%	0,0%	0%	5%
F.b.	Aðrir fjármálagerningar, þó ekki afleiður	0,0%	0,0%	0%	0%
	Þar af gengisbundnar eignir	13,2%	15,0%	5%	50%

Ævileið III

Flokkur	Lýsing	Vægi 30.09.2021	Stefna	Lágmark	Hámarg
A.a.	Ríkisvixlar, ríkisskuldabréf og skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	49,6%	50,00%	0%	100%
A.b.	Fasteignaveðtryggð skuldabréf	0,0%	0,0%	0%	30%
B.a.	Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	0,0%	0,0%	0%	30%
B.b.	Innlán	4,8%	5,2%	0%	30%
B.c.	Sértryggð skuldabréf	20,9%	19,8%	0%	50%
C.a.	Skuldabréf og vixlar lánastofnana og vatr.f., án víkjandi skbr.	0,0%	0,0%	0%	50%
C.b.	Hlutdeildarskírteini og hlutir í UCITS	5,8%	6,2%	0%	70%
D.a.	Skuldabréf og peningam.skjöl félaga og víkjandi skbr. fjármálaft.	4,3%	4,0%	0%	25%
D.b.	Skuldabréf og peningam.skjöl annarra sjóða	0,0%	0,0%	0%	30%
E.a.	Hlutabréf félaga	0,0%	0,0%	0%	0%
E.b.	Hlutdeildarskírteini og hlutir annarra sjóða	14,6%	14,8%	0%	50%
E.c.	Fasteignir	0,0%	0,0%	0%	5%
F.a.	Afleiður	0,0%	0,0%	0%	5%
F.b.	Aðrir fjármálagerningar, þó ekki afleiður	0,0%	0,0%	0%	10%
	Þar af gengisbundnar eignir	0,0%	0,0%	0%	0%

Eignasamsetning Ævileiða skv. gr. 36 a í lífeyrissjóðalögum. Tölu- og stafliðir í töflu eru tilvísanir í 36. gr. a í lögum nr. 129/1997.

Með aðild að LV ávinna sjóðfélagar sér rétt til ævilangs lífeyris við starfslok. Auk þess njóta þeir réttar til örorkulífeyris ef orkutap verður meira en 50%. Þá á maki rétt á makalífeyri við fráfall sjóðfélaga og börn hans rétt á barnalífeyri við orkutap eða fráfall sjóðfélaga.

Þróun fjölda lífeyrisþega og lífeyrisgreiðslna

Sjóðfélagar á lífeyri voru 21.530 í árslok 2021 og fjölgaði þeim á árinu um 5,5%. Á árinu 2021 hófu 1.658 sjóðfélagar töku eftirlauna samanborið við 1.580 árið áður. Þar af voru 666 eða 40% sjóðfélaga á lífeyri sem hófu töku lífeyris við 67 ára aldur. Lífeyrir sameignardeildar í hlutfalli af iðgjöldum, svokölluð lífeyrisbyrði, nam 61,5% á árinu 2021 samanborið við 53,6% árið áður. Árið 2021 voru lífeyrisþegar riflega tvöfalt fleiri en þeir voru árið 2011. Á þessu tímabili fjölgaði lífeyrisþegum að meðaltali um 7,4% á ári og lífeyrisgreiðslur hækkuðu að meðaltali um 12,6% á ári.

Lífeyrisgreiðslur úr sameignardeild námu 21.965 milljónum króna og hækkuðu um 22,6% frá fyrra ári. Lífeyrisgreiðslur í sameignardeild sjóðsins voru hækkaðar um 10% á árinu. Hækkunin gildi frá ársbyrjun 2021 og kom til vegna góðrar ávöxtunar eigna undanfarin ár sem styrkti tryggingafræðilega stöðu sjóðsins.

Fjöldi lífeyrisþega

	2021	2020	Breyting %
Ævilangurlífeyrir	14.670	13.721	6,9
Örorkulífeyrir	4.603	4.442	3,6
Makalífeyrir	1.677	1.661	1,0
Barnalífeyrir	580	584	-0,7
Samtals	21.530	20.408	5,5

Lífeyrisgreiðslur í milljónum króna

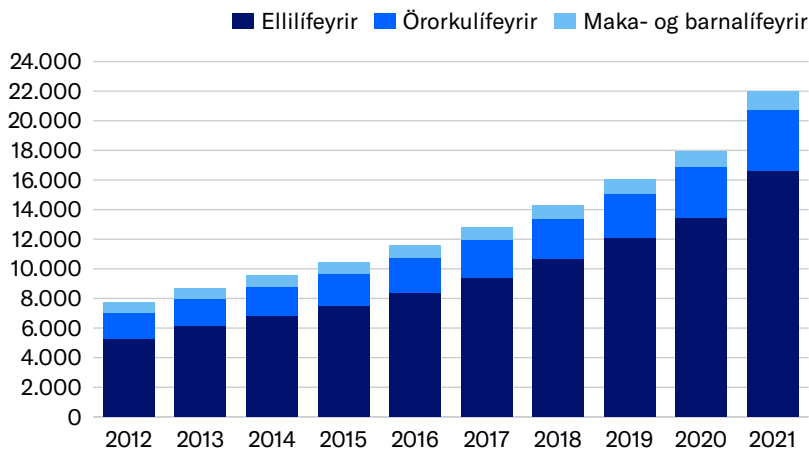
	2021	2020	Breyting %
Ævilangur lífeyrir	16.632	13.433	23,8
Örorkulífeyrir	4.097	3.435	19,3
Makalífeyrir	1.085	899	20,7
Barnalífeyrir	151	145	4,1
Samtals	21.965	17.912	22,6

Skipting lífeyrisgreiðslna

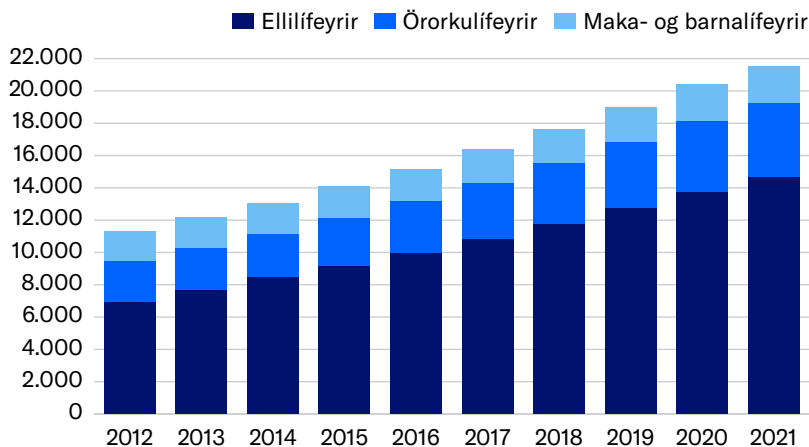
	2021	2020
Ævilangur lífeyrir	75,7%	75,0%
Örorkulífeyrir	18,7%	19,2%
Makalífeyrir	4,9%	5,0%
Barnalífeyrir	0,7%	0,8%

Lífeyrisgreiðslur 2012–2021

í milljónum króna

Fjöldi lífeyrisþega 2012–2021

Iðgjöld til sameignardeildar

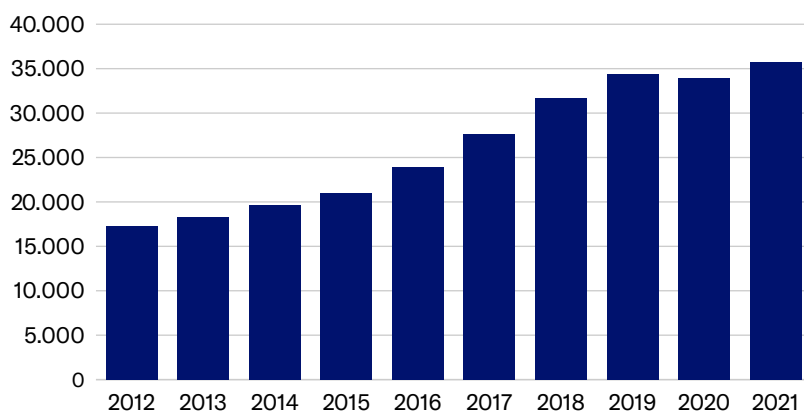
Iðgjaldagreiðslur til sameignardeildar námu 35.759 milljónum króna en 33.458 milljónum árið 2020 sem er hækkun um 6,9%. Á árinu greiddu alls 47.940 sjóðfélagar iðgjald til sjóðsins. Þar af voru 35.854 sjóðfélagar sem að jafnaði greiddu iðgjöld með reglubundnum hætti í hverjum mánuði. Samtals greiddu 9.430 launagreiðendur iðgjöld vegna starfsmanna sinna á liðnu ári sem er fjölgun um 4,5%.

Samkvæmt samkomulagi ASÍ og SA frá 2016 er mótframlag launagreiðenda 11,5% til viðbótar við 4% framlag launþega. Þar er jafnframt kveðið á um að hver og einn sjóðfélagi geti valið um hvort allt að 3,5 prósentustig af iðgjaldinu fari í sameignardeild eða í séreignarsjóð sem tilgreind séreign.

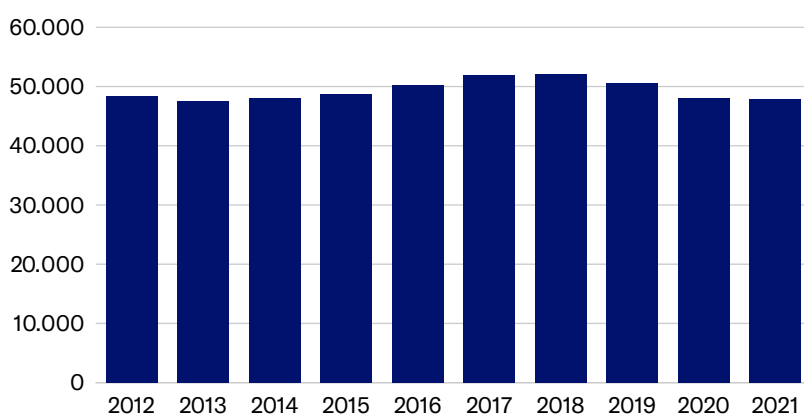
Löggjöld og fjöldi greiðenda

	2021	2020	Breyting %
Löggjöld í milljónum	35.759	33.458	6,9
Meðalfjöldi sjóðfélaga	35.854	35.697	0,4
Heildarfjöldi sjóðfélaga	47.940	47.972	-0,1
Fjöldi launagreiðenda	9.430	9.024	4,5

Löggjöld 2012–2021 í milljónum króna

Fjöldi greiðandi sjóðfélaga 2012–2021

Aldursskipting greiðandi sjóðfélaga

Aldur	2021	2020	2019	2018	2017
16-19	10,6%	10,3%	11,3%	11,8%	12,0%
20-29	26,4%	26,9%	28,2%	28,7%	28,9%
30-39	21,2%	20,9%	20,3%	20,1%	19,8%
40-49	18,3%	18,4%	17,6%	17,2%	17,3%
50-59	14,4%	14,3%	13,8%	13,8%	13,9%
60-69	9,1%	9,2%	8,8%	8,4%	8,1%

Meðalaldur greiðandi sjóðfélaga í sameignardeild á árinu 2021 var 37 ár og um 37% þeirra voru yngri en 30 ára.

Skipting iðgjalda eftir aldri

Aldur	2021	2020	2019	2018	2017
16-19	2,5%	2,3%	2,5%	2,7%	2,6%
20-29	16,5%	16,7%	17,8%	17,8%	17,6%
30-39	22,2%	22,3%	22,4%	22,6%	22,5%
40-49	26,2%	26,5%	25,9%	25,7%	26,1%
50-59	21,0%	20,7%	20,3%	20,5%	20,6%
60-69	11,6%	11,5%	11,1%	10,7%	10,6%

Skipting iðgjalda í sameignardeild vegna ársins 2021 eftir aldri sýnir að um helmingur iðgjaldanna, eða 48%, er vegna sjóðfélaga á aldrinum 30-49 ára.

Séreign

Lífeyrisgreiðslur úr séreignardeild

Greiðslur úr séreignardeild námu alls 944 milljónum króna en voru 1.002 milljónir árið 2020. Þar af námu greiðslur, vegna tímabundinnar heimildar til að ráðstafa séreignarsparnaði inn á höfuðstól lána og til kaupa á fyrstu íbúð, 381 milljón til 1.059 sjóðfélaga samanborið við 352 milljónir króna til 958 sjóðfélaga árið 2020.

Alþingi framlengdi sérstaka heimild vegna COVID 19 heimsfaraldursins til að taka út séreignarsparnað og gilti heimildin til ársloka 2021. Ekki var tekið við nýjum umsóknum eftir áramót.

Ásætlað er að lokið verði við að afgreiða fyrirbyggjandi umsóknir um greiðslur í mars 2023. Greiðslur vegna COVID 19 árið 2021 voru 189 milljónir til 226 sjóðfélaga en 369 milljónir til 573 sjóðfélaga árið 2020.

Inneign og iðgjöld

Inneignir séreignardeilda námu 26.539 milljónum í árslok 2021 en voru 21.688 milljónir árið áður. Alls áttu 51.663 sjóðfélagar inneignir en 49.887 í árslok 2020. Iðgjöld til séreignardeildar námu 2.324 milljónum á árinu 2021 en 2.100 milljónum árið 2020.

Aldursdreifing sjóðfélaga, sem greidda iðgjald til séreignardeildar á árinu 2021, er umtalsverð. Stærsti hópurinn er á aldrinum 45-65 eða 49,7%

Tilgreind séreign

Mótframlag launagreiðenda var hækkað um 3,5 prósentustig á grundvelli kjarasamnings ASÍ og SA frá 2016. Sjóðfélagar hafa val um að ráðstafa hækkuninni í sameign eða í tilgreinda séreign. Sjóðfélagar þurfa sjálfir að taka upplýsta ákvörðun um að ráðstafa hækkun mótframlags í tilgreinda séreign með tilkynningu til sjóðsins. Í lok árs 2021 höfðu 4.570 sjóðfélagar ráðstafað hækkun mótframlags í tilgreinda séreign og af þeim höfðu 1.363 óskað eftir að tilgreind séreign yrði flutt til annars vörsluaðila.

Tryggingafræðileg staða

Tryggingastærðfræðingur gerir árlega tryggingafræðilega athugun á fjárhag sjóðsins. Niðurstöðurnar eru yfirfarnar af stjórn og kynntar á ársfundum. Gerð er grein fyrir megin niðurstöðum athugunarinnar á yfirliti um tryggingafræðilega stöðu sameignardeildar í ársreikningi og nánar í skýringu 16.

Tryggingastærðfræðingur sjóðsins er Benedikt Jóhannesson hjá Talnakönnun hf. Hann er ráðinn af stjórn og hefur hlotið viðurkenningu Fjármálaeftirlitsins.

Hvað felst í tryggingafræðilegri athugun

Í tryggingafræðilegri athugun er metið hvort jafnvægi sé á heildareignum og heildarskuldbindingum lífeyrissjóðsins. Þannig er annars vegar lagt mat á hreina eign sjóðsins til greiðslu lífeyris ásamt reiknuðu núvirði áætlaðra framtíðariðgjalda virkra sjóðfélaga og hins vegar núvirði væntanlegs lífeyris vegna þegar greiddra iðgjalda og áætlaðra framtíðariðgjalda virkra sjóðfélaga. Ef mismunur á heildareignum og heildarskuldbindingum reynist meiri en 10% skal gera nauðsynlegar breytingar á samþykktum sjóðsins. Sama gildir ef munurinn er umfram 5% fimm ár í röð.

Við núvirðisútreikning væntanlegs lífeyris og framtíðariðgjalda er reglum samkvæmt notuð 3,5% vaxtaviðmiðun umfram vísitölu neysluverðs.

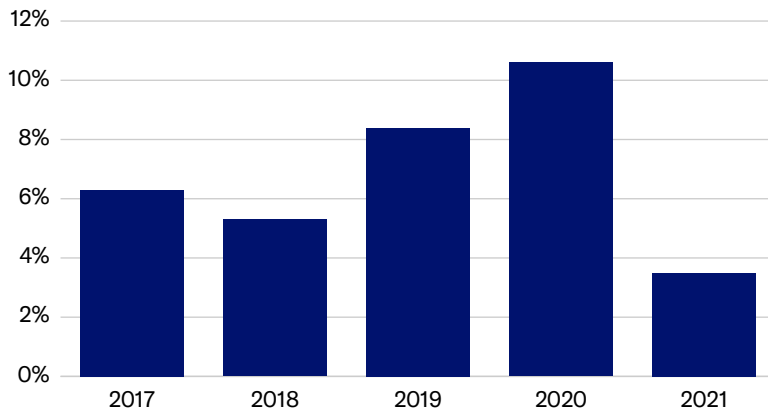
Ítarlegar reglur um tryggingafræðilega úttekt eru í lögum nr. 129/1997, m.a. í 24. og 39. gr., reglugerð nr. 391/1998, samþykktum sjóðsins og leiðbeinandi reglum Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga um framkvæmd tryggingafræðilegra athugana.

Staða sjóðsins

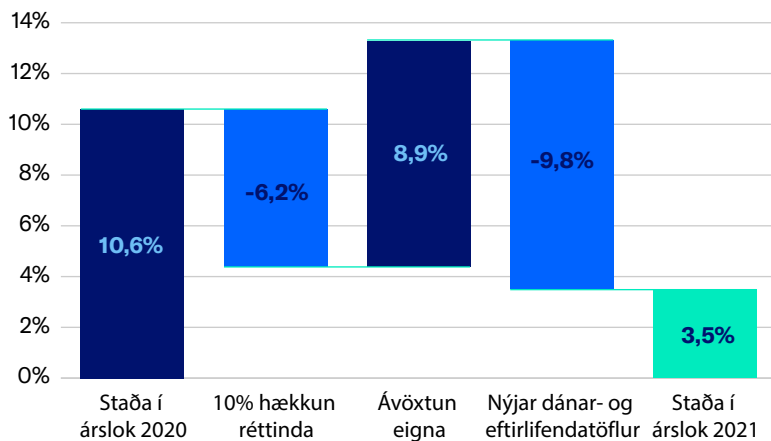
Tryggingafræðileg staða sameignadeildar er nú 3,5% umfram heildarskuldbindingar samanborið við 10,6% árið 2020. Tryggingafræðileg staða segir til um getu sjóðsins til að standa undir lífeyrisréttindum sjóðfélaga. Réttindin byggja á lögum og réttindaákvæðum samþykktu sjóðsins, núverandi eignasafni, framtíðariðgjöldum og væntri framtíðarávöxtun. Sá lífeyrir sem sjóðfélagar vænta getur orðið lægri eða hærri eftir því hvernig til tekst að ávaxta eignir sjóðsins til framtíðar. Þá hafa ýmsir lýðfræðilegir þættir áhrif á getu sjóðsins til að greiða lífeyri þar sem sjóðurinn er sameignarsjóður sem veitir rétt til ævilangs lífeyris, auk tímabundins örorkulífeyris, makalífeyris og barnalífeyris. Þróun ævilengdar sjóðfélaga, lífslíkur, er sá lýðfræðilegi þáttur sem hefur mest áhrif á tryggingafræðilega athugun lífeyrissjóða. Aðrir lýðfræðilegir þættir, sem hafa áhrif, eru örorkutíðni, hjúskaparstaða og tíðni barneigna.

Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu 2021 úr 10,6% í 3,5% kemur til vegna góðrar ávöxtunar, hækkunar áunninna lífeyrisréttinda um 10% og innleiðingar á nýjum dánar- og eftirlífendatöflum í tryggingafræðilegri athugun. Nýju töflurnar gera ráð fyrir áframhaldandi hækkandi lífaldri sjóðfélaga til framtíðar sem endurspeglar þróunina undanfarna áratugi.

Þróun tryggingafræðilegrar stöðu

Breyting á tryggingafræðilegri stöðu árið 2021

Breyting á tryggingafræðilegri stöðu vegna 10% hækkunar áunninna réttinda, góðrar ávöxtunar á árinu 2021 og innleiðingar á nýjum dánar- og eftirlifendatöflum.

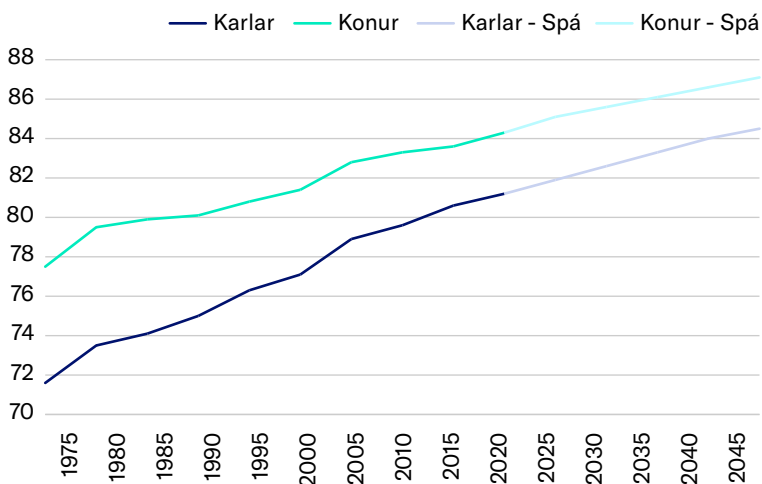
Innleiðing á nýjum dánar- og eftirlifendatöflum

Alla 20. öldina hefur meðalævin lengst hjá nær öllum þjóðum og þjóðfélagshópum. Það gildir einnig á Íslandi. Þetta veldur því að tímabilið frá lífeyristöku til dánardags er sífellt að lengjast. Þar með þurfa eignir lífeyrissjóða að endast lengur en áður og þar sem lífeyririnn dreifist á lengri tíma verður minni fjárhæð til ráðstöfunar á hverju ári að öðru óbreyttu.

Þrátt fyrir þessa þróun hafa Íslendingar til þessa notast við svonefndar dánar- og eftirlifendatöflur í tryggingafræðilegri athugun lífeyrissjóða sem gera ráð fyrir því að dánartíðni verði eins um alla framtíð eins og þær hafa verið á undanförunum árum.

Mynd um þróun ævilengdar sýnir hvernig meðalævilengd hefur þróast frá árinu 1975 en þá var meðalævilengd kvenna 77,5 ár og meðalævilengd karla 71,6 ár. Árið 2020 var meðalævilengd kvenna 84,3 ár og karla 81,2 ár sem er lenging um 8,8% hjá konum og 13,4% hjá körlum.

Þróun ævilengdar

Vænt ævilengd frá fæðingu skv. íslenskum staðallíkum og með framtíðarspá FÍT. Heimild: Hagstofa Íslands og líftöflur FÍT.

Í desember 2021 staðfesti fjármála- og efnahagsráðuneytið nýjar dánar- og eftirlifendatöflur með spá um lækkandi dánartíðni. Eins og nefnt var hér að framan þá er mat á lífslíkum sjóðfélaga ein mikilvægasta forsendan við mat á skuldbindingum lífeyrissjóða og er auk þess mikilvæg til að tryggja að jafnræði ríki á milli aldurshópa hjá sjóðunum. Sé ekki stuðst við lífslíkur með framtíðarspá er hættu á að skuldbindingar lífeyrissjóða vegna lífeyrisréttinda þeirra yngri séu vanmetnar meira en skuldbindingar vegna lífeyrisréttinda eldri sjóðfélaga. Að taka upp dánar- og eftirlifendatöflur með framtíðarspá sem tekur tillit til lækkandi dánartíðni er því forsenda þess að tryggja kynslóðajafnræði meðal sjóðfélaga og að tryggja sem réttasta mat á skuldbindingum vegna lífeyrisréttinda sjóðfélaga.

Að innleiða nýjar dánar- og eftirlifendatöflurnar hefur þau áhrif að tryggingafræðileg staða lækkar um 9,8 prósentustig. Þetta kemur til vegna þess að þegar gert er ráð fyrir að sjóðfélagar lifi lengur í framtíðinni muni sjóðurinn þurfa að greiða sjóðfélögum lífeyri í lengri tíma en áður sem þýðir auknar skuldbindingar fyrir sjóðinn.

Breytingar á samþykktum og réttindakerfi sjóðsins - aðlögun að hækkandi lífaldri sjóðfélaga

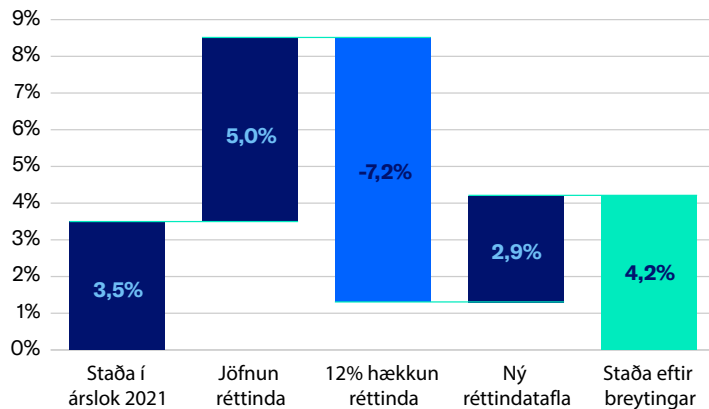
Á ársfundi sjóðsins 29. mars 2022 verður lagt til að gerðar verði breytingar á samþykktum sjóðsins til að laga réttindaávinnslu sameignardeildar að hækkandi lífaldri sjóðfélaga. Breytingarnar eru þrjúþættar:

- i) Áunnin lífeyrisréttindi sjóðfélaga eru lækkuð, mest hjá yngstu sjóðfélögum og lækkunin er svo minni eftir því sem sjóðfélagar eru eldri. Lækkunin er minnst hjá sjóðfélögum sem eru 65 ára og eldri en sá hópur er kominn með rétt til töku ellilífeyris. Ástæðan fyrir þessum mun liggur í því mati að væntur lífaldur yngri sjóðfélaga muni hækka meira en þeirra sem eldri eru. Þessi breyting á réttindakerfinu þýðir að tryggingafræðileg staða sjóðsins hækkar um 5,0 prósentustig.
- ii) Nýjar réttindatöflur verða innleiddar þar sem ávinnsla réttinda lækkar en gert er ráð fyrir að sjóðfélagar lifi lengur og þeir fái því greiddan ellilífeyri byggðan á framangreindum réttindum í lengri tíma. Verðmæti réttindanna eru þess vegna þau sömu og áður, breytingin er að þau eru greidd út á lengri tíma. Þessi breyting á réttindakerfinu þýðir að tryggingafræðileg staða sjóðsins hækkar um 2,9 prósentustig.

iii) Vegna sterkrar tryggingafræðilegrar stöðu eftir framangreindar breytingar á réttindakerfinu þá eru áunnin lífeyrisréttindi hækkuð um 12%, að frátöldum barnalífeyri. Þessi breyting á réttindakerfinu þýðir að tryggingafræðileg staða sjóðsins lækkar um 7,2 prósentustig.

Áætlað er að ofangreindar breytingar komi til framkvæmda í september 2022 og miðað við tryggingafræðilega stöðu í lok árs 2021 myndi tryggingafræðileg staða hækka um 0,7% vegna breytinganna, fara úr 3,5% í 4,2%. Endanleg tryggingafræðileg staða vegna réttindabreytinganna ræðst þó af stöðu sjóðsins á þeim tíma sem þær eru framkvæmdar.

Tryggingafræðileg staða - Áhrif samþykktabreytinga 2022

Áætluð breyting á tryggingafræðilegri stöðu 2022 vegna samþykktar og réttindabreytinga sem koma til vegna innleiðingar á nýjum dánar- og eftirlífendatöflum.

Til viðbótar við ofangreindar breytingar hækkaði sjóðurinn áunnin réttindi sjóðfélaga um 10% á árinu 2021. Heildaráhrif allra þeirra breytinga sem hér er getið eru að allir sjóðfélagar hafa fengið hækkun sinna áunninna réttinda frá árinu 2021 eins og taflan sýnir hér að neðan. Samanlögð hækkun áunninna réttinda hjá sjóðfélögum, sem komnir eru á lífeyri og þeirra sem eru orðnir 65 ára, er 17,9%.

Aldur	Hækkun áunninna réttinda 2021	Jöfnun réttinda vegna réttindabreytinga	Hækkun áunninna réttinda 2022	Alls
Sjóðfélagar á lífeyri og 65 ára og eldri	10,0%	-4,3%	12,0%	17,9%
60	10,0%	-6,6%	12,0%	15,1%
50	10,0%	-9,2%	12,0%	11,9%
40	10,0%	-11,0%	12,0%	9,6%
30	10,0%	-12,3%	12,0%	8,0%
20	10,0%	-13,4%	12,0%	6,7%

Heildaráhrif breytinga á áunnin réttindi sjóðfélaga vegna réttindabreytinga 2021-2022.

Með innleiðingu nýrra dánar- og eftirlifendataflna er betra jafnvægi á milli eigna og skuldbindinga sjóðsins. Ólíklegt er að ráðast þurfi í jafn miklar breytingar á samþykktum og réttindakerfi hans í framtíðinni eins og er verið að gera nú.

Yfirlit yfir þróun einstakra þátta í tryggingafræðilegri stöðu

í milljörðum króna

Áfallin staða

	2021	2020	2019	2018	2017
Eignir	1.149,3	928,2	825,4	697,3	650,9
Skuldbindingar	1.024,0	792,6	724,0	651,3	593,6
Eignir að fráðregnum skuldbindingum	125,4	135,6	101,4	46,0	57,3
% af skuldbindingum	12,2%	17,1%	14,0%	7,1%	9,7%

Áfallin skuldbinding er samtala þeirra lífeyrisréttinda sem núverandi sjóðfélagar og lífeyrisþegar hafa áunnið sér.

Framtíðarstaða

	2021	2020	2019	2018	2017
Eignir	566,8	534,5	550,9	524,2	457,1
Skuldbindingar	634,5	529,5	545,1	509,2	448,7
Eignir að fráðregnum skuldbindingum	-67,7	5,0	5,8	15,0	8,4
% af skuldbindingum	-10,7%	1,0%	1,1%	3,0%	1,9%

Framtíðarskuldbinding er samtala skuldbindinga vegna réttinda sem núverandi sjóðfélagar munu ávinna sér með áframhaldandi greiðslum iðgjalda til sjóðsins.

Heildarstaða

	2021	2020	2019	2018	2017
Eignir	1.716,2	1.462,7	1.376,3	1.221,5	1.108,0
Skuldbindingar	1.658,5	1.322,1	1.269,1	1.160,5	1.042,3
Eignir að fráðregnum skuldbindingum	57,7	140,7	107,2	61,0	65,7
% af skuldbindingum	3,5%	10,6%	8,4%	5,3%	6,3%

Heildarskuldbinding er samtala áfallinna skuldbindinga og framtíðarskuldbindinga.

Lán til sjóðfélaga

Allt frá stofnun Lífeyrissjóðs verzlunarmanna árið 1956 hafa lánveitingar til sjóðfélaga verið þáttur í starfsemi sjóðsins. Þannig hefur sjóðurinn frá upphafi verið virkur þátttakandi í fjármögnun fasteigna sjóðfélaga. Auk beinna lánveitinga til sjóðfélaga hefur sjóðurinn fjármagnað óbeint fasteignakaup sjóðfélaga með kaupum á ríkistryggðum skuldabréfum, til að mynda skuldabréfum Íbúðalánasjóðs. Nú er LV virkur kaupandi sértryggðra skuldabréfa sem nýtt eru til fjármögnunar á fasteignalánum viðskiptabankanna.

Sjóðfélagalán lífeyrissjóðsins falla undir lög um fasteignalán til neytenda, nr. 118/2016. Samkvæmt lögnum er krafa um aukna upplýsingamiðlun til lántakenda og strangari kröfur um mat á greiðslugetu og láns hæfi þeirra til þess að stuðla að ábyrgum lánveitingum.

Verðtryggð lán

Lífeyrissjóðurinn býður sjóðfélögum verðtryggð lán með föstum vöxtum sem breytast ekki á lánstíma. Lán geta bæði verið með jöfnum greiðslum og jöfnum afborgunum af höfuðstól.

Jafnframt er sjóðurinn með verðtryggð lán þar sem vextir eru fastir til 60 mánaða í senn. Í boði eru bæði lán með jöfnum greiðslum og jöfnum afborgunum af höfuðstól.

Vextir eru ákvarðaðir af stjórn sjóðsins samkvæmt lánareglum sjóðsins.

Óverðtryggð lán

Vextir óverðtryggðra lána eru fastir til 36 mánaða í senn. Stjórn sjóðsins tekur ákvörðun um vexti samkvæmt lánareglum sjóðsins. Í boði eru bæði lán með jöfnum greiðslum og jöfnum afborgunum af höfuðstól.

Á árinu 2021 hóf sjóðurinn að bjóða einnig óverðtryggð lán með breytilegum vöxtum. Stjórn sjóðsins tekur ákvörðun um vexti samkvæmt lánareglum sjóðsins. Í boði eru bæði lán með jöfnum greiðslum og jöfnum afborgunum af höfuðstól.

Ný sjóðfélagalán

í milljónum króna

	2021	2020
Afgreidd útlán	20.377	28.722
Fjöldi lána	880	1.365
Meðalfjárhæð	23,2	21,0

Skipting nýrra sjóðfélagalána

í milljónum króna

	Verðtryggð lán - Fastir vextir	Verðtryggð lán - Breytilegir vextir	Óverðtryggð lán
Fjárhæð	560	9.174	10.643
Fjöldi lána	21	372	487
Meðalfjárhæð	26,7	24,7	21,9

Útistandandi lán

Útistandandi lán til sjóðfélaga námu 86.907 milljónum í árslok 2021 eða um 7,2% af heildareignum samanborið við 95.686 milljónum eða um 9,4% af eignum í árslok 2020.

Staða sjóðfélagalána í árslok

í milljónum króna

	2021	2020	Breyting
Útistandandi lán	86.907	95.686	-9%
Fjöldi lána	6.038	6.839	-12%
Meðalfjárhæð	14,4	14,0	3%
Hlutfall af heildareignum	7,2%	9,4%	-2%

Vanskil sjóðfélagalána

(meira en 90 daga vanskil)

	2021	2020
Vanskil í milljónum króna	437	666
Hlutfall af heildarfjárhæð	0,50%	0,70%

Upplýsingamiðlun og ráðgjöf

Við vinnum markvisst að því að auka upplýsingaflæði og fræðslu til sjóðfélaga. Lífeyrissjóður verzlunarmanna kemur upplýsingum á framfæri við sjóðfélaga eftir ýmsum leiðum. Vefur sjóðsins, live.is, er miðstöð upplýsingagjafar okkar. Þar má nálgast upplýsingar, fréttir og fróðleik á auðveldan hátt. Einnig má skrá sig í áskrift á póstlista sjóðsins á live.is Áskrifendur póstlistans fá með tölvupósti upplýsingar um helstu nýmæli í starfsemi sjóðsins, auk þess að fræðast um réttindi sjóðfélaga LV.

Sjóðurinn starfrækir þjónustuver þar sem hægt er að fá þjónustu á skrifstofu sjóðsins, í síma, tölvupósti eða netspjalli. LV leggur áherslu á að veita sjóðfélögum persónulega þjónustu og beinan aðgang að starfsfólki vegna ráðgjafar og tengdrar þjónustu.

Aukin áhersla er nú lögð á þróun upplýsingamiðlunar, meðal annars starfrænna lausna. Viðhorf sjóðfélaga eru könnuð reglulega og upplýsingum miðlað í ársskýrslu, sjálfbærnisráðgjöf og ársreikningi.

Ársfundir sjóðsins er vettvangur ítarlegrar upplýsingamiðlunar um afkomu liðins árs. Allir sjóðfélagar hafa rétt til setu á fundinum og er hann auglýstur í helstu fjölmiðlum. Sjóðurinn nýtir einnig samfélagsmiðla og sendir sjóðfélögum tvisvar á ári yfirlit yfir réttindi og greidd iðgjöld.

Sjóðfélagavefur

LV leggur áherslur á að veita glöggar upplýsingar um uppbyggingu og töku lífeyris á vef sjóðsins. Sjóðfélagavefurinn mitt.live.is veitir sjóðfélaga beinan aðgang að upplýsingum um lífeyrisréttindi sín, séreignarsparnað, greidd iðgjöld og stöðu lána.

Á sjóðfélagavefnum er einnig hægt að nýta sér lífeyrisreiknivél til að kanna réttindi og réttindasöfnun miðað við breytilegar forsendur.

Pá er á sjóðfélagavefnum áætlun um réttindi viðkomandi og hver lífeyrir gæti orðið við starfslok. Enn má nefna að á sjóðfélagavefnum er hægt að sækja upplýsingar um réttindi hjá öðrum sjóðum gegnum Lífeyrisgáttina, lifeyrisgattin.is, sameiginlega upplýsingamiðlun lífeyrissjóða á Íslandi.

Áhættustýring Lífeyrissjóðs verzlunarmanna byggir á áhættustefnu og áhættustýringarstefnu stjórnar sjóðsins í samræmi við ákvæði laga, reglugerða og annarra viðmiða. Áhættustjóri ber ábyrgð á starfssviði áhættustýringar hjá sjóðnum í samræmi við stefnur sjóðsins. Á grundvelli áhættustefnu og áhættustýringarstefnu felur stjórn framkvæmdastjóra, starfsfólki áhættustýringar og eftir atvikum öðru starfsfólki sjóðsins umsjón með daglegri framkvæmd stefnanna. Eftirlit stjórnar með framkvæmdinni felst m.a. í reglulegri upplýsingamiðlun framkvæmdastjóra til stjórnar, upplýsingamiðlun áhættustýringar og annarra starfsmanna til framkvæmdastjóra og stjórnar, árlegri úttekt innri- og ytri endurskoðunar og starfi endurskoðunarnefndar sjóðsins. Þá hefur endurskoðunarnefnd og innri- og ytri endurskoðendur sjóðsins mikilvægu hlutverki að gegna í eftirfylgni með framkvæmdinni.

Áhættustjóri heyrir beint undir framkvæmdastjóra. Til að tryggja honum sjálfstæði í starfi, og milliliðalausan aðgang stjórnar að upplýsingum, er honum heimilt að gefa skýrslur um áhættustýringu og aðrar upplýsingar sem varða áhættustýringu sjóðsins beint og milliliðalaust til stjórnar sjóðsins og endurskoðunarnefndar.

Markmið með áhættustefnu og áhættustýringarstefnu er að auka öryggi í rekstri. Lögð er áhersla á að stefnurnar og framkvæmd þeirra séu virkur þáttur í starfsemi og að þær tengist ákvörðunarferlum sjóðsins í stefnumótandi málum, við innleiðingu sem og í daglegum rekstri. Einnig er lögð áhersla á að stjórn og stjórnendur hafi góða sýn yfir helstu áhættuþætti í rekstrinum og að þeir hafi þekkingu á hlutverki sínu í ferli áhættustýringar og eftirlits og taki virkan þátt í því. Áhersla er lögð á að stjórn, stjórnendur og aðrir starfsmenn meti áhættu við ákvarðanatöku eftir því sem eðlilegt er hverju sinni.

Stefnurnar byggja á lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, með síðari breytingum (Ísjl.), reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða og reglugerð nr. 916/2009 um fjárfestingarstefnu og úttekt á ávöxtun lífeyrissjóða og vörsluaðila séreignarsparnaðar, með síðari breytingum. Stefnurnar taka einnig mið af ISO staðli 31000 um áhættustýringu og skýrslum erlendra aðila, svo sem IOPS (e. International Organisation of Pension Supervision).

Í stefnunum er skipulag sjóðsins skilgreint, mælt fyrir um umsjón og ábyrgð er varðar framkvæmd áhættustýringar, eftirlitskerfi sjóðsins lýst, helstu áhættuþættir í rekstri sjóðsins skilgreindir og metnir og tilgreint hvernig vöktun á þeim fer fram.

Skilgreining áhættu

Áhætta í starfsemi sjóðsins er skilgreind í samræmi við ISO staðal 31000 um áhættustýringu sem áhrif óvissu á markmið. Áhrifin eru frávik frá því sem búist er við, bæði jákvæð og neikvæð, og eiga við um alla þætti í starfsemi sjóðsins. Þessi skilgreining er víðari en skilgreining á hugtakinu áhætta í reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Þar er áhætta skilgreind sem hætta á fjárhagslegu tapi sem leiðir af atburði og fellur undir einn eða fleiri af þeim áhættuþáttum sem lífeyrissjóður skilgreinir.

Áhættuvilji og áhættuþol

Hugtökin áhættuvilji og áhættuþol eru skilgreind í samræmi við reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða.

- *Áhættuvilji*: Sú áhætta sem stjórn er reiðubúin að taka.
- *Áhættuþol*: Sú áhætta sem lífeyrissjóður þolir án þess að grípa þurfi til aðgerða.

Áhættuvilji stjórnar endurspeglast í áhættustefnu og áhættustýringarstefnu þar sem m.a. kemur fram hvernig áhætta er skilgreind, hvernig hún er greind, vöktuð og metin og hvernig sjóðurinn tekur áhættu til meðferðar til að stýra og/eða draga úr áhættu.

Áhættuvilji stjórnar endurspeglast m.a. einnig í fjárfestingarstefnu, hluthafastefnu, samþykktum sjóðsins, öðrum stefnum og reglum.

Fjárfestingarstefna sjóðsins útlistar hvernig sjóðurinn hyggst ávaxta eignir sínar í þeim tilgangi að standa undir lífeyrisskuldbindingum og hámarka réttindi sjóðfélaga með tilliti til áhættuvilja stjórnar og áhættuþols sjóðsins á hverjum tíma. Kveðið er á um vikið sjóðsins í eignaflokkum ásamt öðrum vikiðum sem sjóðurinn hefur sett sér.

Hluthafastefnan hefur það markmið að styðja við góða stjórnarhætti félaga og þróun þeirra. Í samþykktum sjóðsins eru settar fram þær reglur sem ætlað er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri.

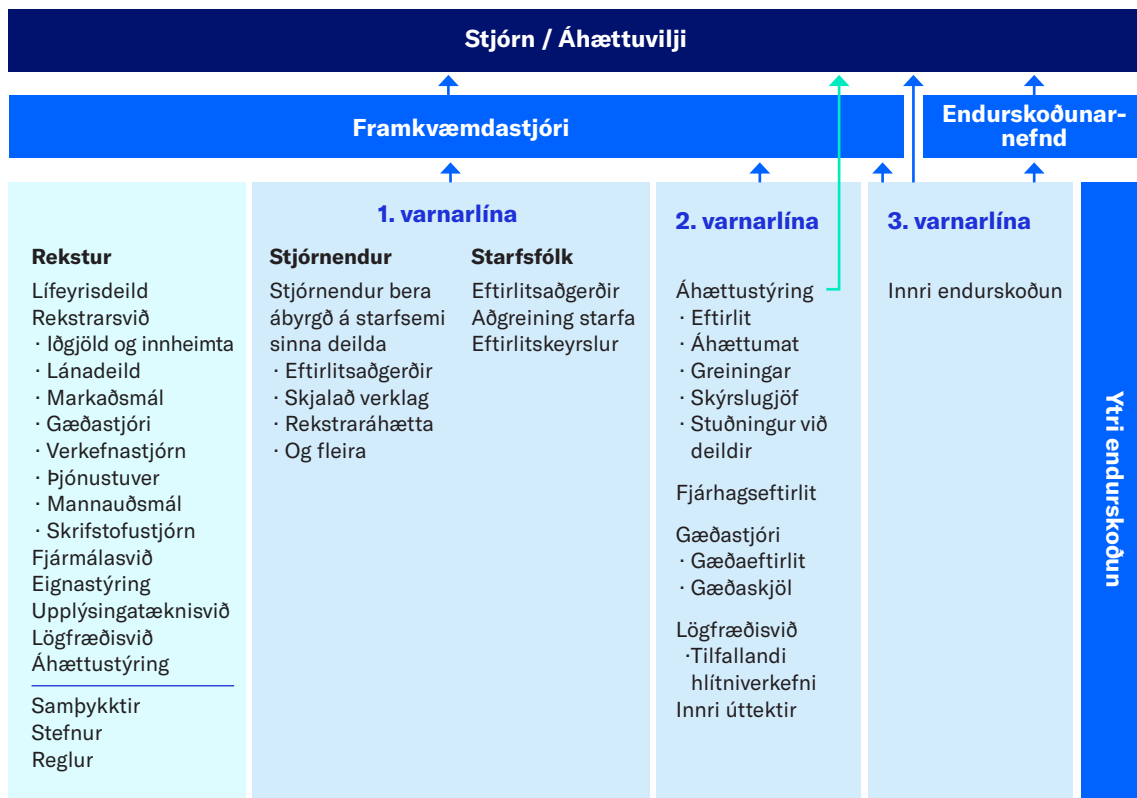
Áhættuþol sjóðsins markast m.a. af aldurssamsetningu sjóðfélaga, lífeyrisbyrði sjóðsins og þeim lögum og reglum sem sjóðnum ber að fylgja.

Í áhættustýringarstefnu eru mælikvarðar áhættuvilja skilgreindir og kveðið á um upplýsingagjöf til stjórnar, framkvæmdastjóra og annarra viðeigandi aðila.

Eftirlitskerfi sjóðsins

Eftirlitskerfi sjóðsins er fjölþátta kerfi sem tekur til mannauðs, verklagsreglna og annarra aðfanga sem nauðsynleg eru til að hægt sé að sinna áhættustýringu og stjórnun áhættuþátta á fullnægjandi hátt. Eftirlitskerfið samanstendur af stefnumörkun, aðferðum og skýrslugerð sem nauðsynleg eru til að greina, meta, vakta og stýra áhættu með reglubundnum hætti og í einstökum tilfellum.

Stjórn, stjórnendur, starfsfólk, innri- og ytri endurskoðendur ásamt endurskoðunarnefnd sjóðsins koma að eftirlitskerfinu. Hér að neðan er yfirlitsmynd af eftirlitskerfi sjóðsins.

Fyrsta varnarlína er mynduð af stjórnendum og starfsfólki hvers og eins starfssviðs sjóðsins. Stjórnendur bera ábyrgð á rekstri sinna sviða og þeirri áhættu sem fylgir. Til þess að lágmarka áhættu hefur hvert og eitt starfssvið viðeigandi ferla og eftirlit til staðar sem miða að því að tryggja að borin sé kennsl á áhættu, hún sé greind, metin og mæld, að fylgst sé með henni, henni stjórnað og hún tilkynnt. Fyrstu varnarlínu sjóðsins er ætlað að ganga úr skugga um að starfsemi sjóðsins sé í samræmi við ytri og innri kröfur.

Aðra varnarlínu mynda stoðsvið sjóðsins sem styðja starfsfólk og stjórnendur við eftirlit og að leggja mat á áhættuþætti í rekstri starfssviðanna. Þetta er m.a. gert með skipulegri vöktun, ráðgjöf, framkvæmd eftirlitsaðgerða, úttektum og mati á hlítu.

Þriðja varnarlína sjóðsins er innri endurskoðandi. Hann framkvæmir áhættumiðaðar og almennar úttektir á fyrstu tveimur varnarlínunum. Í því felst m.a. að fara yfir fyrirkomulag innri stjórnarháttá, virkni ferla og aðferða til að ganga úr skugga um að fyrstu tvær varnarlínurnar séu traustar og áhrifaríkar, að ferlarnir og aðferðirnar séu framkvæmdar og í stöðugri notkun. Innri endurskoðandi sinnir verkefnum sínum að fullu óháð hinum varnarlínunum.

Framkvæmd áhættustýringar

Framkvæmd áhættustýringar byggir m.a. á þeirri framkvæmd sem skilgreind er í ISO staðli 31000. Framkvæmdin felur í sér fjölda ferla sem mynda eftirlitskerfi og gera sjóðnum kleift að:

- » bera kennsl á áhættu
- » greina áhættu
- » vakta áhættu
- » meta áhættu
- » taka áhættu til meðferðar

Framangreindir þættir gera sjóðnum kleift að stýra áhættu í starfsemi sjóðsins. Meðferð áhættu getur m.a. falist í því að

- » forðast áhættu
- » draga úr áhættu
- » yfirfæra áhættu
- » taka áhættu meðvitað.

Meðferð áhættu veltur á áhættuvilja og áhættuþoli sjóðsins hverju sinni og í áhættustýringarferlinu er leitast við að veita viðeigandi og tímanlegar upplýsingar til að unnt sé að bregðast við áhættu í rekstri sjóðsins.

Flokkar áhættu

Mikilvægur þáttur í áhættustefnu og áhættustýringarstefnu er að tryggja eins vel og kostur er góða yfirsýn yfir þá áhættuþætti sem einkum skipta máli í rekstri sjóðsins. Í því skyni er áhættunni skipt upp í fimm meginflokka og um þá er fjallað í stefnum sjóðsins. Þessir flokkar áhættu eru:

1. Fjárhagsleg áhætta
2. Mótaðilaáhætta
3. Lífeyristryggingaáhætta
4. Rekstraráhætta
5. Áhætta tengd loftslagsbreytingum

Í skýringum 19-23 í ársreikningi er nánar gerð grein fyrir áhættuþáttum í rekstri sameignardeildar og sér-eignardeilda sjóðsins.

1. Fjárhagsleg áhætta

Fjárhagslegri áhættu er skipt í fimm undirflokka. Þeir eru:

- a) Vaxta- og endurfjárfestingaráhætta
- b) Uppgreiðsluáhætta
- c) Markaðsáhætta
- d) Gjaldmiðlaáhætta
- e) Verðbólguáhætta

a) Vaxta- og endurfjárfestingaráhætta

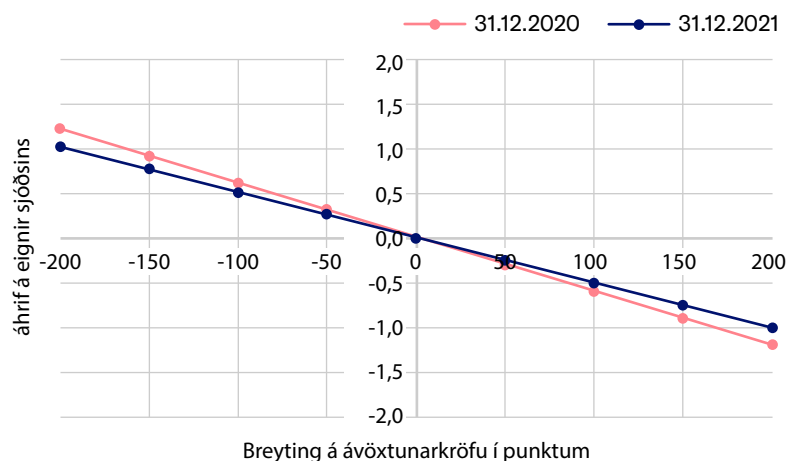
Breytingar á vöxtum og lögum vaxtaferla geta leitt til lækkunar á virði skuldabréfa í eignasafni sjóðsins. Ef vextir hækka getur sjóðurinn þurft að innleysa gengistap við sölu á skuldabréfum sem keypt voru á lægri vöxtum. Þá getur lækkandi vaxtaumhverfi leitt til lægri ávöxtunarkröfu við kaup nýrra skuldabréfa þegar núverandi skuldabréf eru á gjalddaga og þegar fjárfest er fyrir innflæði (endurfjárfestingaráhætta).

Samkvæmt stefnu sjóðsins er hluti skuldabréfa sameignardeildar metinn á gangvirði og hluti á kaup-ávöxtunarkröfu. Virði þess hluta sem metinn er á gangvirði er næmur fyrir breytingum á ávöxtunarkröfu á markaði. Markaðsverð skuldabréfa metið á gangvirði var 101 milljarður króna 31.12.2021, sem samsvarar 8,6% af eignum sameignardeildar.

Á myndinni hér að neðan má sjá hvaða áhrif það hefur á eignasafn sjóðsins ef ávöxtunarkrafa á markaði breytist. Ef krafan hækkar um 100 punkta, 1 prósentustig, lækkar virði bréfanna sem nemur 0,52% af eignum sjóðsins. Ef krafan lækkar um 100 punkta þá hækkar virði bréfanna sem nemur 0,50% af eignum. Til samanburðar má sjá að vaxtanæmni er svipuð frá fyrra ári þegar áhrifin eru mæld sem hlutfall af eignum.

Það skal tekið fram að ekki er endilega fylgni á milli breytinga á ávöxtunarkröfu skuldabréfaflokka. Þess vegna geta breytingar á ávöxtunarkröfu á einum skuldabréfaflokki dregið úr áhrifum á vaxtanæmni. Í ofangreindri greiningu er gert ráð fyrir fullri fylgni, þ.e. sama breyting ávöxtunarkröfu í öllum flokkum skuldabréfa sem metnir eru á gangvirði.

Vaxtanæmni

Punktstaða vaxtanæmni skuldabréfa í lok árs 2020 og 2021 m.v. stefnu sjóðsins um matsaðferð skuldabréfa. Vaxtanæmni segir til um hversu mikil áhrif breytingar á ávöxtunarkröfu skuldabréfa hefur á virði þeirra. Myndin sýnir breytingu á ávöxtunarkröfu í punktum (100 punktar = 1 prósentustig) og áhrif breytingarinnar á eignir sjóðsins.

b) Uppgreiðsluáhætta

Hluta af skuldabréfaeign sjóðsins er heimilt að greiða upp. Það felur í sér uppgreiðsluáhættu sem felst í því að skuldabréf verði greidd upp fyrir lokagjaldþaga og lífeyrissjóðurinn þurfi því mögulega að endurfjárfesta á lægri vöxtum. Stærstur hluti uppgreiðanlegra skuldabréfa í eigu sjóðsins eru sjóðfélagalán og öll uppgreiðanleg án uppgreiðslugjalds.

Á árinu 2020 jókst samkeppni á íbúðalánamarkaði samhliða lækkandi vöxtum og aukinni eftirspurn eftir óverðtryggðum lánum með breytilegum vöxtum. Aukin samkeppni og minni kostnaður við lántöku og endurfjármögnun gerði það að verkum að lántakar hjá sjóðnum greiddu upp lán sín í auknum mæli og endurfjármögnuðu hjá öðrum lánveitendum. Þessa gætti líka fram á árið 2021 ár en þó í minna mæli. Þegar líða tók á seinni hluta ársins 2021 jókst hins vegar eftirspurn eftir lánum hjá sjóðnum samhliða því að uppgreiðslum fækkaði.

Með hækkandi vöxtum hafa lántakar verið að færa sig frá óverðtryggðum lánum með breytilegum vöxtum frá öðrum lánveitendum til annars vegar verðtryggðra lána með föstum vöxtum til að lækka greiðslubyrði eða til óverðtryggðra lána með föstum vöxtum til að festa greiðslubyrði sína í hækkandi vaxtaumhverfi.

c) Markaðsáhætta

Markaðsáhætta er skilgreind sem hætta á fjárhagslegu tapi eða óhagstæðum breytingum á fjárhagslegri stöðu sem stafa beint eða óbeint af sveiflum á virði eigna með breytilegar tekjur.

Þróun á innlendum og erlendum hlutabréfamörkuðum var sjóðnum hagfelld á árinu líkt og árinu á undan þrátt fyrir heimsfaraldurinn. Um þetta er fjallað í kafla um innlend hlutabréf og í kafla um erlend verðbréf.

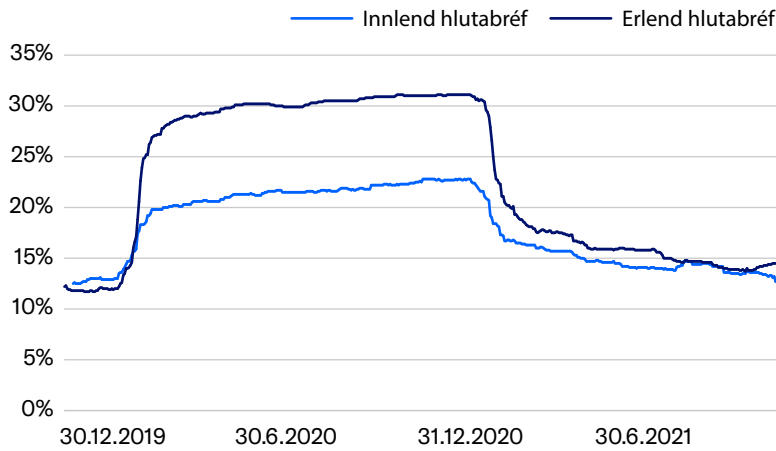
Á árinu 2021 hækkaði heildarvísitala innlendra hlutabréfa (OMXIGI) um 42,1% samanborið við 25,9% árið á undan. Heimsvísitala Morgan Stanley (MSCI) hækkaði um 21,8% í USD, sem svarar til 24,9% hækkunar í krónum.

Munurinn á ávöxtun í USD og íslenskum krónum endurspeglar þá gjaldmiðlaáhættu sem sjóðurinn ber með þeim erlendum eignum sem hann á. Nánar er fjallað um gjaldmiðlaáhættu hér að neðan.

Flökt innlendra og erlendra hlutabréfa

Flökt (e. volatility) er einn mælikvarði á áhættu og mælir m.a. sveiflur í gengi hlutabréfa. Því meiri sem sveiflurnar eru því meiri er áhættan talin vera. Myndin sýnir annars vegar ársflökt innlendra hlutabréfa og hins vegar erlendra hlutabréfa yfir tveggja ára tímabil, án tillits til myntgengis. Í febrúar 2020, þegar ljóst varð að heimsfaraldur væri skollinn á, lækkuðu innlend og erlend hlutabréf skarpt í verði. Við það hækkaði skarpt mælt ársflökt hlutabréfa sem hélst hátt þar til vorið 2021 þegar flöktið byrjaði að lækka og mælist ársflökt í lok ársins 2021 svipað og fyrir heimsfaraldurinn.

Flökt hlutabréfa

Þróun á ársflökti innlendra (OMXIGI) og erlendra hlutabréfa (MSCI) árin 2020 og 2021.

d) Gjaldmiðlaáhætta

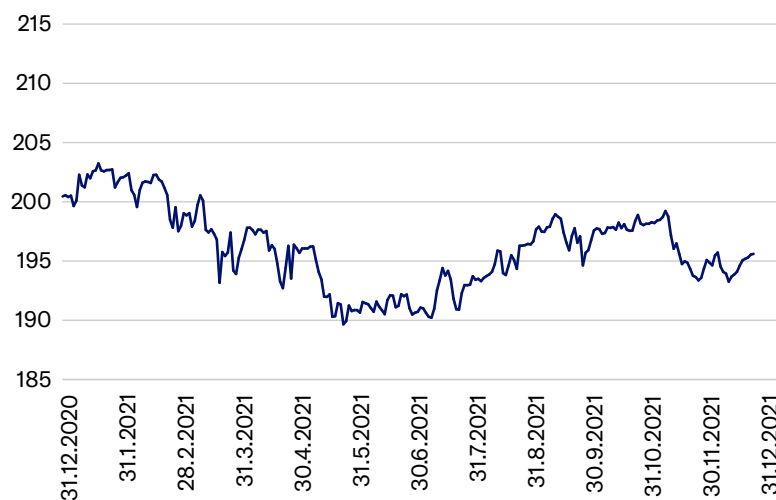
Gjaldmiðlaáhætta sjóðsins felst í hættu á að sveiflur á gengi krónunnar annars vegar og erlendra gjaldeyris-krossa hins vegar geti haft neikvæð áhrif á ávöxtun eigna sjóðsins.

Erlendar fjárfestingar lífeyrissjóðsins eru mikilvægar þegar kemur að áhættudreifingu eigna, þá sérstaklega í litlu hagkerfi eins og því íslenska. Þær gegna einnig lykilhlutverki í að dreifa og stýra landfræðilegri áhættu sjóðsins.

Lítill breyting var á gengi krónunnar á árinu 2021 en það hækkaði um 2,5%. Krónan lækkaði um 2,4% gagnvart USD en hækkaði um 5,8% gagnvart EUR á árinu.

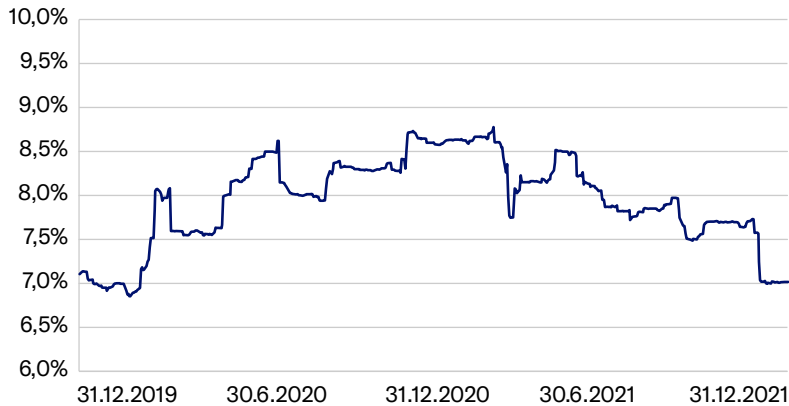
Hlutfall eigna sameignardeildar í erlendri mynt í lok árs var um 45% og vóg USD rúmlega 60% af erlendum eignum sameignardeildar. Undanfarið ár hefur vægi erlendra eigna í eignasafni sameignardeildar aukist talsvert en 2021 hægðist á aukningunni enda sameignardeild sjóðsins komin nálægt 50% hámarki erlendra eigna skv. lögum.

Þróun gengisvísitölunnar

Þróun á gengisvísitölu krónunnar á árinu 2021. Gengi krónunnar hækkaði um 2,5% á árinu en gengið var nokkuð stöðugt á árinu.

Flökt gengisvísitölnnar

Þróun á ársflökti krónunnar frá lok árs 2019 til lok árs 2021. Flökt krónunnar jókst snemma árið 2020 í kjölfar mikillar óvissu sökum upphafs heimsfaraldurs en tók að lækka sumarið 2021 og var komið á sama stað í lok árs 2021 og það var í lok árs 2019. Flökt er m.a. mælikvarði á sveiflur í gengi gjaldmiðils. Þegar óvissa ríkir á fjármálamörkuðum eru verðbreytingar tíðari, flökt mælist hærra og áhættan almennt talin vera meiri.

Eignir í erlendri mynt

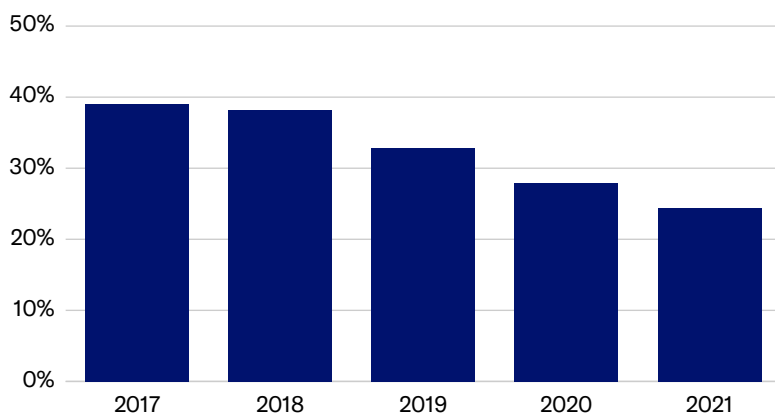
	2021	2020	2018	2017	2016
Hlutfall	45%	43%	40%	35%	33%

e) Verðbólguáhætta

Verðbólguáhætta er sú hætta að verðbólga valdi hækkun á lífeyrisskuldbindingum umfram raunávöxtun óverðtryggðra eigna. Verðbólguáhætta er viðvarandi í rekstri sjóðsins þar sem lífeyrisskuldbindingar sjóðsins eru verðtryggðar þar sem lífeyrisréttindi eru verðtryggð og breytast í samræmi við breytingar á vísitölu neysliverðs til verðtryggingar. Eignasafnið er hins vegar að stórum hluta ávaxtað í óverðtryggðum verðbréfum.

Með stækkandi eignasafni og minna framboði af verðtryggðum skuldabréfum hefur hlutfall verðtryggðra eigna af eignum sjóðsins lækkað á undanförunum árum. Í lok árs 2021 var hlutfall verðtryggðra eigna sameignardeildar 24,4%. Með aukinni verðbólgu aukast skuldbindingar sjóðsins hraðar en eignir hans að öðru óbreyttu. Þó er það þannig að ýmsar eignir sjóðsins hafa eiginleika óbeinnar verðtryggingar sem milda áhrifin til lengri tíma litið. Dæmi um slíkt eru erlendar eignir sjóðsins. Þegar krónan veikist getur verðbólga aukist vegna hækkandi verðs á innfluttum vörum en á móti hækka erlendar eignir sjóðsins í virði sem getur komið til móts við auknar skuldbindingar sjóðsins.

Þróun verðtrygðra eigna sem hlutfall af eignum

2. Mótaðilaáhætta

Mótaðilaáhætta er sú áhætta að mótaðilar standi ekki skil á greiðslum af fjármálagerningum eða vegna samninga sem fela í sér útlánaígildi. Dæmi um slíka fjármálagerninga eru skuldabréf, víxlar og innlán, en afleiðusamningar eru dæmi um aðra samninga sem geta falið í sér útlánaígildi.

Stærsti einstaki mótaðili sjóðsins er ríkissjóður Íslands, bæði sem beinn skuldari og sem ábyrgðaraðili. Lánshæfiseinkunn ríkissjóðs hefur farið batnandi síðustu ár og er A á langtímaskuldbindingum í krónum, bæði hjá Standard & Poor's og Fitch Ratings, en A2 hjá Moody's. Hlutfall skuldabréfa, útgefnum af ríkissjóði eða með ábyrgð hans, var um 42% af skuldabréfasafni sameignardeildar um áramótin. Hlutfall skuldabréfa annarra mótaðila með lánshæfismat í fjárfestingarflokki var um 2,4% af skuldabréfasafni sameignardeildar.

Taflan sýnir hlutfall skuldabréfa eftir eðli mótaðila.

	2021	2020
Skuldabréf m. ábyrgð ríkissjóðs, lánshæfismat A frá S&P	42,4%	43,1%
Mótaðilar með lánshæfismat í fjárfestingarflokki	2,4%	2,6%
Sértrygð skuldabréf	14,3%	11,2%
Önnur skuldabréf	20,3%	19,0%
Útlán til sjóðfélaga og annarra	20,6%	24,1%
Samtals	100%	100%

Mótaðilaáhætta vegna sjóðfélaga með sjóðfélagalán hjá sjóðnum er mæld sem hlutfall sjóðfélagalána í vanskilum af heildarútlánnum. Hlutfallið hefur lækkað undanfarin ár og var 0,5% í lok árs 2021 en 0,7% í lok árs 2020.

Í tengslum við efnahagslega óvissu í tengslum við COVID-19 var sjóðfélögum boðið greiðsluhlé á lánnum sínum til allt að sex mánaða, með möguleika á framlengingu. Nokkuð var um að sjóðfélagar nýttu sér úrræðið í byrjun faraldursins en þeim fækkaði þegar leið á árið. Í lok árs 2020 voru 1,7% lána í greiðsluhléi og ári síðar var úrræðið nánast úr sögunni.

Greiðsluhlé nýttist þeim sjóðfélögum vel sem á þurftu að halda. Allflestir þeirra sem nýttu sér úrræðið í upphafi óskuðu ekki eftir framlengingu og almennt fóru lán ekki í vanskil eftir að greiðsluhléi lauk.

Vanskil sjóðfélagalána

	2021	2020	2019	2018	2017
Hlutfall	0,5%	0,7%	0,7%	0,8%	1,1%

Þróun yfir 90 daga vanskila miðað við kennitöluaðferð, þ.e. eftirstöðvar allra lána sjóðfélaga með eitt eða fleiri lán í meira en 90 daga vanskilum, sem hlutfall af eftirstöðvum allra sjóðfélagalána. Við útreikning á vanskilahlutfallinu er notast við kröfuvirði sjóðfélagalána, þ.e. ekki er tekið tillit til varúðarniðurfærslu.

Ekki eru yfir 90 daga vanskil á öðrum skuldabréfum í eigu sjóðsins.

3. Lífeyrstryggingaráhætta

Lífeyrstryggingaráhætta er skilgreind sem hættan á að lífeyrissjóðurinn geti ekki staðið við skuldbindingar sínar að fullu og að lækka þurfi réttindi sjóðfélaga. Sjóðurinn framkvæmir reglulega álagspróf til að meta hversu mikil áhrif ákveðnir áhættuþættir í rekstri sjóðsins hafa á tryggingafræðilega stöðu. Þá er sérstaklega verið að meta hvort tryggingafræðileg staða sjóðsins verði undir -10% miðað við að mismunandi áhættuþættir raungerist. Þetta er gert þar sem í 39. gr. laga nr. 129/1997 er kveðið á um að ef tryggingafræðileg staða lífeyrissjóða leiðir í ljós að meira en 10% munur er á milli eignaliða og lífeyrisskuldbindinga, sé skylt að gera nauðsynlegar breytingar á samþykktum. Með sama hætti þarf að gera breytingar á samþykktum ef munurinn hefur haldist 5% eða meiri síðastliðin 5 ár. Niðurstöður álagsprófsins má sjá í skýringu 19 í ársreikningi.

Í lok þessa árs voru innleiddar nýjar dánar- og eftirlifendatöflur í tryggingafræðilegum útreikningi á skuldbindingum sjóðsins. Með innleiðingu nýrra dánar- og eftirlifendataflna er gert ráð fyrir auknum lífslíkum sjóðfélaga í framtíðinni sem er í samræmi við lýðfræðilegar breytingar síðustu áratugi.

Þessi breyting felur í sér að lífeyrisskuldbindingar sjóðsins aukast sem leiðir til lækkunar á tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins. Tryggingafræðileg staða sjóðsins er jákvæð um 3,5% eftir innleiðingu nýju taflnanna en hefði verið jákvæð um 13,3% ef eldri dánar- og eftirlifendatöflur, sem byggja á lífslíkum úr fortíðinni, hefðu verið notaðar. Til samanburðar var tryggingafræðilega staða 10,6% í lok árs 2020. Þá jók sjóðurinn við réttindi sjóðfélaga sinna um 10% sem færði tryggingafræðilega stöðu sjóðsins miðað við lok árs 2020 úr 10,6% í 4,2% þegar hækkunin kom til framkvæmda í nóvember 2021.

Lýðfræðilegar breytingar eru helstu áskoranir fyrir lífeyrissjóði almennt en komið er til móts við þær með innleiðingu á nýjum dánar- og eftirlifendatöflum auk þess sem lækkandi vaxtastig mun að öðru óbreyttu þýða lægri fjármunatekjur af fjárfestingum í skuldabréfum.

Lífslíkur fólks aukast og örorkutíðni eykst sem leiðir til þess að lífeyrisbyrði lífeyrissjóða eykst. Stöðu lífeyrissjóðsins í þessu tilliti er nánar gerð skil í kafla um tryggingafræðilega stöðu.

Lausafjáraáhætta er einn þáttur lífeyrstryggingaráhættu. Lausafjáraáhætta er skipt í seljanleikaáhættu annars vegar og útstreymisáhættu hins vegar.

Seljanleikaáhætta lýtur að áhættunni á því að ekki sé unnt að selja tiltekna fjármálagerninga innan tiltekins tíma, eftir þörfum sjóðsins. 78,0% af eignum sameignardeildar eru í skráðum verðbréfum og innlánnum sem almennt teljast auðseljanlegar eignir. Það á við þessa eignaflokka eins og aðra að takmörkuð eftirspurn og erfiðleikar á fjármálamörkuðum geta haft áhrif á verðmyndun og seljanleika þeirra.

Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs, skráð verðbréf og innlán

	2021	2020
Innlán og peningamarkaðssjóðir	1,1%	4,9%
Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	14,8%	16,7%
Erlend skráð hlutabréf og hlutabréfasjóðir	36,0%	34,9%
Innlend skráð hlutabréf	15,0%	12,8%
Skráð skuldabréf sveitarfélaga, lánastofnanna og fyrirtækja	11,1%	11,0%
Samtals	78,0%	80,3%

Útstreymisáhætta vísar til hættunnar á því að ekki sé unnt að standa við greiðslur vegna lífeyrisskuldbindinga eða uppgjörs samninga sem lífeyrissjóðurinn hefur undirgengist, t.d. vegna verðbréfavíðskipta. Lífeyrisbyrði sameignardeildar, þ.e. hlutfall greidds lífeyris af greiddum iðgjöldum, var 60,2% á árinu 2021. Hækkun á lífeyrisbyrði 2021 stafar að mestu af eingreiðslu lífeyris til lífeyrisþega vegna hækkunar á áunnum réttindum sem kom til framkvæmda í nóvember 2021.

Lífeyrisbyrði sameignardeildar

í milljónum króna

	2021	2020	2019	2018	2017
Iðgjöld	38.452	37.674	39.980	38.250	34.274
Lífeyrir	23.151	20.069	18.406	16.817	15.654
Lífeyrisbyrði	60,2%	53,3%	46,0%	44,0%	45,7%

4. Rekstraráhætta

Undir rekstraráhættu fellur m.a. hættan á fjárhagslegu tapi eða neikvæðum áhrifum á orðspor sjóðsins vegna ófullnægjandi innri reglna, verkferla, upplýsingakerfa, háttsemi starfsmanna eða ytri þátta í rekstrarumhverfi sjóðsins.

Skilvirkar leiðir til að takmarka rekstraráhættu eru skýrar innri reglur, starfslýsingar, verkferlar sem skilgreina verklag við helstu verkþætti og skýrt skipurit. Til þess að draga úr rekstraráhættu hefur sjóðurinn innleitt rafrænt skjalakerfi. Hluti af skjalakerfinu er gæðahandbók með öllum gæðaskjölum sjóðsins. Þetta eru stefnur, reglur, meginferlar, verklagsreglur, vinnulýsingar, sniðmát og önnur skjöl. Með notkun gæðahandbókar í rekstri sjóðsins er stuðlað að því að verklag sé samræmt í starfsemi og það gert aðgengilegt á miðlægum stað með það að markmið að draga úr rekstraráhættu.

Undir rekstraráhættu flokkast jafnframt pólitísk áhætta. Hún er skilgreind sem hættan á því að aðgerðir eða aðgerðarleysi stjórnvalda auki lífeyrisbyrði sjóðsins eða skerði eignir hans, auk annarra neikvæðra áhrifa sem óvissa um mögulegar stjórnvaldsaðgerðir kann að skapa. Undir þetta falla t.a.m. breytingar á lögum eða reglum um starfsemina eða túlkun þeirra sem valda verulegum breytingum á starfsemi. Þetta kunna t.d. að vera breytingar á lögum um lífeyrissjóði, uppgjörsreglum, skattalögum, lögum um aðra aðila sem hafa áhrif á starfsemi sjóðsins, eftirliti og eftirlitsreglum og heimildum til fjárfestinga.

Á undanförunum árum hefur verið mikil umræða um netógnir og eru þær alltaf að verða meiri ógn við rekstur fyrirtækja. Lífeyrissjóður verzlunarmanna hefur ávallt lagt sig fram um að gæta fyllsta öryggis hvað netöryggismál varðar. Á undanförunum árum hefur verið ráðist í fjölda verkefna með það að markmiði að efla varnir gegn netógnum.

Í byrjun árs 2019 tóku í gildi lög nr. um 140/2018 um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka. Innleiðing á þeim kröfum sem settar eru á sjóðinn í lögunum hefur staðið yfir síðan að þau tóku gildi og gengið vel. Fjöldmörg verkefni hafa verið klárð sem miða að því að draga úr líkum á því að sjóðurinn sé nýttur í peningabætti eða aðra ólöglega starfsemi. Útfærsla á verkefnum tengdum lögunum mun halda áfram á næstu misserum og er ljóst að dregið hefur úr sviksemisáhættu hjá sjóðnum með þeim ráðstöfunum sem þegar hafa verið gerðar.

5. Áhætta tengd loftslagsbreytingum

Algengast er að skipta loftslagsáhættu í tvo meginflokka. Annars vegar raunlæga áhættu (e. physical risk) og hins vegar umbreytingaráhættu (e. transition risk).

Raunlæg áhætta er sú áhætta sem stafar af loftslagsbreytingum á innviði samfélaga, rekstur fyrirtækja og opinberra aðila vegna breytinga á framboði á vatni, uppsprettu vatns og gæðum vatns; breytinga á fæðuöryggi; breytinga á líffræðilegum fjölbreytileika; hitabreytinga sem hafa neikvæð áhrif á landareignir aðila, starfsemi þeirra, aðfangakeðjur og öryggi starfsfólks.

Umbreytingar yfir í hagkerfi sem eru minna háð kolefni munu líklega hafa í för með sér víðtækar stefnubreytingar, breytingar á lögum og reglum, breytingar á tækni, breytingar á neysluvenjum og breytingar á mörkuðum. Það fer eftir eðli, hraða og áherslum þessara umbreytinga hver áhrifin verða á fyrirtæki, stofnanir, samfélög og hagkerfi.

Um nokkurt skeið hefur sjóðurinn horft til atriða tengdum umhverfisþáttum við mat á fjárfestingarkostum. Nýlega hefur stjórn sjóðsins samþykkt stefnu um ábyrgar fjárfestingar þar sem skerpt er á áherslum í þessum málaflokki. Sjóðurinn mun í meira mæli en áður horfa til áhættaþátta tengdum umhverfisþáttum við mat á fjárfestingarkostum og til framtíðar er stefnt á að geta greint áhættu vegna loftslagsbreytinga í eignasöfnum sjóðsins að því marki sem aðgengileg gögn, tæki og tól leyfa.

Meðal annars til að bregðast við þessari áhættu hefur sjóðurinn mótað sér stefnu um útilokun úr eignasöfnum sjóðsins.

Hluthafastefna

Í stefnu þessari eru kynntar áherslur stjórnar Lífeyrissjóðs verzlunarmanna (LV) varðandi viðmið um stjórnarhætti í þeim félögum sem sjóðurinn á eignarhlut í. Það er markmið stjórnar LV að stefnan styðji við góða stjórnarhætti félaga og þróun þeirra.

Stefnan kemur í stað áður gildandi hluthafastefnu sjóðsins. Í henni eru kynnt þau viðmið sem LV leggur áherslu á við meðferð eignarhalds í hlutafélögum sem eru skráð á hlutabréfamarkaði og sjóðurinn fer með eignarhlut í. Stefna þessi gildir einnig eftir því sem við á fyrir óskráð félög sem LV hefur fjárfest í. Eðli málsins samkvæmt er stefnunni fyrst og fremst beint til félaga sem skráð eru á Íslandi. Þó gilda grundvallarviðmið hennar einnig fyrir félög sem sjóðurinn er hluthafi í og skráð eru erlendis.

Stefnan felur í sér stefnumarkandi atriði sem lögð er áhersla á en um leið er tekið fram að ekki er um ófrávikjanlegar reglur að ræða og fer mat á áherslum og eftirfylgni eftir atvikum hverju sinni.

Við framkvæmd stefnunnar og eftirfylgni varðandi einstök atriði er m.a. litið til fjárhæðar og hlutfalls eignarhlutar LV í viðkomandi félagi, stærðar viðkomandi félags og möguleika sjóðsins á að hafa áhrif á þau atriði sem um ræðir.

1. Um hlutverk LV og áherslu á stjórnarhætti félaga

- a) Eitt meginhlutverk LV er að ávaxta eignasafn sjóðsins til lengri tíma með ábyrgum hætti.
- b) LV leggur áherslu á að félög, sem sjóðurinn fjárfestir í, viðhafi vönduð vinnubrögð við rekstur og ástundi góða stjórnarhætti.
- c) Stjórnarhættir eru hér skilgreindir sem samband stjórnenda félags, stjórnar þess, hluthafa og annarra haghafa (e. stakeholders). Stjórnarhættir ákvarða með hvaða hætti félagi er stjórnað. LV telur að stjórnarhættir félags geti skipt sköpum, því félag sem viðhefur góða stjórnarhætti, er líklegra til að vera samkeppnishæfara og vegna vel til lengri tíma litið.
- d) LV hefur það hlutverk að taka á móti iðgjöldum frá sjóðfélögum, ávaxta eignir sjóðsins og greiða út lífeyri á grundvelli samþykka sjóðsins. Markmið sjóðsins er að ávaxta eignasafn hans með sem bestum hætti með hliðsjón af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma með tilliti til ávöxtunar og áhættu. Sjóðurinn er langtímafjárfestir. Því er lögð áhersla á að þeim félögum sem sjóðurinn fjárfestir í sé stýrt með langtímahagsmunum þeirra í huga.
- e) Sjóðurinn gegnir eigendaskyldum sínum með virkum hætti og kemur ábendingum um rekstur, stefnu og stjórnarhætti félaga, sem sjóðurinn er hluthafi í, á framfæri með beinum samskiptum við stjórn og/eða forstjóra viðkomandi félaga og/eða á hluthafafundum.
- f) Sjóðurinn tekur jafnframt afstöðu til mála á hluthafafundum með atkvæðum sínum og á hlutabréfamarkaði með aðgerðum sínum.

2. Vegvísar LV sem fjárfestis

Við fjárfestingar í félögum gengur LV út frá eftirfarandi:

- a) Félag sem skráð er á hlutabréfamarkaði hefur undirgengist þá skuldbindingu gagnvart hluthöfum að meginmarkmið þess sé að ávaxta fjármuni hluthafa.
- b) Við ávöxtun fjármuna félags ber stjórn og stjórnendum félags að líta til langtímahagsmuna félagsins.
- c) Atkvæðisréttur er einn grundvallarréttur sem fylgir eignarhlut í félagi. Áhersla er lögð á meginregluna einn hlutur eitt atkvæði.

- d) Áhersla er lögð á að stjórn og stjórnendur félags gæti þess að reka það í samræmi við lög og með eðlilegu tilliti til annarra haghafa. Með þessu er LV þó á engan hátt að taka afstöðu til eðlilegrar hagsmunagæslu félags, til að mynda hvað varðar samkeppni á markaði, samskipti við starfsmenn eða birgja.
- e) Áhersla er lögð á að stjórnendur gæti að reglum og viðmiðum sem gilda fyrir viðkomandi starfsemi varðandi umhverfismál.
- f) Lífeyrissjóðurinn er aðili að reglum Sameinuðu Þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar (e. Principles for Responsible Investment – PRI), ásamt mörgum, af stærstu lífeyrissjóðum og fagfjárfestum vestan hafs og í Evrópu. Í reglunum er fjallað um hvernig áhersla á umhverfisleg og samfélagsleg málefni auk góðra stjórnarháttanna fyrirtækja getur stuðlað að bættum fjárfestingarárangri verðbréfasafna. Þannig fari saman hagsmunir fjárfesta og markmið þjóðfélagsins í víðara samhengi.
- g) LV telur mikilvægt að félög, einkum þau sem skráð eru á hlutabréfamarkaði, setji sér opinbera stefnu um
 - » að viðhafa góða stjórnarhætti.
 - » starfskjör.
 - » samfélagslega ábyrgð og umhverfismál.

Um einstök atriði varðandi stjórnarhætti félaga

3. Atkvæðisréttur

- a) LV nýtir atkvæðisrétt sinn á hluthafafundum í félögum sem sjóðurinn hefur fjárfest í á Íslandi.
- b) Framkvæmdastjóri LV ákveður hver skuli fara með atkvæði sjóðsins á hluthafafundum í félögum sem sjóðurinn á eignarhlut í og hefur heimild til að veita öðrum aðila umboð til að fara með atkvæðisrétt sjóðsins.
- c) Við beitingu atkvæðisréttar styður LV tillögum sem sjóðurinn telur til þess fallnar að auka verðmæti hlutafjár og samræmast hagsmunum lífeyrissjóðsins sem fjárfestis.
- d) Með vísan til vegvísna LV sem fjárfestis gengur sjóðurinn út frá því að stjórn félags leitist ávallt við að gæta sem best langtímahagsmuna félagsins. Því styður LV almennt tillögum stjórnar á hluthafafundum. LV lítur á það sem síðasta valkost að kjósa gegn tillögum stjórnar, að öðrum leiðum fullreyndum.
- e) LV mun að öðru jöfnu beita sér gegn tillögum sem sjóðurinn telur að hafi neikvæð áhrif á rétt hluthafa eða fjárhagslega hagsmuni þeirra. LV mun í slíkum tilvikum almennt leitast við að gera stjórn viðkomandi félags kunnugt um afstöðu sína áður en til atkvæðagreiðslu kemur á hluthafafundi.
- f) LV leggur áherslu á meginregluna um að jafn atkvæðisréttur fylgi hverjum hlut í félagi. Þar af leiðir mun LV að öðru jöfnu greiða atkvæði gegn tillögum sem leiða til annarrar niðurstöðu.
- g) LV telur að forkaupsréttur hluthafa að nýju hlutafé sé mikilvægur réttur hluthafa til að tryggja eignarhlut sinn í félagi. Við mat á mögulegri eftirgjöf forkaupsréttar er almennt litið til rekstrarhagsmuna félagsins og eigendahagsmuna LV.
- h) LV birtir samhliða ársskýrslu upplýsingar um ráðstöfun atkvæðisréttar síns, fyrir næstliðið almanaksár, á hluthafafundum skráðra félaga sem hann á hlut í og sóttir eru fyrir hönd sjóðsins. Yfirlit þetta skal vera aðgengilegt á vef sjóðsins.

4. Val og samsetning stjórnar í félögum

- a) LV lítur á stjórn félags sem heild og hlutverk allra stjórnarmanna sé að vinna sameiginlega að hagsmunum félagsins og gæta þess á sama tíma að hagsmunir einstakra hluthafa eða hluthafahópa séu ekki teknir fram fyrir hagsmuni annarra.
- b) Áhersla er lögð á að samsetning stjórnar sé með þeim hætti að reynsla, menntun og hæfni stjórnarinnar í heild hæfi sem best þörfum félagsins.
- c) Áhersla er lögð á að meirihluti stjórnarmanna sé óháður stjórnendum félagsins og að meirihluti þeirra sé óháður félaginu. Við mat á óhæði gagnvart félaginu er litið til viðmiða sem settar eru fram í leiðbeiningum um stjórnarhætti¹.
- d) LV styður fyrirkomulag sem byggir á því að stjórnarmenn séu kosnir beinni kosningu á hluthafafundi.
- e) LV styður fyrirkomulag sem tryggir að stjórnarmenn séu kosnir árlega.
- f) LV telur æskilegt að kosning til stjórnar fari að jafnaði fram á grundvelli almennra reglna hlutafélagalaga, þ.e. með meirihlutakosningu, eða öðrum þeim hætti sem mælt er fyrir um í samþykktum viðkomandi félags. LV áskilur sér þó rétt til að krefjast margfeldiskosningar einn sér eða ásamt öðrum hluthöfum ef sjóðurinn telur að ekki sé tekið eðlilegt tillit til sjónarmiða hans varðandi fyrirhugað stjórnarkjör.
- g) LV leggur áherslu á að fjöldi stjórnarmanna sé hæfilegur með hliðsjón af eðli félags og umfangi rekstrar þess.
- h) Ef tilnefningarnefnd félags kemur að gerð tillagna um samsetningu stjórnar leggur LV áherslu á eftirfarandi atriði auk þeirra atriða sem koma fram í hluthafastefnu þessari, m.a.

3. og 4. gr.:

- i. að eignarhlutur og atkvæðavægi hluthafa endurspeglar með eðlilegum hætti í samsetningu stjórnar félags
 - ii. að skipan og starf tilnefningarnefndar takið mið af gildandi leiðbeiningum um stjórnarhætti fyrirtækja², meðal annars varðandi óhæði, verklag og að kosið skuli um tillöguna á hluthafafundi
- a) að einstaka hluthafar eða hópur hluthafa gæti þess að hafa hvorki með beinum eða óbeinum hætti áhrif á störf nefndarinnar umfram það sem leiðir með eðlilegum hætti af vægi eignarhlutar í viðkomandi félagi.

5. Stjórnarlaun og starfskjarastefna

- a) Við ákvörðun um endurgjald fyrir stjórnarsetu skal taka eðlilegt tillit til umfangs og eðlis rekstrar, ábyrgðar og vinnuframlags.
- b) Upplýsingar um starfskjarastefnu og framkvæmd hennar skulu vera fjárfestum vel aðgengilegar.
- c) Starfskjarastefna er á ábyrgð stjórnar félags. Hún skal sett í samræmi við ákvæði laga og leiðbeiningar um stjórnarhætti. Eðlilegt er að stefnan nái til launa og annarra starfskjara forstjóra, framkvæmdastjóra, eftir atvikum annarra æðstu stjórnenda og stjórnarmanna þess.
- d) Lögð er áhersla á að starfskjarastefna og forsendur hennar séu kynntar fyrir hluthöfum tímanlega fyrir aðalfund þannig að hluthafar geti tekið upplýsta afstöðu til stefnunnar.

1. Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja eru gefnar út af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq Iceland og Samtökum atvinnulífsins – Nú 5. útgáfa.

2. Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja eru gefnar út af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq Iceland og Samtökum atvinnulífsins – Nú 5. útgáfa.

- e) Ef kjör byggja að einhverju leyti á breytilegum greiðslum skulu þær byggja á efnislegu mati stjórnar/ starfskjaranefndar og hafa skýran rekstrarlegan tilgang. LV leggur í þessu sambandi áherslu á að ef starfskjör eru árangurstengd í formi kaupauka (breytileg kjör, annað en föst laun), sé þess gætt að bein tengsl séu á milli langtímamarkmiða félagsins í þágu hluthafa annars vegar og þeirra stjórnenda sem njóta breytilegra kjara hins vegar. Réttur til árangurstengdra launa byggji á viðmiðum til lengri tíma og sé með þeim hætti að sem minnst hætta sé á að sértækir hagsmunir eða skammtímasjónarmið hafi áhrif á þau kjör.

6. Áherslur varðandi hlutverk stjórnar félags

- a. LV leggur áherslu á að stjórn starfi í samræmi við leiðbeiningar um stjórnarhætti og setji sér starfsreglur sem hún yfirfer reglulega.
- b. LV telur mikilvægt að stjórn útlisti í reglum félags með hvaða hætti verkaskiptingu stjórnar og forstjóra er háttað og skilgreini valdheimildir hans, m.a. með hliðsjón af reglum félagaréttar.
- c. LV telur mikilvægt að stjórn hafi ætíð langtímahagsmuni félagsins að leiðarljósi í ákvarðanatöku sinni.
- d. LV telur mikilvægt að stjórn taki virkan þátt í stefnumótun félags og stuðli að virku innra eftirliti og áhættustjórnun.
- e. LV telur mikilvægt að stjórn meti eigin störf árlega með árangursmati ásamt því að meta störf forstjóra og undirnefnda stjórnar.
- f. LV væntir þess, ef við á, að undirnefndum stjórnar séu settar starfsreglur sem stjórn samþykkir og að stjórn sé haldið upplýstri um störf undirnefnda.
- g. LV væntir þess að stjórn sjái til þess að félagið birti fullnægjandi upplýsingar um stjórnarhætti sína.
- h. Með hliðsjón af hagsmunum hluthafa leggur LV áherslu á að stjórn tryggji sem best að félag sinni upplýsingagjöf til markaðarins í samræmi við lög og innlend og erlend viðmið (e. best praxis). Með því er stuðlað að því að fá betri kjör á fjármögnun félagsins sem styður við samkeppnisstöðu þess og rekstur og þar með langtímahagsmuni haghafa félagsins.

Samskipti LV við stjórnir, stjórnendur og aðra hluthafa

7. Samskipti við stjórn, stjórnendur og aðra hluthafa félags

- a. LV telur mikilvægt að sjálfstæði stjórnarmanna í störfum þeirra sé virt sem og þagnar- og trúnaðarskylda sem á þeim hvílir.
- b. Áhersla er lögð á að gæta að reglum um meðferð innherjaupplýsinga í samskiptum við stjórn og stjórnendur félags.
- c. LV leggur áherslu á að í samskiptum sé gætt þeirra sjónarmiða sem samkeppnislög og virk samkeppni byggja á.
- d. LV kynnir hluthafastefnu sína um stjórnarhætti, og eftir atvikum aðrar áherslur varðandi afstöðu LV sem eiganda, fyrir þeim félögum sem hann fjárfestir í.
- e. Ef tilefni er til á LV bein samskipti við stjórn og/eða forstjóra félags ef það er mat sjóðsins að stefna félagsins eða einstakar ákvarðanir séu í grundvallaratriðum í ósamræmi við hluthafastefnu lífeyrissjóðsins. Slík samskipti eru eftir atvikum bréflög eða á vettvangi formlegra funda.
- f. Ef LV telur að félag bregðist ekki við ábendingum eða athugasemdum sjóðsins með ásættanlegum hætti mun hann gera grein fyrir afstöðu sinni á hluthafafundum eða eftir atvikum með öðrum hætti.

- g. LV beitir ekki áhrifum sínum beint gagnvart þeim stjórnarmanni sem sjóðurinn kann að styðja í krafti eignarhalds sjóðsins. Sjóðurinn áskilur sér þó rétt til að kynna viðkomandi stjórnarmanni, og eftir atvikum öðrum stjórnarmönnum, afstöðu sína til stjórnarháttanna og annarra atriða sem varða þróun og viðgang félagsins.
- h. LV kemur sem hluthafi ekki að einstökum rekstrarákvörðunum eða stefnumótandi ákvörðunum stjórnar félags nema eftir eðli máls á vettvangi hluthafafundar.
- i. Í félögum þar sem til staðar er öflugur kjölfestufjárfestir, eða hópur fjárfesta sem móta sameiginlega afstöðu til stefnumótunar og rekstrar félags, leggur LV áherslu á að til grundvallar stefnumarkandi ákvörðunum og rekstrarákvörðunum sé gætt eðlilegra hagsmuna allra hluthafa.

Stjórnarháttayfirlýsing 2021

Stjórnarháttayfirlýsing Lífeyrissjóðs verzlunarmanna (LV) er sett með vísan til 51. gr. reglna Fjármálaeftirlits Seðlabanka Íslands (FME) nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða. Yfirlit, ýmis lög, reglugerðir og ýmsar innri reglur LV eru aðgengilegar á vef sjóðsins undir vefsvæði með upplýsingum um sjóðinn. Einnig er vísað til skýrslu stjórnar, ársreiknings og ársskýrslu sjóðsins og sjálfbæriskýrslu fyrir árið 2021.

Grundvöllur sjóðsins og hlutverk

LV starfar á grundvelli starfsleyfis fjármálaráðherra í samræmi við lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, með síðari breytingum, og samþykktir sjóðsins.

Í samþykktum kemur fram að sjóðurinn starfar á grundvelli kjarasamnings Alþýðusambands Íslands og Samtaka atvinnulífsins frá 12. desember 1995 og samnings ASÍ og SA frá 24. apríl 2018 samanber samning VR, Samtaka atvinnulífsins og Félags atvinnurekenda frá 23. apríl 2018, sbr. breytingar á samþykktum sem tóku gildi 1. september 2019.

Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri eftir þeim reglum sem fram koma í samþykktum. Þar kemur m.a. fram að sjóðurinn leggi sérstaka áherslu á ellilífeyrisréttindi og áskilji sér heimild til að verja þau réttindi umfram önnur við endurskoðun á réttindaákvæðum samþykktu sjóðsins.

Sjóðurinn er langtímafjárfestir sem ávaxtar fjármuni sjóðfélaga með það að markmiði að ná sem bestri ávöxtun að teknu tilliti til áhættu. Stjórn leggur áherslu á að þróa hluthafastefnu sjóðsins með þeim hætti að hún styðji við góða stjórnarhætti í þeim félögum sem sjóðurinn fer með eignahlut í.

Umboðsskylda

Stjórnarmenn og starfsmenn skulu taka ákvarðanir í samræmi við gildandi lög og reglur og sannfæringu sína með þeim hætti að hagsmuna sjóðfélaga sé sem best gætt og að ákvörðunin styðji við tilgang og starfsemi sjóðsins.

Stjórn, framkvæmdastjóri og aðrir, er hafa heimild til að koma fram fyrir hönd sjóðsins, mega ekki gera neinar þær ráðstafanir sem bersýnilega eru til þess fallnar að afla ákvæðnum sjóðfélögum, fyrirtækjum eða öðrum ótilhlýðilegra hagsmuna umfram aðra aðila eða á kostnað sjóðsins.

Stjórnarmaður er ekki bundinn af fyrirmælum þeirra sem tilnefna hann til setu í stjórn sjóðsins.

Fjallað er með ítarlegri hætti um umboðsskyldu m.t.t. sjálfbærniþátta í sjálfbæriskýrslu sjóðsins sem er hluti af ársskýrslu hans.

Stjórnarhættir og stjórnarháttayfirlýsing LV

Lífeyrissjóðurinn leggur áherslu á góða stjórnarhætti við stefnumótun og daglega stjórnun sjóðsins. Með stjórnarháttayfirlýsingu þessari er sjóðfélögum, iðgjaldagreiðendum, opinberum aðilum, starfsmönnum og öðrum haghöfum veittar upplýsingar um stjórnarhætti lífeyrissjóðsins. Yfirlýsingunni er jafnframt ætlað að styðja við góða stjórnarhætti hjá sjóðnum og styðja þannig við traustan rekstur.

Stjórnarháttayfirlýsing LV fyrir árið 2021 byggir á þeim lögum og reglum sem í gildi eru á þeim tíma sem ársreikningur sjóðsins er staðfestur af stjórn og framkvæmdastjóra. Í því sambandi er sérstaklega litið til þeirra ákvæða laga nr. 129/1997 sem lúta að stjórnarháttum lífeyrissjóða, ákvæða samþykktu sjóðsins, reglna FME þar um, m.a. reglna nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða sem og 6. útgáfu leiðbeininga um stjórnarhætti fyrirtækja útgefnum af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq Iceland og Samtökum atvinnulífsins.

Lög, reglur og leiðbeiningar sem sérstaklega varða stjórnarhætti LV

Eftirfarandi er yfirlit yfir löggjöf, stjórnvaldsreglur, leiðbeinandi tilmæli og innri reglur LV. Listinn er til upplýsinga en er ekki tæmandi. Yfirlit yfir lög, reglugerðir og aðrar reglur opinberra aðila sem gilda um starfsemi lífeyrissjóða er m.a. að finna á vef Fjármálaeftirlits Seðlabanka Íslands (FME).

Lög frá Alþingi

- Lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða
- Lög nr. 87/1998 um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi
- Lög nr. 90/2018 um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga
- Lög nr. 140/2018 um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka
- Lög nr. 3/2006 um ársreikninga
- Lög nr. 150/2020 um jafna stöðu og jafnan rétt kynjanna
- Lög nr. 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum
- Lög nr. 40/2020 um vernd uppljóstrara

Reglugerðir

- Reglugerð nr. 391/1998 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða
- Reglugerð nr. 698/1998 um ráðstöfun iðgjalds til lífeyrissparnaðar og viðbótartryggingaverndar
- Reglugerð nr. 916/2009 um fjárfestingarstefnu og úttekt á ávöxtun lífeyrissjóða og vörsluaðila lífeyrissparnaðar
- Reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða

Reglur og leiðbeiningar FME

- Reglur FME nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða
- Reglur FME nr. 577/2012 um endurskoðunardeildir og sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila
- Leiðbeinandi tilmæli FME nr. 3/2010 um mat á hæfi lykilstarfsmanna
- Leiðbeinandi tilmæli FME nr. 1/2019 vegna áhættu við rekstur upplýsingakerfa eftirlitsskyldra aðila.
- Leiðbeinandi tilmæli FME nr. 6/2014 um útvistun hjá hjá eftirlitsskyldum aðilum.

Innri reglur LV (aðgengilegar á vef LV)

- Samþykktir lífeyrissjóðs verzlunarmanna
- Siða- og samskiptareglur LV, dags. 11. desember 2011
- Fjárfestingarstefna fyrir árið 2022
- Áhættustefna
- Hluthafastefna LV, dags. 8. desember 2017
- Starfsreglur stjórnar og framkvæmdastjóra, dags. 21. nóvember 2019
- Verklagsreglur LV um viðskipti stjórnarmanna og starfsmanna lífeyrissjóðsins með fjármála-
gerninga, dags. 16. maí 2013
- Verklagsreglur um hæfi lykilstarfsmanna, dags. 25. september 2021
- Starfskjarastefna LV, dags. 23. mars 2021

- Reglur LV um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka
- Samkeppnisréttaráætlun, dags. 26. janúar 2022
- Stefna um ábyrgar fjárfestingar, dags. 30. september 2021
- Stefna um útilokun í eignasöfnum LV, dags. 30. september 2021
- Reglur stjórnar um vernd uppljóstrara, dags. 30. september 2021 (ekki birtar á ytri vef)
- Reglur um upplýsingagjöf framkvæmdastjóra til stjórnar og til opinberra aðila sbr. 29. gr. laga nr. 129/1997, dags. 21. maí 2015 (ekki birtar á ytri vef)
- Útvistarstefna dags. 25. janúar 2022

Stefna um samfélagslega ábyrgð og siðferðisviðmið

Grunngildi Lífeyrissjóðs verzlunarmanna eru ábyrgð, umhyggja og árangur. Þau eru m.a. útlistuð í sjálfbærni-skýrslu sjóðsins fyrir árið 2021. Þar er einnig ítarleg umfjöllun um áherslur sjóðsins varðandi sjálfbærni í rekstri hans, eignasöfnum og uppbyggingu lífeyris.

Ábyrgar fjárfestingar, áhersla á sjálfbærni í eignasöfnum LV

Það leiðir af eðli skuldbindinga LV að hann er langtímafjárfestir. Viðmið um ábyrgar fjárfestingar eru hluti af fjárfestingastefnu sjóðsins og ber sjóðnum að líta til og stuðla að samfélagslegri ábyrgð í þeim félögum sem hann fjárfestir í.

LV gerir kröfu um að þau fyrirtæki sem sjóðurinn fjárfestir í fari eftir þeim lögum og reglum sem gilda um starfsemi þeirra. Mikilvægt er að þau horfi til leiðbeininga um góða stjórnarhætti og viðmiða sem lúta að samfélagslegri ábyrgð og góðri umgengni um auðlindir.

LV er aðili að reglum Sameinuðu þjóðanna (e. Principles for Responsible Investment, UN PRI) um ábyrgar fjárfestingar, ásamt mörgum af stærstu lífeyrissjóðum og fagfjárfestum vestan hafs og í Evrópu. Í reglunum er fjallað um hvernig áhersla á umhverfisleg og samfélagsleg málefni styður við stjórnarhætti fyrirtækja og geta þannig stuðlað að bættum fjárfestingarárangri eignasafna. Þannig fari saman hagsmunir fjárfesta og markmið þjóðfélagsins í víðara samhengi.

Á haustmánuðum 2021 samþykkti stjórn sjóðsins stefnu um ábyrgar fjárfestingar. Í henni er gerð grein fyrir stefnu LV þegar kemur að aðferðafræði ábyrgra fjárfestinga. Í stefnunni er m.a. vikið að markmiðum stefnunnar, þýðingu sjálfbærni við eignastýringu, samþættingu aðferðafræði ábyrgra fjárfestinga við hefðbundna eignastýringu og framkvæmd eigendahlutverks, upplýsingagjöf um framkvæmd stefnunnar og innleiðingu. Jafnframt er lögð áhersla á að þau fyrirtæki sem sjóðurinn fjárfestir í eigi ábyrg samskipti við haghafa sína og fylgi áherslum LV varðandi góða stjórnarhætti.

Samhliða stefnu um ábyrgar fjárfestingar samþykkti stjórn sjóðsins stefnu um útilokun eigna í eignasöfnum LV. Stefnan nær til allra eignasafna sjóðsins og lýsir aðferðafræði LV við útilokun tiltekinn fyrirtækja. Við mörkun stefnunnar var m.a. litið til fyrirmynda frá leiðandi lífeyrissjóðum á Norðurlöndum.

Innleiðing stefnunnar tekur tíma og því verður enn um sinn að finna fyrirtæki á útilokunarlista í eignasöfnum LV. Ástæðan er að enn sem komið er hefur LV takmarkaða möguleika til að tjá skoðanir um útilokun þegar sjóðurinn fjárfestir í erlendum eignum, s.s. hlutabréfasjóðum.

Hvað varðar innri reglur sjóðsins eru m.a. í gildi siða- og samskiptareglur og verklagsreglur um viðskipti stjórnarmanna og starfsmanna sjóðsins með fjármálagerninga, sem finna má á vef sjóðsins.

Aðrar reglur og viðmið

Siða- og samskiptareglur Stjórn lífeyrissjóðsins hefur sett siða- og samskiptareglur fyrir starfsfólk og stjórnarmenn sjóðsins. Reglunum er ætlað að styðja við vönduð vinnubrögð, draga úr hættu á hagsmunarárekstrum og auka öryggi í meðferð fjármuna sjóðsins. Í reglunum er m.a. fjallað um góða starfshætti, hagsmunarárekstra, meðferð trúnaðarupplýsinga og reglur um gjafir, boðsferðir og starfstengdar ferðir.

Hluthafastefna Það er markmið stjórnar LV að hluthafastefnan styðji við góða stjórnarhætti félaga og þróun þeirra. Í hluthafastefnunni eru kynntar áherslur stjórnar sjóðsins varðandi viðmið um stjórnarhætti í þeim félögum sem sjóðurinn á eignarhlut í. Hluthafastefnan innifelur þau viðmið sem LV leggur áherslu á við meðferð eignarhalds í hlutafélögum sem eru skráð á hlutabréfamarkaði og sjóðurinn fer með eignarhlut í. Stefnan gildir einnig, eftir því sem við á, fyrir óskráð félög sem LV hefur fjárfest í. Eðli málsins samkvæmt er stefnunni fyrst og fremst beint til félaga sem skráð eru á Íslandi. Þó gilda grundvallarviðmið hennar einnig fyrir félög sem sjóðurinn er hluthafi í og sem skráð eru erlendis.

Jafnlaunavottun Í janúar 2014 fékk LV jafnlaunavottun VR. Jafnlaunavottunin er árangur markvissrar jafnréttis- og jafnlaunastefnu í starfi sjóðsins. Unnið er að innleiðingu jafnlaunastaðalsins ÍST85:2012 og er stefnt að því að fá jafnlaunavottun á fyrri hluta ársins 2022.

Mannauðsstefna LV hefur sett sér formlega stefnu um áherslur í fyrirtækjamenningu sjóðsins þar sem tilgreint er meðal annars mikilvægi liðsheildar, góðra stjórnarháttanna, velferðar starfsfólks og að sjóðurinn laði að sér og byggir upp framúrskarandi mannauð. Sjóðurinn hefur einnig lagt til grundvallar jafnrétti og jafna meðferð starfsfólks við stjórnunarvenjur, starfsþjálfun og þróun, ráðningar, starfskjör og starfsumhverfi.

Í mannauðsstefnu kemur m.a. fram að lífeyrissjóðurinn leitist við að bjóða upp á starfsskilyrði sem laði að sér hæft starfsfólk og að sjóðurinn hafi á að skipa starfsfólki sem hefur þekkingu, reynslu og hæfni til að sinna þeim fjölbreyttu verkefnum sem sjóðnum er falið að sinna. Unnið er eftir gildum sjóðsins þar sem ábyrgð, árangur og umhyggja mynda grunnstoðir í heilbrigðu og öruggu starfsumhverfi sem sjóðurinn býr að.

Til stuðnings mannauðsstefnu er m.a. eftirfarandi: Stefna og viðbragðsáætlun gegn einelti, kynferðislegri áreitni, kynbundinni áreitni, kynbundnu ofbeldi og ofbeldi á vinnustaðnum, jafnlaunastefna, jafnréttisáætlun og fræðslustefna.

Stjórnskipulag LV

Stjórn sjóðsins ber ábyrgð á starfsemi hans og skal sjá um að skipulag hans og starfsemi sé jafnan í réttu og góðu horfi. Hún tekur stefnumarkandi ákvarðanir er varða hag og starfsemi sjóðsins og sér til þess að nægilegt eftirlit sé haft með bókhaldi og meðferð fjármuna sjóðsins. Stjórn mótar innra eftirlit og skjalfestir eftirlitsferla. Stjórn semur við sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila um að annast innri endurskoðun. Stjórnin ræður enn fremur löggildan endurskoðanda til að annast ytri endurskoðun hjá sjóðnum og trygginga-stærðfræðing til að annast tryggingafræðilega athugun. Meðal annarra mála, sem stjórn fjallar um á fundum sínum, eru veigameiri fjárfestingarákvarðanir, tillögur að breytingum á samþykktum, fjárfestingar-, hluthafa- og áhættustefna, lánareglur, fjárhagsáætlun og kynningarmál. Stjórn hefur sett sér starfsreglur sem eru aðgengilegar á vef sjóðsins.

Framkvæmdastjóri Stjórn sjóðsins ræður framkvæmdastjóra, ákveður laun hans og önnur starfskjör, veitir honum prókúumboð og setur honum starfsreglur sem eru aðgengilegar á vef sjóðsins. Framkvæmdastjóri annast daglegan rekstur og fer í því efni eftir ákvæðum laga og samþykta sjóðsins og þeirri stefnu og fyrirmælum, sem stjórn hefur gefið. Framkvæmdastjóri ræður starfsmenn til sjóðsins.

Fulltrúaráð Aðildarsamtök lífeyrissjóðsins starfrækja fulltrúaráð sjóðsins sem er skipað 50 fulltrúum. VR skipar 25 fulltrúa, Samtök atvinnulífsins skipa 23 fulltrúa og Félag atvinnurekenda skipar 2 fulltrúa. Skipan fulltrúaráðsins fer nánar eftir samningum aðildarsamtaka sjóðsins og þeim reglum sem samtökin setja sér þar um. Nánari reglur um fulltrúaráðið eru í samþykktum sjóðsins.

Ársfundur fer með æðsta vald í málefnum lífeyrissjóðsins sé ekki annað ákveðið í lögum eða samþykktum sjóðsins. Ársfundur skal halda fyrir lok júní ár hvert og eiga allir sjóðfélagar og réttihafar í B-deild rétt til fundarsetu með málfrelsi og tillögurétti. Á ársfundi skal kynna: i) skýrslu stjórnar, ii) ársreikning fyrir síðasta starfsár, iii) tryggingafræðilega athugun, iv) fjárfestingarstefnu sjóðsins og fjárhagsáætlun yfirstandandi árs, v) hluthafastefnu sjóðsins, vi) skipan stjórnar og vii) skipan fulltrúaráðs. Þá skal kynna og bera undir atkvæði: i) starfskjarastefnu sjóðsins, ii) val á fulltrúum í nefnd um laun stjórnarmanna, iii) tillögu um stjórnarlausn, iv) tillögu stjórnar að endurskoðanda eða endurskoðunarfyrtæki og v) tillögu stjórnar til breytinga á samþykktum sjóðsins. Fulltrúar í fulltrúaráði fara með atkvæði á ársfundi sjóðsins í umboði aðildarsamtakanna til ákvarðana sem tilgreindar eru hér að framan. Tillögur til ályktunar sem taka á fyrir á ársfundi þurfa að berast stjórn sjóðsins skriflega eigi síðar en viku fyrir ársfund. Fundargerðir ársfunda eru aðgengilegar á vef sjóðsins.

Nánar er fjallað um stjórnskipulag sjóðsins í samþykktum hans sem og lögum nr. 129/1997.

Endurskoðun Reikningar sjóðsins eru endurskoðaðir og áritaðir af löggildum endurskoðanda. Innri endurskoðun sjóðsins er í höndum sjálfstætt starfandi endurskoðanda. Endurskoðun sjóðsins og innri endurskoðun eru í höndum aðskilinna endurskoðunarfyrtækja. Endurskoðunarnefnd LV gerir tillögu til stjórnar um val á endurskoðanda sjóðsins (ytri endurskoðanda) og innri endurskoðanda.

Tryggingastærðfræðingur Tryggingafræðileg athugun er framkvæmd árlega í samræmi við 39. gr. laga nr. 129/1997 og reglugerð nr. 391/1998. Athuginin er framkvæmd af löggildum tryggingastærðfræðingi samkvæmt samningi við sjóðinn. Með athugininni er lagt mat á áfallnar skuldbindingar sjóðsins og væntar framtíðarskuldbindingar annars vegar og núverandi eignir og vænt iðgjöld og ávöxtun hins vegar.

Endurskoðunarnefnd – Nefnd skipuð af stjórn Samkvæmt ákvæðum laga um ársreikninga skulu einingar tengdar almannahagsmunum, þar á meðal lífeyrissjóðir, starfrækja endurskoðunarnefnd. Stjórn hefur skipað endurskoðunarnefnd sem heyrir beint undir stjórn. Um markmið, skipan, heimildir, ábyrgð og verkefni endurskoðunarnefndar er fjallað í starfsreglum nefndarinnar sem settar eru af stjórn. Upplýsingar um nefndina eru á vef sjóðsins.

Nefndina skipa:

- Stefán Sveinbjörnsson, formaður nefndarinnar. Stefán er bæði lögfræði- og viðskiptafræðimenntaður og starfar sem framkvæmdastjóri VR.
- Anna G. Sverrisdóttir er rekstrarfræðingur og starfar sem framkvæmdastjóri og ráðgjafi hjá AGMOS ehf.
- Margret G. Flóvenz er löggiltur endurskoðandi og starfaði lengi hjá KPMG.

Starfskjarastefna

Starfskjarastefnu Lífeyrissjóðs verzlunarmanna er ætlað að styðja við góða stjórnarhætti hjá sjóðnum. Við mótnun stefnunnar er byggt á samþykktum lífeyrissjóðsins, þeim sjónarmiðum sem koma fram í 5. útgáfu leiðbeininga um góða stjórnarhætti fyrirtækja og þeim meginreglum sem liggja til grundvallar 79. gr. a, í lögum nr. 2/1995 um hlutafélög.

Stefnunni er ætlað að styðja við traustan rekstur og það markmið lífeyrissjóðsins að veita sjóðfélögum góða þjónustu.

Starfskjarastefnu sjóðsins er því ætlað að styðja við að lífeyrissjóðurinn sé eftirsóknarverður vinnustaður og að hann hafi þannig á að skipa hæfu og reyndu starfsfólki sem er grundvöllur þess að rekstur sjóðsins sé vel samkeppnisfær og í samræmi við bestu viðmið.

Áhættustýring og innra eftirlit

Áhættustýring

Stjórn hefur sett sjóðnum áhættustefnu og áhættustýringarstefnu með það að markmiði að auka öryggi í rekstri sjóðsins. Stefnurnar grundvallast á stefnumótun sjóðsins og lögum og reglum sem um sjóðinn gilda. Megininntak stefnanna er að með áhættustýringu er átt við eftirlitskerfi sem gerir sjóðnum kleift að bera kennsl á, greina, vakta, meta, og taka áhættu til meðferðar í starfsemi sjóðsins.

Lögð er áhersla á að stefnurnar og framkvæmd þeirra séu virkur þáttur í starfseminni og að þær tengist ákvörðunarferlum hans í stefnumótandi málum, við innleiðingu sem og í daglegum rekstri. Einnig er lögð áhersla á að stjórn og stjórnendur hafi góða yfirsýn yfir helstu áhættuþætti í rekstri sjóðsins og að þeir hafi þekkingu á hlutverki sínu í ferli áhættustýringar og eftirlits og taki virkan þátt í því. Mikilvægt er að stjórn, stjórnendur og aðrir starfsmenn meti áhættu við ákvarðanatöku eftir því sem eðlilegt er hverju sinni.

Áhættustjóri sjóðsins hefur yfirumsjón með framkvæmd stefnanna og áhættustýringu sjóðsins. Hann heyrir beint undir framkvæmdastjóra. Til að tryggja honum aukid sjálfstæði í starfi og milliliðalausán aðgang stjórnar að upplýsingum er honum heimilt að gefa skýrslur um áhættustýringu, og aðrar upplýsingar sem varða áhættustýringu sjóðsins, beint og milliliðalaust til stjórnar sjóðsins og endurskoðunarnefndar.

Í stefnunum er skipulag sjóðsins skilgreint, mælt fyrir um umsjón og ábyrgð er varðar framkvæmd áhættustýringar, umfjöllun um helstu áhættuþætti í rekstri sjóðsins, mat á þeim og tilgreint með hvaða hætti fylgst er með þeim.

Nánari upplýsingar um áhættustýringu er að finna í ársskýrslu og í skýringum í ársreikningi.

Innra eftirlit

Innra eftirlit sjóðsins nær yfir sérhverja aðgerð af hálfu stjórnar, stjórnenda og starfsfólks til að stýra áhættu, þar sem því verður við komið, og auka líkur á að settum markmiðum verði náð við rekstur sjóðsins. Stjórnendur annast skipulagningu og framkvæmd innra eftirlits en að framkvæmd þess kemur í raun allt starfsfólk sjóðsins með einum eða öðrum hætti.

Skipulag innra eftirlits tekur mið af reglum FME nr. 577/2012 um endurskoðunardeildir og sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila lífeyrissjóða og er innra eftirlit sjóðsins yfirfarið árlega af þeim sem annast innri endurskoðun hjá sjóðnum.

Innra eftirlit sjóðsins byggir m.a. á skýrsluskilum, reglulegri upplýsingagjöf, skráðum verkferlum og starfslýsingum, reglum um aðgreiningu starfa, skipulegum aðgangsstýringum og skilvirkri áhættustefnu og áhættueftirliti.

Áhættustefna, áhættustýringarstefna og áhættustýring sjóðsins eru veigamikill þáttur í innra eftirliti. Helstu verkþættir í starfsemi sjóðsins byggja á skriflegum ferlum og starfslýsingum starfsmanna sem auka áreiðanleika og stuðla að fylgni við lög og reglur. Verkferlar og starfslýsingar eru yfirfarnar reglulega. Aðskilnaði starfa og aðgangsstýringum innan sjóðsins er ætlað að draga úr villu- og sviksemiáhættu.

Margbætt skýrsluskil, afstemmingar og upplýsingagjöf til opinberra aðila, stjórnar sjóðsins og einstakra stjórnenda veita aðhald í rekstri. Hvað upplýsingakerfi sjóðsins varðar er í gildi öryggisstefna sjóðsins sem nær til meðferðar og varðveislu gagna. Henni er ætlað að tryggja örugga meðferð og varðveislu upplýsinga sem þýðingu hafa fyrir starfsemi sjóðsins. Eftirlitsaðgerðir og sjálfvirk vöktun miða að því að lágmarka áhrif rekstrarfrávika á upplýsingakerfi. Neyðaráætlun sjóðsins er ætlað að taka á alvarlegri rekstrarfrávikum með endurheimt upplýsingakerfa.

Þá hefur sjóðurinn sett sér reglur um uppljóstrun vegna mögulegra svika eða misferlis starfsmanna.

Skipan stjórnar og stjórnarmenn

Stjórn Lífeyrissjóðs verzlunarmanna er skipuð átta mönnum tilnefndum af aðildarsamtökum sjóðsins. Samkvæmt samþykktum LV tilnefnir VR fjóra stjórnarmenn þannig að tveir stjórnarmenn séu tilnefndir annað hvert ár til fjögurra ára í senn. Samtök atvinnulífsins tilnefna þrjá stjórnarmenn, einn eða tvo stjórnarmenn árlega til tveggja ára og Félag atvinnurekenda tilnefnir einn stjórnarmann annað hvort ár til tveggja ára.

Stjórn sjóðsins skipa:

- Jón Ólafur Halldórsson, formaður stjórnar, Árni Stefánsson og Sigrún Helgadóttir og varamaður Bjarni Már Gylfason, tilnefnd af Samtökum atvinnulífsins.
- Stefán Sveinbjörnsson, varaformaður, Bjarni Þór Sigurðsson, Guðrún Johnsen og Helga Ingólfssdóttir og varamaður er Smári Freyr Jóhannsson, tilnefnd af VR.
- Guðný Rósa Þorvarðardóttir og varamaður Guðrún Ragna Garðarsdóttir, tilnefnd af Félagi atvinnurekenda.

Framkvæmdastjóri sjóðsins er Guðmundur Þ. Þórhallsson.

Sjálfsmat stjórnar Stjórn framkvæmir frammistöðumat á störfum sínum í samræmi við starfsreglur. Niðurstöður eru nýttar af stjórn til að þróa starfshætti og styðja við góða stjórnarhætti. Spurningar í frammistöðumatinu lúta að skipan og skipulagi stjórnar, hlutverki og ábyrgð sem og frammistöðu hennar og undirnefnda.

Fjöldi funda og mæting Á árinu 2021 voru haldnir 18 stjórnarfundir.

Nánari upplýsingar um stjórnarmenn, fundarsókn og framkvæmdastjóra er að finna í rafrænni útgáfu af stjórnarháttaryfirlýsingunni sem er aðgengileg á vef sjóðsins.

Staðfest á fundi stjórnar 25. febrúar 2022.

Sjálfbærniskýrsla Lífeyrissjóðs verzlunarmanna 2021

Sjálfbærni

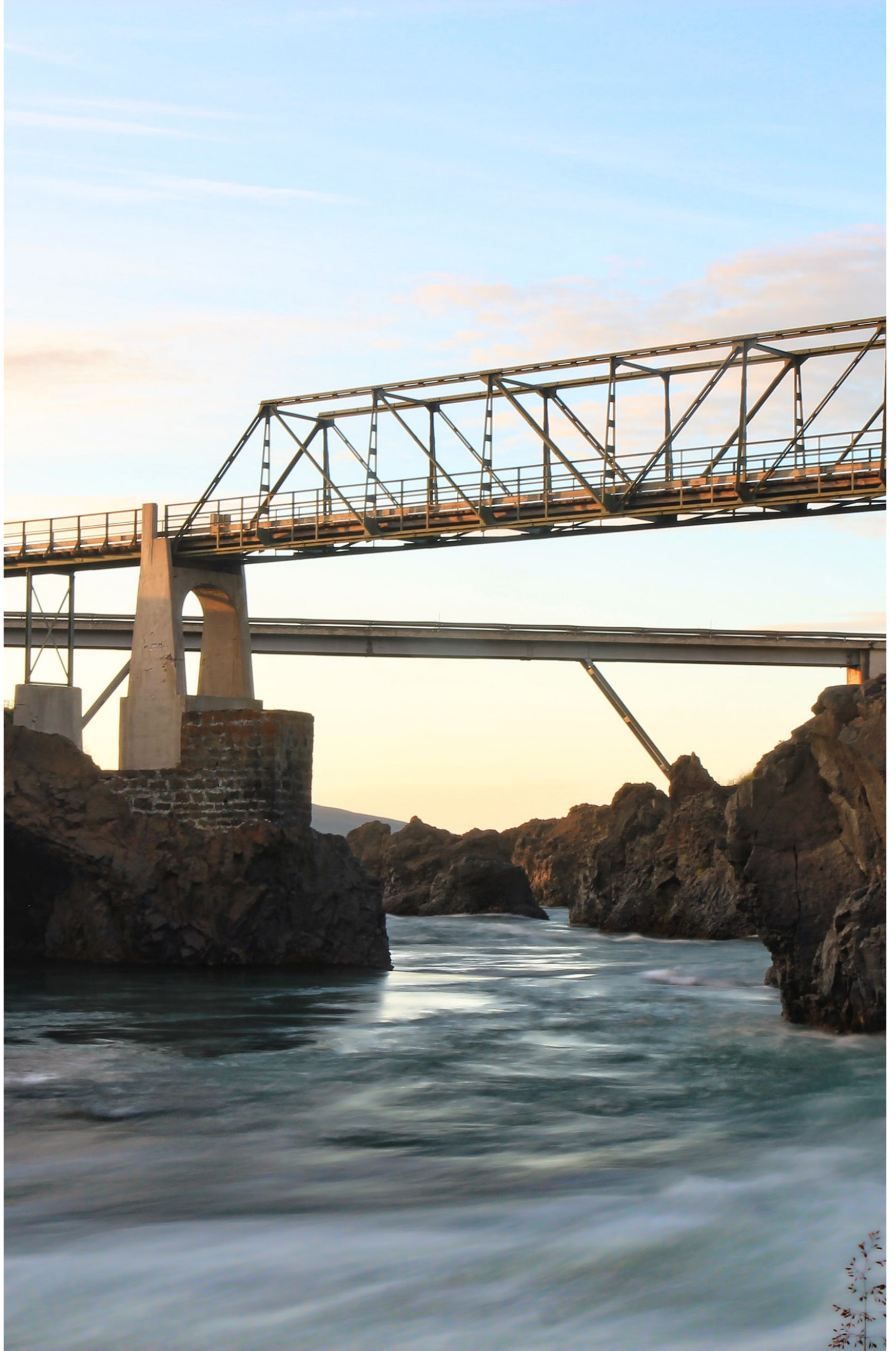
Sjálfbærni felst meðal annars í því að samfélagið geti þróast og mætt þörfum samtímans án þess að draga úr möguleikum komandi kynslóða til að mæta sínum þörfum.

Sjálfbærnisrásla

Lífeyrissjóðs verzlunarmanna 2021

Sjálfbærnisrásla

Ávarp framkvæmdastjóra	69
Inngangur	69
Stefnumótandi áherslur	72
Viðskiptalíkan og skipurit	77
Haghafar	81
Samfélagsábyrgð	85
Lífeyrisafurðir	103
Umsýsla eignasafna og sjálfbærni	107
Lagakröfur og umboðsskylda	110
Viðauki	115

Sjálfbæriskýrsla LV er í senn stefnuyfirlýsing og vegvísir, út á við og inn á við í starfseminni. Jafnframt er hún vegvísir fyrir okkur starfsfólkið, stjórn og sjóðfélaga, til að líta í og máta eigin viðhorf, lífshætti og venjur við tiltekin gildi samfélagsábyrgðar. Skýrslan er sömuleiðis mikilvægt innlegg í samtal við haghafa sem styður við verðmætasköpun sjóðsins.

Þegar heimsfaraldur brast á árið 2020 kröfðust aðstæður þess að við tileinkuðum okkur samfélagsábyrgð á svipstundu, umfram það sem við höfðum áður gert. Öryggi, hreinlæti og ábyrgð gagnvart náunganum urðu kennihugtök í daglegri tilveru. Þetta var hvorki auðveldur né skemmtilegur tími en á ýmsan hátt góður skóli, eftir á að hyggja!

Samfélagsábyrgð og sjálfbær þróun eru umfangsmikil og innihaldsrík hugtök sem eru nú virk í starfsemi sjóðsins. Lífeyrissjóðurinn er í farabroddi íslenskra lífeyrissjóða í þeirri vegferð að gera grein fyrir ófjárhagslegum upplýsingum í ársskýrslu sinni með ítarlegum hætti.

Við stiklum líka á stóru um starfsemi sjóðsins. Nefni sem dæmi fræðslu, hvatningu, flokkun úrgangs og endurvinnslu, ábyrga orkunotkun og mælanleg markmið. Megin áhersla skýrslunnar er þó á ábyrgar fjárfestingar og vegferð sjóðsins í að nýta þá aðferðarfræði við að styðja við góða langtímaávöxtun eignasafna.

Við höfum tileinkað okkur viðhorf samfélagsábyrgðar með markvissum hætti og viljum nýta þá reynslu og þekkingu til að hafa góð áhrif í starfsumhverfinu. Þannig styðjum við við sjálfbærni, sýnum fyrirhyggju og ábyrgð í starfi.

Guðmundur Þ. Þórhallsson,
framkvæmdastjóri

Inngangur

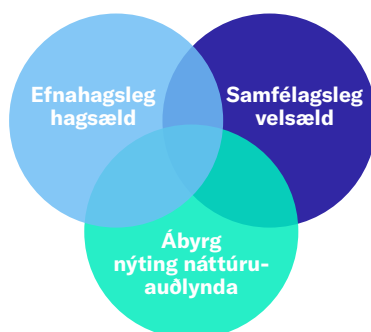
Um inntak og áherslur sjálfbæriskýrslu

Sjálfbæriskýrsla LV veitir sjóðfélögum og öðrum haghöfum mikilvægar upplýsingar sem varða sjálfbærni í starfseminni.

Hugtakið sjálfbærni og viðmið við gerð skýrslunnar

Með sjálfbærni er hér vísað til jafnvægis þriggja grunnstoða sjálfbærni í rekstri; efnahagslegrar hagsældar, samfélagslegrar velsældar og ábygrar nýtingar náttúruauðlinda (e. Economic Prosperity, Social Well-being, Environmental Stewardship). Sjálfbærni felst meðal annars í því að samfélagið geti þróast og mætt þörfum samtímans án þess að dregið sé úr möguleikum komandi kynslóða til að fullnægja sínum þörfum.

Grunnþættir sjálfbærni

Upplýsingagjöf um svonefndar „ófjárhagslegar“ upplýsingar, sem er í auknum mæli vísað til sem sjálfbærni-upplýsinga og hafa í raun verulega fjárhagslega þýðingu, tekur mið af greinum 66 og 66-d í lögum um ársreikninga¹. Einnig er byggt á greiningu umhverfisþátta, félagslegra þátta og stjórnarháttá (UFS þættir) m.t.t. leiðbeininga Nasdaq². Þá er stuðst við staðla GRI – Global Reporting Initiative³ og horft til heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun⁴ og Parísarsáttmálans frá 2015⁵. Við uppbyggingu skýrslunnar er stuðst við leiðbeiningar um samþætta skýrslugerð⁶ (e. Integrated Reporting – IR) og horft til mikilvægisgreiningar sem var unnin fyrir gerð sjálfbærnisráðgjafar.

Áhersluatriði

LV birti í fyrsta sinn sjálfstæða sjálfbærnisráðgjafar á árinu 2021 og fylgdi þar eftir vegferð sem hófst með útgáfu samfélagsráðgjafar árið áður. Nú á árinu 2022 er athygli í meira mæli beint að haghafagreiningu, mikilvægisgreiningu, áframhaldandi þróun fjölþætts viðskiptalíkans (e. multi capital business model), umfjöllun um stefnu LV um ábyrgar fjárfestingar, þróun mannauðsmála hjá lífeyrissjóðnum sem og aukna samþættingu sjálfbærnisráðgjafar og ársskýrslu sjóðsins.

Við gerð skýrslunnar er lögð áhersla á virka aðkomu stjórnar, stjórnenda og annarra starfsmanna sem og á samþættingu skýrslugjafar og stefnumótunar lífeyrissjóðsins. Hér er þó enn nokkuð verk óunnið og tækifæri til áframhaldandi þróunar. Til að fylgja því eftir er í skýrslunni gerð grein fyrir rekstrartengdum verkefnum sem voru sett á dagskrá í sjálfbærnisráðgjafar 2020 og tengjast heimsmarkmiðunum. Auk þess eru tilgreind ný verkefni fyrir komandi ár og áfram unnið að verkefnum sem ekki er að fullu lokið.

Meðal áskorana í starfsemi LV má nefna greiningu, mælingu og stýringu UFS þátta í eignasöfnum sjóðsins. Stefnt er að því að skilja betur umhverfis- og samfélagslegt fótspor útgefenda verðbréfa og annarra fjármálagerna sem lífeyrissjóðurinn fjárfestir í. Sú þekking nýtist bæði við fjárfestingarákvarðanir og umsýslu eignasafna LV. Undirbúningur er þegar hafinn en hér eru áskoranir og hindranir sem þarf að yfirstíga. Þær felast meðal annars í því að upplýsingamiðlun fyrirtækja um sjálfbærnimál er ekki alltaf nógu áreiðanleg og ekki nægjanlega samræmd. UFS þættir í eignasöfnum LV verða greindir áfram á árunum 2022 og 2023. Markmiðið er að bæta þekkingu á þessum mikilvægu atriðum og nýta hana við skilvirka stýringu eignasafna, áhættustýringu þeirra, aukna upplýsingamiðlun og markmiðssetningu.

Framangreind atriði, og sú stefnumótun og upplýsingagjöf sem er fjallað um í skýrslunni, eru liðir í vegferð LV í átt að sjálfbærari starfsemi.

Um mikilvæga vevísá

Umboð: Meginhlutverk LV samkvæmt lögum og samþykktum er að taka við iðgjöldum, ávaxta eignasöfn og greiða út lífeyri. Við mótun sjálfbærni í starfsemi LV er lögð áhersla á að framkvæmdin rúmist innan umboðs sjóðsins og uppfylli umboðsskyldu hans. Umfjöllun um þennan þátt er í Mikilvægisgreiningu.

Stefnumiðuð samfélagsábyrgð: Hér er horft til fimm mikilvægra þátta.

Í fyrsta lagi er lögð áhersla á samfélagsábyrgð í fyrirtækjamenningu sjóðsins og taktískri stefnumótun.

Sú áhersla er nátengd öðrum þætti, sem er að horfa nokkuð vítt til hagsmuna haghafa LV og samþætta hagsmuni þeirra eins og kostur er þó sjóðfélagar séu án efa mikilvægasti haghafahópurinn.

1 <https://www.althingi.is/lagas/151c/2006003.html>

2 https://www.nasdaq.com/docs/2021/02/17/ESG_Guide_Icelandic_translation.pdf

3 <https://www.globalreporting.org/>

4 <https://sdghub.com/>

5 <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>,
https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf

6 Integrated Reporting

Í þriðja lagi er lögð áhersla á að flétta stefnumiðaða samfélagsábyrgð inn í daglegan rekstur sjóðsins og kjarnastarfsemi hans.

Í fjórða lagi er horft til þess að starfsemi og áhrif sjóðsins hafi sem minnst neikvæð áhrif á þau samfélög sem starfsemi hans varðar og helst fyrst og fremst jákvæð áhrif.

Hér vegur fjárfestingarstarfsemi sjóðsins þungt, samanber umfjöllun í kafla Umsýsla eignasafna og sjálfbærni.

Síðast en ekki síst er lögð áhersla á að horfa í minna mæli til skamms tíma í stefnumótun og rekstri og leggja þess í stað aukna áherslu á að horfa til meðallangs og langs tíma.

Með áherslu á þessa þætti stefnumiðaðrar samfélagsábyrgðar er stefnt að því að efla samkeppnishæfni sjóðsins, viðnámsþrótt hans gagnvart breytingum í rekstrarumhverfi (m.a. varðandi þróun umhverfismála og samfélags) og getu til að sinna hlutverki sínu.

Þróun ESB/EES réttar: Hér er einnig litið til örrar þróunar í löggjöf Evrópusambandsins varðandi ábyrgar fjárfestingar stofnanafjárfesta. Sú löggjöf er í öllum meginatriðum á gildissviði Samningsins um evrópska efnahagssvæðið og hefur því bein áhrif á þróun íslensks réttar og á rekstrarumhverfi íslenskra stofnanafjárfesta.

Alþjóðleg þróun: Hér skiptir máli þekking og áherslur á alþjóðavettvangi, til að mynda varðandi upplýsingamiðlun um sjálfbærni í rekstri fyrirtækja og þróun umhverfisþátta og félagslegra þátta. Hér er m.a. vísað til þróunar alþjóðlegra viðmiða um framsetningu sjálfbærniupplýsinga fyrirtækja á vettvangi Alþjóða reikningsskilaráðsins undir merkjum ISSB (International Sustainability Standards Board) í samhengi við þróun í Evrópurétti. Einnig er litið til umræðu og stefnumótunar í loftslagsmálum, til að mynda á vettvangi COP (Conference of the Parties) og IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change). Þá skiptir umræða um neikvæð áhrif rekstrar á líffræðilegan fjölbreytileika máli sem og umgengi um ýmsar takmarkaðar náttúruauðlindir.

Næstu skref: Nú hafa verið skilgreind verkefni til að auka sjálfbærni í starfsemi LV, samanber umfjöllun í sjálfbærni kafla skýrslunnar. Sjóðurinn er hvergi nærri endastöð á sjálfbærnivegferð sinni. Vegferðin er hafin og grunnur lagður að næstu skrefum í átt að sjálfbærari starfsemi sjóðsins.

Tómas N. Möller,
forstöðumaður lögfræðisviðs og
samþættingar sjálfbærni í starfsemi LV

Stefnumótandi áherslur

Í rekstri er mikilvægt að hafa vel skilgreint hlutverk, framtíðarsýn og áætlun um að fylgja henni eftir. Hér er gerð grein fyrir hlutverki LV og framtíðarsýn. Gerð er grein fyrir nokkrum lykiltölum og horft til nokkurra mikilvægra þátta í starfsemi lífeyrissjóðsins.

Hlutverk

Hlutverk LV er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri í samræmi nánari reglur í samþykktum sjóðsins. Áhersla er lögð á að vinna vel í þágu sjóðfélaga og sinna kjarnastarfsemi sjóðsins af kostgæfni. Í því er fólgið að

- taka við iðgjöldum til öflunar lífeyrisréttinda og framlagi í almenna og tilgreinda séreign.
- varðveita og ávaxta eignasöfn sjóðsins.
- greiða út lífeyri í samræmi við lög, reglur og samþykktir.
- mæta óskum sjóðfélaga um þróun vöru og þjónustubátta, svo sem varðandi ráðgjöf, mismunandi ávöxtunarleiðir fyrir séreign og sjóðfélagalán.

Gildi

Stefnumótun LV og framtíðarsýn byggir á og styðst við grunnildi sjóðsins:

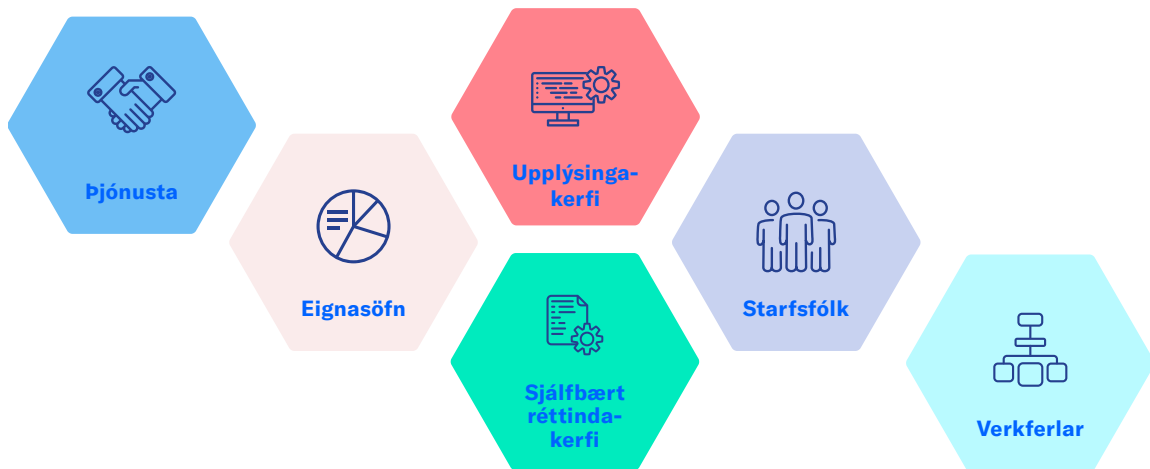
Ábyrgð	Umhyggja	Árangur
Með ábyrgð er lögð áhersla á fagmennsku, áræði og samvirkusemi. Þetta birtist m.a. í vandaðri áhættustýringu, eftirfylgni með fyrirtækjum sem fjárfest er í og áherslu á góða stjórnarhætti. Til grundvallar þurfa að liggja vönduð vinnubrögð, hæft starfsfólk og skýr skilaboð frá stjórn um ábyrg vinnubrögð.	Með umhyggju er lögð áhersla á heilindi og ráðvendi sem birtist m.a. í frumkvæði í þjónustu og góðu viðmóti. Lögð er áhersla á að virkja og hvetja starfsfólk í starfi og að vera þátttakendur í stefnumótun og markmiðasetningu sjóðsins.	Með árangri er áhersla lögð á að keppa að settum markmiðum og skila góðu starfi við stjórnun og í öðrum störfum fyrir sjóðinn. Þessi markmið birtast m.a. í áherslum á skilvirkni, arðsemi, stöðugleika í rekstri, starfsánægju, opna stjórnarhætti og vilja til að veita sjóðfélögum á öllum aldri góða þjónustu. Eftirfylgni felst í raunhæfri markmiðasetningu og hvatningu til starfsmanna.

Framtíðarsýn

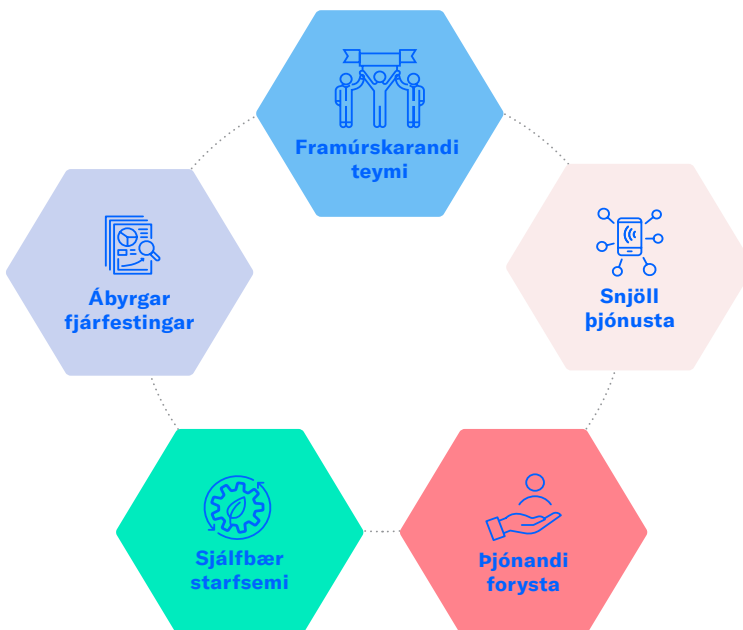
Stjórn LV hefur markað sjóðnum framtíðarsýn til ársins 2030, sem er afrakstur stefnumótunar í viðtæku samstarfi stjórnar, stjórnenda og annars starfsfólks sjóðsins.

LV er eftirsóknarverður og leiðandi lífeyrissjóður sem byggir upp trausta fjárhagslega framtíð sjóðfélaga við starfslok og tryggingar vegna örorku og við fráfall sjóðfélaga. Lífeyrissjóðurinn veitir traustar og áreiðanlegar upplýsingar sem miðast við þarfir sjóðfélaga á hverjum tíma. Áhersla er lögð á að ávaxta fjármuni sjóðfélaga með gagnsæjum og ábyrgum hætti, með samfélagslega ábyrgð að leiðarljósi. Sjóðurinn er fyrirmyndar vinnustaður skipaður öflugri liðsheild sem býr yfir góðri þekkingu, reynslu og hæfni.

Starfsemi LV byggir á sex meginstoðum með lykilhlutverk í starfsemi:

Til að sinna sem best hlutverki lífeyrissjóðsins, styðja við farsælan rekstur og framvindu stefnu sjóðsins, fylgir hann fimm mikilvægum leiðarljósum:

Leiðarljósin eru þessu stefnu LV, umbreytt í verkefni og áherslur sem unnið er að með markvissum hætti í daglegum störfum sjóðsins. Afrakstur stefnumótunarinnar hefur þegar birst í ýmsum verkefnum og það er eindreginn ásetningur stjórnar, framkvæmdastjóra og alls starfsfólks að áfram verði unnið að innleiðingu hennar af krafti.

Sjálfbærnisráðgjafi LV gegnir veigamiklu hlutverki í að upplýsa og fræða sjóðfélaga og aðra haghafa LV um þá vegferð.

Petta er Lífeyrissjóður verzlunarmanna

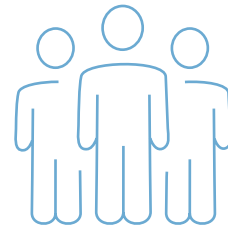
Lykilupplýsingar um starfsemi sjóðsins 2021

Stofnaður 1956

Heimsmarkmiðin um sjálfbæra þróun

- Áhersla á sjálfbærni í rekstri

51 starfsmaður

- Öflug liðsheild og reynsla
- Stjórnendur: 8 karlar, 6 konur

8 stjórnarmenn

- Félag atvinnurekenda, Samtök atvinnulífsins og VR skipa stjórn

Lífeyrisiðgjöld 38,5 milljarðar

- Í sameign 36,1 milljarðar
- Í séreign 2,4 milljarðar

Samskipti og þjónusta

Símtöl:
21.344

Heimsóknir til
sjóðsins: 3.998

Heimsóknir á
sjóðfélagavef: 97.458

Innlit á vef LV:
157.803

21,9 milljarðar í lífeyri til 21.602 sjóðfélaga

Eftirlaun 16,6 milljarðar

- til 14.670 sjóðfélaga

Örorkulífeyrir 4,1 milljarðar

- til 4.603 sjóðfélaga

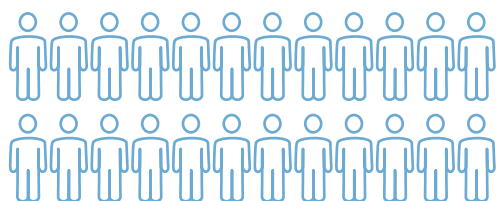
Maka- & barnalífeyrir 1,2 milljarðar

- til 2.257 sjóðfélaga

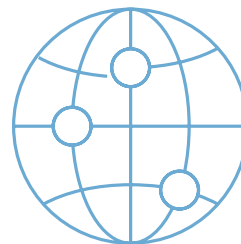
Séreign 0,4 milljarðar

- til 72 sjóðfélaga

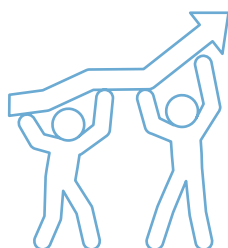

Fjöldi sjóðfélaga **178.661**

Um **4.600** eignir í **101** landi

Sameignardeild 2021 raunávöxtun:

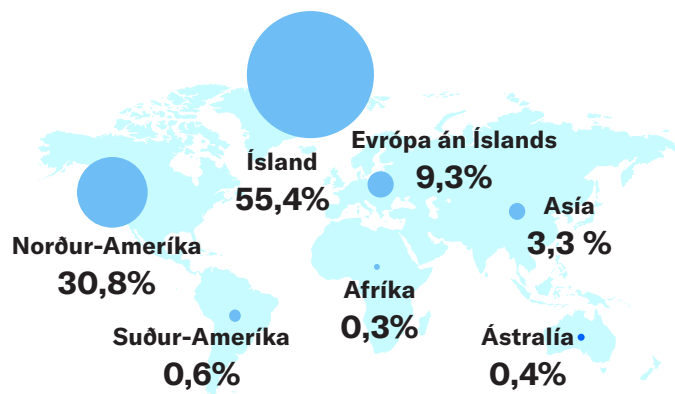

10 ár: **7,6%**

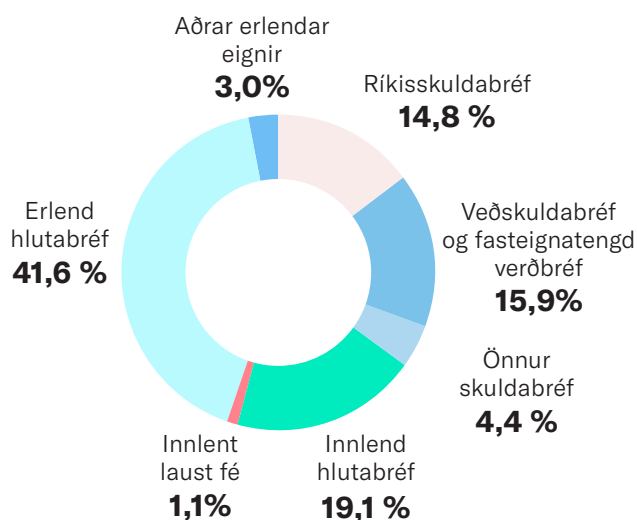
5 ár: **8,8%** 2021 : **11,5%**

- 3 ávöxtunarleiðir í boði fyrir séreignarsparnað

Dreifing eigna sameignardeildar

Eignasamsetning sameignardeildar

- Eignasamsetning er ráðandi þáttur í langtímaávöxtun

Eignasöfn

Samtals **1.201** milljarðar

Sameign: **1.175** milljarðar

Séreign: **26** milljarðar

Tekjur af eignasöfnum **174** milljarðar á árinu

Grundvöllur starfsemi: LV starfar á grundvelli starfsleyfis fjármálaráðherra í samræmi við lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, með síðari breytingum, og samþykktum sjóðsins. Í samþykktum kemur fram að sjóðurinn starfar á grundvelli kjarasamnings Alþýðusambands Íslands (ASÍ) og Samtaka atvinnulífsins (SA) frá 12. desember 1995 og samnings ASÍ og SA frá 24. apríl 2018 samanber samning VR, SA og Félags atvinnu- rekenda frá 23. apríl 2018, samanber breytingar á samþykktum sem tóku gildi 1. september 2019.

Aðild að LV: Sjóðfélagar eru þeir launþegar sem eru félagar í VR og kjarasamningar félagsins og vinnuveitenda taka til, nema sérstaklega sé kveðið á um annað í kjarasamningi. Félagsmönnum annarra félaga verslunarmanna er heimil aðild að sjóðnum. Enn fremur er þeim launþegum rétt og skylt að eiga aðild að sjóðnum, sem byggja starfskjör sín á kjarasamningi VR þar sem hann ákvarðar lágmarksstarfskjör í starfsgreininni eða ef ráðningarbundin starfskjör launþegans byggjast á þeim samningi og launþeginn á ekki skylduaðild að öðrum lífeyrissjóði. Sjálfstæðum atvinnurekendum og þeim sem ekki byggja ráðningarbundin starfskjör sín á kjarasamningi er heimil aðild að sjóðnum.

Grunnþættir í viðskiptalíkani: Viðskiptalíkan sjóðsins byggir á því meginhlutverki hans, samkvæmt framangreindum lögum og samþykktum sjóðsins, að

- taka á móti iðgjöldum sjóðfélaga sem mynda grundvöll réttinda.
- ávaxta eignir sjóðsins í sameignar- og séreignardeildum.
- greiða út ævilangan lífeyri vegna elli, áfallalífeyri í formi örorkulífeyris til sjóðfélaga og barna þeirra, sem og maka- og barnalífeyri vegna fráfalls sjóðfélaga.
- greiða út séreignarlífeyri vegna aldurs, örorku eða fráfalls.

Þá veitir LV sjóðfélögum sínum einnig sjóðfélagalán í formi fasteignaveðlána í samræmi við lánareglur á hverjum tíma.

Samfélagsleg áhrif og fjölþættir framleiðsluþættir LV: Meginhlutverk LV er að greiða sjóðfélögum lífeyri á grundvelli iðgjalda sem þeir greiða til sjóðsins. Í því skyni rekur sjóðurinn þrjár deildir fyrir réttindi: sameignardeild, séreignardeild fyrir almenna séreign og séreignardeild fyrir tilgreinda séreign.

LV greiddi á árinu um 22 þúsund sjóðfélögum lífeyri og fer þeim fjölgandi. Lífeyrisgreiðslur frá sjóðnum eru í mörgum tilvikum veigamikill grundvöllur framfærslu sjóðfélaga eftir starfslok og mikilvæg afkomuvernd fyrir eftirlifandi maka og börn þegar sjóðfélagi fellur frá. Sjóðurinn stýrir einnig fjórum eignasöfnum fyrir sameign og séreign. Eignasöfnin voru ríflega 1.200 milljarða króna virði í lok árs 2021. Af því leiðir að rekstur sjóðsins hefur áhrif á fjölda hagaðila og marga þætti samfélagsins.

Til að lýsa samverkandi þáttum í starfsemi skipulagsheilda hafa verið skilgreindar lykilaðlindir eða fjölþættir framleiðsluþættir (e. multi capitals) í rekstri LV sem stuðla að verðmætasköpun.

Árið 2020 voru heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun greind með tilliti til starfsemi sjóðsins og hafa áherslumarkmið LV nú verið tengd við heimsmarkmiðin. Þá var í upphafi árs 2022 gerð könnun meðal sjóðfélaga, starfsfólks og stjórnarmanna á viðhorfi til sjálfbærni í starfsemi LV í tengslum við starfsemi sjóðsins.

Niðurstöður greiningar eru nýttar til að tengja saman áherslur í rekstri LV og inntak heimsmarkmiðanna um sjálfbæra þróun. Sett eru stefnumótandi markmið með tilliti til heimsmarkmiðanna þar sem litið er til allra þátta sjálfbærni; efnahagslegrar hagsældar, samfélagslegrar velsældar og ábyrgar nýtingar náttúruauðlinda.

Markmiðið er að tengja reksturinn og áhersluatriði í heimsmarkmiðunum saman með mælanlegum hætti á árunum 2022 og 2023.

Viðskiptalíkan LV byggir á fyrirmyndum í leiðbeiningum „Integrated Reporting Framework“.

Viðskiptalíkan

Auðlindir LV (framleiðslubættir) sem starfsemi byggir á og virðisaukinn sem hún skapar. Ferlið er hringrás framleiðslubátta, starfsemi og virðisauka.

Auðlindir

Fjármagn

Sjóðfélagar greiða iðgjöld til sjóðsins og í séreignarsparnað. Þetta fjármagn er notað í fjárfestingar til ávöxtunar sem stendur undir lífeyrisgreiðslum til sjóðfélaga.

Mannauður

Hjá sjóðnum starfar sérhæft starfsfólk með þekkingu og reynslu til að sinna daglegum verkefnum. Í því felst þjónusta við sjóðfélaga, fjárfestingarstarfsemi, rekstur upplýsingakerfa og önnur margþætt starfsemi.

Samfélag

Sjóðurinn starfar í þágu sjóðfélaga sinna, um 179 þúsund sjóðfélagar eiga réttindi hjá sjóðnum. Með það að markmiði að starfa í sátt við samfélagið viðhefur sjóðurinn öguð og vönduð vinnubrögð, veitir sjóðfélögum áreiðanlegar upplýsingar og starfar samkvæmt þeim lögum og reglum sem um hann gilda.

Náttúra og umhverfi

Megináhrif á náttúru og umhverfi eru fólgin í fjárfestingarstarfsemi. Hún byggir m.a. á fjárfestingum sem hafa með einum eða öðrum hætti áhrif á náttúruna og umhverfi. Sú ávöxtun sem verður til við fjárfestingar er grunnur undir lífeyri til sjóðfélaga.

Óefnislegar eignir

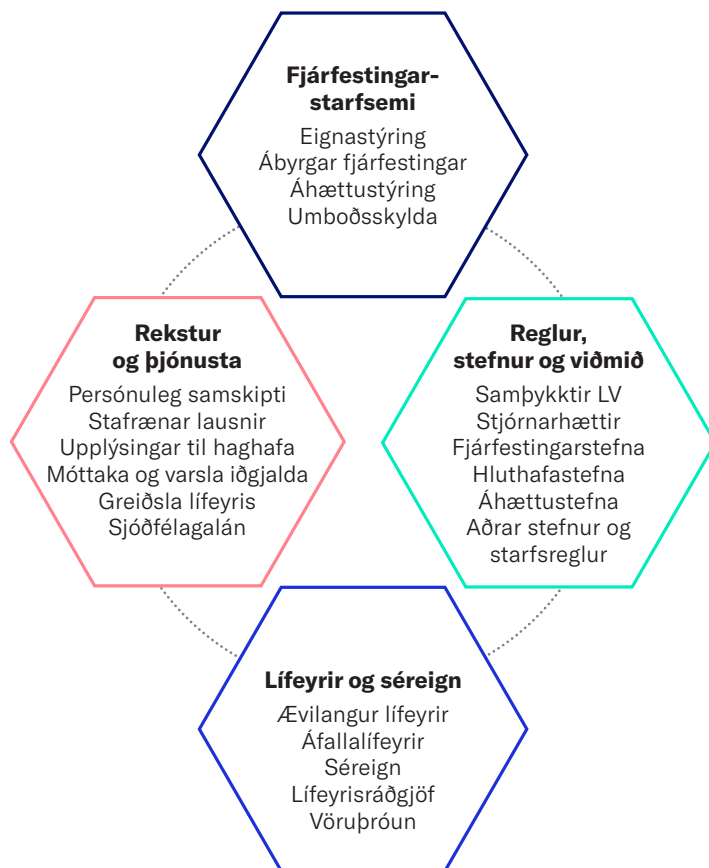
Á grundvelli starfsleyfis LV og áratuga starfsemi hefur byggst upp þekking og fyrirtækjamenning sem styður við þróun þjónustu- og starfshátta, öguð vinnubrögð og frumkvæðishugsun. Óefnislegar eignir felast m.a. í jákvæðri ímynd, upplýsingakerfum sjóðsins, þekkingu á starfsemi hans og viðskiptasamböndum.

Efnislegar eignir

Núverandi eignasöfn, skrifstofuhúsnæði, skrifstofubúnaður og upplýsingakerfi.

Starfsemi LV

Eftirlit

FME, innri og ytri endurskoðun, trygginga-stærðfræðingur, endurskoðunarnefnd, áhættustýring, starfsfólk, stjórn LV.

Regluverk

Lög, reglugerðir, reglur FME, kjarasamningar, samþykktir LV, aðrar reglur.

Virðisauki

Fjármagn

Lífeyrisgreiðslur til sjóðfélaga til framfærslu. Árleg raunávöxtun sameignardeildar; 10 ára: 7,6% og 5 ára: 8,8%. Áhrif á hagvöxt og velsæld í formi fjármögnunar og fjárfestingar, einkum í innlendu hagkerfi. Heildareignir: 1.201 milljarðar í árslok 2021.

Mannauður

Þekking, reynsla og fagmennska. Jafnvægi á milli vinnu og einkalífs. Vinnuumhverfi sem styður við heilsu og vellíðan í starfi. Starfsánægja 4,5 af 5 skv. viðhorfskönnun (Fyrirtæki ársins).

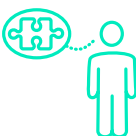
Samfélag

Aukið vægi greiðslna lífeyris í samfélaginu. Um 21,9 milljarðar í lífeyri til um 22 þúsund sjóðfélaga í sameignardeild. Um 0,4 milljarður greiddur til eigenda séreignarsparnaðar. Traust tryggingafræðileg staða 3,5% í árslok 2021. Áhrif á hagvöxt og velsæld með langtímafjárfestingum í innlendu hagkerfi Jákvæð áhrif á stjórnarhætti fyrirtækja.

Náttúra og umhverfi

Sjóðurinn getur haft jákvæð áhrif á umhverfislega og félagslega þætti. Mæling á umhverfisþáttum sem varða rekstur sjóðsins. Aukin áhersla á greiningu umhverfisþátta og félagslegra þátta við mat á fjárfestingarkostum og eignasafni. Uppbyggilegt aðhald gagnvart innlendum félögum sem sjóðurinn er hluthafi í.

Óefnislegar eignir

Þekking, þjónustugæði, öryggi í þjónustu, traust, skilvirk upplýsingakerfi, viðskiptasambönd.

Efnislegar eignir

Eignasöfn og upplýsingakerfi sem styðja við rekstur sjóðsins.

Áherslur

Stuðningur við heimsmarkmiðin

Efla lífsgæði og grunnþarfir

- » Efla jafna stöðu kynja og jöfn tækifæri
- » Styðja við heilsu og öryggi starfsfólks
- » Efla þekkingu og færni starfsfólks
- » Leggja áherslu á aðgengi upplýsinga sjóðfélaga
- » Innleiða stefnu og aðferðafræði fyrir greiningu á UFS þáttum í fjárfestingaferli og umsýslu eignasafna

5 JAFNRÉTTI KYNJANNA

10 AUKINN JÖFNUBUR

Góð atvinna og nýsköpun

- » Fylgjast með þróun sem leiðir af breyttri samfélagsgerð
- » Efla nýsköpun í vöruúrvali / þjónustuleiðum sjóðfélaga
- » Auka áherslur á eignir sem styðja við nýsköpun, aukna sjálfbærni og ábyrgari virðisæðju

8 GÓÐ ATVINNA OG HAGVÖXTUR

9 NÝSKÖPUN OG UPPBYGGING

Sjálfbær nýting náttúruauðlinda og loftlagsmál

- » Styðja við sjálfbærni við kaup á aðföngum
- » Áhersla á að draga úr gróðurhúsalofttegundum tengdum rekstri
- » Auka áherslu eignasafna á sjálfbæra nýtingu auðlinda, vistkerfa og stöðguleika í loftlagsmálum

12 ÁBYRG NEYSLA OG FRAMLÆBLSLA

13 AÐGERDIR Í LOFTLAGSMÁLUM

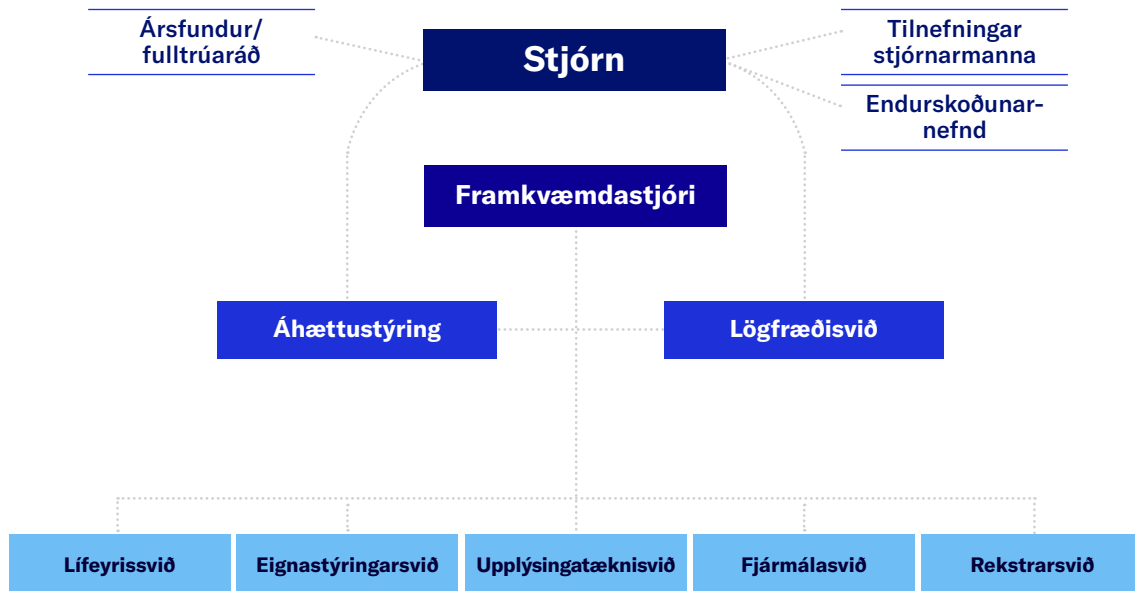
Samvinna

- » Efla samstarf við haghafa um sjálfbæra þróun
- » Efla samstarf um ábyrgar fjárfestingar og samþættingu UFS greininga í fjárfestingaferli

17 SAMVINNA UM MARKMIÐIN

Skipurit sjóðsins styður við skilvirkan og öruggan rekstur og þannig við virðissköpun lífeyrissjóðsins

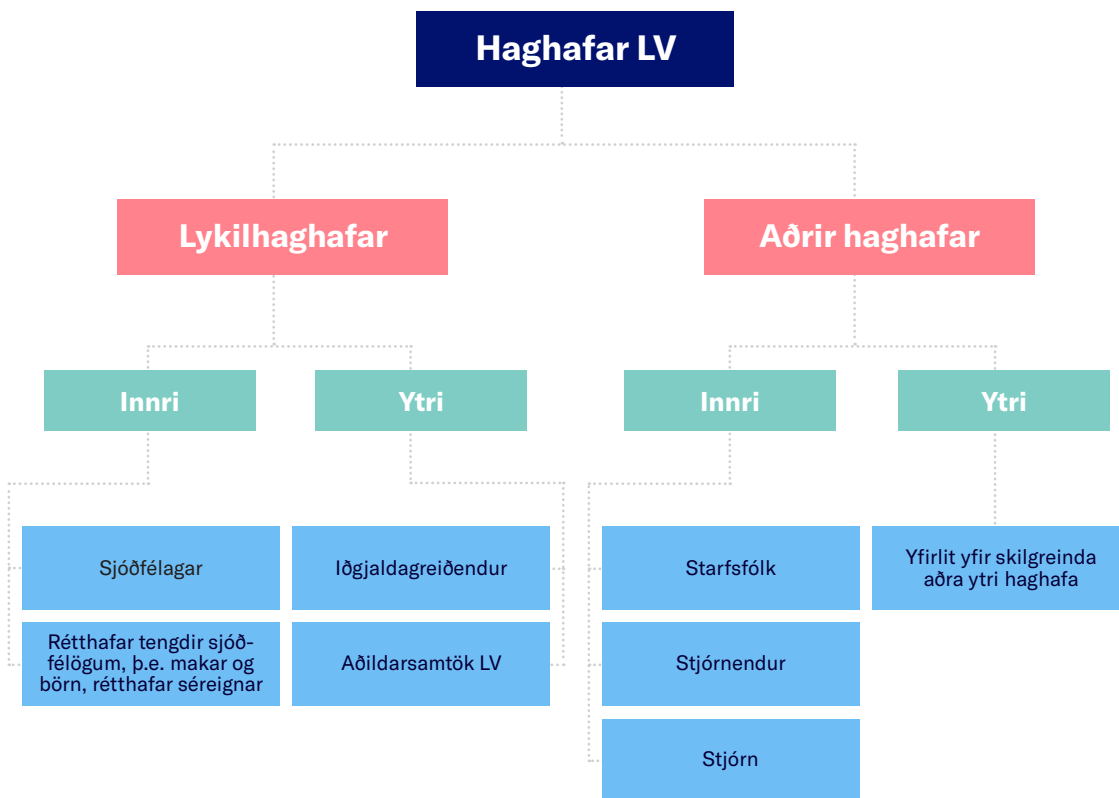

Um hugtakið haghafa

Haghafar hafa verið skilgreindir sem einstaklingar, hópar eða lögaðilar sem verða fyrir áhrifum af starfsemi og geta haft áhrif á starfsemi skipulagsheilda⁷. Greinarmunur er gerður á lykilhaghöfum annars vegar og öðrum haghöfum hins vegar. Undir hvorum flokki er svo haghöfum skipti í innri og ytri haghafa.

- **Lykilhaghafar (e. primary stakeholder) og aðrir haghafar:** Einstaklingar, hópar eða lögaðilar sem verða fyrir beinum áhrifum af aðgerðum og starfsemi skipulagsheilda. Þeim til viðbótar eru tilgreindir aðrir haghafar.
- **Innri og ytri haghafar:** Haghöfum er skipt í innri haghafa eða þá sem hafa bein tengsl við skipulagsheildir og ytri haghafa sem tengjast ekki beint starfseminni en geta orðið fyrir áhrifum af starfseminni eða geta haft áhrif á starfsemina.

Þarfir, kröfur og áhrifavald haghafa geta haft áhrif á starfsemi LV og mótun ýmissa stefna og reglna. Þar má nefna samþykktir, fjárfestingarstefnu, stefnu um ábyrgar fjárfestingar, áhættustefnu, siða- og samskipta-reglur, stefnu varðandi upplýsingamiðlun, starfsmannastefnu og starfskjarastefnu.

⁷ Hér er m.a. stuðst við framsetningu í ritinu; Strategic corporate social responsibility, Sustainable value creation, 5. útgáfa, 2020, höf. David Chandler (bls. 56 og áfram).

Um lykilhaghafa og aðra haghafa (innri og ytri)

Það er gagnlegt fyrir starfsemi LV að hafa gott yfirlit yfir haghafa sjóðsins. Það auðveldar sjóðnum að vinna að og gæta þeirra hagsmuna sem honum er falið að sinna. Einnig gerir það sjóðinn betur í stakk búinn til að fylgjast með sjónarmiðum og áhrifum haghafa sem eru í aðstöðu til að hafa bein eða óbein áhrif á starf sjóðsins og þá hagsmuni sem hann gætir.

Yfirlitsmynd – Haghafar

LV greinir haghafa lífeyrissjóðsins með eftirfarandi hætti:

Lykilhaghafar, innri og ytri

Innri lykilhaghafar: Sjóðfélagar, makar og börn sjóðfélaga þar sem þau eiga réttindi á grundvelli réttar sjóðfélaga og svo réttthafar séreignar. Þetta er sá hópur sem tengist starfseminni beint og verður fyrir beinum áhrifum af starfsemi sjóðsins.

Ytri lykilhaghafar: Iðgjaldagreiðendur (launagreiðendur) og aðildarsamtök sjóðsins: VR, Samtök atvinnulífsins og Félag atvinnurekenda.

LV tekur við skyldubundnum iðgjöldum til öflunar sjóðmyndaðra lífeyrisréttinda í samræmi við ákvæði laga og kjarasamninga. Iðgjöldin eru hluti af kjörum launafólks og launakostnaði launagreiðanda.

Lífeyrisréttindi sjóðfélaga eru fullfjármögnuð og með því er dregið úr þörf fyrir lífeyrisgreiðslur úr ríkissjóði. Tilgangurinn með slíku fyrirkomulagi er að draga úr þörf fyrir fjárframlög vegna lífeyrisgreiðslna úr ríkissjóði sem myndi að öðrum jöfnu auka skattbyrði launafólks og fyrirtækja. Þetta skiptir ekki síst máli í ljósi hækkandi aldurs þjóðarinnar.

Traustur rekstur réttindakerfis og eignasafna LV skiptir máli í þessu samhengi. Því má sega að iðgjaldagreiðendur geti orðið fyrir beinum áhrifum af aðgerðum og starfsemi LV. Aðildarsamtök LV fara samkvæmt samþykkuðum með margþætt hlutverk í stjórnskipulagi LV. Þetta eru annars vegar samtök launafólks og hins vegar samtök vinnuveitenda. Þau eru talin til ytri lykilhaghafa þar sem þau gæta framangreindra hagsmuna sjóðfélaga og launagreiðenda.

Aðrir haghafar, innri og ytri

Aðrir innri haghafar: Til annarra innri haghafa teljast stjórn, stjórnendur og annað starfsfólk sem hafa bein tengsl við LV vegna starfa sinna.

Aðrir ytri haghafar: Til þessa hóps teljast ýmsir sem geta orðið fyrir áhrifum af starfsemi LV eða haft áhrif á starfsemina þótt þeir tengist starfseminni ekki beint í því samhengi sem hér um ræðir. Þessi upptalning er ekki tæmandi:

- Mögulegir framtíðarsjóðfélagar
- Tryggingastærðfræðingur
- Innri- og ytri endurskoðendur
- Stéttarfélög
- Vinnuveitendur
- Fjármálafyrirtæki og aðrir þjónustuaðilar á fjármálamarkaði
- Útgefendur fjármálagerninga (t.d. ríki, sveitarfélög og fyrirtæki)

- Stjórnvöld og eftirlitsstofnanir (t.d. Seðlabanki Íslands – Fjármálaeftirlitið)
- Landssamtök lífeyrissjóða
- Ríkið, innheimta skatta og ríkisrekstur
- Sveitarfélög
- Tryggingastofnun
- Fjölmíðlar
- Aðrir sem gæta umhverfishagsmuna og félagslegra hagsmuna

Rök hafa verið færð fyrir því að einungis sé hægt að innleiða stefnumótandi áherslur og áætlanir tengdar haghöfum sem eru skilgreindir sem einstaklingar, hópar eða lögaðilar. Því sé ekki æskilegt að líta á umhverfið og samfélagið í heild sinni sem haghafa. Í viðleitni LV til að stuðla að jákvæðum áhrifum starfseminnar á sjálfbæra þróun, skilgreinir sjóðurinn þess vegna sérstaklega þá haghafa, samtök og hópa sem tengjast umhverfishagsmunum og félagslegum hagsmunum.

Áfangar í sjálfbærnivegferð

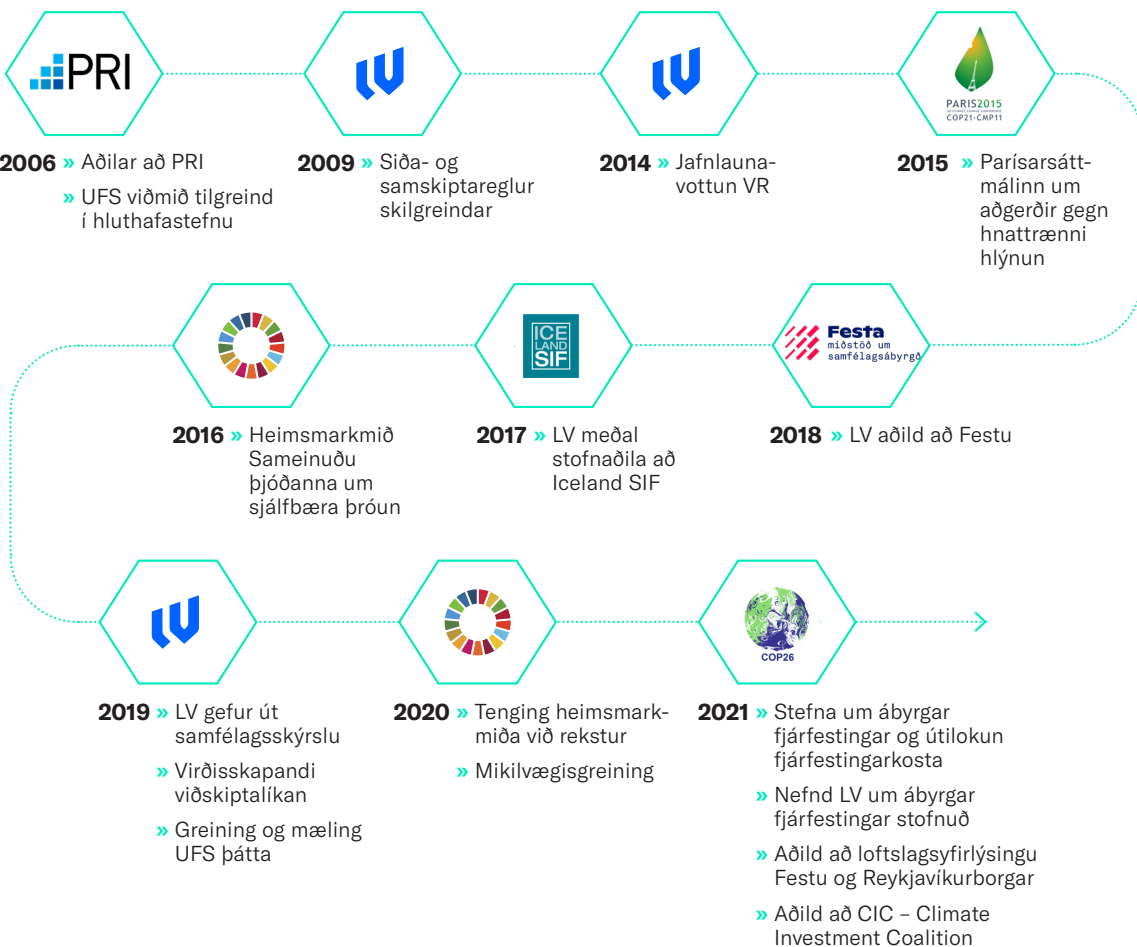
Áhersla á sjálfbærni í starfsemi LV hefur farið vaxandi undafarin ár. Á árinu 2021 steig LV mörg og ákveðin skref á sjálfbærnivegferð sinni. Sjóðurinn setti sér þannig heildstæða stefnu um ábyrgar fjárfestingar í samræmi við innlend og erlend viðmið. Á sama tíma var mörkuð stefna um að útiloka tiltekna fjárfestingarkosti í eignasöfnum sjóðsins.

Þá var sett á fót nefnd innan sjóðsins um ábyrgar fjárfestingar. Hana skipa auk framkvæmdastjóra, forstöðumaður eignastýringar, áhættustjóri og yfirlögfræðingur. Þá gerðist LV aðili bæði að loftslagsyfirlýsingu Festu og Reykjavíkurborgar og CIC – Climate Investment Coalition, samstarfi um fjárfestingar í sjálfbærri orkuframleiðslu og annarri starfsemi sem stuðlar að jákvæðri þróun loftslagsmála.

Til að fylgja eftir áherslum varðandi sjálfbærni í starfsemi sjóðsins var fræðsluátaki ýtt úr vör sem felst í jafningjafraðslu. Starfsfólk lögfræðisviðs, eignastýringar og áhættustýringar, auk framkvæmdastjóra, annast fræðslu fyrir hópinn, þ.e. starfsfólkið sem kemur aðallega að ábyrgum fjárfestingum innan LV.

Að auki hefur LV lagt aukna áherslu á samtöl og skoðanaskipti við innlenda og erlenda aðila um ábyrgar fjárfestingar.

Hér má sjá yfirlit yfir nokkra áfanga í sjálfbærnivegferð LV

Mikilvægisgreining

Samhliða greiningu og forkönnun á heimsmarkmiðunum, með viðtölum við stjórnendur í tengslum við gerð sjálfbæriskýrslu fyrir árið 2020, var gerð viðhorfskönnun meðal starfsfólks og stjórnar um stuðning við og áhrif á heimsmarkmiðin. Forkönnunin var unnin með hópi starfsfólks sem hefur góða reynslu sem nýtist við innleiðingu aukinnar áherslu á sjálfbærni í starfsemi LV.

Niðurstöður sýndu glögglega að LV getur stutt við öll heimsmarkmiðin með beinum eða óbeinum hætti enda tengjast þau mjög innbyrðis og taka sum hver á sömu áherslum.

Nú hafa verið valin sjö heimsmarkmið sem talið er að sjóðurinn geti stutt best við og haft áhrif á.

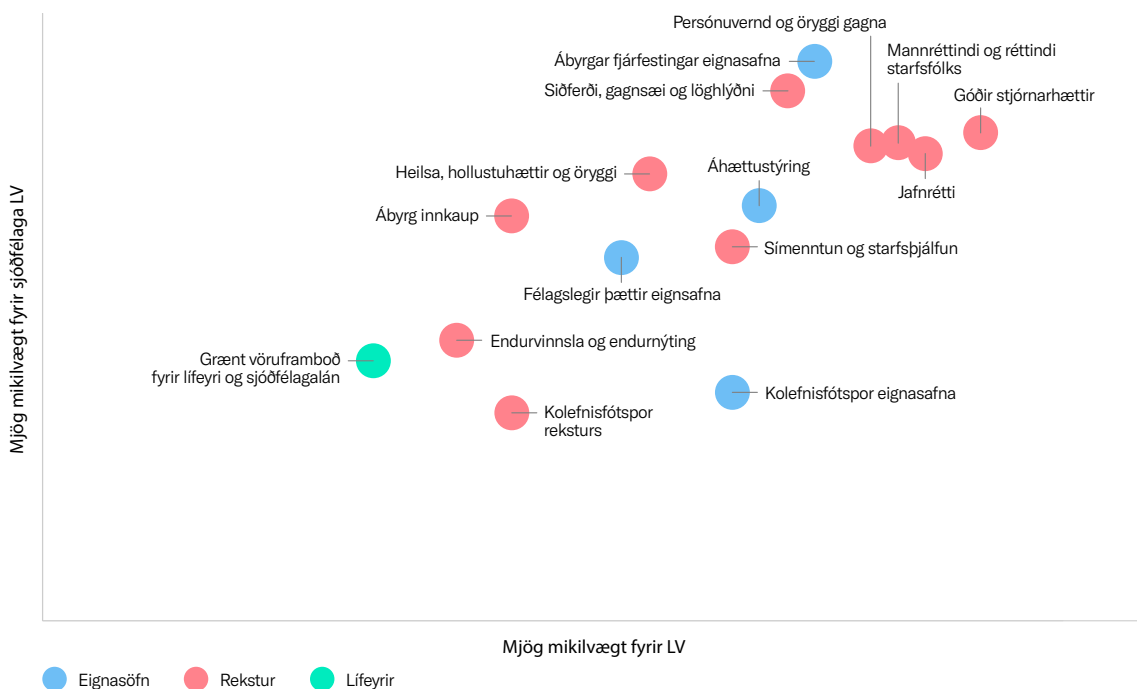
Heimsmarkmið í forgangi LV eru

Í upphafi árs 2022 var unnið áfram að mikilvægisgreiningu sjálfbærniþátta þar sem leitað var viðhorfa sjóðfélaga, stjórnar og starfsmanna LV til mikilvægis áhrifa sjóðsins á þætti sjálfbærrar þróunar; efnahagsþætti, umhverfisþætti og félagslega þætti.

Meðfylgjandi mynd sýnir meginniðurstöður mikilvægisgreiningar. Þar kemur fram að haghafar eru sammála um að leggja beri mesta áherslu á góða stjórnarhætti, ábyrgar fjárfestingar, persónuvernd og öryggi gagna, mannréttindi og réttindi starfsfólks og jafnrétti. Viðhorf haghafa geta auðveldað sjóðnum áframhaldandi greiningu á áherslum og setja markmið í þeirri viðleitni að stuðla að aukinni sjálfbærri þróun.

Mikilvægisgreining sjálfbærniþátta LV

Heimsmarkmiðin um sjálfbæra þróun - Áhersluverkefni tengd sjálfbærri þróun

Við innleiðingu og val á áhersluþáttum sjálfbærrar þróunar getur framlag starfsfólks og annarra haghafa skipt sköpum fyrir árangur. Stjórn, stjórnendur og annað starfsfólk tóku virkan þátt í greiningu á áherslum sjóðsins gagnvart heimsmarkmiðunum eins og grein var gerð fyrir í samfélagsskýrslu LV fyrir árið 2020. Sameiginleg þekking og sýn þeirra eru hluti af þeim stöðum sem starfsemi sjóðsins byggir á.

Við gerð þessarar skýrslu voru sjónarmið annarra haghafa einnig tekin með í reikninginn á grundvelli greiningar meðal hóps ytri haghafa eins og nánar er gert grein fyrir.

Í fyrra var horft til allra heimsmarkmiðanna. Í ár er fókusinn skerptur og sjö heimsmarkmið tilgreind sem áherslumarkmið. Hér er gerð grein fyrir verkefnum sem sett voru á dagskrá í fyrra og einnig nýjum verkefnum fyrir komandi ár.

Framvinda áherslumarkmiða sem kynnt voru í sjálfbærnisráðgjafi fyrir árið 2020

Í sjálfbærnisráðgjafi LV 2020 voru kynnt 23 aðgerðatengd verkefni með það að markmiði að styðja við ákveðin áherslumarkmið sem tengjast sjálfbærni í starfsemi LV. Á grundvelli greiningar voru verkefnin tengd við tiltekin heimsmarkmið um sjálfbæra þróun. Áherslumarkmiðin og verkefnin voru í fjórum yfirflokkum:

i) Efla lífsgæði og grunnþarfir

ii) Góð atvinna og nýsköpun

iii) Sjálfbær nýting náttúruauðlinda og loftslagsmál

iv) Samvinna og réttlæti

Verkefnin/aðgerðirnar eru svo flokkaðar eftir því hvort þær eigi við rekstur, lífeyri eða eignasöfn. Hér er stutt yfirlit yfir framvindu helstu verkefna sem unnið hefur verið að á árinu 2021.

i) Efla lífsgæði og grunnþarfir

1 ENGIN
FATAEKT

2 EKKERT
HUNGUR

3 HEILSA OG
VELLÍBAN

4 MENNTUN
FYRIR ALLA

5 JAFNRÉTTI
KYNJANNA

10 AUKINN
JÖFNUÐUR

11 SJÁLFBÆRAR BORGIR
OG SAMFÉLÖG

Rekstur

- Jafnréttisstofa hefur samþykkt nýja jafnréttisáætlun og framkvæmdaáætlun LV í jafnréttismálum.
- Ný jafnlaunastefna hefur verið gefin út.
- Fjarvinnustefna var unnin í samráði við starfsfólk. Markmiðið er að auka sveigjanleika í starfi og draga úr ferðum til og frá vinnu.
- Unnið er að innleiðingu jafnlaunakerfis í samræmi við staðalinn ÍST85:2012 og stefnt að því að ljúka vottun á fyrri hluta ársins 2022.
- Fræðslustefna hefur verið uppfærð í takt við áherslur í rekstri LV. Í henni er m.a. litið til þess að auka hæfni starfsfólks og möguleika til þróunar í starfi.
- Starfsfólki stendur til boða samningur um samgöngustyrk vegna vistvænna samgangna. Aðstaða fyrir geymslu á hjólum hefur verið bætt.

Lífeyrir

- Ýmsar nýjungar hafa verið kynntar á sjóðfélagavef sem bæta aðgengi sjóðfélaga að upplýsingum um lífeyri sinn og auka möguleika á rafrænni þjónustu.
- Farið var yfir enska vefinn, umsóknir og upplýsingar uppfærðar.

Eignasöfn

- Stjórn gaf út heildstæða stefnu um ábyrgar fjárfestingar sem tekur til fjárfestingarferlis, meðferðar eigendahlutverks og upplýsingamiðlunar. Unnið er að innleiðingu stefnunnar og rýni á hluthafastefnu LV.

ii) Góð atvinna og nýsköpun

8 GÓÐ ATVINNA
OG HAGVÖXTUR

9 NÝSKÖPUN OG
UPPBYGGING

Lífeyrir

- LV hefur tekið virkan þátt í vinnu á vegum Landssamtaka lífeyrissjóða við að undirbúa fyrirhugaða grænbók stjórnvalda um lífeyriskerfið. Sú vinna mun nýtast vel í vinnu við grænbókina. Þá styður sú vinna við störf starfsmanna LV innan sjóðsins í þágu sjóðfélaga.
- Átak hefur verið gert í nýtingu stafrænnar þjónustu og var mikil áhersla lögð á að koma umsóknum yfir á rafrænt form.
- Á grundvelli rýni á samþykktum LV eru lagðar fyrir ársfund sjóðsins árið 2022 tillögur til fjögurra breytinga á samþykktum. Þær lúta að því að gera lífeyrisafurðir sjóðsins aðgengilegri fyrir sjóðfélaga. Þar má nefna að hægt er að hefja töku lífeyris frá 60 ára aldri í stað 65 ára áður, lágmarks makalífeyrir er hækkaður, réttur til framreiknings vegna örorku- og makalífeyris þeirra sem taka tímabundið hlé frá vinnumarkaði er bættur og endurútreikningur lífeyris lífeyrisþega sem ávinna sér rétt vegna vinnu samhliða töku ellilífeyris er gerður árlega í stað 67 og 70 ára. Nánari upplýsingar er að finna í texta samþykktabreytinga og greinargerð sem er aðgengileg á vef sjóðsins og er til umfjöllunar á ársfundi LV 29. mars 2022.

Eignasöfn

- Stjórn hefur gefið út heildstæða stefnu um ábyrgar fjárfestingar. Innleiðingu á að ljúka fyrir árslok 2022.
- LV gerðist aðili að CIC (Climate Investment Coalition) árið 2021.
- Unnið er að því að efla þekkingu á sjálfbærum fjárfestingum og eflingu innlendra og erlendra tengsla í því sambandi.

iii) Sjálfbær nýting náttúruauðlinda og loftslagsmál

6 HRENT VATN OG HREINLÆTISABSTADA

7 SJÁLFBÆR ORKA

12 ÁBYRG NEYSLA OG FRAMLEIÐSLA

13 AÐGERÐIR Í LOFTSLAGSMÁLUM

14 LÍF Í VATNI

15 LÍF Á LANDI

Rekstur

- Unnið er að betri nýtingu aðfanga og lágmörkun úrgangs vegna rekstur skrifstofu LV. Tekið var upp flokkunarkerfi fyrir úrgang. Einnig var tekið upp skráningarkerfi í hádegismat starfsfólks til að sporna við matarsóun og bæta nýtingu hráefna.
- Unnið er að gerð innkaupastefnu og sjálfbærnistefnu fyrir rekstur skrifstofu. Stefnt er að því að gefa stefnurnar út fyrir hluta ársins 2022.

Eignasöfn

- Stefnt var að því að innleiða verklagsreglur um greiningu umhverfispáttá, félagslegra þátta og stjórnarháttá eignasafna LV í tengslum við gerð stefnu um ábyrgar fjárfestingar. Verkefnið hefur reynst umfangsmeira en gert var ráð fyrir. Unnið er að því að byggja upp þekkingu innan sjóðsins, skilgreina mælikvarða og afla gagna. Gagnasöfnun er krefjandi verkefni þar sem upplýsingarnar eru ekki birtar með samræmdum hætti af útgefendum verðbréfa, ekki er alltaf hægt að ganga úr skugga um áreiðanleika þeirra og stundum eru þau ekki fullnægjandi. Áfram verður unnið að þessu verkefni. Markmiðið er að kynna áfanga í því á þessu ári en ljóst er að áframhaldandi vinna við það verður viðvarandi næstu árin.

iv) Samvinna og réttlæti

16 FRIDUR OG RÉTTLÆTI

17 SAMVINNA UM MARKMIÐIN

Rekstur

- LV framkvæmdi í fyrsta sinn formlega könnun á viðhorfi haghafa. Könnunin var gerð á meðal sjóðfélaga, starfsfólks og stjórnarmanna, þar sem leitað var eftir afstöðu til áherslna og aðferða varðandi sjálfbærni í rekstri og mikilvægi umhverfispáttá, félagslegra þátta og rekstrar. Afrakstur könnunarinnar er nýttur við gerð mikilvægisgreiningar sem gerð er grein fyrir í kafla um samfélagsábyrgð.
- Stórt skref er stigið til að gera sjálfbærnisráðgjafi LV aðgengilegri með því að gefa skýrsluna út í vefútgáfu samhliða PDF útgáfu. Efnistöð skýrslunnar eru þróuð áfram með það að markmiði að auka gagnsæi. Stefnt er að frekari skrefum í þeim efnum á árinu 2022.

Eignasöfn

- LV hefur tekið virkan þátt í verkefnum tengdum ábyrgum fjárfestingum á vettvangi LL. Þá er sjóðurinn aðili að PRI (Principles for Responsible Investment), IcelandSif og Festu – miðstöðvar um samfélagsábyrgð og sjálfbærni. Áhersla er lögð á að taka virkan þátt í starfsemi þessara samtaka. Sjóðurinn hefur einnig nýtt sér viðburði og fræðslustarf IcelandSif.
- Með aðild að CIC (Climate Investment Coalition) hefur LV fengið tækifæri til að byggja upp tengsl við erlenda aðila sem munu nýtast við innleiðingu stefnu um ábyrgar fjárfestingar og öflun arðvænlegra verkefna á sviði sjálfbærrar orkuframleiðslu, bættrar orkunýtingar og tengdra verkefna.
- Starfsfólk LV hefur tekið þátt í umræðu um sjálfbærar fjárfestingar á ýmsum opinberum vettvangi. Það er mat sjóðsins að almenn þátttaka, samvinna, tengslamyndun og þekkingaruppbygging í samstarfi við aðra aðila á markaði sé mikilvæg til að vinna að því viðtæka verkefni sem sjálfbærni í rekstri er og í þágu þeirra hagsmuna sem LV gætir fyrir sjóðfélaga.

Áherslumarkmið og verkefni sem unnið verður að á árinu 2022 og áfram

Í þeim tilgangi að tengja áherslur í rekstri með skilvirkum og árangursríkum hætti við heimsmarkmiðin er áhersla lögð á sjö þeirra sem forgangsmarkmið:

Greiningin var unnin með tilliti til lykilrekstrarþátta sjóðsins:

- Almennur rekstur
- Lífeyri
- Eignasöfn

Stoðir sjálfbærnistefnu LV

Áherslumarkmiðin eru þematengd þar sem mörg heimsmarkmiðanna tengjast og áherslur geta haft áhrif á fleiri en eitt þeirra. Þemun fjögur eru:

- Efling lífsgæða og grunnþarfa**
- Góð atvinna og nýsköpun**
- Sjálfbær nýting náttúruauðlinda og loftslagsmál**
- Samvinna og réttlæti**

Áherslumarkmið	Aðgerð	Viðmið / áfangar	Tími
REKSTUR			
Gæta að jafnri stöðu kynjanna, að hver og einn starfsmaður sé metinn að verðleikum og hafi jöfn tækifæri til starfa (5, 10).	Að starfsfólk hafi nýtt sér þau tækifæri sem jafnréttisáætlun sjóðsins felur í sér.	Mæla árangur og kynna niðurstöður fyrir starfsfólki. Skilgreina umbótatillögur þar sem við á.	2022
	Innleiðing jafnlaunakerfis í samræmi við ÍST85:2012.	Vinna að umbótaverkefnum til að ná jafnlaunaviðmiðum sjóðsins.	2022- 2023
Styðja við heilsu og öryggi starfsfólks (5).	Efla forvarnarstarf innan sjóðsins og bæta upplýsingamiðlun til starfsfólks.	Fræðsluáætlun taki mið af forvarnarstarfi. Útfæra miðlæga handbók starfsfólks.	2022
Efla þekkingu og færni starfsmanna og stjórnar með áherslu á færni í starfi, virðisauka og öruggan rekstur (5).	Útfæra fræðsluáætlun til tveggja ára með áherslu á starfræna færni starfsfólks, almennrar hæfni og einstaklingsbundna starfsþróun.	Framkvæma rýni meðal starfsfólks til að kalla fram þarfir til fræðslu. Útfæra fræðsluáætlun til tveggja ára og innleiða.	2022- 2023
LÍFEYRIR			
Leggja áherslu á að sjóðfélagar hafi sem aðgengilegastar upplýsingar til að geta nýtt sér réttindi sín til fulls. Horfa m.a. til jafnræðis kynja og þeirra sem hafa ekki íslensku að móðurmáli. (5 og 10).	Gera upplýsingar og framkvæmd skiptingar lífeyrisréttinda milli hjóna aðgengilegri.	Uppfæra upplýsingar um skiptingu lífeyrisréttinda milli hjóna, kynna nýja reiknivél fyrir skiptingu réttinda milli hjóna og gera samninga um skiptingu réttinda að fullu stafræna.	2022
	Bæta upplýsingamiðlun um lífeyrismál á ensku til að þjóna stækkandi hópi sjóðfélaga sem eru ekki með íslensku sem móðurmál.	Gera enska útgáfu af sjóðfélagavefnum. Hafa rafrænar umsóknir um lífeyri á ensku. Auka upplýsingar á ensku á vef í fréttum frá sjóðnum.	2022 og 2023
EIGNASÖFN			
Innleiða stefnu og aðferðafærði fyrir greiningu á UFS þáttum í fjárfestingarferli og umsýslu eignasafna, auk samþættingar þeirra í eigendastefnu LV og leggja áherslu á mikilvægissviðmið. (5 og 10)	Uppfæra hluthafastefnu LV og þróa almenna eigendastefnu fyrir fyrir eignaflokka m.t.t. stefnu um ábyrgar fjárfestingar.	Uppfæra gildandi hluthafastefnu og stefnu um meðferð eignahald varðandi fleiri eignaflokka.	2022
	Innleiðing ítarlegri framkvæmdar UFS greiningar í fjárfestingarferli og við umsjón eignsafna.	Útfærsla innri viðmiða varðandi UFS greiningar í fjárfestingarferli og við umsjón eignsafna.	2022- 2023
	Móta stefnu um greiningu og birtingu upplýsinga um UFS þætti í eignasöfnum LV.	Birta upplýsingar um framvindu greiningar á umhverfislegu og félagslegu fótspori eignasafna LV, sem eftirfylgni með góðum stjórnarháttum.	2022 og 2023

Góð atvinna og nýsköpun

Markmið 8: Góð atvinna og hagvöxtur og 9: Nýsköpun og uppbygging

Áherslumarkmið	Aðgerð	Viðmið / áfangar	Tími
LÍFEYRIR			
Fylgjast með og leitast við að bregðast við þróun sem leiðir af breyttri samfélagsgerð/fjölskyldugerð (8).	Vinna að því að nýta starfrænar dreifileiðir til fulls.	Ljúka við að setja allar umsóknir tengdar lífeyri á stafrænt form. Aukin nýting sjóðfélagavefs og samfélagsmiðla til upplýsingagjafar.	Viðvarandi
Efla nýsköpun í vöruúrvali/þjónustuleiðum sjóðfélaga (9).	Greina og kynna betur möguleika sjóðfélaga á sveigjanlegum starfslokum, m.a. samþættingu lífeyris og vinnu.	Uppfæra upplýsingar, áherslur í ráðgjöf og virkni lífeyrisreiknivélar LV.	2022-2024
	Auka áherslu á mikilvægi samhengis traustrar fjárhagslegrar afkomu við starfslok, sterkar félagslegrar stöðu og góðrar heilsu.	Gera ráðgjöf um uppbyggingu lífeyrisréttinda aðgengilegri. Hvetja sjóðfélaga til að huga að samhengi fjármála, heilsu og félagslegrar stöðu við starfslok.	2022-2024
EIGNASÖFN			
Aukin áhersla á eignir sem styðja við nýsköpun, aukna sjálfbærni í rekstri og ábyrgari virðiskeðju innan lands og utan. Horft er til innlendra og erlendra fjárfestingarkosta, m.a. útgefenda verðbréfa sem fylgja markvissri stefnu varðandi sjálfbærni (8 og 9).	Fylgjast með og styðja við áherslur fyrirtækja í þróun nýrra lausna til að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda og auka sjálfbærni í rekstri almennt. Litið er til rótgróinna fyrirtækja sem og nýsköpunarfyrirtækja.	Nýta eigendaáhrif til að styðja við rannsóknir og þróun í rekstri tengdri sjálfbærni.	2022 og 2023
	Greina tækifæri í fjárfestingum tengdum nýsköpun í lausnum sem stuðla að sjálfbærum rekstri fyrirtækja.	Virkja tækifæri sem felast í aðild LV að CIC og tengdum verkefnum. Kynna áfanga fyrir haghöfum.	2022-2030

Sjálfbær nýting náttúruauðlinda- og loftslagsmál

Markmið 12: Ábyrg neysla og framleiðsla og 13: Aðgerðir í loftslagsmálum

Áherslumarkmið	Aðgerð	Viðmið / áfangar	Tími
REKSTUR			
Kaup á aðföngum og þjónustu styðji við sjálfbærni (12).	Innleiða nýja innkaupastefnu. Kortleggja umhverfisáhrif innkaupa sjóðsins.	Yfirfara samninga m.t.t. stefnuviðmiða innkaupastefnunnar og lista umbótatækifæri í innkaupum m.t.t. jákvæðra áhrifa þeirra á umhverfið.	2022 og 2023
Áhersla á að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda tengdum rekstri LV sem og öðrum mögulegum neikvæðum áhrifum á umhverfi og samfélag (12 og 13).	Útgáfa heildstæðrar stefnu LV um sjálfbærni í rekstri, lífeyri og eignasöfnum.	Útgáfa og innleiðing.	2022
EIGNASÖFN			
Aukin áhersla á sjálfbæra nýtingu auðlinda, vistkerfa og stöðugleika í loftslagsmálum (12, 13).	Innleiða viðmið við greiningu umhverfisþátta eignasafns sem hluta af stefnu sjóðsins um ábyrgar fjárfestingar.	Kynna áherslur varðandi greiningu og mælingu á vistsporum eignasafna LV.	2022
	Framkvæma áhættumat varðandi áhrif loftslagáhættu á starfsemi LV (TCFD).	Kynna niðurstöðu áhættumats byggt á TCFD.	2022
	Setja markmið varðandi þróun vistspora eignasafna LV.	Kynna markmið varðandi minnkun gróðurhúsalofttegunda í eignasöfnum LV til lengri tíma.	2022 og 2023
	Innleiðing og þróun stefnu um útilokun fjárfestingarkosta.	Ljúka innleiðingu og þróa áfram stefnuna. Kynna áfanga í því verkefni.	2022

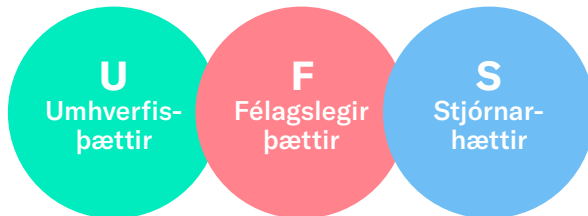
Samvinna og réttlæti

Markmið 17: Samvinna um markmiðin

Áherslumarkmið	Aðgerð	Viðmið / áfangar	Tími
REKSTUR			
Efla samstarf við haghafa um sjálfbæra þróun, sem stuðlar að vitundarvakningu og miðlun traustra og gagnsærra upplýsinga (17).	Þróa áfram greiningu og samtal við haghafa varðandi sjálfbærni í starfsemi LV.	Greina væntingar haghafa til sjóðsins og útfæra umbætur á samskiptaleiðir til haghafa.	2022 til 2025
EIGNASÖFN			
Efla samstarf um ábyrgar fjárfestingar og samþættingu UFS greininga í fjárfestingaferlinu (17).	Áframhaldandi þátttaka í samstarfsvettvangi um ábyrgar fjárfestingar.	Aðild að samtökum og öðru samstarfi varðandi ábyrgar fjárfestingar.	Viðvarandi

Rekstur og UFS þættir (umhverfismál, félagslegir þættir, stjórnarhættir)

Hér er fjallað um rekstur LV með tilliti til UFS viðmiða; umhverfisþátta, félagslegra þátta og stjórnarháttanna. Umfjöllunin byggir meðal annars á UFS leiðbeiningum Nasdaq nr. 2.0, útgefnum í febrúar 2020. Sjóðurinn hefur skrifstofur í Reykjavík og eru UFS þættir vegna þeirrar starfsaðstöðu skoðaðir. Þetta er þriðja árið sem LV miðlar upplýsingum um UFS þætti reksturs.

Umfhverfisþættir og verndun loftslags

LV leggur áherslu á að draga úr óæskilegum umhverfisáhrifum starfseminnar og stuðla að jákvæðum áhrifum á starfsfólk, samstarfsaðila og aðra haghafa. Vegna eðlis starfseminnar, sem felst í rekstri skrifstofu sjóðsins, hefur reksturinn óveruleg umhverfisáhrif. Við greiningu og uppgjör vegna losunar gróðurhúsalofttegunda er byggt á svonefndum GHG staðli (e. The Greenhouse Gas Protocol). Samkvæmt staðlinum er mælingum skipt í umfang:

- Umfang 1 mælir beina losun frá kjarnastarfsemi
- Umfang 2 mælir óbeina losun vegna orkukaupa
- Umfang 3 sem nær til annarrar óbeinnar losunar

Við útreikninga var stuðst við losunarstuðla frá birgjum. Losunarstuðlar umfangs 2 byggjast á stuðlum frá Veitum og ON. Við útreikninga á umfangi 3 var notast við losunarstuðul Umhverfisstofnunar fyrir úrgang, reiknivél Ícelandair fyrir flug og meðalútbílastur fólksbíla frá Orkusetrunu fyrir árið 2021. Tölur vegna 2019 og 2020 hafa verið uppfærðar með nýjum losunarstuðlum.

Fyrirferðavenjur starfsfólksvar áætlað að meðalvegalengd frá heimili til vinnuværi 6,5 km á höfuðborgarsvæðinu og að hver starfsmaður mæti 223 daga á ári til vinnu. Gert er ráð fyrir að 4% starfsmanna sé á rafmagnsbílum, sem var hlutfall rafbíla af heildarfjölda skráðra fólksbíla árið 2021 skv. upplýsingum frá Samgöngustofu. Tekið var tillit til þess að þrír starfsmenn mæta alltaf gangandi eða hjólandi til vinnu.

Losun gróðurhúsalofttegunda

Engin bein losun reiknast af rekstri sjóðsins. Sjóðurinn á engar bifreiðar og reiknast því engin bein losun vegna eigin ökutækja og eldsneytiskaupa.

Óbein losun, sem fellur til undir umfang 2, reiknast vegna rafmagns og vatnsnotkunar á skrifstofu. Önnur óbein losun, sem fellur til undir umfang 3, sýnir losun vegna úrgangs, áætlaðar tölur vegna ferða starfsmanna til og frá vinnu og ferðir á vinnutíma, flugferðir og utanlandsferðir. Tölur vegna úrgangs eru áætlaðar út frá heildarúrgangi og fjölda starfsmanna. Áhersla er lögð á flokkun úrgangs sem fellur til af rekstri LV.

Starfsfólk flokkar og skilar til endurvinnslu raf- og rafeindatækjum sem eru ekki lengur notuð við rekstur. Prentský hefur verið notað til margra ára til að minnka pappírnotkun. Fylgst er með pappírnotkun og hún mæld. Pappírnotkun var 229.550 blaðsíður árið 2021 samanborið við 328.611 bls. árið 2020. Við rekstur mótuneytis eru matvæli nýtt vel til að sporna við matarsóun. Leitast er við að lágmarka úrgang og það sem fellur til endurvinnslu er flokkað.

Förgun úrgangs er sameiginleg með annarri starfsemi í húsinu og útreikningar miðast við hlutfall LV af fjölda starfsmanna. Vegna eðlis starfsemi LV má reikna með að minni úrgangur falli til vegna starfseminnar heldur en t.d. frá verslunum í húsinu. Hins vegar vantar áreiðanlegar tölur svo hægt sé að taka það með í reikninginn. Umfang 3 er því byggt að verulegu leyti á áætluðum tölum.

Terra annast förgun úrgangs og mælingar. Ferðavenjur eru áætlaðar út frá samtölum við starfsmenn.

CO2 Tonn	2021	2020	2019
Umfang 1	0,0	0,0	0,0
Umfang 2	2,6	2,9	3,2
Umfang 3	26,9	18,3	25,2
Kolefnisfótspor	29,5	21,2	28,4

Losunarkræfni gróðurhúsalofttegunda: Losunarkræfni sýnir heildarlosun gróðurhúsalofttegunda miðað við helstu úrtaksstærðir reksturs.

	2021	2020	2019
Heildariðgjöld í milljörðum króna	38,5	35,9	36,8
Stærð húsnæðis í rúmmetrum	4.285,1	4.285,1	4.285,1
Fjöldi starfsmanna (ársverk)	51	50	47
Losunarkræfni tonn CO ₂ i/iðgjöld í milljörðum	0,767	0,591	0,772
Losunarkræfni tonn CO ₂ i/m ³ húsnæðis	0,007	0,005	0,007
Losunarkræfni tonn CO ₂ i/ársverk	0,579	0,424	0,604

Orkunotkun: Taflan sýnir orkunotkun vegna raforku og heits vatns við rekstur skrifstofu. Byggt var á stuðli OR við umbreytingu á heitu vatni úr rúmmetrum í KWst.

	2021	2020	2019
Heitt vatn MWst	376,5	411,8	414,8
Raforka MWst	129,3	141,6	165,9
Samtals	505,9	553,4	580,7

Orkukræfni: Orkukræfni sýnir orkunotkun í hlutfalli við helstu úttaksstærðir í rekstri húsnæðis og fjölda starfsmanna þar sem miðað er við ársverk.

	2021	2020	2019
Stærð húsnæðis í rúmmetrum	4.285,1	4.285,1	4.285,1
Fjöldi starfsmanna / ársverk	51	50	47
Orkukræfni á rúmmetra (MWst/m ³)	0,12	0,13	0,14
Orkukræfni á starfsmann (MWst/ársverk)	9,92	11,07	12,35

Samsetning orku: Orkunotkun sjóðsins er vegna hitunar og notkunar rafmagns í skrifstofuhúsnæði. Sjóðurinn kaupir aðeins rafmagn og vatn úr endurnýjanlegum orkugjöfum.

	2021	2020	2019
Heildarnotkun vatns í m3 - heitt	7.383	8.075,2	8.452,0
Heildarnotkun vatns í m3 - kalt	932	1.440,7	1.426,4
Samtals vatnsnotkun m3	8.315	9.515,9	9.878,4
Notkun vatns á starfsmann (m3/ársverk)	163	190,3	210,2

Vatnsnotkun: Taflan sýnir heildarmagn vatns sem er notað á skrifstofu sjóðsins í rúmmetrum, neðst er vatnsnotkun hvers starfsmanns að jafnaði.

Umhverfisstarfsemi, loftslagseftirlit og mildun loftslagsáhættu

LV hefur fylgst með kolefnisfótspori rekstursins árin 2019, 2020 og 2021 en eins og fram hefur komið eru óveruleg umhverfisáhrif af rekstri LV, einkum í samhengi við áhrif eignasafna LV. GHG staðallinn er nýttur við útreikninga umhverfisáhrifa rekstursins. Fylgst er með losun úrgangs frá rekstrinum, endurvinnslu og umhverfisáhrifum vegna ferða starfsfólks þar sem mestra áhrifa gætir. Orkustjórnunarkerfi hefur ekki verið innleitt fyrir reksturinn.

Sjóðurinn getur einna helst beitt sér fyrir mildun umhverfisáhættu (e. Climate risk) með markvissu eftirliti og stýringu eignasafna í ábyrgar fjárfestingar. Gerð er grein fyrir sjálfbærnivægferð LV, sem lýtur m.a. að ábyrgum fjárfestingum, í kafla um samfélagsábyrgð auk þess sem ítarleg umfjöllun er um þennan þátt í starfsemi sjóðsins í kafla um umsýslu eignasafna og sjálfbærni sem og í kafla um lagakröfur og umboðsskyldu með tilliti til sjálfbærni í starfsemi sjóðsins.

Félagslegir þættir

LV leggur ríka áherslu á heilbrigt starfsumhverfi sem styður við velferð og öryggi starfsfólks, jafnrétti og þekkingu. Áherslur LV á sjálfbærni í rekstri varða ekki síst mannauð sjóðsins. Á árinu 2021 voru kynnt leiðarljós nýrrar stefnu sjóðsins til 2030, en au lúta að áherslum í daglegri starfsemi sjóðsins. Leiðarljósin styðja við þróun mannauðs sjóðsins og samþætta hagsmuni sjóðfélaga og starfsfólks. Við kynningu og innleiðingu þeirra var farið í umbótavinnu á öllum stefnum mannauðs þar sem meðal annars var lögð sérstök áhersla á sjálfbærni mannauðs.

Framúrskarandi teymi

LV leggur áherslu á að sjóðurinn sé fyrirmyndar vinnustaður skipaður öflugri liðsheild sem býr yfir góðri þekkingu, reynslu og hæfni. Hjá sjóðnum vinnur samheldin hópur sem býr yfir mikilli þekkingu. Í fræðslustefnu sjóðsins er lögð áhersla á að öllum sé gert kleift að mæta þeim breytingum sem eru hluti nútíma starfsumhverfis, með uppbyggingu og þróun grunnfærni starfsfólks og sértækrar hæfni. Fræðslustefnu sjóðsins er meðal annars fylgt eftir í starfsmannasamtölum þar sem hverjum og einum gefst færi á að vinna að einstaklingsmiðaðri starfsþjálfun í samræmi við markmið sjóðsins.

Starfsumhverfið hefur tekið miklum breytingum undanfarin misseri með tilkomu tæknilausna, breytinga á verklagi og auknum kröfum um upplýsingar og þjónustu. Sjóðurinn mun leggja auknar áherslur á fræðslu til að framfylgja stefnuviðmiðum um að styrkja mannauð sinn með fræðslu og þekkingu. Sérstaka áherslu þarf að leggja á stafræna hæfni starfsfólks til að bregðast við hraðri þróun sem stafræna byltingin felur í sér.

Fræðsluáætlun sjóðsins hefur að mestu verið óvirk, meðal annars vegna sóttvarnaráðstafana í samfélaginu og hjá sjóðnum 2020 og 2021. Það er því ærið verkefni að koma markvissri fræðslu aftur á dagskrá í ljósi þarfa starfsfólks og markmiða sjóðsins.

Meginmarkmið fræðsluáætlunar LV:

- Bæta öryggi í rekstri
- Virkt forvarnarstarf
- Styðja við hlítu við lög og reglur
- Auka þekkingu
- Auka starfsánægju
- Auka færni og hæfni starfsfólks
- Auka öryggi á vinnustað

Starfsmannavelta

Hjá sjóðnum er starfsfólk með mikla reynslu, meðalstarfsaldur er 11 ár. Starfsfólki hefur fjölgað samliða meira umfangi starfseminnar og flóknara starfsumhverfi. Nýtt starfsfólk hefur fært sjóðnum nýja þekkingu og breiðari sýn. Þetta eykur getu LV til að sinna hlutverki sínu og takast á við áskoranir sem fylgja örur vexti og sibreytilegu starfsumhverfi.

Ekki er um að ræða starfsfólk í hlutastarfi né í verktöku eða í ráðgjöf. Það má þó nefna að sjóðurinn hefur ráðið til sín háskólanemendur í afleysingar á orlofstímanum.

Starfsmannavelta

Ár	Árleg breyting starfsfólks í fullu starfi %	Starfsfólk í hlutastarfi	Starfslok	Starfsmannavelta á ársgrundvelli
2021	2%	0	1	2%
2020	6%	0	0	0%
2019	4%	0	1	2%

Hollusta og öryggi

Áhættumat starfa var framkvæmt á árinu þar sem farið var yfir félagslega áhættuþætti í störfum sjóðsins. Unnið var að úrbótum nokkurra skilgreindra áhættuþátta. Þar má nefna samhæfingu stjórnunar, útfærslu skýrrar stefnu um starfslok vegna aldurs og uppfærslu og innleiðingu stefnu og viðbragðsáætlunar sjóðsins gegn einelti, kynferðislegri áreitni, kynbundinni áreitni og kynbundnu ofbeldi.

Stjórnendur tóku þátt í stjórnendabjálfun undir merkjum Framúrskarandi teymi, þar sem áhersla var á að efla liðsheild stjórnenda, styrkja færni þeirra og að samræma stjórnunaraðferðir út frá stefnuviðmiðum sjóðsins um

- hvetjandi umhverfi.
- skipulagða úrlausn viðfangsefna.
- samvinnu og góð samskipti.

Einnig var lögð var áhersla á mikilvægi þess að stjórnendur veiti starfsfólki endurgjöf á sín störf og vinni þannig markvisst að þróun mannauðs sjóðsins.

Aðgerðir gegn mismunun

LV hefur sett sér mannauðsstefnu og útfært markmið í jafnréttisáætlun til að fyrirbyggja hvers konar mismunun. Sjóðurinn hefur líka formlega stefnu og sérstaka viðbragðsáætlun gegn einelti, kynferðislegri áreitni, kynbundnu áreiti og kynbundnu ofbeldi á vinnustaðnum.

Starfsfólki var boðið á forvarnarnámskeið þar sem lögð var áhersla á samskipti og hlutverk allra við að stuðla að og viðhalda heilbrigðu og öruggu starfsumhverfi. Forvarnarnámskeiðið var liður í kynningu og innleiðingu á viðbragðsáætlun sjóðsins gegn einelti, kynferðislegri áreitni, kynbundnu áreiti og kynbundnu ofbeldi á vinnustaðnum.

Á árinu 2021 komu ekki upp mál tengd mismunun.

Heilsufarsmæling

Árlega er starfsfólki boðin heilsufarsmæling. Á árinu 2021 nýttu 68% sér mælinguna en 60% árið áður. Starfsfólki er líka boðið að fá influenssprautu. Auk þess stuðlar sjóðurinn að góðu heilsufari starfsfólks með því að taka þátt í kostnaði vegna heilsuræktar og endurhæfingar.

Iðjupjálfi heimsækir sjóðinn reglulega til að leiðbeina um rétta líkamsstöðu við störf. Starfsfólk fær reglulega þjálfun og fræðslu um öryggismál, brunavarnir og viðbrögð við bruna. Sjóðnum hefur ekki borist nein tilkynning um vinnuslys starfsfólks.

Stuðningur við þróun og umræðu varðandi samfélagslega ábyrgð

Áhersla er lögð á að starfsfólk LV taki virkan þátt í umræðu og stefnumótun varðandi atriði sem lúta að hlutverki lífeyrissjóða, samfélagslegri ábyrgð þeirra, UFS viðmiðum og ábyrgum fjárfestingum. Samhliða greiningum og innleiðingu á sjálfbærniþáttum í stefnumótun og kjarnastarfsemi LV hefur sjóðurinn haldið fræðslufundi og vinnustofur og lagt kannanir fyrir starfsfólk. Það er trú LV að þátttaka, vitundarvakning og hvatning til starfsfólks um samfélagslega ábyrgð skili heilbrigðara starfsumhverfi og betri árangri til framtíðar.

Fjarvinna

Fjarvinnustefna var innleidd á árinu 2021 en áhugi starfsfólks á slíku fyrirkomulagi kom fram í vinnustofu um sjálfbærni í rekstri í desember 2020 og var staðfestur í sérstakri könnun meðal starfsfólks. Niðurstöður þeirrar könnunar leiddu í ljós ánægju með þann möguleika að geta verið að hluta til í fjarvinnu. Taldi starfsfólk aukinn sveigjanleika í starfi hafa jákvæð áhrif og stuðla að betra jafnvægi vinnu og einkalífs. Fjarvinna hefur einnig önnur jákvæð áhrif, til dæmis að

- draga úr áhrifum af starfsemi sjóðsins á umhverfið með því að minnka kolefnisspor vegna ferða til og frá vinnu og draga úr kostnaði starfsfólks vegna ferða.
- veita svigrúm til betri einbeitingar og vinnunæðis.

Aukin áhersla var lögð á að bæta vinnuumhverfi starfsfólks í fjarvinnu meðal annars með uppfærðri prentlausn, endurskoðun á símakerfinu og uppfærslu á tölvubúnaði þar sem við á.

Jafnrétti

Mannréttindi eru grundvallarréttindi sem allir eiga kröfu til. Stefna sjóðsins er að meta alla jafnt og að fólki sé ekki mismunað á grundvelli kyns, kynþáttar eða þjóðernislegs uppruna, kynhneigðar, stjórnmalaskoðana, trúarbragða eða heimspekilegrar sannfæringar. Kjör starfsfólks sjóðsins eru samkvæmt kjarasamningum. Það á aðild að stéttarfélagi sem tryggir því almenn réttindi á vinnumarkaði.

Á árinu var jafnréttisáætlun birt. Markmið hennar er að tryggja jafna stöðu og jöfn tækifæri starfsfólks sjóðsins óháð kyni sbr. lög nr. 150/2020 um jafna stöðu og jafnan rétt kynjanna. Einnig var litið til laga nr. 86/2018 um jafna meðferð á vinnumarkaði, óháð kynþætti, þjóðernisuppruna, trú, lífsskoðun, fötlun, skertri starfsgetu, kynhneigð, kynvitund, kyneinkennum eða kyntjáningu.

Jafnréttisáætlun sjóðsins er órjúfanlegur hluti af jafnlaunastefnu sjóðsins en það er stefna hans að allt starfsfólk fái greitt jöfn laun fyrir sömu eða jafn verðmæt störf óháð kyni eða öðrum ómálefnalegum forsendum.

Mikil vinna var lögð í að innleiða gæðakerfi launa samkvæmt jafnlaunastaðlinum ÍST85:2012 á árinu með það að markmiði að ljúka fyrstu vottunarúttekt á fyrri hluta árs 2022.

Launahlutfall framkvæmdastjóra

	2021	2020	2019
	3,40	3,36	3,44

Hlutfall heildarlaunagreiðslu framkvæmdastjóra og miðgildis heildarlaunagreiðslna starfsfólks í fullu starfi

Launamunur kynja

	2021	2020	2019
	0,49	0,52	0,50

Hlutfall miðgildis launagreiðslna karla og miðgildis launagreiðslna kvenna

Kynjafjölbreytni eftir störfum

	Konur			Karlar		
	2021	2020	2019	2021	2020	2019
Framkvæmdastjóri, ein staða				100%	100%	100%
Forstöðumenn	29%	17%	33%	71%	83%	67%
Deildarstjórar	67%	60%	38%	33%	40%	63%
Stjórnunarstöður alls	43%	33%	33%	57%	67%	67%

Stjórnarhættir

Hjá LV er lögð áhersla á góða stjórnarhætti við stefnumótun og daglega stjórnun. Haghafar fá upplýsingar um stjórnarhætti sjóðsins í stjórnarháttayfirlýsingu sem er birt í ársskýrslu og á vef sjóðsins. Stjórnarháttayfirlýsing LV árið 2021 byggir á lögum og reglum sem voru í gildi þegar stjórn og framkvæmdastjóri staðfestu ársreikning sjóðsins. Þar er sérstaklega litið til þeirra ákvæða laga nr. 129/1997 sem lúta að stjórnarháttum lífeyrissjóða, ákvæðum samþykka sjóðsins, reglum FME þar um, m.a. reglum nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða og 6. útgáfu leiðbeininga um stjórnarhætti fyrirtækja útgefnun af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq Iceland og Samtökum atvinnulífsins.

Kynjahlutfall í stjórn

Stjórn LV er skipuð átta stjórnarmönnum, fjórum konum og fjórum körlum.

Stjórn	2021	2020	2019
Konur	50%	50%	62,5%
Karlar	50%	50%	37,5%
Háðir stjórnarmenn	0%	0%	0%

Kaupaukar

Starfskjör hjá sjóðnum byggja fyrst og fremst á föstum greiðslum. Stjórnarlaun eru föst krónutala sem er endurskoðuð árlega í samræmi við samþykktir sjóðsins. Stjórnendur eru á föstum heildarlaunum. Ekki er greitt fyrir aukavinnu nema í undantekningartilfellum. Í ráðningarsamningum annars starfsfólks kemur fram hvort um sé að ræða föst heildarlaun eða laun þar sem greitt fyrir yfirvinnu. Kaupaukar eru því hvorki hluti af starfskjörum stjórnar né starfsfólks.

Kjarasamningar

Allt starfsfólk LV á aðild að kjarasamningum og gildandi starfskjarastefnu er fylgt. Stjórn setur starfskjarastefnuna sem staðfest á er ársfundi og birt á vefsíðu sjóðsins. Stefnan byggir á samþykktum lífeyrissjóðsins, sjónarmiðum sem koma fram í leiðbeiningum um góða stjórnarhætti og meginreglum sem liggja til grundvallar 79. gr. a í lögum nr. 2/1995 um hlutafélög. Stefnan er hluti af reglum sem leggja grunninn að góðum stjórnarháttum LV, verðmætasköpun og þjónustu við sjóðfélaga. Hún hefur einnig þann tilgang að gera sjóðinn að eftirsóknarverðum vinnustað þar sem starfar hæft og reynt starfsfólk. Þetta er grundvöllur þess að rekstur sjóðsins sé samkeppnisfær og í samræmi við bestu viðmið.

Siðareglur og aðgerðir gegn spillingu

Stjórn hefur sett sjóðnum siða- og samskiptareglur fyrir starfsfólk og stjórnarmenn. Reglurnar eiga að styðja við vönduð vinnubrögð, draga úr hættu á hagsmunarárekstrum og auka öryggi í meðferð fjármuna sjóðsins. Í reglunum er m.a. fjallað um góða starfshætti, hagsmunarárekstra, meðferð trúnaðarupplýsinga og um gjafir, boðsferðir og starfstengdar ferðir.

Stjórn lífeyrissjóðsins og starfsfólk hans er meðvitað um þá ábyrgð sem fylgir umsjón með fjármunum sjóðfélaga. Sjóðurinn hefur sett sér reglur um uppljóstrun vegna mögulegra svika eða misferlis starfsfólks. Stjórn hefur líka sett reglur um viðskipti stjórnar og starfsfólks með fjármálagerninga. Þá hafa verið settar reglur um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka.

Sjóðurinn leggur áherslu á fagmennsku, áræðni og samviskusemi. Þetta birtist m.a. í vandaðri eigna- og áhættustýringu, eftirfylgni með fyrirtækjum sem fjárfest er í og áherslu á góða stjórnarhætti. Lífeyrissjóðurinn gerir kröfu um að fyrirtæki sem hann fjárfestir í fylgi lögum og reglum sem gilda um starfsemi þeirra og virði þannig lagareglur og viðmið um siðferði og sporni við hvers kyns spillingu.

Í viðskiptum við birgja LV er leitast við að velja birgja sem starfa eftir sömu gildum og sjóðurinn. Þá er m.a. litið til siðferðis, gæðamála, öryggismála og hugbúnaðarferla. Ekki hafa verið settar formlegar siðareglur fyrir birgja rekstrar.

Stjórn sjóðsins áréttar mikilvægi þess að samskipti við haghafa séu í samræmi við gott viðskiptasiðferði.

Til að gæta að hæfisreglum, rétttri meðferð fjármuna og þáttum eins og spillingu og mútumálum hafa verið settar margþættar reglur sem starfsfólki ber að fara eftir í störfum sínum fyrir sjóðinn.

Persónuvernd

Í starfsemi LV er nauðsynlegt að vinna með ýmis konar persónuupplýsingar sem varða m.a. sjóðfélaga. Sjóðurinn safnar persónuupplýsingum um sjóðfélaga fyrst og fremst til að uppfylla skyldur sínar á grundvelli heimildar/skyldu í lögum, kjarasamnings eða á grundvelli annarra lögmætra hagsmuna sjóðsins.

LV hefur einsett sér að tryggja áreiðanleika, trúnað og öryggi persónuupplýsinga sjóðfélaga sjóðsins. Sjóðurinn skuldbindur sig til að vinna persónuupplýsingar um sjóðfélaga löglega, af sanngirni og gagnsæi. Upplýsingum verði aðeins safnað í tilteknum, sérstökum og lögmætum tilgangi og að söfnun og vinnsla gangi ekki lengra en þörf krefur miðað við tilgang vinnslunnar. Vinnsla skal í öllum tilvikum vera nægileg, viðeigandi og takmörkuð við það sem nauðsynlegt er miðað við tilgang hennar.

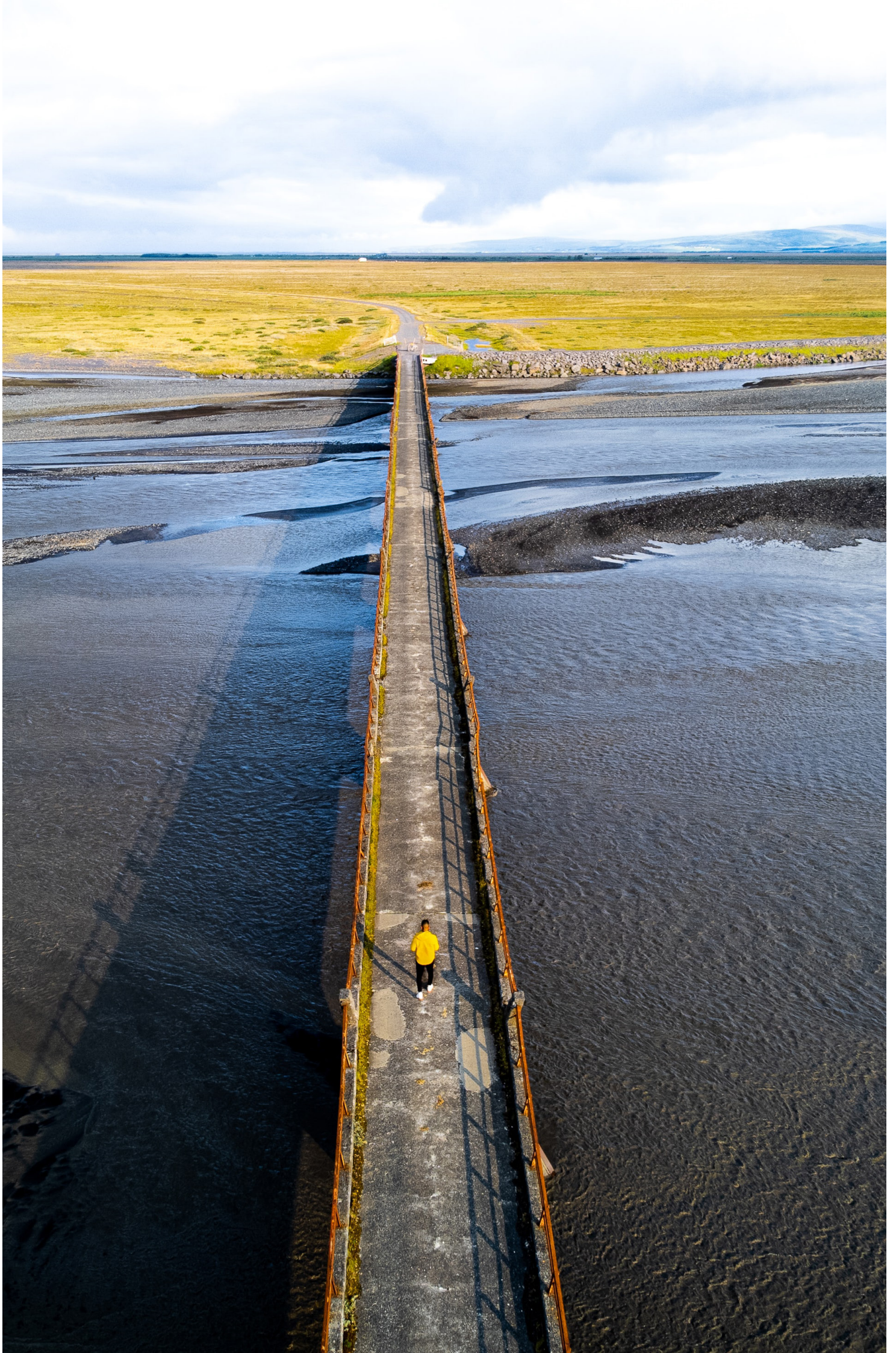
Sjóðurinn leggur áherslu á að uppfylla þá persónuverndarlöggjöf sem er í gildi hverju sinni. Í því skyni voru persónuverndarreglur sjóðsins settar í maí 2018 en þær byggja á lögum nr. 90/2018 um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga.

Lífeyrissjóðurinn hefur tilnefnt persónuverndarfulltrúa til að hafa umsjón með eftirfylgni persónuverndarreglna. Persónuverndarreglurnar eru aðgengilegar á vef sjóðsins.

Öryggisstefna sjóðsins er í gildi og nær til meðferðar og varðveislu gagna. Hún á að tryggja örugga meðferð og varðveislu upplýsinga sem hafa þýðingu fyrir starfsemi sjóðsins. Eftirlitsaðgerðir, sjálfvirk vöktun og neyðaráætlun sjóðsins miða að því að lágmarka áhrif rekstraratvika á upplýsingakerfi og eiga að taka á alvarlegri rekstraratvikum með endurheimt upplýsingakerfa.

Sjálfbæriskýrsla

LV tók fyrsta skref í birtingu sérstakrar samfélagsskýrslu árið 2019, með áherslu á UFS þætti í rekstri. LV birtir hér í annað sinn heildstæða sjálfbæriskýrslu. Stefna sjóðsins er að halda áfram á þessari vegferð í takt við þær áherslur sem kynntar eru í skýrslu þessari.

Lífeyrisréttindi og lífeyrisparnaður sjóðfélaga LV styður við sjálfbæran fjárhag sjóðfélaga og eftir atvikum fjölskyldu hans, við starfslok og við möguleg áföll eins og örorku eða fráfall sjóðfélaga. Með sjálfbærum fjárhag er hér m.a. vísað til fjárhagslegs sjálfstæðis, nægjanlegra tekna fyrir nauðsynlegum útgjöldum og eftir atvikum til að uppfylla aðrar þarfir og langanir. Í þessum kafla er gerð grein fyrir nokkrum mikilvægum atriðum í þessu sambandi.

Lífeyrir - ævilangur lífeyrir, áfallalífeyrir og séreign

LV starfrækir sameignardeild og séreignardeild:

- Lögboðin iðgjöld sjóðfélaga fara í sameignardeild og mynda þar samtryggingarsjóð til að tryggja þeim ævilangan lífeyri, örorkulífeyri, makalífeyri og barnalífeyri.
- Sjóðfélagi hefur val um að greiða í séreignardeild LV með þremur mismunandi fjárfestingarleiðum.

Við starfslok lækka gjarnan ráðstöfunartekjur en samþætting samtryggingar og séreignar styrkir framfærslu sjóðfélaga og eftir atvikum maka hans og barna. Slíkt samspil stuðlar að sveigjanlegum starfslokum og eykur líkur á hærri ráðstöfunartekjum en ella fyrstu árin eftir starfslok.

Lágmarksiðgjald í sameignardeild er 12% af heildarlaunum. Samkvæmt kjarasamningum flestra stéttarfélaganna sem mæla fyrir um aðild að LV er lágmarksiðgjald 15,5%. Sjóðfélagi getur ráðstafað allt að 3,5% af iðgjaldshluta umfram 12% í tilgreinda séreign.

Nánar um eðli lífeyrisréttinda

Lífeyrisréttindi sameignardeildar skiptast í ævilangan lífeyri og áfallalífeyri.

Ævilangur lífeyrir	Áfallalífeyrir
Almennur eftirlaunaaldur hjá LV er 67 ár en sjóðfélagar hafa val um að hefja töku lífeyris á bilinu 65 til 80 ára. Sjóðfélagi ávinnur sér tryggingu fyrir ævilöngum lífeyrisgreiðslum frá því að taka lífeyris hefst. Þannig mun hann fá greiðslur sem endurspeglar iðgjöld hans yfir starfsævina og ávöxtun sjóðsins í gegnum árin.	Undir áfallalífeyri falla örorku-, maka- og barnalífeyrisgreiðslur. Þetta eru verðmæt réttindi sem virkjast ef fólk missir starfsorku eða við fráfall maka.

Séreign - sjóðfélagi hefur val

Sjóðfélagi hefur val um að greiða í séreign en með því að leggja fyrir 2-4% af launum sínum fær hann 2% mótframlag frá launagreiðanda. Það er til viðbótar allt að 3,5% framlagi í tilgreinda séreign. Sjóðfélagi getur valið um þrjár ávöxtunarleiðir, meðal annars eftir aldi og áhættu.

Með lífeyrisparnaði í séreign getur sjóðfélagi tryggt sér mikilvæga eign til framfærslu eftir starfslok og eykur sveigjanleika í lífeyrismálum. Það er mikilvægt að skoða málið vel og meta miðað við eigin forsendur.

Þá hefur verið heimilt að ráðstafa séreign skattfrjálst inn á húsnæðislán og einnig til fjármögnunar á fyrstu íbúð. Slíkar heimildir byggja á lögum á hverjum tíma.

Upphaf lífeyristöku og skipting réttinda

Upphaf töku lífeyris og úttektar séreignarsparnaðar

Almennan reglan er að sjóðfélagi hefji lífeyristöku 67 ára. Þó er hægt að flýta því um tvö ár eða seinka til allt að 80 ára aldurs. Séreign er laus til útgreiðslu við 60 ára aldur. Tilgreind séreign er laus til útgreiðslu við 67 ára aldur sem þó er hægt að flýta og byrja 62 ára. Þá er séreign erfanleg að fullu til afkomenda í samræmi við erfðalög.

Skipting réttinda á milli hjóna

Hjón og sambúðarfolk má gera samning um skiptingu áunninna réttinda og framtíðarréttinda. Auk þess má gera samkomulag um skiptingu lífeyrisgreiðslna eftir að taka lífeyris hefst.

Sjálfbær fjármál sjóðfélaga

Upplýsingamiðlun

LV leggur áherslu á að sjóðfélagar geti fengið áreiðanlegar upplýsingar hjá ráðgjöfum sjóðsins og á heimasíðu og sjóðfélagavef. Við upplýsingamiðlun er lögð sérstök áhersla á eftirfarandi:

- Upplýsingar séu aðgengilegar svo sjóðfélagi þekki eðli réttinda sinna, kosti þeirra og takmarkanir.
- Upplýsingamiðlun sé vönduð svo sjóðfélagi geti tekið upplýsta ákvörðun um lífeyrismál sín út frá eigin forsendum.

Sjálfbærniþættir

Fjárhagsleg sjálfbærni skiptir sjóðfélaga máli, það er að hafa nægilegar tekjur þegar hefðbundnum atvinnutekjum lýkur. Það gerist ekki af sjálfu sér að eftirlaun verði ásættanleg, en með því að byrja nægilega snemma að huga að lífeyrismálum sínum, skipuleggja sig og spara getur lífeyrir orðið sjálfbær. Þar skipta m.a. eftirfarandi atriði máli:

- **Ævilangur lífeyrir.** Með því að greiða í sameign ávinnst réttur til ævilangs lífeyris sem tryggir sjóðfélagi afkomu til æviloka. Hann er því ekki í hættu á að lífeyrir hans klárast við ákveðin aldursmörk.
- **Séreign.** Með því að greiða í séreign verða starfslok sveigjanlegri. Samþætting séreignar og sameignar veitir sjóðfélaga fjárhagslega vernd og val. Sjóðfélagi getur t.d. stjórnað með hvaða hætti hann tekur út séreign sína og stýrt því þannig að lífeyristekjur séu hærri fyrstu árin eftir starfslok. Sjóðfélagi hefur val um að nýta séreign inn á lán skattfrjálst og til fyrstu íbúðarkaupa eftir ákveðnum reglum.
- **Örorkulífeyrir.** Með því að greiða í sameignardeild ávinnst réttur til örorkulífeyris. Eftir tiltekinn tíma myndast réttur til framreiknings og öðlast sjóðfélagi örorkulífeyrisréttindi og ellilífeyrisréttindi eins og hann hefði haldið áfram að greiða í lífeyrissjóð til 65 ára aldurs.
- **Vernd fjárhagslega tengdra aðila við fráfall.** Maka- og barnalífeyrir veitir mikilvæga fjárhagslega vernd við fráfall sjóðfélaga. Séreignarsparnaður greiðist til erfingja samkvæmt reglum erfðalaga.
- **Félagsleg vernd.** Ákvæði laga um lífeyrissjóði og samþykktir LV tryggja ákveðið jafnvægi og mikilvæga vernd fyrir tiltekna hópa. Þannig er t.a.m. greitt iðgjald af hlutastörfum og atvinnuleysisbótum en sú er ekki alltaf raunin í öðrum löndum. Þá er tryggingavernd ekki háð sjúkrasögu, ættarsögu eða aldri. Iðgjöld veita þó meiri lífeyrisréttindi eftir því sem sjóðfélagi er yngri þegar iðgjöld eru greidd þar sem sjóðurinn hefur þau lengur til ávöxtunar.

Árleg tryggingafræðileg athugun

Til að tryggja sem best jafnvægi milli skuldbindinga og eigna, framkvæmir tryggingastærðfræðingur árlega úttekt á sjóðnum. Þetta er ein af grundvallarreglum lífeyrisréttar og tryggir ákveðið jafnræði milli mismunandi aldurshópa sjóðfélaga.

Áskoranir vegna hækkandi meðalaldurs sjóðfélaga

Líkt og aðrir lífeyrissjóðir stendur LV frammi fyrir því að laga réttindakerfi sjóðsins að hækkandi meðalaldri sjóðfélaga. Sú þróun leiðir til þess að lífeyrir er greiddur í fleiri ár en fyrri spár gerðu ráð fyrir. Það þarf því annað hvort að hækka lífeyristökualdur og/eða lækka mánaðarlegar greiðslur. Fyrir ársfund sjóðsins í mars 2022 liggja tillögur stjórnar til samþykktabreytinga til að bregðast við áhrifum hækkandi lífaldurs sjóðfélaga.

Góð tryggingafræðileg staða sameignardeildar leiðir til þess að ekki þarf að koma til lækkunar lífeyrisgreiðsla lífeyrisþega. Þvert á móti þá er svigrúm til að hækka áunnin mánaðarleg réttindi allra sjóðfélaga vegna réttindabreytinga sem koma til á tímabilinu október 2021 til ársloka 2022. Réttindi yngstu sjóðfélaganna hækka um 6,7% en fara svo hækkandi eftir aldri og hækka mest hjá þeim sem hafa öðlast rétt til töku lífeyris. Þannig hækka réttindi til mánaðarlegs lífeyris hjá þeim sem hafa náð 65 ára aldri um 18%. Ítarlega er gerð grein fyrir þessum breytingum í ársskýrslu sjóðsins fyrir árið 2021 og gögnum með samþykktabreytingum sem eru til kynningar og afgreiðslu á ársfundi sjóðsins 29. mars 2022.

Þróun lífeyrisafurða og þjónustu með hliðsjón af sjálfbærni

Áhersla er á að upplýsingar um lífeyrisréttindi séu aðgengilegar og settar fram á skiljanlegan hátt. Lögð verður áhersla á áframhaldandi þróun á sjóðfélagavefnum með það markmið að allar viðeigandi upplýsingar séu aðgengilegar ásamt því að sjóðfélagvefurinn verði aðgengilegur á ensku. Það er mikilvægt að sjóðfélagar þekki sín réttindi og búi sig undir starfslokun. LV mun því halda áfram að upplýsa sjóðfélaga um allar hliðar starfsloka og lífeyrisréttinda.

Í sjálfbærnisráðgjöf LV fyrir árið 2020 voru kynnt nokkur áherslumarkmið og aðgerðir varðandi þróun lífeyrisafurða og þjónustu LV á árinu 2021 með skírskotun til heimsmarkmiðanna um sjálfbæra þróun. Verkefni taka einnig mið af stefnumótun LV til 2030 og áherslum varðandi stefnumiðaða sjálfbærni.

- Í kafla um samfélagsábyrgð framar í skýrslunni er gerð grein fyrir framvindu verkefna áherslumarkmiðanna á árinu 2021. Almennt gekk vel að vinna að settu markmiði þó einhverjum verkefnum sé ólokið. Að þeim er unnið áfram á þessu ári.
- Í kafla um samfélagsábyrgð er svo sett uppfærð áherslumarkmið og aðgerðir/verkefni skilgreind til að vinna að framkvæmd þeirra.

Upplýsingar um lífeyri og iðgjöld í ársskýrslu

Ýmsar gagnlegar upplýsingar um lífeyri, iðgjöld og tryggingafræðilega stöðu er að finna í ársskýrslu sjóðsins og ársreikningi. Meðal þess má nefna:

- Kafli um lífeyri þar sem er m.a. að finna upplýsingar um þróun iðgjalda til sjóðsins, útgreiddan lífeyri, tryggingafræðilega stöðu sameignardeildar sem og upplýsingar um almenna og tilgreinda séreign.
- Í skýringu nr. 16 við ársreikning sjóðsins er að finna sundurliðaða úttekt á tryggingafræðilegri stöðu sameignardeildar.
- Í kaflanum um lífeyrir er einnig að finna umfjöllun um breytingar á samþykktum og réttindum sjóðsins.

Um sjálfbærni í eignasöfnum

LV er langtímafjárfestir sem hefur að höfuðmarkmiði að hámarka ávöxtun að teknu tilliti til áhættu sem hámarkar réttindi sjóðfélaganna. Lífeyrissjóðurinn telur það ábyrgja langtímafjárfestingu að fjárfesta í fjármálagerningum sem gefnir eru út af fyrirtækjum, opinberum aðilum og öðrum útgefendum sem byggja starfsemi sína á sjálfbærum grundvelli. LV leggur áherslu á að eignasöfn sjóðsins samanstandi af fjármálagerningum útgefenda sem viðhafa góða stjórnarhætti og byggja á viðskiptalíkönnum þar sem áhersla er lögð á sjálfbæra verðmætasköpun

Með sjálfbærni í rekstri fyrirtækja er hér vísað til þriggja grunnstoða sjálfbærni, þ.e. jafnvægis milli efnahagslegrar hagsældar, samfélagslegrar velsældar og ábyrgrar nýtingar náttúruauðlinda samfélags. Sjálfbærni felst m.a. í því að samfélagið geti þróast og uppfyllt þarfir samtímans án þess að rýra möguleika komandi kynslóða til að uppfylla sínar þarfir

Stefna um ábyrgar fjárfestingar

LV setti sér stefnu um ábyrgar fjárfestingar á sl. ári þar sem fram kemur að fjárfestingarkostir og stýring eignasafna LV byggja á sjálfbærnisjónarmiðum byggðum á greiningu umhverfisþátta, félagslegra þátta og stjórnarháttanna, skammstafað UFS, í samræmi við viðurkennd viðmið. Stefnan festir í sessi þær kröfur sem sjóðurinn gerir þegar kemur að aðferðarfræði ábyrgar fjárfestinga. Í því felst að sjóðurinn

- i) setur sér stefnu um málefnið
- ii) mælir árangur
- iii) upplýsir um framvindu og árangur

Meginmarkmið stefnunnar er að auka áherslu á sjálfbærar fjárfestingar og samþætta aðferðarfræði ábyrgar fjárfestinga við hefðbundna greiningu fjárfestingakosta og aðferðarfræði við samval verðbréfa.

Í því felst m.a. að

- leggja áherslu á fjárfestingakosti sem styðja við ábyrgja langtímaávöxtun að teknu tilliti til áhættu
- hafa uppbyggileg og virðisaukandi áhrif á útgefendur fjármálagerninga sem fjárfest er í
- greina og sneiða hjá atvinnugreinum og fyrirtækjum sem LV forðast að sækja ávöxtun til vegna eðlis atvinnugreinar eða rekstrar viðkomandi fyrirtækis
- styðja við virka og árangursríka áhættustýringu

Stefnan nær til allra eignasafna LV og tekur bæði til fjárfestingarferils og eigendahlutverks LV.

Aðferðarfræði ábyrgar fjárfestinga er byggð á skilgreiningu „Principles for Responsible Investment (PRI)“, þ.e. stýring eignasafna með tilliti til umhverfisþátta, félagslegra þátta og stjórnarháttanna, bæði hvað varðar

- fjárfestingarákvarðanir og uppbyggingu eignasafna
- eigendahlutverks, m.a. þar sem LV er hluthafi eða skuldabréfaeigandi

Aðferðarfræði, sem LV lítur til við framkvæmd ábyrgar fjárfestinga, má sjá í töflunni hér að neðan. Val aðferða fer eftir eðli fjárfestingar, m.a. eignaflokk, landsvæði og hvort um beint eignarhald sé að ræða eða fjárfestingu í gegnum þriðja aðila.

Eftirfarandi aðferðir eiga einkum við um beinar fjárfestingar LV en eru einnig hafðar til hliðsjónar við fjárfestingu í sjóðum og þar sem gerðir eru eignastýringarsamningar við þriðja aðila.

1. Stýring eignasafna út frá UFS (e. ESG incorporation – portfolio construction)			2. Framkvæmd hluthafastefnu út frá UFS (e. active ownership or stewardship)	
UFS greining er hluti af fjárfestingarferli LV og lítið er m.a. til þriggja aðferða:			LV sinnir umboðsskyldu sinni gagnvart útgefendum fjármálagerninga í eignsafni sjóðsins til að stuðla að sjálfbærni í rekstri þeirra.	
Samþætting (e. ESG intergration)	Skimun (jákvæð/ neikvæð) (e. Positive/negative screening)	Þema- og áhrifa- fjárfestingar (e. thematic & impact investing)	Virkt eignarhald (e. active ownership)	Upplýsingagjöf og gagnsæi (e. reporting and transparency)
Skipuleg beiting UFS greiningar í fjárfestingarferli og stýringu eignasafna til viðbótar við hefðbundna fjármálagreiningu.	Formleg skimun fjárfestingarkosta m.t.t. tiltekinna UFS viðmiða. Skimun getur verið jákvæð, þ.e. fjárfest í útgefenda byggt á viðmiðum, eða neikvæð, þ.e. útgefandi er útilokaður eða seldur.	Val á fjárfestingakostum sem stuðla að ákveðnum jákvæðum markmiðum innan umhverfis- eða félagslegra viðmiða auk ess að skila fjárhagslegum ábata.	Samtal við útgefendur fjármálagerninga og eftirfylgni áherslna LV varðandi efnislega þýðingamikla UFS þætti. Þannig stuðlar sjóðurinn að því að UFS málefni séu tekin á dagskrá og upplýst til fjárfesta. Ýmist beitir LV sér einn eða í samvinnu við aðra fjárfesta.	Opin upplýsingagjöf um ráðstöfun atkvæða á hluthafafundum þar sem greidd eru atkvæði um UFS tengd málefni.

Stefna um útilokanir í eignasöfnum

Samhliða stefnu um ábyrgar fjárfestingar gaf LV út stefnu um útilokun fjárfestingakosta í eignasöfnum sjóðsins með tilliti til ábyrgar fjárfestinga. Stefnan nær til allra eignasafna sjóðsins. Hún lýsir aðferðarfræði LV við útilokun tiltekinna fyrirtækja og er meðal annars lítið til fyrirmynda frá leiðandi lífeyrissjóðum á Norðurlöndum. Markmiðið er að útiloka að hluta eða að fullu fjárfestingar í tiltekinni starfsemi sem samræmist ekki skilgreindum viðmiðum.

LV útilokar þannig verðbréf úr eignasafni sínu séu þau gefin út af fyrirtæki eða opinberum aðila sem hefur tekjur af tiltekinni starfsemi eða gerist brotlegur við ákvæði tiltekinna alþjóðasáttmála.

Meðal starfspátta sem útilokaðir eru úr eignasöfnum LV eru

- framleiðendur tóbaks.
- framleiðendur umdeilda vopna.
- tilteknir flokkar jarðefnaeldsneytis.
- útgefendur sem fylgja ekki meginreglum UN Global Compact, sem byggir á tilteknum alþjóðasamningum.

Sjóðurinn hefur nú þegar sett alls 138 fyrirtæki á útilokunarlista. Þegar hafa verið seldar eignir að virði rúmlega þriggja milljarða króna úr eignasöfnum LV vegna útilokunarinnar. Ástæðan er að starfsemi fyrirtækjanna uppfyllir ekki skilyrði um sjálfbærni og ábyrgar fjárfestingar samkvæmt nýrri heildarstefnu stjórnar LV um ábyrgar fjárfestingar.

LV leggur áherslu á aukið gagnsæi í upplýsingamiðlun. Sem liður í því að fylgja eftir stefnu LV um ábyrgar fjárfestingar og virkt eignahald mun LV að minnsta kosti árlega birta opinberlega, á vef sjóðsins, heildarlista um eftirtalda þætti:

- Allar eignir sjóðsins, þ.m.t. öll hlutabréf, skuldabréf og hlutdeildarskírteini.
- Útgefendur sem LV telur hafa brotið í bága við stefnu þessa og hefur leitt til samskipta LV við útgefenda Stefna um ábyrgar fjárfestingar.
- Fyrirtæki sem LV hefur útilokað sem fjárfestingarkost og ástæður þess.
- Beitingu atkvæðaréttar LV á hluthafafundum innlendra hlutafélaga.

Fjárfestingar í hreinni orkuframleiðslu

LV hefur sett sér markmið um að fjárfesta fyrir 150 milljarða króna í hreinni orkuframleiðslu og loftslagstengdum verkefnum fyrir árið 2030. Markmiðið tengist m.a. aðild sjóðsins að samstarfi á vettvangi CIC, „Climate Investment Coalition“. Þessi nýju markmið eru til viðbótar 30 milljörðum króna sem LV hefur þegar fjárfest í slíkum verkefnum.

Þátttaka LV er liður í auknum áherslum lífeyrissjóðsins á ábyrgar og sjálfbærar fjárfestingar. Hún er í samræmi við stefnu lífeyrissjóðsins um ábyrgar fjárfestingar og stefnu um útilokun í eignasöfnum LV.

Með þátttöku LV í CIC vill LV styðja við markmið Parísarsáttmálans frá árinu 2015 um samdrátt í losun gróðurhúsalofttegunda.

Framvinda áherslumarkmiða og verkefna varðandi sjálfbærni í eignasöfnum

Í sjálfbærnisýrslu LV fyrir árið 2020 voru kynnt nokkur áherslumarkmið og aðgerðir varðandi þróun eignastýringar og eignasafna LV á árinu 2021 með skírskotun til heimsmarkmiðanna um sjálfbæra þróun. Verkefniin taka einnig mið af stefnumótun LV til 2030, áherslum varðandi stefnumiðaða sjálfbærni og stefnu LV um ábyrgar fjárfestingar.

- Í kafla um samfélagsábyrgð framfar í skýrslunni er gerð grein fyrir framvindu verkefna áherslumarkmiðanna á árinu 2021. Almennt gekk vel að vinna að settu markmiði þó einhverjum verkefnum sé ólokið. Að þeim er unnið áfram á þessu ári.
- Í kafla um samfélagsábyrgð er svo svo sett uppfærð áherslumarkmið og aðgerðir/verkefni skilgreind til að vinna að framkvæmd þeirra. Unnið veður að þessum markmiðum á árinu 2022 og áfram.

Lagakröfur og umboðsskylda með tilliti til sjálfbærni í starfsemi

Þegar kemur að umboði lífeyrissjóðs til að taka sjálfbærniþætti með í reikninginn varðandi almennan rekstur og ávöxtun eigna skiptir máli að huga að umboði og umboðsskyldu sjóðsins. Inntak og þróun umboðs í þessu sambandi er mjög í deiglu. Hér er vikið að inntaki umboðs og umboðsskyldu sem og lagalegu umhverfi lífeyrissjóðsins í tengslum við samfélagsábyrgð og sjálfbærni.

Um umboð og umboðsskyldu

Með umboði er almennt vísað til þess að einstaklingi eða einstaklingum er falið að gæta hagsmuna einstaklings, hóps fólks eða lögaðila. Til að greina inntak umboðs og þar með umboðsskyldu sjóðsins þarf því að líta til lagaákvæða, samþykka LV, annarra reglna og viðurkenndra viðmiða.

Umboðsskylda LV á að tryggja að þeir sem stýra fjármunum eða lífeyrisréttindum starfi í þágu lykilhaghaafa og eftir atvikum annarra haghaafa, en ekki í þágu eigin hagsmuna. Með lykilhaghöfum er hér vísað til sjóðfélaga og þeirra sem eiga réttindi á grundvelli þeirra, þ.e. eftir atvikum maka eða barna.

Það má færa rök fyrir því að inntak umboðs og umboðsskyldu sé bæði lagalegt og siðferðilegt. Þannig þarf m.a. að horfa til inntaks laga, ýmissa reglna sem byggja á þeim og til samþykka sjóðsins. Auk þess skipta þættir eins og tryggð og fagmennska máli⁸.

Tryggð

(hollustuskylda / e. Duty of Loyalty)

Umboðsaðili beiti sér í góðri trú í þágu hagsmuna umbjóðanda. Hann gæti hlutleysis í hagsmunaárekstrum meðal haghaafa, forðist hagsmunaárekstra og gangi ekki eigin erinda eða erinda þriðja aðila.

Fagmennska

(skynsemiskylda / e. Duty of Prudence)

Umboðsaðili framkvæmi starf sitt af vandvirkni og kostgæfni. Hann gæti þess að hann hafi næga hæfni og taki ígrundaðar ákvarðanir. Auk þess fari hann með fjármuni og aðra hagsmuni eins og almenn skynsöm og samviskusöm manneskja myndi gera. Þá fari viðkomandi með fjármuni og aðra hagsmuni umbjóðanda eins og hann myndi gera fyrir sjálfan sig.

Ákvæði lífeyrissjóðalaganna varðandi fjárfestingarstarfsemi

Hér veða þungt ákvæði laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

Um hlutverk lífeyrissjóðs

Þegar kemur að lagalegum þætti umboðsskyldu lífeyrissjóðs eru ýmsir vegvísar að styðjast við. Hér skiptir máli að líta til 20. gr. lífeyrissjóðalaganna⁹. Þar kemur fram að starfsemi lífeyrissjóðs felist í

- móttöku iðgjalda.
- varðveislu og ávöxtun iðgjalda.
- greiðslu lífeyris.

Lífeyrissjóður skal ekki hafa með höndum aðra starfsemi en þá sem er nauðsynleg til að veita sjóðfélögum þjónustu vegna öflunar og greiðslu lífeyrisréttinda og lífeyrissparnaðar. Í samþykktum LV kemur fram að hlutverk sjóðsins sé að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri eftir nánari reglum samþykktanna.

Í samþykktum LV kemur fram að framkvæmdastjóri og aðrir sem hafa heimild til að koma fram fyrir hönd sjóðsins megji ekki gera ráðstafanir sem eru bersýnilega til þess fallnar að afla ákveðnum sjóðfélögum, fyrirtækjum eða öðrum ótilhlýðilegra hagsmuna umfram aðra aðila eða á kostnað sjóðsins.

⁸ Hér er m.a. stuðst við umfjöllun í bókinni Umboðsskylda eftir Ólaf Frey Kristjánsson, útgefin af Arion banka 2017 (bls. 12 til 14) og ritinu Fiduciary Duty in the 21st Century, útgefna af nokkrum alþjóðastofnunum 2015, (m.a. bls. 11 og 12).

⁹ Lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

Vegvísar varðandi eignastýringu

Stýring eignasafna LV byggir á fjárfestingarstefnu og áhættustefnu sem eru settar á grundvelli lífeyrissjóðalaganna, einkum VII. kafla þeirra.

Í 1. mgr. 36. gr. lífeyrissjóðalaga er mikilvægur vegvísir fyrir ráðstöfun og stýringu eigna. Þar eru fimm vegvísar þar sem mælt er fyrir um að lífeyrissjóðir skuli

1. hafa hagsmuni sjóðfélaga að leiðarljósi.
2. horfa til aldurs samsetningar sjóðfélaga og annarra tryggingafræðilegra þátta sem áhrif hafa á skuldbindingar.
3. gæta þess að allar fjárfestingar byggji á viðeigandi greiningu á upplýsingum, þá með öryggi, gæði, lausafjárstöðu og arðsemi safnsins í heild í huga.
4. gæta þess að eignir sjóðsins séu nægilega fjölbreyttar til að koma í veg fyrir samþjöppun og uppsöfnun áhættu í eignasafninu, m.a. með því að gæta að fylgni áhættu einstakra eigna og eignaflokka.
5. setja sér siðferðisleg viðmið í fjárfestingum.

Ofangreindir vegvísar veita leiðsögn við það hvernig stjórn og starfsfólk lífeyrissjóða skuli fara með það umboð sem sjóðnum er fengið.

- Fyrsti töluliður, að hagsmunir sjóðfélaga skuli hafðir að leiðarljósi, liggur í hlutarins eðli. Hann er væntanlega nefndur fyrst og fremst til áréttingar.
- Í öðrum tölulið er m.a. vísað til áhættusjónarmiða og til þess að það þurfi að haga fjárfestingum þannig að þær samræmist lífeyrisskuldbindingum sem viðkomandi eignasafn á að styðja. Hér er líka lögð áhersla á að lífeyrissjóður sé langtímafjárfestir.
- Í þriðja tölulið er líka vísað til lífeyrissjóðs sem langtímafjárfestis. Þar kemur fram áhersla á viðhlítandi rýni, greiningu og samval verðbréfa.
- Í fjórða tölulið er líka vísað til samvals verðbréfa, til langtímasjónarmiða og áhættustýringar. Í greinargerð er vikið að áskorunum sem felast í áhættudreifingu m.t.t. þess hve stór eignasöfn lífeyrissjóða eru sem hlutfall af innlendu hagkerfi. Þar er vísað til mikilvægis erlendra fjármálamarkaða. Til nánari útskýringar varðandi vegvísi 1 til 4 er vísað til nánari umfjöllunar í greinargerð með frumvarpi til laga nr. 113/2016.
- Í fimmta tölulið er mælt fyrir um að lífeyrissjóður skuli setja sér siðferðisleg viðmið í fjárfestingum. Hann kom inn í frumvarpið eftir tillögu þingnefndar í tengslum við 2. umræðu á Alþingi vegna breytingar á lögum 129/1997 (lífeyrissjóðalögin), sbr. lög nr. 113/2016. Í nefndaráli þingnefndar var vísað til þess að eignir innlendra lífeyrissjóða væru umtalsverðar og næmu rúmlega einni og hálfri landsframleiðslu. Einnig að lífeyrissjóðir ættu að hafa hagsmuni sjóðfélaga að leiðarljósi. Nefndin taldi líka ástæðu til að mæla fyrir um það í lagatexta að lífeyrissjóðir skyldu setja sér siðferðisleg viðmið í fjárfestingum. Sjóðirnir starfi í þágu almennings og ætla megi að þorri almennings telji mikilvægt að fjárfestingarstefna þeirra endurspegli almenn siðferðisleg viðmið. Nánari afmörkun væri á hendi hvers sjóðs. Að öðru leyti eru ekki miklar leiðbeiningar í lögskýringargögnum um þennan vegvísi.

Ákvæði um áhættustýringu

Þá koma einnig til skoðunar hér ákvæði um áhættustýringu lífeyrissjóða, sbr. gr. 35-a og gr. 36-e í lífeyrissjóðalögnum.

Um mótun stefnu um siðferðisleg viðmið og ábyrgar fjárfestingar

Við mótun stefnu um siðferðisleg viðmið í fjárfestingum og framkvæmd hennar er mikilvægt fyrir lífeyrissjóð að horfa til inntaks umboðsskyldu sinnar eins og henni er lýst hér að ofan. Þá þarf að hafa í huga almennar lagaskyldur, siðferðisleg viðmið, réttmætar væntingar og hagsmuni sjóðfélaga en sjóðfélagar eru langt frá því einsleitir hópur. Hafa verður í huga fjárhagslegan tilgang varðandi ávöxtun eignasafna sjóðsins og skoða önnur viðmið í því ljósi.

Það er almennt viðurkennt að beiting UFS greiningar og UFS aðferðafærði við fjárfestingaákvæðanir og umsýslu eignasafna hefur vaxandi þýðingu við eignastýringu, sbr. m.a. umfjöllun í kafla um ábyrgar fjárfestingar. Aukin áhersla er á að fyrirtæki, sem er fjárfest í, taki tillit til sjálfbærni í rekstri. Hér skiptir þróun innlendrar löggjafar, EES-réttar og aðrar alþjóðlegar skuldbindingar Íslands máli. Þá geta sjónarmið og upplýsingar vísindasamfélagsins og straumar og stefnur í þjóðfélaginu varðandi auknar áherslur á samfélagsábyrgð og sjálfbærni haft áhrif.

Varðandi lagareglur er m.a. vísað til framangreindra fimm vegvísna í 1. mgr. 36. gr. Lífeyrissjóðalaganna og ákvæða laga um ársreikninga, einkum gr. 66 og 66-d. Auk þess er vísað til ýmissa tilskipana í ESB-rétti þær eru meðal annars:

- Tilskipun um starfstengda lífeyrissjóði nr. EU/2016/2341 (IORPs II: Institution for Occupational Retirement Provision).
- Tilskipun nr. EU/2017/828 um eigendahlutverk hluthafa, réttindi og skyldur með áherslu á langtímasýn (Shareholders Right Directive II).
- Reglugerð nr. EU/2019/2088 um skilgreiningarkerfi varðandi umhverfislega sjálfbæra starfsemi fyrirtækja (EU-Taxonomy).
- Reglugerð nr. EU/2019/2088 um upplýsingar um sjálfbærnitengda þætti í fjármálageiranum (SFDR: Sustainable Finance Disclosure Regulation).
- Væntanleg tilskipun ESB um sjálfbærniupplýsingagjöf fyrirtækja (CSRD Corporate Sustainability Reporting Directive) sem mun koma í stað gildandi tilskipunar um ófjárhagslegar upplýsingar nr. EU/2014/95 (NFRD: Non-Financial Reporting Directive) sem var innleidd með gr. 66-d í lögum um ársreikninga.

Nefndar tilskipanir og reglugerðir Evrópusambandsins falla undir gildissvið samningsins um Evrópska efnahagssvæðið. Þær hafa enn sem komið er ekki allar verið innleiddar í íslenskan rétt. Þá þarf að skoða sérstaklega hvort og með hvaða hætti tilskipanirnar varða starfsemi lífeyrissjóða beint. Þær eru nefndar hér því þær hafa verulega þýðingu fyrir inntak sjálfbærni í starfsemi stofnanafjárfesta og hafa þýðingu fyrir umræðu um ábyrgar fjárfestingar.

Hvað ýmsar alþjóðlegar skuldbindingar og stefnur varðar er m.a. vísað til Parísarsáttmálans frá 2015 um aðgerðir gegn hnattrænni hlýnun, til Heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun frá 2015 og til þeirra sáttmála Sameinuðu þjóðanna sem UN Global Compact byggir á.

Um tengingu rekstrar, lífeyris og umsýslu eignasafna við sjálfbærni

Í samræmi við það sem fram kemur í þessum kafla leggur LV áherslu á umboð sitt og umboðsskyldu með tilliti til laga, stjórnvaldsfyrirmæla, réttarþróunar, viðskiptavenju og annarra gildara viðmiða. Í því sambandi er horft til hagsmuna sjóðfélaga og annarra haghafa og faglegra vinnubragða sem mikilvægs leiðarljóss. Til að styðja við framsýnan og traustan rekstur taka margþættar áherslur í rekstri mið af sjálfbærni viðmiðum, samanber m.a. umfjöllun í kafla um stefnumótandi áherslur LV, í kafla um viðskiptalíkan og skipurit og kafla um samfélagsábyrgð.

Varðandi sjálfbærniáherslur í rekstri er m.a. vísað til umfjöllunar um viðskiptalíkan LV og UFS þætti í rekstri í kafla um samfélagsábyrgð. Hvað lífeyri varðar er vísað til kafla um lífeyrisafurðir og sjálfbær fjármál lífeyrisþega.

Um eignasöfn, ábyrgar fjárfestingar og sjálfbærni

Hvað umsýslu eignasafna varðar er einkum vísað til umfjöllunar framar í kafla þessum sem og kafla um umsýslu eignasafna og sjálfbærni sem og stefnu LV um ábyrgar fjárfestingar.

Nokkur atriði ber að nefna sem skipta máli varðandi ábyrgar fjárfestingar:

- Beiting UFS greiningar í fjárfestingarferli og stýringu eignasafna er til viðbótar hefðbundinni fjármálagreiningu en kemur á engan hátt í stað hennar.
- Neikvæð skimun fjárfestingarkosta byggir að vissu leyti á vísun til tiltekinna gilda sem metin eru mikilvæg.
- Jákvæð skimun felur í sér val á fjárfestingarkostum (fyrirtæki eða geirar) sem eru bestir í sínum flokki varðandi viðmið tengd umhverfisþáttum, félagslegum þáttum og/eða stjórnarháttum.

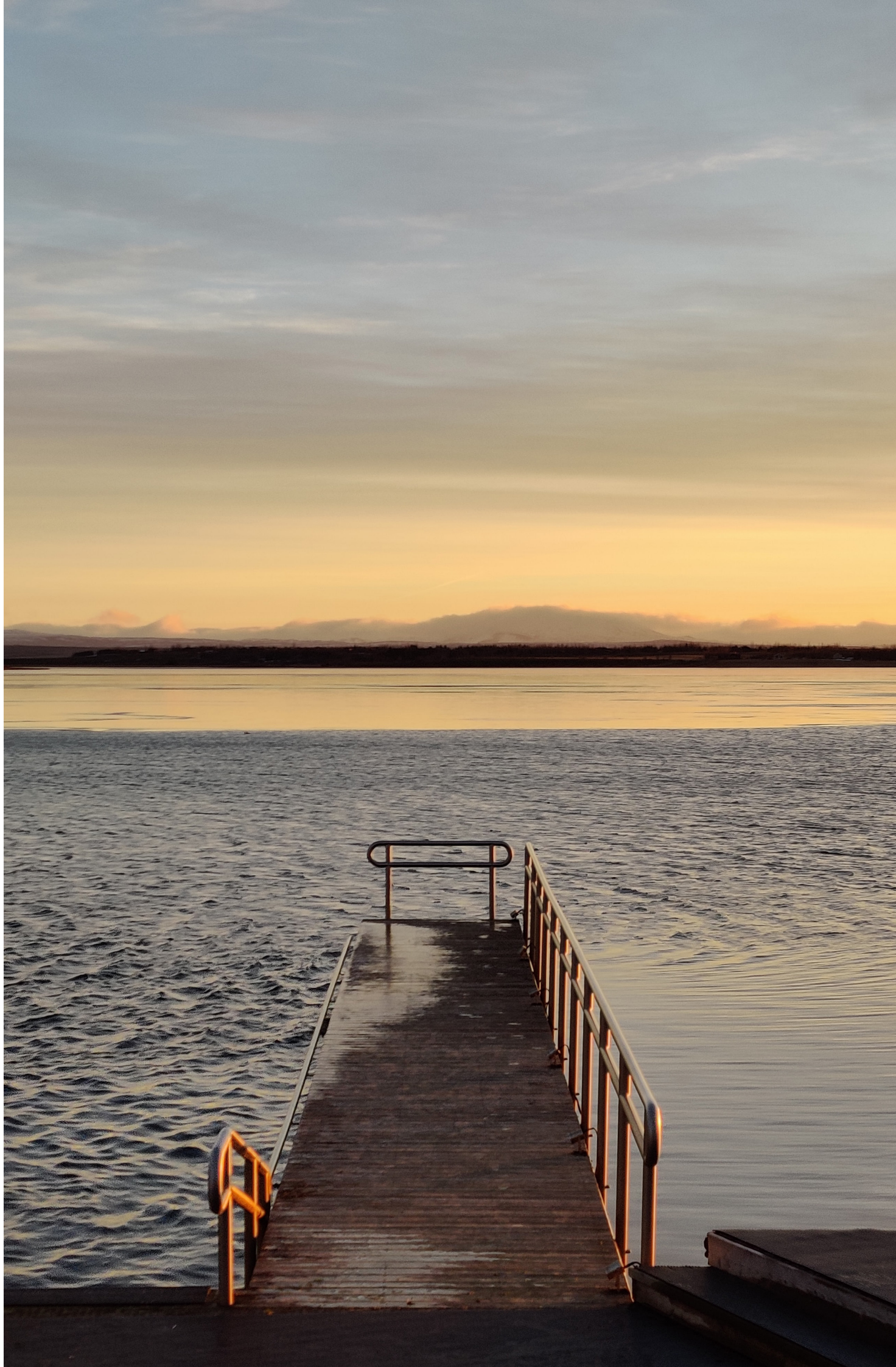
Útilokun fjárfestingarkosta úr eignasöfnum byggir á tilteknum skilgreindum gildum. Nefna má vinnslu tiltekins jarðefnaeldsneytis, sem er metin sérstaklega skaðleg, framleiðslu tóbaks og umdeilda vopna (t.d. kjarnorkuvopna, klasasprengja, sýkla- og efnavopna og jarðsprengja). Þá má nefna fyrirtæki sem fara í starfsemi sinni gegn viðmiðum UN Global Compact sem vísar til mikilvægra alþjóðasáttmála varðandi mannréttindi, umhverfismál, vinnumarkað og aðgerðir gegn spillingu. Markmiðið í öllum tilvikum er að stuðla að góðri langtímaávöxtun eignasafna og skilvirkri áhættustýringu. Með virku eignahaldi er svo lögð áhersla á samtal við útgefendur fjármálgæringa og eftirfylgni áherslna LV varðandi efnislega þýðingarmikla UFS þætti.

Við þróun og framkvæmd stefnu um ábyrgar fjárfestingar er litið til aðgerðaráætlunar ESB frá árinu 2018 um fjármögnun sjálfbærs vaxtar (COM/2018/097: Action Plan – Financing Sustainable Growth), löggjafar ESB sem varðar sjálfbærni og fjármálamarkaði, sbr. hér að framan og er hluti af gildissviði EES samningsins. Einnig skipta máli upplýsingar um þróun mikilvægra þátta í umhverfismálum, m.a. á vettvangi IPCC – The Intergovernmental Panel on Climate Change. Þannig er leitast við að meta eftir því sem tók eru á langtímahagsmunum við umsýslu eignasafna LV með tilliti upplýsinga um þróun efnislega mikilvægra þátta sem varða umhverfismál og félagsleg mál. Hér er að nógu að taka og ljóst að LV þarf að treysta á samstarf og leiðsögn ýmissa aðila svo sem á fjármálamarkaði, hjá stjórnvöldum, löggjafanum og vísindasamfélaginu.

Fyrir liggur að íslensk stjórnvöld stefna að innleiðingu mikilvægra gerða ESB sem varða sjálfbærni í rekstri og ábyrgar fjárfestingar á næstu misserum. Þá er ákveðinn vegvísir í lögum nr. 129/1997 (lífeyrissjóðalögin) samanber framangreint. Það er hins vegar mikilvægt að lagt verði mat á það hvort þörf sé fyrir skýrari reglur um réttindi og skyldur lífeyrissjóða til að samþætta UFS greiningu í fjárfestingarferli og umsýslu eignasafna. Í því sambandi er æskilegt að litið sé til reglna sem gilda um samskonar starfsemi innan EBS, m.a. reglur um starfstengda lífeyrissjóði, sbr. tilskipun ESB frá 2016. Að sama skapi skiptir máli að fylgst sé náið með þróun á alþjóðavettvangi hvað þetta varðar, m.a. á vettvangi Alþjóðareikningsskilaráðsins og nýstofnaðrar einingar á þeirra vegum (ISSB – International Sustainability Standards Board).

Samantekt

Með vísan til framangreinds verður að telja að það sé í góðu samræmi við umboð LV að leggja aukna áherslu á sjálfbærni í rekstri sjóðsins almennt og við stýringu eignasafna. Það felur meðal annars í sér greiningu og mat á UFS þáttum við reksturinn og við umsýslu eignasafna sjóðsins. Sjálfbærnisráðgjafi og þróun stefnu um ábyrgar fjárfestingar er liður í þessari vegferð. Hér eftir sem hingað til er áhersla lögð á að byggja sem best undir trausta langtímaávöxtun eignasafna LV. Aðferðafræði ábyrga fjárfestinga og UFS greining kemur til viðbótar hefðbundnum eignastýringaraðferðum og gildum viðmiðum, í takt við gildandi lög og reglur á hverjum tíma.

Stefnur og reglur Lífeyrissjóðs verzlunarmanna

Eftirfarandi yfirlit sýnir helstu stefnur og reglur sem innleiddar hafa verið í starfsemi LV. Til frekari upplýsinga er tilvísun í þær stefnur og reglur sem birtar eru á vef sjóðsins.

Stefnur og reglur birtar á vef

- Áhættustefna
- Fjárfestingarstefna
- Hluthafastefna
- Samþykktir lífeyrissjóðs verzlunarmanna
- Siða- og samskiptareglur
- Starfsreglur stjórnar og framkvæmdastjóra
- Starfskjarastefna
- Stefna um ábyrgar fjárfestingar
- Stefna um útilokun í eignasöfnum
- Reglur LV um aðgerðir gegn peningþvætti og fjármögnun hryðjuverka
- Verklagsreglur LV um viðskipti stjórnarmanna og starfsmanna lífeyrissjóðsins með fjármálagerninga
- Verklagsreglur um hæfi lykilstarfsmanna
- Persónuverndarreglur

Aðrar stefnur og reglur

- Áhættustýringarstefna
- Fjarvinnustefna
- Fræðslustefna
- Jafnlaunastefna
- Jafnréttisáætlun
- Mannauðsstefna
- Upplýsingar um gagnaöryggi
- Reglur nefndar um ábyrgar fjárfestingar
- Reglur stjórnar um vernd uppljóstrara
- Reglur um mótaðilaáhættu
- Reglur um upplýsingagjöf framkvæmdastjóra til stjórnar og til opinberra aðila sbr. 29. gr. laga nr. 129/1997
- Samkeppnisréttaráætlun
- Stefna varðandi einelti og áreiti á vinnustað
- Viðbragðsáætlun við einelti og áreiti á vinnustað
- Útvistunarstefna
- Öryggisstefna vegna rekstur upplýsingakerfar

UFS tilvísunartafla

Meðfylgjandi tilvísunartafla sýnir yfirlit UFS þátta samkvæmt leiðbeiningum Nasdaq. Taflan inniheldur tilvísanir í Global Reporting Initiative staðla (GRI Standards) og tilvísun í viðeigandi Global Compact áherslur Sameinuðu þjóðanna (UNGC Principle). Umhverfispættir vegna fyrri ára hafa verið uppfærðir í samræmi við nýja losunarstuðla. Rétt er að benda á að taflan er til hliðsjónar en sjóðurinn byggir skýrsluna ekki með formlegum hætti á aðferðafræði GRI og Global Compact.

Umhverfi

	2021	2020	2019	GRI tilvísun	Global Compact
E1. Losun gróðurhúsalofttegunda (CO2 ígildi tonn, tCO2i)				305-1, 305-2, 305-3, 305-5	UNGC P7
1) Heildarmagn í CO2 ígildum, fyrir umfang 1 (ef við á)	0.0	0.0	0.0		
2) Heildarmagn í CO2 ígildum, fyrir umfang 2 (ef við á)	2.6	2.9	3.2		
3) Heildarmagn í CO2 ígildum, fyrir umfang 3 (ef við á)	26.9	18.3	25.2		
Kolefnisfótspor samtals umfang 1, 2 og 3	29.5	21.2	28.4		
E2. Losunarkræfni gróðurhúsalofttegunda (CO2 ígildi tonn, kCO2i)				305-4	UNGC P7, P8
1) Heildarlosun gróðurhúsalofttegunda miðað við úttaksstærð (umfang 1, 2 og 3)					
Heildariðgjöld í milljörðum króna	38.50	35.90	36.80		
Stærð húsnæðis í rúmmetrum	4285.14	4285.14	4285.14		
Fjöldi starfsmanna (ársverk)	51	50	47		
Losunarkræfni tonn CO2i/iðgjöld í milljörðum	0.767	0.591	0.772		
Losunarkræfni tonn CO2i/m3 húsnæðis	0.007	0.005	0.007		
Losunarkræfni tonn CO2i/ársverk	0.579	0.424	0.604		
E3. Orkunotkun				302-1, 302-2	UNGC P7, P8
1) Heildarmagn beinnar orkunotkunar					
2) Heildarmagn óbeinnar orkunotkunar					
Vatn MWst	376.53	411.83	414.82		
Raforka MWst	129.33	141.61	165.86		
Heildar orkunotkun	505.86	553.44	580.68		
E4. Orkukræfni				302-3	UNGC P7, P8
1) Bein heildarorkunotkun miðað við úttaksstærðir					
Stærð húsnæðis í rúmmetrum	4285.14	4285.14	4285.14		
Fjöldi starfsmanna (ársverk)	51.00	50.00	47.00		
Orkukræfni á rúmmetra (MWst/m3)	0.12	0.13	0.14		
Orkukræfni á starfsmann (MWst/ársverk)	9.92	11.07	12.35		
E5. Samsetning orku				302-1	
1) Hlutfall orkunotkunar eftir tegund orkuframleiðslu í prósentum					
-Endurnýjanleg orka	100%	100%	100%		
E6. Vatnsnotkun				303-5	
1) Heildarmagn af vatni sem er notað					
Heitt vatn rúmmetrar, m3	7383	8075.16	8452.00		
Kalt vatn rúmmetrar, m3	932	1440.74	1426.41		
Notkun vatns á starfsmann (m3/ársverk)	163	190.32	210.18		
Heildar vatnsnotkun	8315	9515.90	9878.41		

E7. Umhverfisstarfsemi				103-2, 303, 308
1) Fylgir fyrirtækið þitt formlegri umhverfisstefnu? Já/Nei	Nei	Nei	Nei	
2) Fylgir fyrirtækið þitt tilteknum stefnum fyrir úrgang, vatn, orku, og/eða endurvinnslu? Já/Nei	að hluta	að hluta	að hluta	
3) Notast fyrirtækið þitt við viðurkennt orkustjórnunarkerfi? Já/Nei	Nei	Nei	Nei	
E8. Loftslagseftirlit / stjórn				
1) Hefur stjórn þín eftirlit með og/eða stjórnar loftslagstengdri áhættu? Já/Nei	Nei	Nei	Nei	102-19,102-20,102-29,102-30, 102-31
E9. Loftslagseftirlit / stjórnendur				
1) Hefur æðsta stjórnunarteymi þitt eftirlit með og/eða stjórnar loftslagstengdri áhættu? Já/Nei	Nei	Nei	Nei	102-19,102-20,102-29,102-30, 102-31
E10. Mildun loftslagsáhættu				
1) Heildarfjármagn sem árlega er fjárfest í loftslags-tengdum innviðum, seiglu og vöruþróun	Liggur ekki fyrir	Liggur ekki fyrir	Liggur ekki fyrir	UNGC P9

Félagslegir þættir

	2021	2020	2019	GRI tilvísun	Global Compact
S1. Launahlutfall framkvæmdastjóra				102-38	UNGC P6
1) Hlutfall heildarlaunagreiðslu framkvæmdastjóra og miðgildis heildarlaunagreiðslna starfsmanna í fullu starfi	3.40	3.36	3.44		
2) Er þetta hlutfall sett fram af fyrirtækinu þínu í skýrslugjöf til yfirvalda? Já/Nei	Já	Já	Já		
S2. Launamunur kynja					
1) Hlutfall miðgildis launagreiðslna karla og miðgildis launagreiðslna kvenna	0.49	0.52	0.50	405-2	UNGC P6
S3. Starfsmannavelta				401-1b	UNGC P6
1) Árleg breyting starfsmanna í fullu starfi, í prósentum	2%	6%	4%		
2) Árleg breyting starfsmanna í hlutastarfi, í prósentum (engvir starfsmenn eru í hlutastarfi)	0%	0%	0%		
Starfslok	1	0	1		
Starfsmannavelta á ársgrundvelli	2%	0	2%		
S4. Kynjafjölbreytni				102-8, 405-1	UNGC P6
1) Kynjahlutfall innan fyrirtækisins, í prósentum					
Konur	65%	66%	64%		
Karlar	35%	34%	36%		

3) Kynjahlutfall í störfum í efsta starfsmannalagi og sem framkvæmdastjórar, í prósentum				
Framkvæmdastjóri - karlar (eitt stöðugildi)	100%	100%	100%	
Forstöðumenn konur	29%	17%	33%	0 KVK 2019.
Forstöðumenn karlar	71%	83%	67%	5 KK, UT, AST, LÖG, EIGN
Aðrir stjórnendur-deildastjórar konur	67%	60%	38%	
Aðrir stjórnendur- deildastjórar karlar	33%	40%	63%	
Stjórnunarstörf alls konur	43%	33%	33%	
Stjórnunarstörf alls karlar	57%	67%	67%	

S5. Hlutfall tímabundinna starfskrafta				102-8	UNGC P6
1) Prósentu starfsmanna í hlutastarfi	0%	0%	0%		

S6. Aðgerðir gegn mismunun				103-2, 406	UNGC P6
1) Fylgir fyrirtækið þitt stefnu er varðar kynferðislegt áreiti og/eða jafnrétti? Já/Nei	Já	Já	Já		

S7. Vinnuslysatíðni				403-9
1) Tíðni slysatengdra atvika miðað við heildartíma vinnuafslisins í prósentum (Slys á hverjar 200.000 vinnustundir)	0%	0%	0%	

S8. Hnattræn heilsa og öryggi				103-2, 403
1) Fylgir fyrirtækið þitt starfstengdri heilsustefnu og/eða hnattrænni stefnu um heilsu og öryggi? Já/Nei	Já	Já	Já	

S9. Barna- og nauðungarvinna				103-2, 408, 409	UNGC P4, P5
1) Fylgir fyrirtækið þitt stefnu gegn barna- og/eða nauðungarvinnu? Já/Nei	Já	Já	Já		

S10. Mannréttindi				103-2, 412	UNGC P1, P2
1) Fylgir fyrirtækið þitt mannréttindastefnu? Já/Nei	Já	Já	Já		

Stjórnarhættir	2021	2020	2019	GRI tilvísun	Global Compact
G1. Kynjahlutfall í stjórn				405-1	
1) Hlutfall kvenna í stjórn í prósentum (samanborið við karla)	50%	50%	62.50%		
2) Hlutfall kvenna í formennsku nefnda í prósentum (samanborið við karla) (Ein formleg nefnd)	0%	100%	100%		
G2. Óhæði stjórnar				102-22, 102-23	
1) Bannar fyrirtækið framkvæmdastjóra að sinna stjórnarformennsku? Já/Nei	Já	Já	Já		
2) Hlutfall óháðra stjórnarmanna í prósentum	100%	100%	100%		

G3. Kaupaukar				102-35	
1) Fá framkvæmdastjórar formlegan kaupauka fyrir að ná árangri á sviði sjálfbærni? Já/Nei	Nei	Nei	Nei		
G4. Kjarasamningar				102-41	UNGC P3
1) Hlutfall starfsmanna fyrirtækisins í prósentum sem fellur undir almenna kjarasamninga	100%	100%	100%		
G5. Siðareglur birgja				102-16, 103-2	UNGC P2, P3, P4, P8
1) Ber seljendum þínum eða birgjum að fylgja siðareglum? Já/Nei	Ekki formlega	Ekki formlega	Ekki formlega		
G6. Siðferði og aðgerðir gegn spillingu					
1) Fylgir fyrirtækið þitt stefnu um siðferði og/eða aðgerðum gegn spillingu? Já/Nei	Já	já	já		
2) Ef já, hve hátt hlutfall vinnuafis þíns hefur formlega vottað að það fylgi stefnunni, í prósentum?	0%	0%	0%		
G7. Persónuvernd				418	
1) Fylgir fyrirtækið þitt stefnu um persónuvernd? Já/Nei	Já	Já	Já		
2) Hefur fyrirtækið þitt hafist handa við að fylgja GDPR reglum? Já/Nei	Já	Já	Já		
G8. Sjálfbærnisráskýrsla					UNGC P8
1) Gefur fyrirtækið þitt út sjálfbærnisráskýrslu? Já/Nei	Já	Já	Já		
2) Eru gögn um sjálfbærni að finna í skýrslugjöf til yfirvalda? Já/Nei	Já	Já	Já		
G9. Starfsvenjur við upplýsingagjöf					UNGC P8
1) Veitir fyrirtækið þitt upplýsingar um sjálfbærni til viðurkenndra aðila með skipulögðum hætti? Já/Nei	Já	Já	Já		
2) Leggur fyrirtæki þitt áherslu á tiltekin heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun (UN SDGs)? Já/Nei	Já	Já	Já		
3) Setur fyrirtækið þitt markmið og gefur skýrslu um framvindu heimsmarkmiða Sp? Já/Nei	Já	Já	Já		
G10. Gögn tekin út/sannreynd af ytri aðila					
1) Er upplýsingagjöf þín um sjálfbærni tekin út eða sannreynd af þriðja aðila? Já/Nei	Að hluta	Að hluta	Að hluta	102-56	UNGC P8

Ársreikningur 2021

Fjárfestingar

Sjóðurinn er fagfjárfestir sem hefur að höfuðmarkmiði að hámarka eignir og réttindi sjóðfélaganna og skal það sjónarmið lagt til grundvallar við fjárfestingar og eignastýringu á verðbréfasafni sjóðsins.

Skýrsla stjórnar um starfsemi Lífeyrissjóðs verzlunarmanna árið 2021

Hlutverk og grundvöllur lífeyrissjóðsins

Hlutverk Lífeyrissjóðs verzlunarmanna (LV) er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri í samræmi við samþykktir sjóðsins og með hliðsjón af lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

Kjarnastarfsemi sjóðsins lýtur að móttöku iðgjalda, ávöxtun eigna í eignasöfnum sjóðsins og útgreiðslu lífeyris. Viðskiptalíkani lífeyrissjóðsins er nánar lýst í sjálfbærnisráðgjafum sjóðsins sem og í stjórnarháttaryfirlýsingu stjórnar LV.

LV rekur þrjár réttindaeildir, sameignardeild og tvær séreignardeildir, fyrir almenna séreign annars vegar og tilgreinda séreign hins vegar.

Eignasöfn lífeyrissjóðsins

Eignasöfn sjóðsins eru fimm, eignasafn sameignardeildar og fjögur eignasöfn fyrir séreign, og nam verðmæti þeirra í árslok 2021 1.201 milljarði króna.

Sameignardeild: Eignir sameignardeildar eru ávaxtaðar í einu eignasafni og námu eignir þess 1.174,6 milljörðum króna í lok árs 2021.

Nafnávöxtun sameignardeildar á árinu 2021 var 17,0% sem samsvarar 11,6% raunávöxtun. Hrein ávöxtun, það er þegar rekstrarkostnaður hefur verið dreginn frá fjárfestingatekjum, var 16,9% sem samsvarar 11,5% hreinni raunávöxtun. Hrein árleg raunávöxtun síðustu fimm ára var 8,8%, 7,6% síðustu 10 ár, 5,2% síðustu 20 ár og 5,5% síðustu 30 árin.

Séreignardeild: Eignir séreignadeilda eru ávaxtaðar í fjórum séreignarleiðum, þ.e. Verðbréfaeið, Ævileið I, Ævileið II og Ævileið III. Eignir í séreignardeildum LV námu samtals 26,5 milljörðum í lok árs 2021. Ævileiðir I, II og III hafa verið starfræktar í fjögur almanaksár.

Hrein nafnávöxtun ævileiða:

Ávöxtunarleið	2021	2020	2019	2018
Verðbréfaeið	16,9%	14,7%	18,7%	4,3%
Ævileið I	17,4%	15,4%	12,9%	0,8%
Ævileið II	10,7%	11,6%	11,1%	3,8%
Ævileið III	1,7%	5,4%	5,8%	3,6%

Nánari upplýsingar um ávöxtun eignasafna er í ársreikningi og ársskýrslu sjóðsins.

Fjárfestingarstefna

Fjárfestingarstefnur eignasafna er tilgreind í fjárfestingarstefnu LV sem er yfirfarin og samþykkt af stjórn árlega. Þá er fylgst með áhættu í eignasöfnum í samræmi við áhættustefnu og áhættustýringarstefnu lífeyrissjóðsins.

Aukin áhersla er nú lögð á aðferðafræði ábyrgra fjárfestinga við fjárfestingarákvarðanir og umsýslu eignasafna. Til marks um það samþykkti stjórn heildstæða stefnu um ábyrgar fjárfestingar á árinu 2021 sem hefur verið innleidd að hluta og stefnt er á að ljúka innleiðingu stefnunnar fyrir árslok 2022. Samhliða því var samþykkt stefna um útilokun úr eignasöfnum LV. Þar er horft til fyrirtækja sem eru í vinnslu tiltekinn jarðefnaeldneytis, framleiðslu tóbaks, umdeildra vopna eða fara gegn viðmiðum tiltekinna alþjóðasáttmála samkvæmt viðmiðum *UN Global Compact*. Nánari upplýsingar er að finna í viðkomandi stefnu á vef sjóðsins.

Tryggingafræðileg athugun, hækkandi lífaldur sjóðfélaga og breytingar á réttindakerfi

Tryggingafræðileg staða sameignardeildar LV hefur styrkst síðastliðin ár samhliða góðum árangri í ávöxtun eigna sjóðsins. Á liðnu ári voru greiðslur til lífeyrisþega og áunnin réttindi hækkuð um 10%.

Stjórn samþykkti á fundi 25. febrúar 2022 tillögur til breytinga á samþykktum sjóðsins. Þær fela í sér breytingu á réttindaávinnslu sameignardeildar sem tekur mið af breyttum forsendum fyrir mat á lífeyrisskuldbindingum sjóðsins þar sem nú er horft til væntrar þróunar lífaldurs í framtíðinni í stað þess að miða við reynslu liðinna ára. Breytingin byggir á nýjum dánar- og eftirlífendatöflum sem staðfestar voru af ráðherra í desember 2021, er í samræmi við ráðgjöf tryggingastærðfræðings sjóðsins og til þess fallin að styrkja mat á skuldbindingum sameignardeildar og draga úr líkum á að lækka þurfi réttindi í framtíðinni vegna hækkandi lífaldurs sjóðfélaga.

Breytingarnar eru framkvæmdar í nokkrum skrefum á tímabilinu nóvember 2021 til ársloka 2022, að fenginni staðfestingu á samþykktabreytingum. Hér er stutt yfirlit yfir megin inntak breytinganna.

Áunnin lífeyrisréttindi í sameignardeild, annarra en barnalífeyrisþega, voru hækkuð um 10% í nóvember 2021. Þær samþykktabreytingar sem hér eru til umfjöllunar gera ráð fyrir:

- i) Nýjum réttindatöflum þar sem ávinnsla mánaðarlegs lífeyris lækkar en gert er ráð fyrir að sjóðfélagar lifi lengur og þeir fái því greiddan ellilífeyri í lengri tíma.
- ii) Áunnin lífeyrisréttindi sjóðfélaga eru lækkuð, mest hjá yngstu sjóðfélögum og lækkunin er svo minni eftir því sem sjóðfélagar eru eldri. Lækkunin er minnst hjá sjóðfélögum sem eru 65 ára og eldri en sá hópur er komin með virk ellilífeyrisréttindi. Ástæðan fyrir þessum mun liggur í því mati að lífaldur yngri sjóðfélaga sé að hækka meira en þeirra sem eldri eru.
- iii) Þá eru áunnin lífeyrisréttindi í sameignardeild hækkuð um 12%, að frátöldum barnalífeyri. Hækkunin leiðir af sterkri tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins.

Samanlagt mynda framangreindar breytingar eina heild á réttindakerfi sameignardeildar LV sem kemur til framkvæmda í áföngum frá nóvember 2021 til ársloka 2022.

Taflan sýnir heildaráhrif framangreinda breytinga eftir aldurshópum:

Aldur	Hækkun áunninna réttinda 2021	Jöfnun réttinda vegna réttinda-breytinga	Hækkun áunninna réttinda 2022	Alls
Sjóðfélagar á lífeyri og 65 ára og eldri	10,0%	-4,3%	12,0%	17,9%
60	10,0%	-6,6%	12,0%	15,1%
50	10,0%	-9,2%	12,0%	11,9%
40	10,0%	-11,0%	12,0%	9,6%
30	10,0%	-12,3%	12,0%	8,0%
20	10,0%	-13,4%	12,0%	6,7%

Þannig hækka réttindi þeirra sem eru komnir með virkan ellilífeyrisrétt, þ.e. 65 ára og eldri um 17,9% í heildina. Hækkunin er svo minni eftir því sem sjóðfélagar eru yngri. Það stafar af því að spár gera ráð fyrir því að þeir lifi lengur en þeir sem eldri eru og því megi þeir vænta mánaðarlegra lífeyrisgreiðslna í lengri tíma.

Nánari upplýsingar er að finna í greinargerð með samþykktabreytingunum og kynningargögnum sem lögð verða fyrir ársfund sjóðsins 29. mars 2022.

Um þróun nokkurra stærða í rekstri

Fjárfestingartekjur og rekstrarkostnaður

Hreinar fjárfestingartekjur námu 173.906 m.kr. samanborið við 129.994 m.kr. árið áður. Rekstrarkostnaður sjóðsins, þ.e. skrifstofu- og stjórnunarkostnaður nam 1.305 m.kr. samanborið við 1.227 m.kr. árið áður. Rekstrarkostnaður í hlutfalli af meðalstöðu eigna var 0,12% samanborið við 0,13% árið áður. Fjöldi stöðugilda á árinu var 51,1 samanborið við 49,7 stöðugildi árið áður. Heildarfjárhæð launa nam 724,8 m.kr., launatengd gjöld voru 174,5 m.kr. og aukning orlofsskuldbindingar milli ára var 8,5 m.kr.

Fjöldi sjóðfélaga, launagreiðenda og iðgjöld

Á árinu 2021 greiddu 47.940 einstaklingar iðgjald til sjóðsins samanborið við 47.972 árið áður. Virkir sjóðfélagar voru 35.854, þ.e. þeir sem að jafnaði greiða iðgjöld með reglubundnum hætti í hverjum mánuði. Heildarfjöldi launagreiðenda sem greiddu iðgjöld vegna starfsmanna sinna nam 9.430 á móti 9.024 árið á undan. Samanlagðar iðgjaldagreiðslur námu 38.452 m.kr. samanborið við 35.933 m.kr. árið áður.

Fjöldi lífeyrisþega og lífeyrisgreiðslur

Á árinu fengu 21.044 lífeyrisþegar lífeyrisgreiðslur úr sameignardeild að fjárhæð 21.965 m.kr. Lífeyrisþegum fjölgaði um 6,2% á árinu og lífeyrisgreiðslurnar hækkuðu um 22,6%. Hækkunin skýrist að talsverðu leyti af 10% hækkun áunninna lífeyrisréttinda á árinu 2021.

Lögbundið framlag sjóðsins til VIRK starfsendurhæfingarsjóðs nam 227 m.kr. Greiðslur úr séreignardeild námu 944 m.kr. en 1.002 m.kr. árið áður. Lífeyrisbyrði sameignardeildar sjóðsins, þ.e. lífeyrisgreiðslur í hlutfalli af iðgjaldagreiðslum nam 61,5% samanborið við 53,6% árið áður.

Væntanleg þróun sjóðsins og framtíðarhorfur

Á komandi árum mun lífeyrissjóðurinn hafa áfram að höfuðmarkmiði að ávaxta eignir innan ramma laga og fjárfestingarstefnu sjóðsins sem og stefnu um ábyrgar fjárfestingar í þeim tilgangi að standa undir lífeyrisskuldbindingum og hámarka réttindi sjóðfélaga.

Áhersla er einnig lögð á að þróa lífeyrisvörur og þjónustu sjóðsins í takt við þróun, þarfir sjóðfélaga og starfsumhverfi sjóðsins.

Til að vinna að þessum markmiðum er lögð áhersla á að þróa og efla mannauð sjóðsins, alla innviði, þjónustumenningu og þróa áfram stafræna þjónustu.

Stefnumótun

Sjóðurinn réðst í ítarlega stefnumótunarvinnu árið 2020 sem lauk um mitt ár 2021. Verkefnið var unnið undir leiðsögn stjórnendaráðgjafa í nánu samstarfi stjórnar, stjórnenda og annarra starfsmanna sjóðsins.

Stefna LV byggir á fimm leiðarljósum sem lúta að áherslum í daglegri starfsemi og eru leiðbeinandi fyrir ákvarðanatöku, þannig að unnið sé markvisst í átt til framtíðarsýnar sjóðsins. Leiðarljósin leggja áherslu á: Framúrskarandi teymi, snjalla og stafræna þjónustu, þjónandi forystu, sjálfbæra starfsemi, sjálfbærnan lífeyri og ábyrgar fjárfestingar.

- Stefna LV er að vera eftirsóknarverður og leiðandi lífeyrissjóður. Sjóðurinn vinnur að því að byggja upp trausta fjárhagslega framtíð sjóðfélaga við starfslok og tryggingar vegna örorku sem og við fráfall sjóðfélaga. Lífeyrissjóðurinn leggur áherslu á að veita traustar og áreiðanlegar upplýsingar sem miðast við þarfir sjóðfélaga á hverjum tíma. Sjóðurinn ávaxtar fjármuni sjóðfélaga með gagnsæjum og ábyrgum hætti, með samfélagslega ábyrgð að leiðarljósi, með það að markmiði að hámarka trausta langtímaávöxtun eignasafna. Sjóðurinn er fyrirmyndar vinnustaður skipaður öflugri liðsheild sem býr yfir góðri þekkingu, reynslu og hæfni.

- Starf LV snýst um að þjónusta sjóðfélaga sem eru eigendur lífeyrisréttinda og lífeyrissparnaðar hjá sjóðnum. Með uppbyggingu og ávöxtun eignasafna er stutt við það hlutverk LV að greiða sjóðfélögum áfallalífeyri og lífeyri við lok starfsævi. Lífeyrissjóðurinn er vettvangur fyrir uppbyggingu lífeyrisréttinda, söfnunar lífeyrissparnaðar svo eigendur geti notað og notið síðar.

Hlutverk og ábyrgð LV í samfélaginu

Undanfarin ár hafa lífeyrissjóðir verið meira áberandi í íslensku samfélagi. Þeir eru stórir fjárfestar á íslenskum fjármálamarkaði, mikið hreyfiafl í íslensku atvinnulífi og er lífeyrissjóðakerfið að verða þroskaðra. Það þýðir að sjóðfélagar sem fara munu á lífeyri hafa greitt lengur til sjóðsins sem almennt styrkir réttindi þeirra. Þessi þróun mun halda áfram til hagsbóta fyrir komandi kynslóðir. Þá er vert að benda á að iðgjald til sjóðsins er nú almennt 15,5%, í samræmi við kjarasamninga. Það er 3,5 prósentustigum hærra en lögbindið lágmarksíðgjald.

Með þessum breytingum, sem og öðrum samfélagslegum breytingum sem hafa orðið og munu eiga sér stað, eru kröfur sem gerðar eru til fjölmargra þátta í rekstri sjóðsins alltaf að aukast. Stjórnin leggur áherslu á að á hverjum tíma sé mannauður til staðar innan sjóðsins til þess að takast á við ný verkefni og auknar kröfur.

Fjárfestingarumhverfi

Undanfarin ár hafa vextir farið lækkandi, bæði hér innanlands sem og á heimsvísu. Þetta þýðir auknar áskoranir við að ávaxta eignir sjóðsins sem standa undir réttindum sjóðfélaga til framtíðar. Langtímaávöxtun sjóðsins hefur verið með ágætum og hefur styrkst undanfarin ár en ávöxtun í fortíð segir ekki til um ávöxtun í framtíð. Stjórn sjóðsins, stjórnendur hans og starfsmenn munu áfram leggja sig fram við að ná góðum árangri í rekstri sjóðsins til framtíðar.

Ábyrgar fjárfestingar

Eins og fram kemur hér að framan, í ársskýrslu og sjálfbærnisráðgjafu, leggur stjórn aukna áherslu á aðferðafræði ábyrga fjárfestinga við stýringu eignasafna LV samhliða og til viðbótar við hefðbundna greiningu fjárfestingarkosta og viðmiða við umsýslu eigna. Það er sýn stjórnar að halda áfram á þeirri vegferð í takt við umboð sjóðsins, lög og reglur, þróun í aðferðafræði ábyrga fjárfestinga og alþjóðlega þróun. Nánari umfjöllun um umboð sjóðsins í þessu sambandi er í sjálfbærnisráðgjafu sjóðsins.

Þróun mannauðs

LV hefur sett sér formlega stefnu um áherslur í fyrirtækjamenningu sjóðsins þar sem tilgreint er meðal annars mikilvægi liðsheildar, góðra stjórnarháttar, velferðar starfsfólks og að sjóðurinn laði að sér og byggji upp framúrskarandi mannauð. Sjóðurinn hefur einnig lagt til grundvallar jafnrétti og jafna meðferð einstaklinga á vinnumarkaði við stjórnunarvenjur, starfsþjálfun og þróun, ráðningar, starfskjör og starfsumhverfi.

Í mannauðsstefnu kemur m.a. fram að lífeyrissjóðurinn leitist við að bjóða upp á starfsskilyrði sem laði að sér hæft starfsfólk og að sjóðurinn hafi á að skipa starfsfólki sem hefur þekkingu, reynslu og hæfni til að sinna þeim fjölbreyttu verkefnum sem sjóðnum er falið að sinna. Unnið er eftir gildum sjóðsins þar sem ábyrgð, árangur og umhyggja mynda grunnstoðir í heilbrigðu og öruggu starfsumhverfi sem sjóðurinn býr að. Til stuðnings mannauðsstefnu eru m.a.: Stefna og viðbragðsáætlun gegn einelti, kynferðislegri áreitni, kynbundinni áreitni, kynbundnu ofbeldi og ofbeldi á vinnustaðnum, jafnlaunastefna, jafnréttisáætlun og fræðslustefna.

Upplýsingastarf

LV leggur áherslu á að veita sjóðfélögum persónulega þjónustu og beinan aðgang að samtali við starfsfólk vegna ráðgjafar og tengdrar þjónustu. Samhliða því er einnig lögð áhersla á þróun rafrænna dreifileiða sem veita m.a. möguleika á persónuþæðri upplýsingagjöf og sjálfsafgreiðslu.

Helstu samskipta- og dreifileiðir eru vefsíða sjóðsins, sjóðfélagavefur fyrir hvern sjóðfélaga og þjónustuver. Sjóðurinn nýtir einnig samfélagsmiðla og sendir sjóðfélögum tvisvar á ári yfirlit yfir réttindi og greidd iðgjöld.

Sjóðurinn starfrækir þjónustuver þar sem hægt er að fá þjónustu á skrifstofu sjóðsins, gegnum síma, tölvupóst eða gegnum netspjall sjóðsins. Á árinu 2021 bárust riflega tuttugu og eittþúsund símtöl til sjóðsins og heimsóknir á skrifstofu hans voru rétt tæplega fjögur þúsund. Á sama tíma voru heimsóknir á vef sjóðsins 157.803 og innlit sjóðfélaga á sjóðfélagvef sinn 97.458.

Aukin áhersla er nú lögð á þróun upplýsingagjafar meðal annars með auknum áherslum á starfrænar lausnir sjóðfélögum til hagsbóta, öflun viðhorfa meðal sjóðfélaga í reglulegum viðhorfskönnunum og í miðlun upplýsinga í ársskýrslu, sjálfbærnisráðgjöf og ársreikningi.

Stjórnarhættir og áhættustýring

Lífeyrissjóðurinn leggur áherslu á góða stjórnarhætti við stefnumótun og daglega stjórnun sjóðsins.

Með stjórnarháttaryfirlýsingu, sem er birt á vef sjóðsins og í ársskýrslu, er sjóðfélögum, iðgjaldagreiðendum, opinberum aðilum, starfsmönnum og öðrum haghöfum veittar upplýsingar um stjórnarhætti lífeyrissjóðsins. Yfirlýsingunni er jafnframt ætlað að styðja við góða stjórnarhætti hjá sjóðnum og styðja þannig við traustan rekstur.

Stjórn hefur sett sjóðnum áhættustefnu og áhættustýringarstefnu með það að markmiði að auka öryggi í rekstri sjóðsins. Stefnurnar grundvallast á lagafyrirmælum, reglugerðum og stefnumótun sjóðsins og taka m.a. mið af ISO staðli 31000 um áhættustýringu. Stjórnin leggur áherslu á að stefnurnar séu virkar í starfsemi sjóðsins og eru þær árlega teknar til umræðu á vettvangi stjórnar og eftir atvikum til endurskoðunar í heild eða að hluta.

Frekari upplýsingar um áhættustýringu sjóðsins er að finna í skýringum nr. 19 til 23 í ársreikningnum og í kafla um áhættustýringu í ársskýrslu sjóðsins. Þar er m.a. að finna nánari upplýsingar um lýsingu á helstu áhættuþáttum í starfsemi sjóðsins. Áhættustefna sjóðsins er einnig aðgengileg á vef sjóðsins.

Um meginmarkmið og stefnu varðandi samsetningu eignasafna, áhættustýringu og verðmat eigna

Stýring eignasafna, áhættustýring og verðmat eigna er veigamikill þáttur í starfsemi lífeyrissjóðsins. Með vísan til 5. töluliðar 2. mgr. 66. gr. laga um ársreikninga bendir stjórn á eftirfarandi:

Samsetning eignasafna og stýring þeirra byggir á fjárfestingarstefnu sem byggir á viðurkenndum sjónarmiðum varðandi samval verðbréfa, áhættudreifingu og áhættustýringu, í samræmi við ákvæði laga um starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997, einkum VII. kafla laganna. Við verðmat á verðbréfum og öðrum fjármálagerningum er byggt á reglugerð nr. 391/1998, með síðari breytingum, reglum um ársreikninga lífeyrissjóða, útgefnum af Fjármálaeftirliti Seðlabanka Íslands, viðurkenndum reikningsskilastöðlum og mati stjórnenda.

Ófjárhagsleg upplýsingagjöf

LV gefur einnig út sjálfbærnisráðgjöf sem er nátengd umfjöllun í ársskýrslu og annarri upplýsingagjöf sjóðsins. Markmiðið með útgáfu skýrslunnar er að gera grein fyrir áherslum LV varðandi sjálfbærni í starfsemi sjóðsins.

Stuðst er við UFS viðmið Nasdaq, útgáfu 2 frá maí 2019 (e. ESG Reporting Guide 2, May 2019), GRI staðalinn (e. Global Report Initiative) og Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun. Greint er frá viðskiptalikani sjóðsins og birtar upplýsingar um lykilmælikvarða er lúta að stjórnarháttum og umhverfis-, félags- og starfsmannamálum. Jafnframt er greint frá áherslum er lúta að mannréttindum og hvernig sjóðurinn spornar við spillingar- og mútumálum.

Framsetning með þessum hætti á ófjárhagslegum upplýsingum veitir greinargóðar viðbótarupplýsingar um ófjárhagslega þætti í rekstri og uppfyllir kröfur skv. gr. 66-d í lögum um ársreikninga. Við upplýsingagjöf um gerð sjálfbæriskýrslu fékk sjóðurinn ráðgjöf hjá óháðum ytri aðila. Ráðgjöfin fól í sér leiðbeiningar við að greina og miðla upplýsingum um viðskiptalíkan LV, ábyrgar fjárfestingar og umhverfi, félagslega þætti og stjórnarhætti fyrir árið 2021 sem og áætluð verkefni til framtíðar. Það er mat ráðgjafa að upplýsingar þær er koma fram í kaflanum um sjálfbæriskýrslu sjóðsins gefi góða mynd af ófjárhagslegum þáttum í rekstri sjóðsins.

Covid - 19

Áhrif Covid-19 heimsfaraldursins á rekstur, efnahag og sjóðstreymi lífeyrissjóðsins á árinu eru óveruleg. Hugsanleg áhrif á rekstur sjóðsins voru í upphafi faraldurs talin geta verið samdráttur í greiddum iðgjöldum til sjóðsins vegna minnkandi umsvifa launagreiðenda, aukin vanskil þeirra og greiðsluferðileikar einstaklinga vegna aukins atvinnuleysis, en sú hefur ekki orðið raunin. Að auki var töluverð óvissa um horfur á mörkuðum. Þrátt fyrir Covid-19 þá var ávöxtun lífeyrissjóðsins góð og er 2021 með betri árum í ávöxtun í sögu sjóðsins. Góð ávöxtun sameignardeildar hefur styrkt tryggingafræðilega stöðu milli ára. Heimsfaraldurinn hafði ekki áhrif á fjárfestingarstefnu sjóðsins að því leyti að áfram er lögð áhersla á að auka vægi erlendra verðbréfa til lengri tíma í eignasafninu.

Sjóðurinn hagaði rekstri á skrifstofu í samræmi við sóttvarnaaðgerðir á hverjum tíma og sjóðfélagar voru hvattir til að sinna erindum sínum í gegnum rafrænar samskiptaleiðir sem og nýta þær fjölmörgu stafræna lausnir sem sjóðurinn hefur uppá að bjóða.

Atburðir eftir lok reikningssárs

Eignamarkaðir hafa átt undir högg að sækja frá lokum reikningsárs. Ástæður þessa eru nokkrar en þó vegur þyngst hernaðaráttök í Úkraínu og aukin pólitísk spennan á heimsvísu. Til viðbótar er verðbólga viðvarandi vandamál í flestum löndum og líkur á vaxtahækkunum hérlandis og erlendis eru verulegar.

Miðað við stöðuna í lok dags 24. febrúar er það mat sjóðsins að eignasöfn sameignardeildar og Verðbréfaeildar hafi lækkað um 6-7% frá áramótum. Áætluð áhrif til lækkunar á eignasafni Ævileiðar I er 5-6%, 2-3% til lækkunar á eignasafni Ævileiðar II og hverfandi áhrif á eignasafni Ævileiðar III.

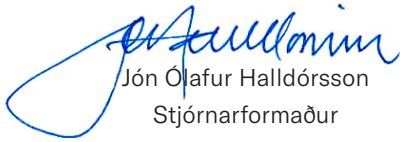
Ávöxtun eignasafna sjóðsins hefur verið góð undanfarna áratugi eins og fram kemur í skýringu 24 við ársreikning sjóðsins. Sameignardeild sjóðsins stendur vel og var tryggingafræðileg staða jákvæð um 3,5% við árslok 2021. Þá voru áunnin réttindi hækkuð um 10% umfram verðlagsþróun á síðastliðnu ári. Það er mat stjórnar að þrátt fyrir framangreinda lækkun á eignasafni sameignardeildar sé tryggingafræðileg staða sameignardeildar í jafnvægi við undirritun ársreiknings.

Yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra

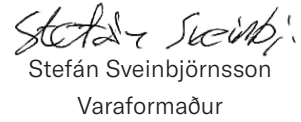
Samkvæmt bestu vitneskju er það álit okkar að ársreikningur Lífeyrissjóðs verzlunarmanna gefi glögga mynd af rekstrarafkomu lífeyrissjóðsins á árinu 2021, eignum, skuldum og fjárhagsstöðu hans þann 31. desember 2021. Jafnframt er það álit okkar að ársreikningurinn og skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra geymi glöggt yfirlit um þróun og árangur í rekstri sjóðsins, stöðu hans í árslok og lýsi helstu áhættuþáttum sem lífeyrissjóðurinn býr við. Frekari upplýsingar sem tengjast áhættustýringu má finna í skýringum 19 - 23 í ársreikningnum.

Stjórn og framkvæmdastjóri Lífeyrissjóðs verzlunarmanna hafa í dag farið yfir ársreikning sjóðsins fyrir árið 2021 og staðfesta hann með undirritun sinni. Ársreikningurinn verður lagður fram og kynntur á næsta ársfundi sjóðsins.

Reykjavík, 25. febrúar 2022
Stjórn Lífeyrissjóðs verzlunarmanna,

Jón Ólafur Halldórsson
Stjórnarformaður

Stefán Sveinbjörnsson
Stefán Sveinbjörnsson
Varaformaður

Árni Stefánsson
Árni Stefánsson

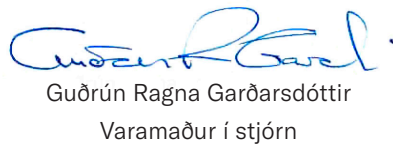
Guðrún Johnsen
Guðrún Johnsen

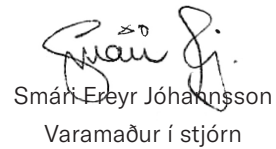
Helga Ingvólfsdóttir
Helga Ingvólfsdóttir

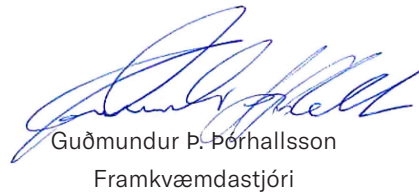
Sigrún Helgadóttir
Sigrún Helgadóttir

Guðrún Ragna Garðarsdóttir
Guðrún Ragna Garðarsdóttir
Varaáður í stjórn

Smári Freyr Jóhannsson
Smári Freyr Jóhannsson
Varaáður í stjórn

Guðmundur Þ. Þorhallsson
Guðmundur Þ. Þorhallsson
Framkvæmdastjóri

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og sjóðfélaga Lífeyrissjóðs verzlunarmanna

Álit

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning Lífeyrissjóðs verzlunarmanna fyrir árið 2021, að undanskilinni skýrslu stjórnar.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu lífeyrissjóðsins á árinu 2021, efnahag hans 31. desember 2021, breytingu á handbæru fé á árinu 2021 og tryggingafræðilegri stöðu sameignardeildar 31. desember 2021, í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða.

Álit okkar er í samræmi við skýrslu okkar til endurskoðunarnefndar.

Ársreikningurinn innifelur

- Skýrslu stjórnar um starfsemi lífeyrissjóðsins.
- Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris fyrir tímabilið 1. janúar 2021 til 31. desember 2021.
- Efnahagsreikning þann 31. desember 2021.
- Sjóðstreymi fyrir tímabilið 1. janúar 2021 til 31. desember 2021.
- Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu sameignardeildar 31. desember 2021.
- Skýringar, sem innifela helstu reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.
- Deildaskipt yfirlit sameignar- og séreignardeilda, sem innifela yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2021, deildarskiptur efnahagsreikningur 31. desember 2021 og deildaskipt sjóðstreymi 2021.

Skýrsla stjórnar um starfsemi lífeyrissjóðsins er undanskilin endurskoðun, sbr. kafla um aðrar upplýsingar.

Grundvöllur álits

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt stöðlunum er nánar útskýrð í kaflanum um ábyrgð endurskoðenda.

Óhæði

Við erum óháð lífeyrissjóðnum samkvæmt ákvæðum laga um endurskoðendur og endurskoðun og siðareglna sem gilda um endurskoðendur á Íslandi og varða endurskoðun okkar á ársreikningi lífeyrissjóðsins. Við uppfylfum jafnframt aðrar kröfur um starf okkar sem endurskoðendur í samræmi við ákvæði siðareglna.

Samkvæmt okkar bestu vissu, lýsum við yfir að önnur þjónusta sem við höfum veitt sjóðnum er í samræmi við ákvæði íslenskra laga og reglna og að við höfum ekki veitt þjónustu sem óheimilt er að veita samkvæmt ákvæðum 5.1. gr. Evrópureglugerðar nr. 537/2014.

Gerð er grein fyrir annarri þjónustu sem við höfum veitt sjóðnum, á tímabilinu 1. janúar 2021 til 31. desember 2021 í skýringu 8.

Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Lykilatriði endurskoðunarinnar

Lykilatriði endurskoðunarinnar eru þau atriði sem að okkar faglega mati höfðu mesta þýðingu í endurskoðun okkar á ársreikningi sjóðsins árið 2021. Sem hluti af endurskoðun okkar á ársreikningnum voru þessi lykilatriði skoðuð sérstaklega. Við látum ekki í ljós sérstakt álit varðandi þessi lykilatriði, einungis er látið í ljós álit á ársreikningnum í heild.

Lykilatriði endurskoðunarinnar

Mat óskráðra eignarhluta í félögum og sjóðum

Bókfært verð eignarhluta í félögum og sjóðum nam kr. 765,6 milljörðum eða 64% af heildareignum þann 31. desember 2021 (2020: kr. 603,8 milljörðum) af því eru kr. 47,3 milljarðar óskráð (2020: kr. 38,1 milljarðar).

Vísað er til skýringa nr. 2.7 og skýringu nr. 9 fyrir eignarhluti í félögum og sjóðum. Þessar eignir eru flokkaðar í gangvirðisþrep 2 og 3 í skýringu nr. 18.2 í ársreikningi.

Verðmæti þessara fjárfestinga er háð mati, þeim forsendum sem eru notaðar og vali á útreikningsaðferð eða líkani og getur haft veruleg áhrif á niðurstöðu matsins.

Vegna þess hve matskenndur liðurinn er og vegna stærðar í efnahagsreikningi sjóðsins, teljum við mat á óskráðum eignarhlutum í félögum og sjóðum vera lykilatriði við endurskoðun okkar.

Lykilatriði endurskoðunarinnar

Mat skuldabréfa færð á gangvirði

Bókfært verð skuldabréfa nam kr. 418,9 milljörðum eða 35% af heildareignum þann 31. desember 2021 (2020: kr. 391,5 milljörðum) af því eru kr. 106,6 milljarðar skuldabréf færð á gangvirði (2020: kr. 89,7 milljarðar).

Vísað er til skýringa nr. 2.7 og skýringu nr. 10 fyrir skuldabréf.

Viðskipti á markaði með skuldabréf sem færð eru á gangvirði eru oft stopul. Mat skuldabréfa með stopul viðskipti er háð mati og þeim forsendum sem eru notaðar sem getur haft áhrif á niðurstöðu matsins.

Vegna þess hve matskenndur liðurinn er og vegna stærðar í efnahagsreikningi sjóðsins, teljum við mat á skuldabréfum færð á gangvirði vera lykilatriði við endurskoðun okkar.

Endurskoðunaraðgerðir

Endurskoðun á mati óskráðra eignarhluta í félögum og sjóðum fólst meðal annars í eftirfarandi þáttum:

- Fjárfestingarferilinn var yfirfarinn. Við yfirfórum aðferðafræði og forsendur við mat.

- Gögn sem útreikningar og forsendur mismunandi verðmatsaðferða voru byggð á voru yfirfarin og metin.

- Framkvæmdir voru sjálfstæðir útreikningar af verðmatssérfræðingi PwC á verðmæti úrtaks óskráðra eignarhluta í félögum og sjóðum.

- Í þeim tilvikum þar sem verðmat byggðist á nýlegum viðskiptum voru þau viðskipti sannreynd.

- Flokkun óskráðra eignarhluta í félögum og sjóðum í stigkerfi gangvirðis var yfirfarin.

Viðeigandi skýringar voru yfirfarnar.

Endurskoðunaraðgerðir

Endurskoðun á mati skuldabréfa færð á gangvirði fólst meðal annars í eftirfarandi þáttum:

- Fjárfestingarferilinn var yfirfarinn. Við yfirfórum aðferðafræði og forsendur við mat.

- Gögn sem útreikningar og forsendur mismunandi verðmatsaðferða voru byggð á voru yfirfarin og metin.

- Framkvæmdir voru sjálfstæðir útreikningar af verðmatssérfræðingi PwC á verðmæti úrtaks skuldabréfa færð á gangvirði.

- Flokkun skuldabréfa færð á gangvirði í stigkerfi gangvirðis var yfirfarin.

Viðeigandi skýringar voru yfirfarnar.

Lykilatriði endurskoðunarinnar

Tryggingafræðileg staða

Tryggingafræðileg staða í árslok er jákvæð um 3,5% (2020: 10,6%) og eru eignir sjóðsins kr. 57,6 milljörðum hærri en heildarskuldbinding í árslok 2021 (2020: kr. 140,6 milljarðar).

Tryggingafræðileg staða segir til um getu sjóðsins til að standa við lífeyrisskuldbindingar sínar. Útreikningurinn er framkvæmdur af óháðum tryggingastærðfræðingi og byggir að stórum hluta á matskenndum forsendum.

Um verulegan matskenndan lið er að ræða og teljum við tryggingafræðilega stöðu vera lykilatriði við endurskoðun okkar.

Endurskoðunaraðgerðir

Endurskoðun á tryggingafræðilegri stöðu fólst meðal annars í eftirfarandi þáttum:

- Við lögðum mat á óhæði og hæfni tryggingastærðfræðings.
- Ferli við útreikninga var yfirfarið.
- Framkvæmdar voru greiningar á sértækum lífs- og örorkulíkum sem notaðar eru við útreikning við staðlaðar lífs- og örorkulíkur gefnar út af Félagi íslenskra tryggingastærðfræðinga.
- Lagt var mat á aðferðarfræðina og þær forsendur sem liggja til grundvallar á útreikningi á tryggingafræðilegri stöðu og hvort aðferðin breyttist milli ára. Forsendur útreiknings voru raktar til frumgagna úr kerfum lífeyrissjóðsins.
- Framkvæmdar voru greiningaraðgerðir á þróun lífeyrisskuldbindingar, forsendum og niðurstöðum.

Viðeigandi skýringar voru yfirfarnar ásamt yfirliti um tryggingafræðilega stöðu.

Aðrar upplýsingar, þ.m.t. skýrsla stjórnar

Stjórn og framkvæmdastjóri bera ábyrgð á öðrum upplýsingum. Aðrar upplýsingar eru skýrsla stjórnar um starfsemi Lífeyrissjóðs verzlunarmanna árið 2021, sem lág fyrir við áritun okkar.

Aðrar upplýsingar eru jafnframt ársskýrsla lífeyrissjóðsins. Ársskýrsla liggur ekki fyrir við áritun okkar á ársreikninginn en við búumst við að fá hana afhenta til yfirferðar áður en hún verður gefin út.

Álit okkar á ársreikningnum nær ekki til annarra upplýsinga, þ.m.t. skýrslu stjórnar um starfsemi lífeyrissjóðsins og við staðfestum þær ekki á neinn hátt.

Í tengslum við endurskoðun okkar á ársreikningi lífeyrissjóðsins ber okkur að yfirfara aðrar upplýsingar, sem tilgreindar eru hér að ofan, þegar þær liggja fyrir og meta hvort þær eru í verulegu ósamræmi við ársreikninginn eða skilning sem við höfum aflað við endurskoðunina eða ef svo virðist að verulegar rangfærslur séu í þeim. Ef við, á grundvelli vinnu okkar, ályktum að verulegar rangfærslur séu í öðrum upplýsingum ber okkur að skýra frá því. Við höfum ekki greint atriði sem ber að greina sérstaklega frá.

Hvað varðar skýrslu stjórnar um starfsemi lífeyrissjóðsins höfum við, í samræmi við ákvæði 104. gr. laga um ársreikninga nr. 3/2006, yfirfarið að skýrsla stjórnar um starfsemi lífeyrissjóðsins hafi að geyma þær upplýsingar sem þar ber að veita í samræmi við lög um ársreikninga komi þær ekki fram annars staðar í ársreikningnum.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög um ársreikninga og settar reikningsskilareglur. Stjórn og framkvæmdastjóri eru einnig ábyrg fyrir því innra eftirliti sem nauðsynlegt er að sé til staðar varðandi gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórnendum lífeyrissjóðsins að meta hæfi hans til áframhaldandi starfsemi. Stjórnendum ber að semja ársreikning lífeyrissjóðsins á þeirri forsendu að um áframhaldandi starfsemi sé að ræða, nema stjórnendur ætli að leysa lífeyrissjóðinn upp eða hætta rekstri hans, eða hafi ekki raunhæft val um annað en að hætta starfsemi lífeyrissjóðsins. Stjórnendum lífeyrissjóðsins ber að setja fram viðeigandi skýringar varðandi hæfi hans til áframhaldandi starfsemi ef við á og hvers vegna stjórnendur beita forsendunni um áframhaldandi starfsemi við gerð og framsetningu ársreikningsins.

Stjórn og endurskoðunarnefnd skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðenda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka og gefa út áritun með álit okkar. Nægjanleg vissu er mikil vissu en ekki trygging þess að endurskoðun, sem framkvæmd er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla, muni ávallt leiða í ljós alla verulega annmarka séu þeir til staðar. Annmarkar geta stafað af sviksemi eða mistökum og eru metnir verulegir ef þeir, einir og sér eða samanlagðir, gætu haft áhrif á fjárhagslegar ákvarðanir notenda sem grundvallaðar eru á ársreikningnum.

Endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla byggir á faglegu mati og faglegri tortryggni. Við framkvæmum einnig eftirfarandi:

Greinum og metum áhættuna af verulegum annmörkum, vegna sviksemi eða mistaka, og skipuleggjum endurskoðunaraðgerðir til að mæta þessari áhættu og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi grunnur fyrir álit okkar. Áhættan af því að greina ekki verulega annmarka sem stafa af sviksemi er meiri en áhætta af annmörkum vegna mistaka, þar sem sviksemi getur stafað af fölsun, misvisandi framsetningu ársreiknings, að mikilvægum atriðum sé viljandi sleppt, samanteknum ráðum eða að innra eftirlit sé sniðgengið.

Öflum skilnings á innra eftirliti sem er viðeigandi fyrir endurskoðun okkar í þeim tilgangi að hanna endurskoðunaraðgerðir, en ekki til þess að gefa álit á virkni innra eftirlits lífeyrissjóðsins.

Metum hvort val stjórnenda á reikningsskilaaðferðum sé viðeigandi og hvort matsaðferðir þeirra séu raunhæfar. Einnig skoðum við hvort tengdar skýringar séu við hæfi.

Ályktum um notkun stjórnenda á forsendunni um áframhaldandi starfsemi og metum á grundvelli endurskoðunarinnar hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi lífeyrissjóðsins eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasemdum um rekstrarhæfi hans. Ef við teljum að veruleg óvissa ríki, ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum í ársreikningnum um óvissuna og ef þær upplýsingar eru ekki nægjanlegar að okkar mati, vikjum við frá fyrirvaralausum álitum. Niðurstaða okkar byggir á þeim endurskoðunargögnum sem við höfum aflað fram að dagsetningu áritunar okkar. Engu að síður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni leitt til þess að lífeyrissjóðurinn verði ekki lengur rekstrarhæfur.

Metum framsetningu, gerð og innihald ársreikningsins í heild, að meðtöldum skýringum og hvort hann grundvallast á fyrirliggjandi færslum og atburðum og gefi glögga mynd samanber álit okkar.

Við upplýsum stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem upp geta komið í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka í innra eftirliti ef við á.

Við höfum lýst því yfir við stjórn og endurskoðunarnefnd að við uppfyllum nauðsynleg siðferðis- og óhæðis-skilyrði og við munum láta þeim í té allar upplýsingar um hugsanleg tengsl og önnur atriði sem gætu haft áhrif á óhæði okkar og trúnað.

Önnur atriði samkvæmt ákvæðum laga og reglna

Kosning endurskoðanda

Við höfum verið endurskoðendur lífeyrissjóðsins um langt skeið. Árið 2008 var sjóðurinn skilgreindur sem eining tengd almannahagsmunum og vorum við kjörin endurskoðendur lífeyrissjóðsins það ár. Kjör okkar hefur verið endurnýjað árlega á ársfundi lífeyrissjóðsins síðan þá.

Reykjavík, 25. febrúar 2022.
PricewaterhouseCoopers ehf.

Kristinn Freyr Kristinsson
löggiltur endurskoðandi

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2021

	Skýr.	2021	2020
Iðgjöld			
Iðgjöld sjóðfélaga		10.490.194	9.752.857
Iðgjöld launagreiðenda		27.645.281	25.856.784
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		(52.358)	(52.398)
		<u>38.083.117</u>	<u>35.557.243</u>
Sérstök aukaframlög	3	369.334	376.085
		<u>38.452.451</u>	<u>35.933.328</u>
Lífeyrir			
	4		
Heildarfjárhæð lífeyris	4.1.	22.909.210	18.914.202
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs		226.901	213.278
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	4.2.	15.270	14.155
		<u>23.151.381</u>	<u>19.141.635</u>
Hreinar fjárfestingartekjur			
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	5.1.	149.685.798	104.162.136
Hreinar tekjur af skuldabréfum	5.2.	25.441.292	25.728.342
Hreinar vaxtatekjur af handbæru fé	5.3.	(772.454)	569.512
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		56.252	4.921
Ýmsar fjárfestingartekjur	6	(10.126)	(41.696)
Fjárfestingargjöld	7	(494.303)	(429.293)
		<u>173.906.459</u>	<u>129.993.922</u>
Rekstrarkostnaður			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	8	1.305.076	1.226.807
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		187.902.454	145.558.808
Hrein eign frá fyrra ári		1.013.229.024	867.670.216
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok		<u>1.201.131.477</u>	<u>1.013.229.024</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2021

	Skýr.	31.12.2021	31.12.2020
Eignir			
Fjárfestingar	12,18		
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	9	765.677.261	603.845.588
Skuldabréf	10	418.955.137	391.494.514
Aðrar fjárfestingar	11	24.600	30.000
		<u>1.184.656.998</u>	<u>995.370.102</u>
Kröfur	13		
Kröfur á launagreiðendur		3.416.456	3.420.573
Aðrar kröfur		5.250	53.050
		<u>3.421.706</u>	<u>3.473.623</u>
Ýmsar eignir			
Varanlegir rekstrarfjármunir	14	277.953	293.404
Handbært fé		13.904.760	15.032.841
Eignir samtals		<u>1.202.261.417</u>	<u>1.014.169.970</u>
Skuldir			
Viðskiptaskuldir			
Áfallinn kostnaður og fyrirfram innheimtar tekjur		108.493	99.998
Aðrar skuldir	15	1.021.448	840.949
		<u>1.129.941</u>	<u>940.947</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris		<u>1.201.131.477</u>	<u>1.013.229.024</u>
Skipting á hreinni eign til greiðslu lífeyris			
Hrein eign sameignardeildar		1.174.592.807	991.540.663
Hrein eign séreignardeildar - Verðbréfaleið		19.785.724	16.867.617
Hrein eign séreignardeildar - aðrar séreignarleiðir		6.752.946	4.820.744
		<u>1.201.131.477</u>	<u>1.013.229.024</u>
Skuldbindingar utan efnahags	17		
Aðrar skýringar	18-23		
Kennitölur	24-25		

Sjóðstreymi árið 2021

	2021	2020
Inngreiðslur		
lögjöld	38.443.451	36.453.327
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	90.168	155.558
Aðrar inngreiðslur	191.035	98.403
	38.724.654	36.707.288
Útgreiðslur		
Lífeyrir	23.151.381	19.141.634
Rekstrarkostnaður	1.238.927	1.131.633
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	42.202	34.504
Aðrar útgreiðslur	4.412	44.681
	24.436.922	20.352.452
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	14.287.732	16.354.836
Fjárfestingarhreyfingar		
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	10.531.649	5.559.491
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(50.156.439)	(35.138.752)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	26.994.187	7.509.981
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	64.322.293	92.110.593
Keypt skuldabréf	(66.367.260)	(84.981.625)
Seld skuldabréf	10.079	4.094.969
Seldar aðrar fjárfestingar	43.801	5.005
	(14.621.690)	(10.840.338)
Hækkun (lækkun) á handbæru fé	(333.957)	5.514.497
Gengismunur af handbæru fé	(794.124)	487.382
Handbært fé í upphafi árs	15.032.841	9.030.962
Handbært fé í lok árs	13.904.760	15.032.841

Tryggingafræðileg staða

Útreikningur tryggingafræðilegrar stöðu í lok árs 2021 miðast við sértækar lífs- og örorkulíkur fyrir sjóðinn. Lífslíkurnar taka mið af nýjum dánar- og eftirlífendatöflum sem fjármála- og efnahagsráðherra samþykktu í desember 2021. Töflurnar byggja á spá um auknar lífslíkur í framtíðinni. Útreikningur tryggingafræðilegrar stöðu fyrri ára hafa byggt á dánar- og eftirlífendatöflum sem byggja á reynslu úr fortíð. Áhrif af innleiðingu nýju taflnanna hafa um það bil 9,8 prósentustígs áhrif til lækkunar á tryggingafræðilega stöðu.

Bæði áunninn réttindi sjóðfélaga og lífeyrisgreiðslur voru hækkaðar um 10% á árinu 2021. Hækkunin hafði um 6,2 prósentustígs áhrif til lækkunar á tryggingafræðilega stöðu.

Á liðnu ári var gerð sú reglugerðarbreyting varðandi tryggingafræðilega athugun, að matsverð skráðra hlutabréfa skal miðað við markaðsvirði á uppgjörstígi í stað þess að miða við markaðsvirði þeirra á undangengnu þriggja mánaða tímabili ef það er lægra. Jafnframt var gerð sú breyting á reglum um ársreikninga lífeyrissjóða að rekstrarkostnaður telst nú til skuldbindinga en hann var áður til frádráttar eignum.

Skýringar

1. Almennar upplýsingar um sjóðinn

Lífeyrissjóðurinn starfar á grundvelli laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri í samræmi við samþykktir sjóðsins og með hliðsjón af lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

Sjóðurinn rekur sameignardeild og fjórar séreignarleiðir, þ.e. Verðbréfaleið, Ævileið I, Ævileið II og Ævileið III. Verðbréfaleiðin er ávöxtuð samhliða sameignardeild sjóðsins. Eignasamsetning ævileiðanna byggir á eignasamsetningu sem gera má ráð fyrir að hafi mismikla vænta ávöxtun og áhættu. Markmið með mismunandi eignasamsetningu milli leiða er að mæta ólíkum þörfum sjóðfélaga svo sem aldri og áhættupóli. Í deildaskiptu yfirliti og kennitöluyfirliti má finna upplýsingar um séreignardeildir sjóðsins.

2. Reikningsskilaaðferðir

2.1. Grundvöllur reikningsskila

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög nr. 3/2006 um ársreikninga og reglur Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða. Hér fyrir neðan er gerð grein fyrir helstu reikningsskilaaðferðum við gerð ársreiknings lífeyrissjóðsins.

2.2. Starfsrækslu- og framsetningargjaldmiðill

Ársreikningurinn er settur fram í íslenskum krónum, sem er bæði starfsrækslu- og framsetningargjaldmiðill lífeyrissjóðsins. Fjárhæðir eru birtar í þúsundum króna.

2.3. Mat og ákvarðanir

Við gerð reikningsskilanna þurfa stjórnendur að meta ýmis atriði og gefa sér forsendur um mat á eignum, skuldum, tekjum og gjöldum. Þó svo mat þetta sé samkvæmt bestu vitund stjórnenda geta raunveruleg verðmæti þeirra liða sem þannig eru metnir reynst önnur en niðurstaða samkvæmt matinu.

Mat og forsendur eru endurskoðaðar reglulega og eru áhrifin af breytingum færð á því tímabili sem breyting er gerð og jafnframt á síðari tímabilum ef breytingin hefur áhrif á þau.

Stjórnendur hafa gefið sér forsendur um og lagt reikningshaldslegt mat á eftirfarandi liði sem hafa veruleg áhrif á ársreikning sjóðsins:

- i) Gangvirði óskráðra eignarhluta í félögum og sjóðum, sjá skýringu 9.
- ii) Tryggingafræðileg staða, sjá skýringu 16.

2.4. Iðgjöld

Árlegt fjárframlag ríkissjóðs til jöfnunar á örorkubyrði lífeyrissjóða er fært undir liðinn sérstök aukaframlög.

Áætluð óinnheimt iðgjöld ásamt dráttarvöxtum eru færð í efnahagsreikningi undir liðnum kröfur á launagreiðendur. Mat þeirra byggist á reynslu liðinna ára og stuðst er við gögn og greiðslur sem fyrir liggja um skil eftir lok reikningsársins.

2.5. Hreinar fjárfestingartekjur

Undir þennan lið eru færðar allar fjárfestingartekjur sjóðsins að frádregnum öllum fjárfestingargjöldum.

Viðskipti í öðrum gjaldmiðlum en íslenskum krónum eru umreiknuð yfir í íslenskar krónur á gengi viðskiptadags. Gengismunur sem myndast við greiðslu og innheimtu krafna er færður í yfirliti um breytingu á hreinni eign sem og áfallinn gengismunur á eignir í árslok.

a) Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í hlutabréfum og hlutdeildarskírteinum, að frádregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en gjalda sem tilgreind eru í skýringu nr. 7 um fjárfestingargjöld.

Undir þennan lið falla arðgreiðslur, söluhagnaður og sölutap sem og breytingar á gangvirði.

Arðstekjur eru tekjufærðar þegar ákvörðun aðalfundar um arðgreiðslu í viðkomandi félögum liggur fyrir.

Í skýringu 5.1 má sjá hreinar fjárfestingartekjur 20 stærstu fjárfestinga sjóðsins í félögum og sjóðum.

b) Hreinar tekjur af skuldabréfum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í skuldabréfum, að frádregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en gjalda sem tilgreind eru í skýringu nr. 7 um fjárfestingargjöld.

Hér eru færðar vaxtatekjur, verðbætur og lántökupóknanir af skuldabréfum, hagnaður og tap af sölu skuldabréfa, breytingar á gangvirði til hækkunar og lækkunar og hliðstæðar tekjur og gjöld.

Hér undir er einnig færð varúðarniðurfærsla skuldabréfa vegna tapshættu sem er fyrir hendi á reikningskiladegi.

c) Ýmsar fjárfestingartekjur

Undir liðinn ýmsar fjárfestingartekjur falla m.a. tekjur af fullnustueignum sjóðsins.

d) Fjárfestingargjöld

Undir þennan lið eru færð fjárfestingargjöld og þóknanir til fjármálafyrirtækja vegna umsýslu og vörslugjalda. Í skýringu nr. 7 er greint frá áætlaðri umsýsluþóknun vegna fjárfestinga sjóðsins í innlendum og erlendum sjóðum.

2.6. Rekstrarkostnaður

Allur skrifstofu- og stjórnunarkostnaður lífeyrissjóðsins fellur undir rekstrarkostnað, þ.m.t. launakostnaður starfsmanna sjóðsins. Kostnaðurinn er færður til gjalda þegar hann fellur til. Frá rekstrarkostnaði dregst þóknun til sjóðsins vegna innheimtu gjalda fyrir stéttarfélög.

2.7. Fjárfestingar

Fjárfestingar eru fjármálagerningar samkvæmt skilgreiningu laga um verðbréfavíðskipti nr.108/2007. Fjárfestingar sjóðsins samstanda af eignarhlutum í félögum og sjóðum, skuldabréfum og öðrum fjárfestingum.

Stjórnendur ákvarða flokkun fjárfestinga þegar þær eru færðar í upphafi og endurmeta þessa flokkun á hverjum reikningsskiladegi.

a) Matsaðferðir fjárfestinga

Fjármálagerningar, aðrir en útlán til sjóðfélaga og skuldabréf sem haldið er til gjalddaga, eru metnir á gangvirði í samræmi við settar reikningsskilareglur. Útlán til sjóðfélaga og skuldabréf, sem sjóðurinn tilgreinir að verði haldið til gjalddaga, eru færð á afskrifuðu kostnaðarverði miðað við upphaflega ávöxtunarkröfu og aðferð virkra vaxta.

Gangvirði fjármálagerninga sem skráðir eru á skipulegum verðbréfamarkaði er markaðsverð í árslok, en gangvirði annarra fjárfestinga (óskráðra) í þessum flokki byggist á verðmatsaðferðum sem lýst er í skýringu nr. 18. Í þeirri skýringu eru jafnframt upplýsingar um stigskiptingu gangvirðis samkvæmt verðmatsaðferðum.

b) Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru hlutabréf og hlutdeildarskírteini sjóða. Þessi flokkur fjárfestinga er færður á gangvirði.

Skýringar

c) Skuldabréf

Undir skuldabréf eru færð öll skuldabréf, bæði verðbréf sem eru á afskrifuðu kostnaðarverði og gangvirði. Undir þennan flokk falla jafnframt útlán. Skuldabréf og útlán eru færð með áföllnum vöxtum, verðbótum og gengismun í árslok. Verðbætur miðast við viðeigandi vísitölu næsta mánaðar eftir lok reikningsárs. Í skýringu nr. 18 er gerð nánari grein fyrir skiptinu skuldabréfa eftir reikningshaldslegri meðhöndlun.

d) Niðurfærsla skuldabréfa og útlána

Við mat á útlánum og skuldabréfum sem færð eru á afskrifuðu kostnaðarverði er tekið tillit til tapsáhættu vegna óvissu um innheimtu sem kann að vera fyrir hendi á reikningsskiladegi í samræmi við settar reikningsskilareglur. Hér er ekki um endanlega afskrift að ræða heldur er myndaður niðurfærslureikningur til að mæta þeim kröfum sem kunna að tapast. Við niðurfærsluna hafa sérstakar áhættur verið metnar jafnframt því sem reiknuð er almenn niðurfærsla. Niðurfærslureikningurinn er dreginn frá stöðu skuldabréfa og útlána til sjóðfélaga í árslok.

e) Aðrar fjárfestingar

Undir aðrar fjárfestingar eru færðar allar fjárfestingar sem ekki falla undir liði sem taldir eru upp hér að ofan. Hér eru meðal annars færðar húseignir og lóðir sem tekin voru yfir til fullnustu greiðslu. Fullnustueignir eru færðar á gangvirði eða kostnaðarverði hvort sem lægra reynist á reikningsskiladegi. Í skýringu nr. 11 er gerð nánari grein fyrir þessum lið.

2.8. Kröfur

Kröfur eru færðar á gangvirði við upphaflega skráningu í bókhald. Á hverjum reikningsskiladegi eru kröfur metnar með hliðsjón af tapsáhættu og fært til lækkunar á kröfunum samkvæmt niðurstöðu slíks mats.

2.9. Varanlegir rekstrarfjármunir og óefnislegar eignir

Fasteignir og aðrir varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir á kostnaðarverði að frádregnum afskriftum. Afskriftir eru reiknaðar sem fastur árlegur hundraðshluti af kostnaðarverði og greinast þannig: Fasteign undir starfsemi sjóðsins í Húsi verslunarinnar er afskrifuð um 2%, endurbætur á fasteigninni um 4%, innréttingar um 10% og skrifstofutæki ásamt tölvu- og hugbúnaði um 20%.

2.10. Handbært fé

Handbært fé er fært í efnahagsreikning á gangvirði. Handbært fé samkvæmt sjóðstreymi samanstandur af óbundnum bankainnstæðum í íslenskum krónum og erlendum gjaldmiðlum.

2.11. Umreikningur í íslenskar krónur

Eignir og skuldir í erlendra mynt eru umreiknaðar í íslenskar krónur miðað við opinbert skráð viðmiðunargengi Seðlabanka Íslands í árslok.

3. Sérstök aukaframlög

	2021	2020
Árlegt fjárframlag ríkissjóðs til jöfnunar á örorkubyrði lífeyrissjóða	369.334	376.085

4. Lífeyrir

	2021	2020
4.1. Heildarfjárhæð lífeyrís		
Ellilífeyrir	16.631.497	13.432.961
Örorkulífeyrir	4.097.164	3.435.354
Makalífeyrir	1.085.497	899.307
Barnalífeyrir	150.979	144.504
Samtals úr sameignardeild	21.965.137	17.912.126
Lífeyrir Verðbréfaeið	654.915	760.274
Lífeyrir Ævileið I	118.894	89.740
Lífeyrir Ævileið II	52.863	28.232
Lífeyrir Ævileið III	117.399	123.828
Samtals úr séreignardeild	944.071	1.002.074
Heildarfjárhæð lífeyrís	22.909.208	18.914.200
4.2. Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	2021	2020
Kostnaður vegna örorkumats	15.270	14.155

5. Hreinar fjárfestingartekjur

5.1. Hreinar tekjur af eignarhlutum félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Sameignar- deild	Séreignar- deildir	Samtals 2021	Samtals 2020
Arðgreiðslur	2.621.036	56.933	2.677.969	1.760.035
Gangvirðisbreyting vegna innlendra eigna	63.296.337	1.373.554	64.669.891	28.912.270
Gangvirðisbreyting vegna erlendra eigna	71.675.233	1.363.222	73.038.455	60.542.846
Gjaldmiðlabreyting	9.103.263	196.221	9.299.484	12.946.986
	146.695.869	2.989.930	149.685.799	104.162.137

Hreinar tekjur af eignarhlutum í innlendum félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2021	Arður	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samtals 2021	Hreinar tekjur samtals 2020
Marel hf.	43.735.613	443.851	4.997.076	5.440.927	10.668.238
Arion banki hf.	27.845.708	254.306	14.264.075	14.518.381	1.498.827
Brim hf.	16.162.244	251.670	5.830.245	6.081.915	2.514.109
Eyrir Invest A hlutar	15.150.000	166.650	1.717.000	1.883.650	3.095.650
Eimskipafélag Íslands hf.	10.918.883	67.435	6.093.458	6.160.893	1.841.064
Kvika banki hf.	10.824.820	0	3.192.601	3.192.601	1.141.362
Síminn hf.	10.443.589	66.896	3.874.408	3.941.304	3.071.733
Íslandsbanki hf.	9.268.042	0	2.456.498	2.456.498	0
Hagar hf.	8.147.245	175.939	1.001.956	1.177.895	2.091.180
Reitir fasteignafélag hf.	7.597.865	107.207	1.503.084	1.610.291	452.312
Aðrar eignir	72.374.417	1.144.015	19.739.491	20.883.506	4.297.829
	232.468.426	2.677.969	64.669.892	67.347.861	30.672.304

Skýringar

Hreinar tekjur af eignarhlutum í erlendum félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2021	Áhrif gjaldmiðils	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samtals 2021	Hreinar tekjur samtals 2020
Vanguard Global Stock *	101.140.480	2.524.553	17.110.865	19.635.418	12.742.412
iShared Developed World Index Fund * ..	74.497.312	1.851.127	12.842.985	14.694.112	9.380.160
State Street World Index Equity*	57.565.864	2.623.595	4.969.975	7.593.570	0
T.Rowe Price Global Growth Eq. F. CI-I *	45.602.021	1.148.151	4.291.971	5.440.122	14.513.538
Össur hf.	23.782.144	(1.432.665)	(3.845.668)	(5.278.333)	2.231.950
MFS Meridian-Global Equity Fund *	21.997.348	566.867	3.264.698	3.831.565	3.189.371
Pimco Diversified Income Fund*	17.868.293	494.710	636.433	1.131.143	0
MFS Meridian-Global Concentrated F.* ..	13.771.515	127.384	3.191.420	3.318.804	3.630.777
KKR Americas Fund XII (EEA) L.P.	8.168.667	176.567	3.325.738	3.502.305	1.032.662
Carlyle Partners VII, L.P.*	7.956.420	160.301	1.980.293	2.140.594	(93.021)
Aðrar eignir	160.858.771	1.058.894	25.269.745	26.328.639	26.861.981
	<u>533.208.835</u>	<u>9.299.484</u>	<u>73.038.455</u>	<u>82.337.939</u>	<u>73.489.830</u>
Samtals hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum				<u>149.685.800</u>	<u>104.162.134</u>

* Framangreindir sjóðir eru áhættudreifð alþjóðleg hlutabréfasöfn.

5.2 Hreinar tekjur af skuldabréfum sundurliðast þannig:

Sameignardeild

Skuldabréf sem haldið er til gjaldþaga	Vaxtatekjur og verðbætur	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2021	Samtals 2020
Ríkisskuldabréf	2.233.782	0	0	2.233.782	1.752.975
Íbúðalánasjóður	5.222.224	0	0	5.222.224	4.481.464
Skuldabréf sveitarfélaga	1.920.439	0	0	1.920.439	1.568.979
Skuldabréf lánastofnana	1.217.666	0	0	1.217.666	677.910
Skuldabréf fyrirtækja	3.505.562	32.637	0	3.538.199	2.635.542
Skuldabréf fagfjárfestastjóða	556.218	0	0	556.218	730.217
Skuldabréf ýmissa lánastjóða	541.883	0	0	541.883	263.307
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	6.032.213	0	267.264	6.299.477	7.432.290
Samtals	<u>21.229.987</u>	<u>32.637</u>	<u>267.264</u>	<u>21.529.888</u>	<u>19.542.684</u>
Skuldabréf færð á gangvirði					
Ríkisskuldabréf	(80.342)	0	0	(80.342)	1.976.929
Íbúðalánasjóður	2.448.833	0	0	2.448.833	2.298.879
Skuldabréf lánastofnana	1.009.095	0	0	1.009.095	1.346.138
Samtals	<u>3.377.586</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>3.377.586</u>	<u>5.621.946</u>
Samtals tekjur af skuldabréfum	<u>24.607.573</u>	<u>32.637</u>	<u>267.264</u>	<u>24.907.474</u>	<u>25.164.630</u>

Séreignardeildir

Skuldabréf sem haldið er til gjalddaga	Vaxtatekjur og verðbætur	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2021	Samtals 2020
Ríkisskuldabréf	37.628	0	0	37.628	29.821
Íbúðalánasjóður	87.967	0	0	87.967	76.237
Skuldabréf sveitarfélaga	32.349	0	0	32.349	26.691
Skuldabréf lánastofnana	20.511	0	0	20.511	11.532
Skuldabréf fyrirtækja	59.050	550	0	59.600	44.835
Skuldabréf fagfjárfestastjóða	9.369	0	0	9.369	12.422
Skuldabréf ýmissa lánasjóða	9.128	0	0	9.128	4.479
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	101.611	0	4.502	106.113	126.435
Samtals	357.613	550	4.502	362.665	332.452

Skuldabréf færð á gangvirði	Gangvirðis-breyting	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2021	Samtals 2020
Ríkisskuldabréf	12.107	0	0	12.107	89.036
Íbúðalánasjóður	41.250	0	0	41.250	39.107
Skuldabréf sveitarfélaga	175	0	0	175	0
Skuldabréf lánastofnana	62.008	0	0	62.008	83.061
Skuldabréf fyrirtækja	33.346	0	0	33.346	13.576
Skuldabréf ýmissa lánasjóða	20.033	0	0	20.033	6.481
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	2.214	0	0	2.214	0
Samtals	171.133	0	0	171.133	231.261
Samtals tekjur af skuldabréfum	528.746	550	4.502	533.798	563.713

Sameignardeild og séreignardeildir

Skuldabréf sem haldið er til gjalddaga	Vaxtatekjur og verðbætur	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2021	Samtals 2020
Ríkisskuldabréf	2.271.410	0	0	2.271.410	1.782.795
Íbúðalánasjóður	5.310.191	0	0	5.310.191	4.557.701
Skuldabréf sveitarfélaga	1.952.789	0	0	1.952.789	1.595.669
Skuldabréf lánastofnana	1.238.178	0	0	1.238.178	689.442
Skuldabréf fyrirtækja	3.564.612	33.186	0	3.597.798	2.680.377
Skuldabréf fagfjárfestastjóða	565.587	0	0	565.587	742.639
Skuldabréf ýmissa lánasjóða	551.011	0	0	551.011	267.786
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	6.133.824	0	271.766	6.405.590	7.558.724
Samtals	21.587.602	33.186	271.766	21.892.554	19.875.133

Skuldabréf færð á gangvirði	Gangvirðis-breyting	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2021	Samtals 2020
Ríkisskuldabréf	(68.235)	0	0	(68.235)	2.065.964
Íbúðalánasjóður	2.490.083	0	0	2.490.083	2.337.987
Skuldabréf sveitarfélaga	175	0	0	175	0
Skuldabréf lánastofnana	1.071.103	0	0	1.071.103	1.429.199
Skuldabréf fyrirtækja	33.366	0	0	33.366	13.576
Skuldabréf ýmissa lánasjóða	20.033	0	0	20.033	6.481
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	2.214	0	0	2.214	0
Samtals	3.548.739	0	0	3.548.739	5.853.207
Samtals tekjur af skuldabréfum	25.136.341	33.186	271.766	25.441.293	25.728.340

Skýringar

5.3. Hreinar tekjur af handbæru fé sundurliðast þannig:

	2021	2020
Gengismunur	(794.124)	487.382
Vaxtatekjur	21.670	82.130
	<u>(772.454)</u>	<u>569.512</u>

Neikvæður gengismunur á árinu 2021 stafar að stórum hluta af skammtíma styrkingu krónunnar, en skapar á móti jákvæðar tekjur undir liðnum hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum.

6. Ýmsar fjárfestingartekjur

	2021	2020
Tekjur (gjöld) vegna fullnustueigna	(10.126)	(41.696)

7. Fjárfestingargjöld

	Sameignar- deild	Verð- bréfaleið	Ævileið I	Ævileið II	Ævileið III	Samtals 2021	Samtals 2020
Bein fjárfestingargjöld							
Vegna innlendra verðbréfasjóða ...	0	0	0	0	0	0	0
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða .	0	0	0	0	0	0	0
Vegna innlendra fagfjárfestingsjóða .	0	0	0	0	0	0	0
Vegna erlendra verðbréfasjóða	0	0	0	0	0	0	0
Vegna annarra erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	0	0	0	0	0	0	0
Kaup og sölubóknanir vegna verðbréfavíðskipta	59.407	1.001	985	639	51	62.083	39.094
Vörslubóknanir	66.105	1.114	0	0	0	67.219	67.704
Umsýslubóknanir vegna útvistunar eignastýringar	358.954	6.046	0	0	0	365.000	320.295
Önnur fjárfestingargjöld	0	0	0	0	0	0	2.200
	<u>484.466</u>	<u>8.161</u>	<u>985</u>	<u>639</u>	<u>51</u>	<u>494.302</u>	<u>429.293</u>

Áætluð og reiknuð fjárfestingargjöld

Vegna innlendra verðbréfasjóða ...	0	0	2.870	1.194	440	4.504	3.441
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða .	0	0	1.372	1.666	1.027	4.065	4.341
Vegna innlendra fagfjárfestingsjóða .	448.949	7.562	2.589	2.018	0	461.118	351.065
Vegna erlendra verðbréfasjóða	1.048.727	17.666	648	336	0	1.067.377	884.220
Vegna annarra erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	1.461.608	24.620	0	0	0	1.486.228	1.095.054
Kaup og sölubóknanir vegna verðbréfavíðskipta	0	0	0	0	0	0	0
Vörslubóknanir	35.226	593	0	0	0	35.819	41.855
Umsýslubóknanir vegna útvistunar eignastýringar	0	0	0	0	0	0	0
Önnur áætluð og reiknuð fjárfestingargjöld	0	0	0	0	0	0	0
	<u>2.994.510</u>	<u>50.441</u>	<u>7.479</u>	<u>5.214</u>	<u>1.467</u>	<u>3.059.111</u>	<u>2.379.976</u>

	Sameignar- deild	Verð- bréfaeið	Ævileið I	Ævileið II	Ævileið III	Samtals 2021	Samtals 2020
Fjárfestingargjöld samtals							
Vegna innlendra verðbréfasjóða ...	0	0	2.870	1.194	440	4.504	3.441
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða .	0	0	1.372	1.666	1.027	4.065	4.341
Vegna innlendra fagfjárfestasjóða .	448.949	7.562	2.589	2.018	0	461.118	351.065
Vegna erlendra verðbréfasjóða	1.048.727	17.666	648	336	0	1.067.377	884.220
Vegna annarra erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	1.461.608	24.620	0	0	0	1.486.228	1.095.054
Kaup og sölubóknanir vegna verðbréfavíðskipta	59.407	1.001	985	639	51	62.083	39.094
Vörslubóknanir	101.331	1.707	0	0	0	103.038	109.558
Umsýslubóknanir vegna útvistunar eignastýringar	358.954	6.046	0	0	0	365.000	320.295
Önnur fjárfestingargjöld	0	0	0	0	0	0	2.200
	<u>3.478.976</u>	<u>58.602</u>	<u>8.464</u>	<u>5.853</u>	<u>1.518</u>	<u>3.553.413</u>	<u>2.809.268</u>

Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu

Innlendir verðbréfasjóðir	0	0	159.299	58.187	93.924	311.410	272.400
Innlendir fjárfestingarsjóðir	0	0	203.984	224.767	209.632	638.383	569.082
Innlendir fagfjárfestasjóðir	25.181.892	424.183	110.648	85.690	0	25.802.413	21.618.417
Erlendir verðbréfasjóðir	319.007.992	5.373.612	590.865	277.099	0	325.249.568	208.091.177
Aðrir erlendir sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	88.940.578	1.498.182	0	0	0	90.438.760	70.653.138
Önnur erlend verðbréfasöfn	84.936.186	1.430.729	0	0	0	86.366.915	72.682.641
Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu	<u>518.066.648</u>	<u>8.726.706</u>	<u>1.064.796</u>	<u>645.743</u>	<u>303.556</u>	<u>528.807.449</u>	<u>373.886.855</u>

Hlutfall fjárfestingargjalda alls af meðaleign

Innlendir verðbréfasjóðir	0,00%	0,00%	1,80%	2,05%	0,47%	1,45%	1,26%
Innlendir fjárfestingarsjóðir	0,00%	0,00%	0,67%	0,74%	0,49%	0,64%	0,76%
Innlendir fagfjárfestasjóðir	1,78%	1,78%	2,34%	2,35%	0,00%	1,79%	1,62%
Erlendir verðbréfasjóðir	0,33%	0,33%	0,11%	0,12%	0,00%	0,33%	0,42%
Aðrir erlendir sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	1,64%	1,64%	0,00%	0,00%	0,00%	1,64%	1,55%
Önnur erlend verðbréfasöfn	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Samtals	<u>0,67%</u>	<u>0,67%</u>	<u>0,79%</u>	<u>0,91%</u>	<u>0,50%</u>	<u>0,67%</u>	<u>0,75%</u>

Skýringar

8. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður

	2021	2020
Laun og launatengd gjöld	907.803	868.804
Sjóðfélagayfirlit og kynningarstarfsemi	36.822	26.806
Upplýsingaveitur	55.461	44.901
Aðkeypt þjónusta	126.561	126.376
Endurskoðendur og tryggingafræðingur	38.361	40.569
Fjármálaeftirlitið	33.682	37.014
Gjald til Landssamtaka lífeyrissjóða ofl.	24.308	23.263
Gjald til Umboðsmanns skuldara	10.636	7.518
Ýmiss skrifstofu- og rekstrarkostnaður	94.615	62.160
Afskriftir fasteignar, innbús og rekstrarfjármuna og rekstur húsnæðis	85.298	90.620
Samtals	1.413.547	1.328.031
Endurgreiddur kostnaður vegna innheimtu gjalda fyrir stéttarfélög	(108.472)	(101.225)
	<u>1.305.075</u>	<u>1.226.806</u>
Starfsmenn í árslok	51	50
Stöðugildi á árinu	51,1	49,7

Heildarlaun, hlunnindi og þóknarir til stjórnar, endurskoðunarnefndar og stjórnenda auk viðbótarframlags til lífeyrissparnaðar til stjórnenda sundurliðast þannig:

	2021	2020
Jón Ólafur Halldórsson, stjórnarformaður (í stjórn frá júní 2020)	3.080	1.290
Stefán Sveinbjörnsson, varaformaður og formaður endurskoðunarnefndar	3.739	4.662
Árni Stefánsson, stjórnarformaður	2.305	2.190
Bjarni Þór Sigurðsson, stjórnarformaður	2.305	2.190
Guðný Rósa Þorvarðardóttir, stjórnarformaður	2.305	2.190
Guðrún Johnsen, stjórnarformaður	2.305	2.190
Helga Ingólfssdóttir, stjórnarformaður	2.305	2.190
Sigrún Helgadóttir, stjórnarformaður frá september 2021	775	0
Guðrún Hafsteinsdóttir, f.v. formaður og f.v. formaður endurskoðunarnefndar ..	4.267	4.641
Margrét Sif Hafsteinsdóttir, f.v. stjórnarformaður	0	1.084
Varamenn í stjórn	1.328	581
Anna G. Sverrisdóttir, endurskoðunarnefnd	695	678
Oddur Gunnar Jónsson, fv. meðstjórnandi í endurskoðunarnefnd	695	395
Framkvæmdastjóri	39.206	37.893
Yfirlögfræðingur og staðgengill framkvæmdastjóra	31.044	29.435
Forstöðumaður eignastýringar	29.222	27.711
Forstöðumaður upplýsingatæknisviðs	27.115	26.850
Forstöðumaður áhættustýringar	25.356	23.774
	<u>178.047</u>	<u>169.944</u>

Á ársfundi lífeyrissjóðsins 2021 var samþykkt að mánaðarlaun aðalmanns í stjórn sjóðsins verða kr. 193.678, laun stjórnarformanns verða tvöföld laun aðalmanns og laun varaformanns verða ein og hálf laun aðalmanns. Varamenn fá greidd hálf mánaðarlaun aðalmanns fyrir hvern fund sem þeir sitja. Þá fá varamenn jafmframt greiddar kr. 29.052 á mánuði. Laun á ári fyrir setu í endurskoðunarnefnd verða kr. 730.094 og fær formaður tvöföld þau laun.

	2021	2020
Póknun til endurskoðunarfélags sem annast ytri endurskoðun fyrir sjóðinn:		
Endurskoðun og önnur staðfestingarvinna	14.125	13.280
Önnur þjónusta	3.043	1.475
	17.168	14.755
Póknun til endurskoðunarfélags sem annast innri endurskoðun fyrir sjóðinn:		
Innri endurskoðun	6.758	6.843
Önnur þjónusta unnin af Fjármálaráðgjöf félagsins	1.314	10.416
Önnur þjónusta	0	0
	8.072	17.259
Póknun til tryggingastærðfræðings sjóðsins:		
Útreikningur á tryggingafræðilegri stöðu	3.134	2.930
Önnur þjónusta	9.987	5.626
	13.121	8.556

9. Eignarhlutir í félögum og sjóðum

	Sameignar- deild	Séreignar- deildir	Samtals 2021	Samtals 2020
Skráð innlend hlutabréf	181.414.341	3.716.545	185.130.886	133.845.919
Óskráð innlend félög og hlutdeildarskírteini	29.264.494	1.495.461	30.759.955	24.934.523
Innlendir sjóðir með áskriftarfyrirkomulagi	16.302.966	274.619	16.577.585	13.167.909
Erlendir eignarhlutar	115.293.882	1.942.097	117.235.979	109.284.577
Hlutdeildarskírteini í skráðum hlutabréfasjóðum ..	308.538.510	6.269.078	314.807.588	243.301.632
Hlutdeildarskírteini í skráðum skuldabréfasjóðum ..	18.735.625	315.597	19.051.222	35.354.128
Erlendir sjóðir með áskriftarfyrirkomulagi	80.753.769	1.360.277	82.114.046	43.956.900
	750.303.587	15.373.674	765.677.261	603.845.588

Skýringar

	2021			2020		
	Gangvirði	Eignarhlutur	Kostnaðarverð	Gangvirði	Eignarhlutur	Kostnaðarverð
Skráð innlend hlutabréf:						
Marel hf.	43.735.613	6,5%	(6.021.898)	44.518.837	7,3%	(241.598)
Arion banki hf.	27.845.708	8,8%	11.401.019	12.260.219	7,5%	10.079.605
Brim hf.	16.162.244	10,6%	5.367.893	10.501.665	10,7%	5.537.559
Eimskipafélag Íslands hf.	10.918.883	12,3%	3.127.921	7.040.561	14,6%	5.343.057
Kvika banki hf.	10.824.820	8,2%	5.547.560	2.814.792	7,6%	730.133
Síminn hf.	10.443.589	11,5%	60.180	9.011.862	12,8%	2.502.860
Íslandsbanki hf.	9.268.042	3,7%	6.811.544	0	0,0%	0
Hagar hf.	8.147.245	10,5%	4.021.297	7.897.714	11,1%	4.773.722
Reitir fasteignafélag hf.	7.597.865	11,5%	4.528.926	7.587.658	13,8%	6.021.803
Festi hf.	7.561.388	10,3%	(181.082)	6.447.312	11,2%	659.395
Reginn fasteignafélag hf.	5.702.115	9,4%	1.190.024	4.327.690	10,4%	1.756.767
Hampiðjan hf.	5.549.718	9,6%	1.195.948	4.018.761	9,6%	1.195.948
Origo hf.	4.165.867	13,3%	651.889	2.369.889	13,6%	811.529
Sjóvá Almennar hf.	4.147.222	8,6%	1.086.836	3.272.867	9,0%	1.497.318
Eik fasteignafélag hf.	3.544.542	8,4%	1.614.984	2.826.673	8,9%	1.818.730
Vátryggingarfélag Íslands hf.	3.248.442	8,4%	1.117.079	2.590.477	9,5%	1.541.937
Síldarvinnslan hf.	3.227.154	1,9%	2.034.832	0	0,0%	0
Sýn hf.	2.024.199	10,4%	780.526	1.244.930	10,8%	825.158
Icelandair Group hf.	1.005.379	1,5%	1.572.006	1.053.472	2,3%	1.712.370
TM hf.	0	0,0%	0	4.052.180	9,6%	1.074.026
Önnur félög, undir 2% eignarhlutur ...	10.853	0,0%	0	8.359	0,0%	0
	<u>185.130.888</u>			<u>133.845.918</u>		

Óskráð innlend félög og hlutdeildarskírteini:

Eyrir Invest hf.	15.150.000	11,2%	2.449.250	13.433.000	11,2%	2.449.250
Jarðvarmi slhf.	6.045.171	19,9%	3.219.262	5.034.361	19,9%	3.219.262
Blávarmi slhf.	4.177.281	19,9%	3.582.580	2.409.651	19,9%	2.832.268
Fagfjárfestastjódurinn IFIF	1.764.995	10,8%	769.999	1.786.692	9,8%	674.999
Landsbréf-Hvatning slhf.	1.574.844	18,2%	1.534.526	1.289.002	18,2%	1.534.526
Fí Eignarhaldsfélag slhf.	950.242	19,9%	950.242	0	0,0%	0
Eldey Holdco hf.	208.946	14,9%	208.946	0	0,0%	0
IV erlent hlutabréfasafn	183.361	3,5%	145.000	161.417	4,3%	145.000
BG12 slhf.	50.772	14,9%	64.192	49.180	14,9%	64.192
IS heimsafn	40.997	3,0%	20.000	58.216	4,9%	45.000
IG Rest hf.	25.051	19,9%	25.051	0	0,0%	0
Verðbréfamistöð Íslands hf.	19.035	4,3%	77.494	14.976	3,4%	73.436
Eign.h.fél. líf.sj. Verðbr.þing	7.742	12,9%	1.556	7.466	12,9%	1.556
VI hf.	1.225	10,0%	400	85	10,0%	400
Blávarmi GP hf.	765	19,9%	798	798	19,9%	798
Jarðvarmi GP hf.	621	14,9%	618	566	14,9%	618
BG12 GP hf.	42	14,9%	598	115	14,9%	598
Sunnuvellir slhf.	0	20,0%	800	0	20,0%	800
Aðrir verðbréfasjóðir, undir 2% eignarhlutur	558.866	0,0%	0	688.998	0,0%	0
	<u>30.759.956</u>			<u>24.934.523</u>		

	2021			2020		
	Gangvirði	Eignarhlutur	Kostnaðarverð	Gangvirði	Eignarhlutur	Kostnaðarverð
Innlendir sjóðir með áskriftarfyrirkomulagi **						
Frumtak 2 slhf.	2.162.369	19,9%	958.430	1.046.613	19,9%	978.458
Horn III slhf.	1.809.755	19,9%	2.025.820	1.228.259	19,9%	2.025.820
SÍA III slhf.	1.478.554	13,9%	1.140.823	1.275.514	13,9%	1.140.823
Akur fjárfestingar slhf.	1.261.208	19,9%	1.236.899	787.828	19,9%	1.236.899
Veðskuldabréfasjóður IV VIV II	1.078.003	20,0%	999.345	625.732	20,0%	599.607
Umbreyting slhf.	1.076.100	15,0%	974.545	598.260	15,0%	644.845
Brunnur vaxtarsjóður slhf.	894.575	19,9%	653.118	647.791	19,9%	460.088
Eyrir Sprotar slhf.	793.187	18,7%	1.129.811	913.613	18,7%	1.129.811
Landsbréf veðskuldabréfasjóður II	744.649	20,0%	721.000	205.552	20,0%	209.000
Crowberry I slhf.	651.963	18,2%	540.905	405.160	18,2%	366.394
ACF III	637.200	11,6%	600.000	496.541	15,4%	496.541
Edda slhf.	569.888	19,9%	255.672	549.033	19,9%	278.159
105 Miðborg slhf.	536.963	11,3%	416.250	406.352	11,3%	416.250
Landsbréf ITF slhf.	478.754	14,6%	482.039	401.070	14,6%	417.961
Freyja framtakssjóður slhf.	428.516	15,6%	573.855	319.074	15,0%	420.825
Kjölfesta slhf.	368.150	20,0%	378.307	347.822	20,0%	343.952
VEX I slhf.	353.340	18,4%	365.740	0	0,0%	0
SÍA IV slhf.	307.280	18,4%	336.000	0	0,0%	0
Veðskuldabréfasjóður IV	165.421	12,4%	100.000	155.470	12,4%	100.000
Frumtak slhf.	154.989	9,9%	113.029	279.487	9,9%	360.911
Eyrir vöxtur slhf.	150.000	16,7%	150.000	0	0,0%	0
Landsbréf veðskuldabréfasjóður slhf. .	121.336	19,9%	11.817	130.906	19,9%	(90.664)
Brunnur vaxtarsjóður II slhf.	102.030	19,3%	121.446	0	0,0%	0
Veðskuld slhf.	94.348	19,9%	(139.283)	76.184	19,9%	(139.283)
Frumtak 3 slhf.	73.748	17,9%	81.200	0	0,0%	0
Auður I fagfjárf.sjóður slhf	42.154	9,4%	(32.255)	63.987	9,4%	(32.255)
Horn II slhf.	37.643	18,2%	(1.730.846)	108.981	18,2%	(1.730.846)
Crowberry II slhf.	4.972	13,5%	21.426	0	0,0%	0
Fí fasteignafélag	0	0,0%	0	903.161	19,9%	269.161
SF VI slhf.	0	0,0%	0	893.530	18,1%	1.201.336
Eldey fjárfestingafélag hf.	0	0,0%	0	259.745	14,9%	482.949
Framtakssjóður Íslands slhf.	0	0,0%	0	40.085	19,9%	(9.014.253)
Framtakssj. Íslands GP hf.	0	0,0%	0	1.658	15,0%	1.086
SÍA III GP hf.	492	13,9%	557	501	13,9%	557
Önnur félög, undir 2% eignarhlutur	0	0,0%	0	0	0,0%	0
	<u>16.577.587</u>			<u>13.167.909</u>		
Alls eignarhl. í innlendum félögum og sjóðum	232.468.431			171.948.350		

Skýringar

	2021			2020		
	Gangvirði	Eignarhlutur	Kostnaðarverð	Gangvirði	Eignarhlutur	Kostnaðarverð
Erlendir eignarhlutar:						
Bein erlend hlutabréfaeign:		*			*	
MFS sérgreint safn	44.544.804		21.487.850	35.749.788		21.487.850
Morgan Stanley	25.568.948		15.913.333	10.750.522		5.065.573
Össur hf.	23.782.144	6,7%	10.362.322	31.201.891	7,2%	12.503.736
EFGAM sérgreint safn	23.153.171		22.655.440	0		0
Schroder Investment Management	186.912		(50.171.338)	31.371.908		(17.527.341)
Century Aluminium Company	0		0	210.469		(200.452)
	<u>117.235.979</u>			<u>109.284.578</u>		

* Á ekki við, því um er að ræða sérgreind hlutabréfasöfn í eigu sjóðsins.

Hlutdeildarskírteini í erlendum hlutabréfasjóðum með skráðar undirliggjandi eignir:

Vanguard Global Stock	101.140.480	5,4%	36.753.326	70.511.473	4,9%	25.759.736
iShares Developed World Index Fund .	74.497.312	3,5%	42.417.733	48.877.541	2,5%	31.492.073
State Street World Index Equity	57.565.864	6,2%	49.972.293	0	0,0%	0
T.Rowe Price Global Growth Equity Fund	45.602.021	6,6%	22.143.210	43.017.239	8,1%	24.998.550
MFS Meridian - Global Equity Fund	21.997.348	3,9%	9.460.350	19.458.384	3,6%	10.752.950
MFS Meridian - Global Concentrated Fund	13.771.515	12,9%	708.950	20.496.711	16,8%	10.752.950
Vanguard ESG Developed World	233.047	0,1%	192.976	0	0,0%	0
State Street North American Enhanced Fund	0	0,0%	0	9.143.390	11,0%	1.934.170
Mirae Asia Sector LD	0	0,0%	0	1.837.826	6,4%	1.016.107
JPM JF Asean Equity Fund	0	0,0%	0	1.738.283	1,2%	1.189.860
New Capital China Equity	0	0,0%	0	1.583.886	12,5%	1.000.621
AB FCP I	0	0,0%	0	1.344.231	3,0%	946.435
JP Morgan Korea Equity	0	0,0%	0	1.102.050	1,3%	587.835
JP Morgan Taiwan Fund	0	0,0%	0	810.076	3,6%	355.444
Aðrir hlutabréfasjóðir, undir 2% eignarhlutur	0	0,0%	0	23.380.542	0,0%	0
	<u>314.807.587</u>			<u>243.301.632</u>		

Hlutdeildarskírteini í erlendum skuldabréfasjóðum með skráðar undirliggjandi eignir:

Skuldabréfasjóðir, undir 2% eignarhlutur	19.051.222		12.306.494	35.354.128		33.295.511
	<u>19.051.222</u>			<u>35.354.128</u>		

	2021			2020		
	Gangvirði	Eignarhlutur	Kostnaðarverð	Gangvirði	Eignarhlutur	Kostnaðarverð
Erlendir sjóðir með áskriftarfyrirkomulagi **						
KKR Americas Fund XII	8.168.667	3,9%	4.611.653	4.279.151	3,6%	2.939.426
Global Infrastructure Solutions 3 F. ...	5.661.611	6,2%	5.356.657	4.729.238	6,2%	3.784.026
Thoma Bravo Fund XIV-A Global, L.P. ...	5.309.654	3,7%	5.126.352	0	0,0%	0
Morgan Stanley PMF VI	4.010.274	5,6%	3.648.174	3.316.112	5,6%	2.038.074
Partners Group Direct Equity 2019 ...	3.341.442	5,3%	2.931.930	1.236.933	6,7%	1.104.019
PE Co-Inv. Partners	3.338.227	4,7%	2.819.282	3.169.047	4,7%	1.152.803
Metrop. Real Estate Sec. Fund	2.616.045	9,3%	2.525.514	1.242.295	9,3%	1.355.387
Clearlake Capital Partners VI	2.122.602	2,9%	1.515.913	503.021	2,9%	501.108
KKR Global Infrastructure Investors III ...	2.067.003	4,5%	2.364.765	1.659.059	4,5%	1.632.922
Aberdeen Asia Fund	1.952.674	15,0%	95.683	2.212.952	15,0%	608.679
AlpInvest Secondaries Fund	1.846.817	6,7%	1.848.177	2.146.646	6,7%	1.846.624
Morgan Stanley GSOF	1.436.992	3,9%	4.205.478	1.662.607	3,9%	623.570
AlpInvest Co-Investment Fund VIII ...	1.310.903	8,7%	1.303.462	0	0,0%	0
Partners Group Asia Pacific 2007	1.071.775	3,4%	(750.964)	1.381.986	3,4%	(450.740)
Schroder Private Equity F III	905.062	7,1%	(2.900.447)	1.247.774	7,1%	(2.607.374)
Morgan Stanley PMF III	803.132	5,2%	(4.329.453)	821.382	5,2%	(4.106.325)
Morgan Stanley PMF IV	592.310	2,6%	(938.495)	1.193.166	2,6%	(605.893)
Morgan Stanley Emerging PMF I	583.735	7,1%	(814.244)	1.093.422	7,1%	(223.820)
Schroder Private Equity F II	165.036	3,5%	(1.509.801)	174.540	3,5%	(1.509.801)
Aberdeen Diamond PE III	158.003	4,0%	(376.290)	270.111	4,0%	(244.298)
Schroder Private Equity F I	49.960	4,1%	(1.118.728)	87.101	4,1%	(1.086.042)
SVG Sapphire IV	22.410	14,0%	(3.699.979)	23.701	14,0%	(3.699.979)
Aðrir framtakssjóðir, eignarhlutur undir 2%	34.579.712	0,0%	0	11.506.656	0,0%	0
	<u>82.114.046</u>			<u>43.956.900</u>		
Alls eignarhlutir í erlendum félögum og sjóðum	533.208.834			431.897.238		
Eignarhlutir í félögum og sjóðum samtals	<u>765.677.265</u>			<u>603.845.588</u>		

Kostnaðarverð í framangreindum töflum er skilgreint sem kaupverð að frádregnu söluverði í viðkomandi félagi eða sjóði. Þannig er ekki tekið tillit til arðgreiðslna sem myndu annars koma til lækkunar á kostnaðarverði.

** Í tilfalli innlendra og erlendra sjóða með áskriftarfyrirkomulagi er kostnaðarverð skilgreint sem kaupverð að frádregnu söluverði og endurgreiðslum.

Sjóðurinn á ekki eignaraðild að félagi þar sem um er að ræða ótakmarkaða ábyrgð, né þar sem um er að ræða dóttur- eða hlutdeildarfélag.

Skýringar

10. Skuldabréf

Sameignardeild	Skuldabréf haldið til gjaldþaga	Skuldabréf færð á gangvirði	Samtals 2021	Samtals 2020
Skuldabréf:				
Ríkisskuldabréf	43.083.015	36.276.371	79.359.386	71.608.818
Íbúðalánasjóður	56.849.390	34.405.258	91.254.648	90.369.911
Skuldabréf sveitarfélaga	25.355.245	0	25.355.245	22.226.676
Skuldabréf lánastofnana	28.324.699	30.578.383	58.903.082	43.396.410
Skuldabréf fyrirtækja	49.541.740	0	49.541.740	45.429.965
Varúðarniðurfærsla fyrirtækjaskuldabréfa	(1.187.389)	0	(1.187.389)	(1.187.194)
Skuldabréf fagfjárfestasjóða	7.423.748	0	7.423.748	6.265.254
Ýmsir lánasjóðir	8.148.131	0	8.148.131	7.618.745
Samtals	217.538.579	101.260.012	318.798.591	285.728.585
Útlán greinast þannig:				
Útlán til sjóðfélaga	85.408.013	0	85.408.013	94.085.115
Önnur útlán	5.293.890	0	5.293.890	4.039.916
Varúðarniðurfærsla veðskuldabréfa	(1.095.400)	0	(1.095.400)	(1.362.440)
Samtals	89.606.503	0	89.606.503	96.762.591
	<u>307.145.082</u>	<u>101.260.012</u>	<u>408.405.094</u>	<u>382.491.176</u>

Séreignardeild	Skuldabréf haldið til gjaldþaga	Skuldabréf færð á gangvirði	Samtals 2021	Samtals 2020
Skuldabréf:				
Ríkisskuldabréf	725.723	2.206.483	2.932.206	2.376.028
Íbúðalánasjóður	957.614	579.548	1.537.162	1.537.330
Skuldabréf sveitarfélaga	427.103	111.647	538.750	378.110
Skuldabréf lánastofnana	477.123	1.594.679	2.071.802	1.664.283
Skuldabréf fyrirtækja	834.518	551.397	1.385.915	996.081
Varúðarniðurfærsla fyrirtækjaskuldabréfa	(20.001)	0	(20.001)	(20.196)
Skuldabréf fagfjárfestasjóða	125.051	0	125.051	106.582
Ýmsir lánasjóðir	137.253	233.982	371.235	319.042
Samtals	3.664.384	5.277.736	8.942.120	7.357.260
Útlán greinast þannig:				
Útlán til sjóðfélaga	1.438.677	0	1.438.677	1.600.531
Önnur útlán	89.174	98.524	187.698	68.725
Varúðarniðurfærsla veðskuldabréfa	(18.452)	0	(18.452)	(23.177)
Samtals	1.509.399	98.524	1.607.923	1.646.079
	<u>5.173.783</u>	<u>5.376.260</u>	<u>10.550.043</u>	<u>9.003.339</u>

Sameignardeild og séreignardeildir	Skuldabréf haldið til gjalds	Skuldabréf færð á gangvirði	Samtals 2021	Samtals 2020
Skuldabréf:				
Ríkisskuldabréf	43.808.737	38.482.854	82.291.591	73.984.846
Íbúðalánasjóður	57.807.004	34.984.806	92.791.810	91.907.240
Skuldabréf sveitarfélaga	25.782.348	111.647	25.893.995	22.604.786
Skuldabréf lánastofnana	28.801.821	32.173.063	60.974.884	45.060.694
Skuldabréf fyrirtækja	50.376.259	551.397	50.927.656	46.426.046
Varúðarniðurfærsla fyrirtækjaskuldabréfa	(1.207.390)	0	(1.207.390)	(1.207.390)
Skuldabréf fagfjárfestisjóða	7.548.799	0	7.548.799	6.371.836
Ýmsir lánasjóðir	8.285.384	233.982	8.519.366	7.937.786
Samtals	221.202.962	106.537.749	327.740.711	293.085.844
Útlán greinast þannig:				
Útlán til sjóðfélaga	86.846.690	0	86.846.690	95.685.646
Önnur útlán	5.383.064	98.524	5.481.588	4.108.642
Varúðarniðurfærsla veðskuldabréfa	(1.113.852)	0	(1.113.852)	(1.385.617)
Samtals	91.115.902	98.524	91.214.426	98.408.671
	<u>312.318.864</u>	<u>106.636.273</u>	<u>418.955.137</u>	<u>391.494.515</u>

Gangvirði skuldabréfa sem haldið er til gjalddaga í árslok 2021	Bókfært verð	Gangvirði	Gangvirði umfram bókfært verð
Ríkisskuldabréf	43.808.737	47.501.942	3.693.205
Íbúðalánasjóður	57.807.004	78.631.854	20.824.850
Skuldabréf sveitarfélaga	25.782.348	30.083.816	4.301.468
Skuldabréf lánastofnana	28.801.821	29.771.889	970.068
Skuldabréf fyrirtækja	49.168.869	52.016.098	2.847.229
Skuldabréf fagfjárfestisjóða	7.548.799	7.548.799	0
Ýmsir lánasjóðir	8.285.384	8.519.828	234.444
Samtals	221.202.962	254.074.226	32.871.264
Útlán greinast þannig:			
Útlán til sjóðfélaga	85.732.838	85.732.838	0
Önnur útlán	5.383.064	5.383.064	0
Samtals	91.115.902	91.115.902	0
	<u>312.318.864</u>	<u>345.190.128</u>	<u>32.871.264</u>

Skýringar

Gangvirði skuldabréfa sem haldið er til gjalddaga í árslok 2020

	Bókfært verð	Gangvirði	Gangvirði umfram bókfært verð
Ríkisskuldabréf	41.012.326	47.204.451	6.192.125
Íbúðalánasjóður	57.332.562	77.879.358	20.546.796
Skuldabréf sveitarfélaga	22.604.786	26.159.946	3.555.160
Skuldabréf lánastofnana	23.332.000	24.238.924	906.924
Skuldabréf fyrirtækja	44.995.408	46.779.738	1.784.330
Skuldabréf fagfjárfestasjóða	6.371.836	6.371.836	0
Ýmsir lánasjóðir	7.748.351	7.733.352	(14.999)
Samtals	203.397.269	236.367.605	32.970.336
Útlán greinast þannig:			
Útlán til sjóðfélaga	94.300.028	94.300.028	0
Önnur útlán	4.108.642	4.108.642	0
Samtals	98.408.670	98.408.670	0
	<u>301.805.939</u>	<u>334.776.275</u>	<u>32.970.336</u>

Breyting á niðurfærslu skuldabréfa greinist þannig:

	2021	2020
Niðurfærsla 1.1.	2.593.007	2.703.423
Endanlega afskrifað á árinu	(19.405)	0
Breyting á niðurfærslu (sjá skýringu 5.2.)	(252.361)	(110.415)
Niðurfærsla 31.12.	<u>2.321.241</u>	<u>2.593.008</u>

11. Aðrar fjárfestingar

	2021	2020
Fullnustueignir	<u>24.600</u>	<u>30.000</u>

Í árslok 2021 nam samanlagt fasteignamat fullnustueigna í eigu sjóðsins 27.750 þús.kr. og váttryggingarverðmæti 6.402 þús.kr.

12. Skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum

	2021	2020
Fjárfestingar skiptast þannig niður á gjaldmiðla:		
ISK	650.119.475	562.176.481
USD	334.173.998	255.711.854
EUR	68.168.317	38.619.017
GBP	27.196.485	16.052.110
JPY	22.555.113	20.241.967
DKK	27.556.623	32.617.493
Aðrir gjaldmiðlar	54.886.986	69.951.181
	<u>1.184.656.997</u>	<u>995.370.103</u>
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum:	54,9%	56,5%
Eignir í íslenskum krónum	45,1%	43,5%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	<u>100%</u>	<u>100%</u>

13. Kröfur

	2021	2020
Kröfur á launagreiðendur:		
Áætluð óinnheimt iðgjöld	3.361.000	3.352.000
Aðrar kröfur á launagreiðendur	55.456	68.573
	<u>3.416.456</u>	<u>3.420.573</u>
Aðrar kröfur:		
Ógreiddar skammtímakröfur vegna verðbréfa ofl.	5.250	53.050
	<u>3.421.706</u>	<u>3.473.623</u>

14. Varanlegir rekstrarfjármunir

Bókfært verð greinist þannig:

	Fasteign til eigin nota	Innréttingar	Skrifstofu- og tölvubúnaður	Samtals 2021	Samtals 2020
Heildarverð í ársbyrjun	412.910	298.419	125.149	836.478	801.974
Viðbætur á árinu	0	42.202	0	42.202	34.504
Afskrift fyrri ára	(299.110)	(163.390)	(80.574)	(543.074)	(481.744)
Afskrifað á árinu	<u>(8.252)</u>	<u>(30.454)</u>	<u>(18.948)</u>	<u>(57.654)</u>	<u>(61.329)</u>
Bókfært verð í árslok	<u>105.548</u>	<u>146.777</u>	<u>25.627</u>	<u>277.952</u>	<u>293.405</u>

Fasteignamat og váttryggingarverðmæti greinist þannig:

	Fasteignamat		Váttryggingarverðmæti	
	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020
* Fasteign til eigin nota	514.000	673.000	781.947	1.019.768

* Fasteignamat og váttryggingarverðmæti lækkar milli ára vegna nýlegrar eignaskiptayfirlýsingar fyrir Kringluna 7, þar sem sameignarrými breytist í séreignarrými en eignaraðilar áttu áður hlutdeild í sameignarrými hússins.

Skýringar

15. Aðrar skuldir

	2021	2020
Ógreitt til stéttarfélaganna vegna innheimtu félagsgjalda	398.359	350.174
Ógreidd staðgreiðsla vegna lífeyrisgreiðslna og launa	487.578	392.831
Ógreitt framlag í starfsendurhæfingarsjóð	22.251	19.331
Ógreitt annað	113.260	78.613
	<u>1.021.448</u>	<u>840.949</u>

16. Tryggingafræðileg staða

Tryggingafræðileg staða sameignardeildar sjóðsins er reiknuð í samræmi við ákvæði 39. gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Útreikningurinn er gerður af tryggingastærðfræðingi sem hefur til þess tilskilda staðfestingu frá Fjármálaeftirlitinu og starfar sjálfstætt utan sjóðsins. Helstu forsendur útreikninga miðast við ákvæði IV kafla reglugerðar nr. 391/1998 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða með síðari breytingum. Við mat á dánar- og lífslíkum skal nota nýjustu dánar- og eftirlifendatölur, sem útgefnar eru af ráðherra að fengnum tillögum Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga. Í reglugerðinni kemur einnig fram að við núvirðisútreikning væntanlegs lífeyris og framtíðariðgjalda skuli nota 3,5% vaxtaviðmiðun umfram vísitölu neysluverðs.

Útreikningur tryggingafræðilegrar stöðu í lok árs 2021 miðast við sértækar lífs- og örorkulíkur fyrir sjóðinn. Lífslíkurnar taka mið af nýjum dánar- og eftirlifendatölum sem fjármála- og efnahagsráðherra samþykkti í desember 2021. Töflurnar byggja á spá um auknar lífslíkur í framtíðinni. Útreikningur tryggingafræðilegrar stöðu fyrri ára hafa byggt á dánar- og eftirlifendatölum sem byggja á reynslu úr fortíð.

Bæði áunninn réttindi sjóðfélaga og lífeyrisgreiðslur voru hækkaða um 10% á árinu 2021. Hækkunin hefur 83,7 milljarða áhrif til aukningar á áföllnum lífeyrisskuldbindingum.

Þá hafa breyttar dánarlíkur þar sem innleidd er spá um auknar lífslíkur í framtíðinni, 76,7 milljarða áhrif til aukningar á áföllnum lífeyrisskuldbindingum.

Yfirlit um breytingu á tryggingafræðilegri stöðu sameignardeildar

Eignir	2021	2020
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjörðs í árslok	1.716.160.412	1.462.736.274
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjörðs í ársbyrjun	1.462.736.274	1.350.811.129
Hækkun endurmetinnar eignar á árinu	253.424.138	111.925.145
Skuldbindingar		
Skuldbindingar í árslok	1.658.474.868	1.322.070.848
Skuldbindingar í ársbyrjun	1.322.070.848	1.243.618.250
Hækkun skuldbindinga á árinu	336.404.020	78.452.598
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu	<u>(82.979.882)</u>	<u>33.472.547</u>

Yfirlit um breytingu á áföllum lífeyrisskuldbindingum sameignardeildar

	2021	2020
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun	771.597.240	684.475.201
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna vaxta og verðbóta	64.954.859	49.855.514
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins	35.758.949	33.457.506
Lækkun vegna greidds lífeyris á árinu	(21.965.137)	(17.912.128)
Breyting vegna hækkunar áunninna réttinda á árinu	83.728.472	0
Hækkun vegna breyttra dánarlíka	76.656.995	0
Hækkun vegna framtíðarkostnaðar	13.631.511	21.008.199
Hækkun (Lækkun) vegna annarra breytinga	(400.082)	712.948
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í árslok	<u>1.023.962.807</u>	<u>771.597.240</u>

17. Skuldbindingar utan efnahags

Sjóðurinn hefur gert samninga sem skuldbinda hann til framtíðarfjárfestinga. Með samningunum hefur sjóðurinn skuldbundið sig til að fjárfesta í framtaks-, fasteigna- og innviðasjóðum fyrir ákveðna fjárhæð sem er innkölluð í nokkrum áföngum. Staða skuldbindinga í árslok er sem hér greinir:

	2021	2020
Innlendar skuldbindingar	13.367.964	5.850.604
Erlendar skuldbindingar	54.225.569	53.204.957
	<u>67.593.533</u>	<u>59.055.561</u>

18. Fjármálagerningar

18.1. Flokkar fjármálagerninga

Fjárfestingar lífeyrissjóðsins skiptast í eftirfarandi flokka fjármálagerninga:

Fjárfestingar í árslok 2021	Haldið til		Kostnaðar- verð	Samtals	Haldið til	
	Gangvirði	gjaldþaga			Gangvirði	gjaldþaga
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	765.677.261	0	0	765.677.261	765.677.261	765.677.261
Skuldabréf	106.636.273	312.318.864	0	418.955.137	451.826.401	451.826.401
Aðrar fjárfestingar	0	0	24.600	24.600	24.600	24.600
Fjárfestingar samtals	<u>872.313.534</u>	<u>312.318.864</u>	<u>24.600</u>	<u>1.184.656.998</u>	<u>1.217.528.262</u>	<u>1.217.528.262</u>

Fjárfestingar í árslok 2020	Haldið til		Kostnaðar- verð	Samtals	Haldið til	
	Gangvirði	gjaldþaga			Gangvirði	gjaldþaga
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	603.845.588	0	0	603.845.588	603.845.588	603.845.588
Skuldabréf	89.688.576	301.805.938	0	391.494.514	424.464.851	424.464.851
Aðrar fjárfestingar	0	0	30.000	30.000	30.000	30.000
Fjárfestingar samtals	<u>693.534.164</u>	<u>301.805.938</u>	<u>30.000</u>	<u>995.370.102</u>	<u>1.028.340.439</u>	<u>1.028.340.439</u>

Skýringar

18.2. Stigskipting gangvirðis

Taflan hér að neðan sýnir fjárfestingar sem færðar eru á gangvirði, flokkaðar eftir verðmatsaðferð. Matsaðferðum er skipt í þrjú stig sem endurspeglar mikilvægi þeirra forsenda sem lagðar eru til grundvallar við ákvörðun gangvirðis eignanna. Stigin eru eftirfarandi:

Stig 1: Fjármálagerningar sem skráðir eru á skipulegum verðbréfamarkaði eða markaðstorgi fjármálagerninga skv. lögum nr. 108/2007. Gangvirðismatið byggir á síðustu viðskiptum viðkomandi fjármálagernings.

Stig 2: Fjármálagerningar þar sem stuðst er við gengi frá eignastýranda sem getur verið afleitt af skráðu verði undirliggjandi eigna. Hér flokkast t.d. hlutdeildarskírteini í verðbréfasjóðum. Einnig skuldabréf þar sem stuðst er við verðlagningu skráð skuldabréfs með sambærilegan meðalbínditíma að viðbættu eðlilegu áhættuálagi.

Stig 3: Fjármálagerningar þar sem stuðst er við verðmat á undirliggjandi eignum, t.d. frá eignastýranda eða verðmat byggt á viðurkenndum verðmatsaðferðum, s.s. sjóðstreymi, innra virði eða nýlegt viðskiptaverð.

Til þessa stigs teljast m.a. innlendir og erlendir framtakssjóðir sem ekki gefa út gengi sem og innlend og erlend hlutafélög sem ekki eru skráð á markaði.

	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2021	315.549.302	432.701.821	124.062.411	872.313.534
Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2020	254.946.855	365.712.362	72.874.947	693.534.164

Breytingar sem falla undir stig 3 á árinu eru eftirfarandi:

Staða 1.1.2021	72.874.947
Keypt á árinu	34.409.113
Selt á árinu og arðgreiðslur	(12.285.689)
Flutt milli stiga	4.798.677
Matsbreyting	24.265.364
Staða 31.12.2021	124.062.412

19. Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring

Hlutverk stjórnar lífeyrissjóðsins er samkvæmt lögum að hafa eftirlit með starfsemi sjóðsins. Liður í því eftirliti er samþykkt og innleiðing áhættustefnu og áhættustýringarstefnu. Á grundvelli þeirra felur stjórn framkvæmdastjóra og áhættustjóra sjóðsins umsjón með framkvæmd stefnanna.

Sjóðurinn leggur áherslu á það í störfum sínum að stefnurnar og framkvæmd þeirra sé virkur þáttur í starfsemiinni. Markmið stefnanna er að auka öryggi í rekstri sjóðsins og draga þannig úr líkum á því að réttindi sjóðfélaga til greiðslu lífeyris skerðist sem og að stuðla almennt að góðum og öruggum rekstri.

Áhættustefna og áhættustýringarstefna sjóðsins byggja á lögum nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrissjóðsins og starfsemi lífeyrissjóða, reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða og reglugerð nr. 916/2009 um fjárfestingarstefnu og úttekt á ávöxtun lífeyrissjóða og vörsluaðila séreignarsparnaðar með síðari breytingum. Áhættustefnan tekur einnig mið af ISO staðli 31000 um áhættustýringu, eðli og umfangi reksturs sjóðsins og skýrslum erlendra aðila eins og IOPS (e. International Organisation of Pension Supervision).

Í stefnunum er skipulag sjóðsins skilgreint, mælt fyrir um umsjón og ábyrgð er varðar framkvæmd áhættu- stýringar, eftirlitskerfi sjóðsins lýst, helstu áhættuþættir í rekstri sjóðsins eru skilgreindir og metnir og tilgreint er hvernig vöktun á þeim fer fram.

Áhætta í starfsemi sjóðsins er skilgreind, til samræmis við skilgreiningu á áhættu í ISO staðli 31000 sem áhrif óvissu á markmið, þar sem áhrifin eru frávik frá því sem búist er við, bæði jákvæð og neikvæð. Þessi skilgreining er víðari en skilgreining á hugtakinu áhætta eins og það er skilgreint í reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Þar er áhætta skilgreind sem hætta á fjárhagslegu tapi sem leiðir af atburði og fellur undir einn eða fleiri af þeim áhættuþáttum sem lífeyrissjóður skilgreinir.

Helstu áhættuþættir í starfsemi sameignardeildar sjóðsins eru fjárhagsleg áhætta, mótaðilaáhætta, lífeyristryggingaráhætta, rekstraráhætta og áhætta tengd loftslagsbreytingum. Hér á eftir í skýringu 19 er fjallað um helstu áhættuþætti í sameignardeild sjóðsins. Skýringar 20-23 snúa að séreignarleifum sjóðsins, þ.e. Verðbréfaléið, Ævileið I, Ævileið II og Ævileið III.

19.1. Fjárhagsleg áhætta

Fjárhagsleg áhætta felst í hættunni á fjárhagslegu tapi vegna breytinga á vöxtum, gengi gjaldmiðla eða virði verðbréfa. Fjárhagslegri áhættu má skipta í a) vaxta- og endurfjárfestingaráhættu, b) uppgreiðsluáhættu, c) markaðsáhættu, d) gjaldmiðlaáhættu og e) verðbólguáhættu.

a) Vaxta- og endurfjárfestingaráhætta

Hættan á að breytingar á vöxtum og lögum vaxtaferils leiði til lækkunar á virði skuldabréfa. Ef vextir hækka getur sjóðurinn þurft að innleysa gengistap við sölu á skuldabréfum sem keypt voru á lægri vöxtum. Þá getur lækkandi vaxtaumhverfi leitt til lægri ávöxtunarkröfu við kaup nýrra skuldabréfa þegar núverandi skuldabréf eru á gjalddaga og þegar fjárfest er fyrir innflæði (endurfjárfestingaráhætta).

Hluti skuldabréfa sameignardeildar er færður til bókar á gangvirði og hluti á upphaflegri ávöxtunarkröfu við kaup. Sá hluti sem færður er til bókar á gangvirði er næmur fyrir breytingum á ávöxtunarkröfu á markaði. Hér að neðan má sjá hvaða áhrif breytingar á ávöxtunarkröfu hefur á gangvirði skuldabréfa sem færð eru til bókar á gangvirði, hreina eign og tryggingafræðilega stöðu. Annars vegar er gert ráð fyrir að ávöxtunarkrafa verðtryggðra og óverðtryggðra markaðsskuldabréfa lækki um 100 punkta og hins vegar að ávöxtunarkafan hækki um 100 punkta. 100 punkta breyting samsvarar eins prósentustigs breytingu á ávöxtunarkröfu.

Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris:

	31.12.2021 100 punkta lækkun	31.12.2021 100 punkta hækkun	31.12.2020 100 punkta lækkun	31.12.2020 100 punkta hækkun
Breyting á ávöxtunarkröfu:				
Verðtryggð skuldabréf færð á gangvirði	4.418.130	(4.287.616)	4.226.690	(4.093.813)
Óverðtryggð skuldabréf færð á gangvirði	1.674.428	(1.645.113)	1.724.088	(1.689.969)
Samtals gangvirðisbreyting	<u>6.092.558</u>	<u>(5.932.729)</u>	<u>5.950.778</u>	<u>(5.783.782)</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris	1.174.592.807	1.174.592.807	991.540.663	991.540.663
Breyting á hreinni eign	<u>6.092.558</u>	<u>(5.932.729)</u>	<u>5.950.778</u>	<u>(5.783.782)</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði ...	<u>1.180.685.365</u>	<u>1.168.660.078</u>	<u>997.491.441</u>	<u>985.756.881</u>

Skýringar

Tryggingafræðileg staða þann 31.12.2021 er 3,5% en var 10,6% þann 31.12.2020. Í töflunni hér á eftir er sýnt hver áhrifin eru á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins ef ávöxtunarkrafar hækka eða lækkar um 100 punkta.

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu:

Breyting á ávöxtunarkröfu:	31.12.2021 100 punkta lækkun	31.12.2021 100 punkta hækkun	31.12.2020 100 punkta lækkun	31.12.2020 100 punkta hækkun
Verðtryggð skuldabréf færð á gangvirði	0,3%	(0,3%)	0,3%	(0,3%)
Óverðtryggð skuldabréf færð á gangvirði	0,1%	(0,1%)	0,1%	(0,1%)
Samtals áhrif á tryggingafræðilega stöðu	0,4%	(0,4%)	0,4%	(0,4%)
Tryggingafræðileg staða	3,5%	3,5%	10,6%	10,6%
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	0,4%	(0,4%)	0,4%	(0,4%)
Tryggingafræðileg staða eftir breytt gangvirði	3,9%	3,1%	11,0%	10,2%

b) Uppgreiðsluáhætta

Hluta af skuldabréfaeign sjóðsins er heimilt að greiða upp. Það felur í sér uppgreiðsluáhættu sem felst í því að skuldabréf verði greidd upp fyrir lokagjalddaga og lífeyrissjóðurinn þurfi því mögulega að endurfjárfesta á lægri vöxtum. Stærsti hluti þeirra skuldabréfa í eigu sameignardeildar sem er uppgreiðanlegur eru sjóðfélagalán en þau eru öll uppgreiðanleg án uppgreiðslugjalds.

c) Markaðsáhætta

Markaðsáhætta er hætta á fjárhagslegu tapi eða óhagstæðum breytingum á fjárhagslegri stöðu sem stafa beint eða óbeint af sveiflum á virði eigna.

Stór hluti eigna sameignardeildar er í markaðsverðbréfum, bæði hlutabréfum og skuldabréfum. Markaðsverðbréf mynda stærsta hluta þeirra eigna sem ætlað er að standa á móti lífeyrisskuldbindingu sjóðsins. Fjárfestingar samtryggingardeildar í eignarhlutum í félögum og sjóðum eru að mestu leyti í skráðum eignum, en þó er hluti af fjárfestingum einnig í óskráðum eignum.

Innlend og erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir:

	Fjárhæð 31.12.2021	Fjárhæð 31.12.2020	Hlutfall af eignum 31.12.2021	Hlutfall af eignum 31.12.2020
Innlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir á gangvirði	224.233.979	165.117.569	19,1%	16,6%
Erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir á gangvirði	488.468.631	379.563.239	41,5%	38,2%
Samtals	712.702.610	544.680.808	60,6%	54,8%

Áhrif 5% og 10% lækkunar á gangvirði eignarhluta í félögum og sjóðum á eignir samtryggingardeildar og tryggingafræðilega stöðu er sýnd hér að neðan. Tekið skal fram að 5% og 10% hækkun á gangvirði hefur sömu áhrif en í gagnstæða átt, þ.e. til hækkunar á hreinni eign til greiðslu lífeyris og til bætingar á tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins.

Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris:

	31.12.2021	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2020
Breyting á gangvirði:	-5%	-10%	-5%	-10%
Áhrif á innlend hlutabréf og hlutabréfasjóði	(11.211.699)	(22.423.398)	(8.255.878)	(16.511.757)
Áhrif á erlend hlutabréf og hlutabréfasjóði	(24.423.432)	(48.846.863)	(18.978.162)	(37.956.324)
Samtals gangvirðisbreyting	(35.635.131)	(71.270.261)	(27.234.040)	(54.468.081)
Hrein eign til greiðslu lífeyris	1.174.592.807	1.174.592.807	991.540.663	991.540.663
Breyting á hreinni eign	(35.635.131)	(71.270.261)	(27.234.040)	(54.468.081)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði ..	1.138.957.676	1.103.322.546	964.306.623	937.072.582

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu:

	31.12.2021	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2020
Breyting á gangvirði:	-5%	-10%	-5%	-10%
Áhrif vegna innlendra hlutabréfa og hlutabréfasjóða ..	(0,7%)	(1,4%)	(0,7%)	(1,4%)
Áhrif vegna erlendra hlutabréfa og hlutabréfasjóða ..	(1,5%)	(2,9%)	(1,6%)	(3,1%)
Samtals gangvirðisbreyting	(2,1%)	(4,3%)	(2,3%)	(4,5%)
Tryggingafræðileg staða	3,5%	3,5%	10,6%	10,6%
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	(2,1%)	(4,3%)	(2,3%)	(4,5%)
Tryggingafræðileg staða eftir breytt gangvirði	1,4%	(0,8%)	8,3%	6,1%

d) Gjaldmiðlaáhætta

Gjaldmiðlaáhætta felst í hættu á að sveiflur á gengi íslensku krónunnar annars vegar og erlendra myntkrossa hins vegar geti haft neikvæð áhrif á eignastöðu. Lífeyrissjóðurinn, sem er langtímafjárfestir, er ekki með samninga um gjaldeyrisvarnir og er erlend verðbréfaeign sameignardeildar því óvarin gagnvart gengissveiflum íslensku krónunnar.

Meirihluti eigna sameignardeildar í árslok 2021 er í íslenskum krónum en um 44,7% er í erlendri mynt, sem svarar til 525,1 milljarða króna. Hér á eftir eru tilgreindir þeir gjaldmiðlar sem mest áhrif hafa á rekstur sameignardeildar. Upplýsingar um gengi og útreikning á flökti taka mið af opinberu viðmiðunargengi Seðlabanka Íslands.

Mynt	Árslokagengi 2021	Árslokagengi 2020	Meðalgengi 2021	Meðalgengi 2020	Ársflökt 2021
USD	130,38	127,21	127,05	135,27	8,5%
EUR	147,60	156,10	150,19	154,52	7,0%
DKK	19,85	20,98	20,19	20,73	7,0%
GBP	175,73	173,55	174,71	173,59	8,3%
JPY	1,13	1,23	1,16	1,27	8,8%

Skýringar

Skipting eigna eftir myntum:

Mynt	Fjárhæð 2021	Fjárhæð 2020	Hlutfall af eignum 2021	Hlutfall af eignum 2020
USD	328.389.299	253.028.932	27,9%	25,5%
EUR	66.948.051	38.094.062	5,7%	3,8%
DKK	27.092.111	32.392.583	2,3%	3,3%
GBP	26.703.853	15.761.748	2,3%	1,6%
JPY	22.111.779	19.859.924	1,9%	2,0%
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	53.864.534	68.717.139	4,6%	6,9%
Samtals	<u>525.109.627</u>	<u>427.854.388</u>	<u>44,7%</u>	<u>43,1%</u>

Í töflunni hér að neðan eru sýnd hvaða áhrif 5% og 10% styrking á gengi íslensku krónunnar gagnvart viðkomandi gjaldmiðlum hefði á gangvirði eigna sameignardeildar í erlendri mynt, hreina eign til greiðslu lífeyris og tryggingafræðilega stöðu miðað við stöðu eigna í viðkomandi gjaldmiðli á reikningsskiladegi. 5% og 10% veiking á gengi íslensku krónunnar hefði öfug áhrif.

Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris:

	31.12.2021	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2020
Styrking á gengi íslensku krónunnar:	<u>-5%</u>	<u>-10%</u>	<u>-5%</u>	<u>-10%</u>
USD	(16.419.465)	(32.838.930)	(12.651.447)	(25.302.893)
EUR	(3.347.403)	(6.694.805)	(1.904.703)	(3.809.406)
DKK	(1.354.606)	(2.709.211)	(1.619.629)	(3.239.258)
GBP	(1.335.193)	(2.670.385)	(788.087)	(1.576.175)
JPY	(1.105.589)	(2.211.178)	(992.996)	(1.985.992)
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	(2.693.227)	(5.386.453)	(3.435.857)	(6.871.714)
Samtals gangvirðisbreyting	<u>(26.255.483)</u>	<u>(52.510.962)</u>	<u>(21.392.719)</u>	<u>(42.785.438)</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris	1.174.592.807	1.174.592.807	991.540.663	991.540.663
Breyting á hreinni eign	<u>(26.255.481)</u>	<u>(52.510.963)</u>	<u>(21.392.719)</u>	<u>(42.785.439)</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði ...	<u>1.148.337.326</u>	<u>1.122.081.844</u>	<u>970.147.944</u>	<u>948.755.224</u>

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu:

	31.12.2021	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2020
Styrking á gengi íslensku krónunnar:	<u>-5%</u>	<u>-10%</u>	<u>-5%</u>	<u>-10%</u>
USD	(1,0%)	(2,0%)	(1,0%)	(2,1%)
EUR	(0,2%)	(0,4%)	(0,2%)	(0,3%)
DKK	(0,1%)	(0,2%)	(0,1%)	(0,3%)
GBP	(0,1%)	(0,2%)	(0,1%)	(0,2%)
JPY	(0,1%)	(0,1%)	(0,1%)	(0,1%)
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	(0,2%)	(0,3%)	(0,3%)	(0,6%)
Samtals	<u>(1,6%)</u>	<u>(3,2%)</u>	<u>(1,8%)</u>	<u>(3,5%)</u>
Tryggingafræðileg staða	3,5%	3,5%	10,6%	10,6%
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	<u>(1,6%)</u>	<u>(3,2%)</u>	<u>(1,8%)</u>	<u>(3,5%)</u>
Tryggingafræðileg staða eftir breytt gangvirði	<u>1,9%</u>	<u>0,3%</u>	<u>8,9%</u>	<u>7,1%</u>

e) Verðbólguáhætta

Verðbólguáhætta er sú hætta að verðbólga valdi hækkun á lífeyrisskuldbindingum umfram raunávöxtun óverðtryggðra eigna. Verðbólguáhætta er viðvarandi í sameignardeild sjóðsins þar sem skuldbindingar eru að fullu verðtryggðar en eignasafnið er hins vegar að hluta ávaxtað í óverðtryggðum verðbréfum. Sumar aðrar eignir sjóðsins hafa eiginleika óbeinnar verðtryggingar sem milda áhrifin til lengri tíma litið. Sem dæmi um slíkar eignir eru erlendar eignir sjóðsins. Þegar krónan veikist þá getur verðbólga aukist vegna hækkandi verðs á innfluttum vörum en á móti hækka erlendar eignir sjóðsins í virði sem getur komið til móts við auknar skuldbindingar sjóðsins.

Verðtryggðar eignir:

	Fjárhæð 31.12.2021	Fjárhæð 31.12.2020	Hlutfall af eignum 31.12.2021	Hlutfall af eignum 31.12.2020
Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	108.048.158	105.058.960	9,2%	10,6%
Útlán til sjóðfélaga og annarra	60.758.606	69.631.285	5,2%	7,0%
Önnur skuldabréf	117.343.942	102.522.439	10,0%	10,3%
Samtals	<u>286.150.706</u>	<u>277.212.684</u>	<u>24,4%</u>	<u>27,9%</u>

19.2. Mótaðilaáhætta

Mótaðilaáhætta er hættan á fjárhagslegu tapi ef gagnaðili fjármálagernings stendur ekki við umsamdar skuldbindingar sínar. Mótaðilaáhættu má skipta í útlánaáhættu, samþjöppunaráhættu, landsáhættu og atvinnugreinaáhættu.

Útlánaáhætta er sú áhætta að mótaðilar standi ekki skil á greiðslum af fjármálagerningum. Dæmi um slíka fjármálagerninga eru skuldabréf, víxlar, skuldaviðurkenningar og innlán, en dæmi um aðra samninga sem geta fallið í sér útlánaígildi eru afleiðusamningar. Útlánaáhætta er m.a. metin á grundvelli mats á láns hæfi stærstu útgefenda ásamt því að fylgjast með þróun vanskila.

Ríkissjóður Íslands er með opinbera láns hæfiseinkunn frá stóru alþjóðlegu láns hæfismatsfyrirtækjunum. Ríkissjóður er með einkunnina A frá Standard & Poor's (S&P) þegar kemur að langtíma skuldbindingum. Hluti af mótaðilum sameignardeildar er jafnframt með láns hæfismat í fjárfestingarflokki (e. investment-grade).

Útlánaáhætta, láns hæfismat miðast við 31.12.2021

	Fjárhæð 31.12.2021	Fjárhæð 31.12.2020	Hlutfall af eignum 31.12.2021	Hlutfall af eignum 31.12.2020
Skuldabréf m.ábyrgð ríkissjóðs, láns hæfismat A frá S&P	173.861.975	165.331.804	14,8%	16,7%
Mótaðilar með láns hæfismat í fjárfestingarflokki	9.997.300	9.921.031	0,9%	1,0%
Sértryggð skuldabréf	58.489.741	42.843.940	5,0%	4,3%
Önnur skuldabréf	84.486.396	74.061.857	7,2%	7,5%
Varúðarniðurfærsla vegna annarra skuldabréfa	(1.187.389)	(1.187.194)	(0,1%)	(0,1%)
Útlán til sjóðfélaga og annarra	85.430.693	94.188.889	7,3%	9,5%
Varúðarniðurfærsla veðskuldabréfa	(1.095.400)	(1.362.440)	(0,1%)	(0,1%)
Samtals	<u>409.983.316</u>	<u>383.797.887</u>	<u>35,0%</u>	<u>38,8%</u>

Skýringar

Vanskilahlutföll sameignardeildar eru reiknuð með kennitöluaðferð. Það eru eftirstöðvar allra lána/skuldabréfa þeirra lántaka sem eru með eitt eða fleiri lán/skuldabréf í meira en 90 daga vanskilum sem hlutfall af eftirstöðvum allra lána/skuldabréfa sameignardeildar. Við útreikning á vanskilahlutföllum er notast við kröfuvirði lána/skuldabréfa, þ.e. ekki er tekið tillit til varúðarniðurfærslu.

Yfir 90 daga vanskilahlutfall:

	Fjárhæð 31.12.2021	Fjárhæð 31.12.2020	Hlutfall 31.12.2021	Hlutfall 31.12.2020
Útlán til sjóðfélaga	429.394	654.433	0,5%	0,7%

Ekki eru yfir 90 daga vanskil á öðrum útlánnum né skuldabréfum.

Í tengslum við þá efnahagslega óvissu sem var uppi vorið 2020 þegar COVID-19 barst til Íslands hóf sjóðurinn að bjóða lántökum greiðsluhlé á lánnum sínum til allt að sex mánaða með möguleika á framlengingu að þeim tíma loknum.

Greiðsluhlé lána:

	Fjárhæð 31.12.2021	Fjárhæð 31.12.2020	Hlutfall 31.12.2021	Hlutfall 31.12.2020
Útlán til sjóðfélaga	66.919	1.642.035	0,1%	1,7%

Við mat á útlánnum og öðrum skuldabréfum er tekið tillit til þeirrar tapsáhættu sem kann að vera fyrir hendi á uppgjörsdegi. Sú tapsáhætta er gjaldfærð sem varúðarniðurfærsla á afskriftarreikning sjóðsins sbr. reglur nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða.

Varúðarniðurfærsla vegna útlána og skuldabréfa

Í árslok 2021	(2.282.789)
Í árslok 2020	(2.549.634)
Lækkun niðurfærslu	(266.845)

19.3. Lífeyristryggingaráhætta

Lífeyristryggingaráhætta er hættan á því að lífeyrissjóður geti ekki staðið við lífeyrisskuldbindingar sínar (greitt lífeyri) að fullu. Lífeyristryggingaráhættu má m.a. skipta í áhættu tengdri eigna- og skuldbindingajöfnuði, lýðfræðilegri áhættu og lausafjárahættu. Tryggingafræðileg staða sjóðsins er einn mælikvarði við mat á lífeyristryggingaráhættu, en einnig er horft til hlutfalls lífeyris á móti iðgjöldum, aldursamsetningu sjóðfélaga og fleira.

a) Áhætta tengd eigna- og skuldbindingajöfnuði

Áhætta tengd eigna- og skuldbindingajöfnuði er hættan á að lífeyrissjóður vanmeti lífeyrisskuldbindingar sínar vegna vanmats eða óvissu tengdum lýðfræðilegum þáttum, svo sem forsendum um dánar- og örorkutiðni auk forsendna um vexti og verðbólgu.

Sjóðurinn framkvæmir reglulega álagspróf og er markmið með framkvæmd álagsprófanna að meta hversu mikil áhrif ákveðnar áhættuþættir í rekstri sameignardeildar hafa á tryggingafræðilega stöðu. Þá er sérstaklega verið að meta hvort tryggingafræðileg staða verði undir -10% ef mismunandi áhættuþættir raungerast. Þetta er gert þar sem að í 39. gr. laga nr. 129/1997 er kveðið á um að ef heildar tryggingafræðileg staða lífeyrissjóða

leiðir í ljós að meira en 10% munur er á milli eignaliða og lífeyrisskuldbindinga er skylt að gera nauðsynlegar breytingar á samþykktum. Með sama hætti þarf að gera breytingar á samþykktum ef munurinn hefur haldist 5% eða meiri síðastliðin 5 ár.

Ekkert álagspróf setur tryggingafræðilega stöðu sjóðsins niður fyrir -10% viðmiðið.

Niðurstöður álagsprófs:

	Trygginga- fræðileg staða 2021	Trygginga- fræðileg staða 2020	Breyting trygginga- fræðilegrar stöðu 2021	Breyting trygginga- fræðilegrar stöðu 2020
Núverandi staða	3,5%	10,6%		
Tryggingafræðileg krafa lækkuð úr 3,5% í 3%	(6,3%)	(0,0%)	(9,8%)	(10,6%)
Líftöflur hliðrast um 2 ár	(1,7%)	4,1%	(5,1%)	(6,4%)
Örorkulíkur auknar um 10%	2,8%	9,8%	(0,6%)	(0,8%)
Vísitala neysluverðs hækkun ársins aukin um 0,5% ..	3,2%	10,3%	(0,3%)	(0,3%)
Gengisvísitala lækkar um 10%	0,3%	7,1%	(3,2%)	(3,5%)
Sjóðfélagalán lækka um 10%	3,0%	9,7%	(0,5%)	(0,9%)
Markaðsskuldbréf lækka um 10%	1,7%	8,6%	(1,8%)	(2,0%)
Erlend hlutabréf lækka um 10%	0,5%	7,4%	(2,9%)	(3,1%)
Innlend hlutabréf lækka um 10%	2,1%	9,2%	(1,4%)	(1,4%)

b) Lausafjánhætta

Lausafjánhætta er hættan á að lífeyrissjóður hafi ekki nægjanlegt laust fé til að mæta greiðsluskuldbindingum. Skipta má lausafjánhættu í seljanleikaáættu og útstreymisáættu.

Seljanleikaáættu lýtur að því að ekki sé unnt að selja tiltekna fjármálagerninga innan tiltekins tíma. Stærsti hluti eigna sameignardeildar eru skuldbréf með ábyrgð ríkissjóðs og skráð verðbréf sem almennt teljast til seljanlegra eigna. Það á við þessa eignaflokka eins og aðra að takmörkuð eftirspurn og erfiðleikar á fjármálamörkuðum geta haft áhrif á verðmyndun og seljanleika þeirra.

Laust fé, skuldbréf með ábyrgð ríkissjóðs og skráð verðbréf sem hlutfall af eignum:

	2021	2020
Innlán og peningamarkaðssjóðir	1,1%	4,9%
Skuldbréf með ábyrgð ríkissjóðs	14,8%	16,7%
Erlend skráð hlutabréf og hlutabréfasjóðir	36,0%	34,9%
Innlend skráð hlutabréf	15,0%	12,8%
Skráð skuldbréf sveitarfélaga, lánastofnanna og fyrirtækja	11,1%	11,0%
Samtals	78,0%	80,3%

Útstreymisáættu vísar hins vegar til hættunnar á því að ekki sé unnt að standa við greiðslur vegna lífeyrisskuldbindinga eða uppgjörs samninga sem sjóðurinn hefur undirgengist, t.d. vegna verðbréfavíðskipta.

Til að lágmarka útstreymisáættu er fylgst með útstreymi greidds lífeyris og innstreymi iðgjalda og afborgana/arðgreiðslna af verðbréfum. Ef hlutfall milli lífeyris og iðgjalda er minna en 100% þýðir það að það er meira innstreymi af iðgjöldum til sjóðsins heldur en sjóðurinn greiðir út í lífeyri, þ.e. nettó innstreymi fjármagns til sjóðsins. Hækkun á lífeyrisbyrði milli ára kemur að mestu til vegna eingreiðslu lífeyris sem greidd var til lífeyrisþega á árinu vegna hækkunar á áunnum réttindum miðað við áramótin 2020/21.

Skýringar

Hlutfall lífeyris af iðgjöldum:

	2021	2020
Lífeyrir	22.207.308	18.139.560
Iðgjöld	36.128.283	33.833.591
Lífeyrisbyrði	61,5%	53,6%

19.4. Rekstraráhætta

Undir rekstraráhættu fellur m.a. hættan á fjárhagslegu tapi eða neikvæðum áhrifum á orðspor sjóðsins vegna ófullnægjandi innri reglna, verkferla, upplýsingakerfa, háttsemi starfsmanna eða ytri þátta í rekstrarumhverfi sjóðsins.

Skilvirkar leiðir til að draga úr rekstraráhættu eru skýrar innri reglur, starfslýsingar, verkferlar sem skilgreina verklag við helstu verkþætti og skýrt skipurit. Til þess að draga úr rekstraráhættu hefur sjóðurinn innleitt rafrænt skjalakerfi. Hluti af skjalakerfinu er gæðahandbók sem inniheldur öll gæðaskjöl sjóðsins. Þetta eru stefnur, reglur, meginferlar, verklagsreglur, vinnulýsingar, sniðmát og önnur skjöl. Með notkun gæðahandbókar í rekstri sjóðsins er gætt að því að verklag sé samræmt í starfsemi sjóðsins, það gert aðgengilegt á miðlægum stað með það að markmið að draga úr rekstraráhættu.

Undir rekstraráhættu flokkast jafnframt pólitísk áhætta, en hún er skilgreind sem áhættan af því að aðgerðir eða aðgerðarleysi stjórnvalda auki lífeyrisbyrði sjóðsins eða skerði eignir hans, auk annarra neikvæðra áhrifa sem óvissa um mögulegar stjórnvaldsaðgerðir kunna að skapa. Undir þetta falla t.a.m. breytingar á lögum eða reglum um starfseminna eða túlkun þeirra sem valda verulegum breytingum á starfseminni. Þetta kunna t.d. að vera breytingar á lögum um lífeyrissjóði, uppgjorsreglum, skattalögum, lögum um aðra aðila sem hafa áhrif á starfsemi sjóðsins, eftirliti og eftirlitsreglum og heimildum til fjárfestinga.

19.5. Áhætta tengd loftslagsbreytingum

Algengast er að skipta loftslagsáhættu í tvo meginflokk. Annars vegar raunlæga áhættu (e. physical risk) og hins vegar umbreytingaráhættu (e. transition risk).

Raunlæg áhætta er sú áhætta sem stafar af loftslagsbreytingum á innviði samfélaga, rekstur fyrirtækja og opinberra aðila vegna breytinga á framboði á vatni, uppsprettu vatns og gæðum vatns; breytinga á fæðuöryggi; breytinga á líffræðilegum fjölbreytileika; hitabreytinga sem hafa neikvæð áhrif á landareignir aðila, starfsemi þeirra, aðfangakeðjur og öryggi starfsfólks.

Umbreytingar yfir í hagkerfi sem eru minna háð kolefni munu líklega hafa í för með sér viðtækar stefnubreytingar, breytingar á lögum og reglum, breytingar á tækni, breytingar á neysluvenjum og breytingar á mörkuðum. Það fer eftir eðli, hraða og áherslum þessara umbreytinga hver áhrifin verða á fyrirtæki, stofnanir, samfélög og hagkerfi.

Um nokkurt skeið hefur sjóðurinn horft til atriða tengt umhverfisþáttum við mat á fjárfestingarkostum. Nýlega hefur stjórn sjóðsins samþykkt stefnu um ábyrgar fjárfestingar þar sem skerpt er á áherslum í þessum málaflokki. Sjóðurinn mun í meira mæli en áður horfa til áhættaþátta tengt umhverfisþáttum við mat á fjárfestingarkostum og til framtíðar er stefnt á að geta greint áhættu vegna loftslagsbreytinga í eignasöfnum sjóðsins að því marki sem aðgengileg gögn, tæki og tól leyfa.

Meðal annars til að bregðast við þessari áhættu hefur sjóðurinn mótað sér stefnu um útilokun úr eignasöfnum sjóðsins.

20. Áhættuþættir í Verðbréfaeidd, séreignardeild

Hér er fjallað um helstu áhættuþætti í starfsemi Verðbréfaeiddar, séreignardeildar. Almenna umfjöllun um hvern áhættuþátt má sjá í skýringu 19 hér að framan.

20.1. Fjárhagsleg áhætta

a) Vaxta- og endurfjárfestingaráhætta

Hluti skuldabréfa Verðbréfaeiddar er færður til bókar á gangvirði og hluti á upphaflegri ávöxtunarkröfu við kaup. Sá hluti sem færður er til bókar á gangvirði er næmur fyrir breytingum á ávöxtunarkröfu á markaði. Hér að neðan má sjá hvaða áhrif breytingar á ávöxtunarkröfu hefur á gangvirði skuldabréfa sem færð eru til bókar á gangvirði, hreina eign og tryggingafræðilega stöðu. Annars vegar er gert ráð fyrir að ávöxtunarkrafa verðtryggðra og óverðtryggðra markaðsskuldabréfa lækki um 100 punkta og hins vegar að ávöxtunarkrafan hækki um 100 punkta. 100 punkta breyting samsvarar eins prósentustigs breytingu á ávöxtunarkröfu.

Áhrif á hreina eign Verðbréfaeiddar:

Breyting á ávöxtunarkröfu:	31.12.2021 100 punkta lækkun	31.12.2021 100 punkta hækkun	31.12.2020 100 punkta lækkun	31.12.2020 100 punkta hækkun
Verðtryggð skuldabréf færð á gangvirði	74.422	(72.224)	71.902	(69.642)
Óverðtryggð skuldabréf færð á gangvirði	28.205	(27.712)	29.329	(28.749)
Samtals gangvirðisbreyting	<u>102.628</u>	<u>(99.935)</u>	<u>101.232</u>	<u>(98.391)</u>
Hrein eign	19.785.724	19.785.724	16.867.617	16.867.617
Breyting á hreinni eign	102.628	(99.935)	101.232	(98.391)
Hrein eign eftir breytt gangvirði	<u>19.888.352</u>	<u>19.685.789</u>	<u>16.968.849</u>	<u>16.769.226</u>
Áhrif sem hlutfall af hreinni eign	0,5%	(0,5%)	0,6%	(0,6%)

b) Markaðsáhætta

Stór hluti eigna Verðbréfaeiddar er í markaðsverðbréfum, bæði hlutabréfum og skuldabréfum. Eignarhlutur í félögum og sjóðum eru að mestu leyti í skráðum eignum, en þó er hluti af fjárfestingum einnig í óskráðum eignum.

Innlend og erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir:

	Fjárhæð 31.12.2021	Fjárhæð 31.12.2020	Hlutfall af eignum 31.12.2021	Hlutfall af eignum 31.12.2020
Innlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir	3.777.167	2.808.901	19,1%	16,6%
Erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir	8.228.135	6.456.949	41,5%	38,2%
Samtals	<u>12.005.302</u>	<u>9.265.850</u>	<u>60,6%</u>	<u>54,8%</u>

Áhrif 5% og 10% lækkunar á gangvirði eignarhluta í félögum og sjóðum á eignir Verðbréfaeiddar og áhrif sem hlutfall af hreinni eign eru sýnd hér að neðan.

Skýringar

Áhrif á hreina eign Verðbréfaeiddar:

	31.12.2021	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2020
Breyting á gangvirði:	-5%	-10%	-5%	-10%
Áhrif á innlend hlutabréf og hlutabréfasjóði	(188.858)	(377.717)	(140.445)	(280.890)
Áhrif á erlend hlutabréf og hlutabréfasjóði	(411.407)	(822.813)	(322.847)	(645.695)
Samtals gangvirðisbreyting	(600.265)	(1.200.530)	(463.292)	(926.585)
Hrein eign	19.785.724	19.785.724	16.867.617	16.867.617
Breyting á hreinni eign	(600.265)	(1.200.530)	(463.292)	(926.585)
Hrein eign eftir breytt gangvirði	<u>19.185.459</u>	<u>18.585.194</u>	<u>16.404.325</u>	<u>15.941.032</u>
Áhrif sem hlutfall af hreinni eign	(3,0%)	(6,1%)	(2,7%)	(5,5%)

c) Gjaldmiðlaáhætta

Meirihluti eigna Verðbréfaeiddar í árslok 2021 er í íslenskum krónum en um 44,7% er í erlendri mynt, sem svarar til 8,8 milljarða króna. Hér á eftir eru tilgreindir þeir gjaldmiðlar sem mest áhrif hafa á rekstur Verðbréfaeiddar.

Skipting eigna eftir myntum:

Mynt	Fjárhæð 2021	Fjárhæð 2020	Hlutfall af eignum 2021	Hlutfall af eignum 2020
USD	5.531.637	4.304.408	27,9%	25,5%
EUR	1.127.724	648.038	5,7%	3,8%
DKK	456.360	551.047	2,3%	3,3%
GBP	449.820	268.131	2,3%	1,6%
JPY	372.468	337.848	1,9%	2,0%
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	907.335	1.168.983	4,6%	6,9%
Samtals	<u>8.845.344</u>	<u>7.278.455</u>	<u>44,7%</u>	<u>43,1%</u>

Í töflunni hér að neðan eru sýnd hvaða áhrif 5% og 10% styrking á gengi íslensku krónunnar gagnvart viðkomandi gjaldmiðlum hefði á gangvirði eigna Verðbréfaeiddar í erlendri mynt, hreina eign og áhrif sem hlutfall af hreinni eign.

Áhrif á hreina eign Verðbréfaleiðar:

	31.12.2021 -5%	31.12.2021 -10%	31.12.2020 -5%	31.12.2020 -10%
Styrking á gengi íslensku krónunnar:				
USD	(276.582)	(553.164)	(215.220)	(430.441)
EUR	(56.386)	(112.772)	(32.402)	(64.804)
DKK	(22.818)	(45.636)	(27.552)	(55.105)
GBP	(22.491)	(44.982)	(13.407)	(26.813)
JPY	(18.623)	(37.247)	(16.892)	(33.785)
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	(45.367)	(90.733)	(58.449)	(116.898)
Samtals gangvirðisbreyting	<u>(442.267)</u>	<u>(884.534)</u>	<u>(363.922)</u>	<u>(727.846)</u>
Hrein eign	19.785.724	19.785.724	16.867.617	16.867.617
Breyting á hreinni eign	(442.267)	(884.534)	(363.922)	(727.846)
Hrein eign eftir breytt gangvirði	<u>19.343.457</u>	<u>18.901.190</u>	<u>16.503.695</u>	<u>16.139.771</u>
Áhrif sem hlutfall af hreinni eign	(2,2%)	(4,5%)	(2,2%)	(4,3%)

20.2. Mótaðilaáhætta

Ríkissjóður Íslands er með opinbera lánshæfiseinkunn frá stóru alþjóðlegu lánshæfismatsfyrirtækjunum. Ríkissjóður er með einkunnina A frá Standard & Poor's (S&P) þegar kemur að langtíma skuldbindingum. Hluti af mótaðilum Verðbréfaleiðar er jafnframt með lánshæfismat í fjárfestingarflokki (e. investment-grade).

Útlánaáhætta, lánshæfismat miðast við 31.12.2021

	Fjárhæð 31.12.2021	Fjárhæð 31.12.2020	Hlutfall af eignum 31.12.2021	Hlutfall af eignum 31.12.2020
Skuldabréf m.ábyrgð ríkissjóðs, lánshæfismat A frá S&P	2.928.662	2.812.545	14,8%	16,7%
Mótaðilar með lánshæfismat í fjárfestingarflokki	168.402	168.772	0,9%	1,0%
Sértryggð skuldabréf	985.245	728.841	5,0%	4,3%
Önnur skuldabréf	1.423.153	1.259.905	7,2%	7,5%
Varúðarniðurfærsla vegna annarra skuldabréfa	(20.001)	(20.196)	(0,1%)	(0,1%)
Útlán til sjóðfélaga og annarra	1.439.059	1.602.296	7,3%	9,5%
Varúðarniðurfærsla veðskuldabréfa	(18.452)	(23.177)	(0,1%)	(0,1%)
Samtals	<u>6.906.068</u>	<u>6.528.986</u>	<u>35,0%</u>	<u>38,8%</u>

Vanskilahlutföll Verðbréfaleiðar eru reiknuð með svonefndri kennitöluáðferð. Það eru eftirstöðvar allra lána/skuldabréfa þeirra lántaka sem eru með eitt eða fleiri lán/skuldabréf í meira en 90 daga vanskilum sem hlutfall af eftirstöðvum allra lána/skuldabréfa Verðbréfaleiðar. Við útreikning á vanskilahlutföllum er notast við kröfuvirði lána/skuldabréfa, þ.e. ekki er tekið tillit til varúðarniðurfærslu.

Skýringar

Yfir 90 daga vanskilahlutfall:

	Fjárhæð 31.12.2021	Fjárhæð 31.12.2020	Hlutfall 31.12.2021	Hlutfall 31.12.2020
Útlán til sjóðfélaga	7.233	11.133	0,5%	0,7%

Ekki eru yfir 90 daga vanskil á öðrum útlánnum né skuldabréfum.

Í tengslum við þá efnahagslega óvissu sem var uppi vorið 2020 þegar COVID-19 barst til Íslands hóf sjóðurinn að bjóða lántökum greiðsluhlé á lánum sínum til allt að sex mánaða með möguleika á framlengingu að þeim tíma loknum.

	Fjárhæð 31.12.2021	Fjárhæð 31.12.2020	Hlutfall 31.12.2021	Hlutfall 31.12.2020
Útlán til sjóðfélaga	1.109	27.934	0,1%	1,7%

Við mat á útlánnum og öðrum skuldabréfum er tekið tillit til þeirrar tapsáhættu sem kann að vera fyrir hendi á uppgjörsdegi. Sú tapsáhætta er gjaldfærð sem varúðarniðurfærsla á afskriftarreikning sjóðsins sbr. reglur nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða.

Varúðarniðurfærsla vegna útlána og skuldabréfa

Í árslok 2021	(38.453)
Í árslok 2020	(43.373)
Lækkun niðurfærslu	(4.920)

20.3. Lausafjánhætta

Við mat á lausafjánhættu Verðbréfaeiddar er m.a. horft til eigna sem almennt teljast til seljanlegra eigna. Stærstur hluti Verðbréfaeiddar eru eignir sem almennt teljast til seljanlegra eigna. Það á við þessa eignaflokka eins og aðra að takmörkuð eftirspurn og erfiðleikar á fjármálamörkuðum getur haft áhrif á verðmyndun og seljanleika þeirra.

Laust fé, skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs og skráð verðbréf sem hlutfall af eignum:

	2021	2020
Innlán og peningamarkaðssjóðir	1,1%	4,9%
Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	14,8%	16,7%
Erlend skráð hlutabréf og hlutabréfasjóðir	36,0%	34,9%
Innlend skráð hlutabréf	15,0%	12,8%
Skráð skuldabréf sveitarfélaga, lánastofnanna og fyrirtækja	11,1%	11,0%
Samtals	78,0%	80,3%

20.4. Rekstraráhætta

Sjá umfjöllun í kafla 19.4.

20.5. Áhætta tengd loftslagsbreytingum

Sjá umfjöllun í kafla 19.5.

21. Áhættuþættir í Ævileið I, séreignardeild

Hér fyrir neðan er fjallað um helstu áhættuþætti í starfsemi Ævileiðar I, séreignardeildar. Almenna umfjöllun um hvern áhættuþátt má sjá í skýringu 19 hér að framan.

21.1. Fjárhagsleg áhætta

a) Markaðsáhætta

Töluverður hluti eigna Ævileiðar I er í markaðsverðbréfum, bæði hlutabréfum og skuldabréfum. Eignarhlutur í félögum og sjóðum eru að mestu leyti í skráðum eignum.

Innlend og erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir:

	Fjárhæð 31.12.2021	Fjárhæð 31.12.2020	Hlutfall af eignum 31.12.2021	Hlutfall af eignum 31.12.2020
Innlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir	486.081	382.049	17,0%	20,5%
Erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir	908.616	544.491	31,8%	29,2%
Samtals	<u>1.394.697</u>	<u>926.540</u>	<u>48,8%</u>	<u>49,7%</u>

Áhrif 5% og 10% lækkunar á gangvirði eignarhluta í félögum og sjóðum á eignir Ævileiðar I og áhrif sem hlutfall af hreinni eign eru sýnd hér að neðan.

Áhrif á hreina eign Ævileiðar I:

	31.12.2021	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2020
Breyting á gangvirði:	-5%	-10%	-5%	-10%
Áhrif á innlend hlutabréf og hlutabréfasjóði	(24.304)	(48.608)	(19.102)	(38.205)
Áhrif á erlend hlutabréf og hlutabréfasjóði	(45.431)	(90.862)	(27.225)	(54.449)
Samtals gangvirðisbreyting	<u>(69.735)</u>	<u>(139.470)</u>	<u>(46.327)</u>	<u>(92.654)</u>
Hrein eign	2.860.480	2.860.480	1.865.082	1.865.082
Breyting á hreinni eign	(69.735)	(139.470)	(46.327)	(92.654)
Hrein eign eftir breytt gangvirði	<u>2.790.745</u>	<u>2.721.010</u>	<u>1.818.755</u>	<u>1.772.428</u>
Áhrif sem hlutfall af hreinni eign	(2,4%)	(4,9%)	(2,5%)	(5,0%)

Skýringar

b) Gjaldmiðlaáhætta

Meirihluti eigna Ævileiðar I í árslok 2021 er í íslenskum krónum en um 31,8% er í erlendri mynt, sem svarar til 908,6 milljóna króna. Hér á eftir eru tilgreindir þeir gjaldmiðlar sem mest áhrif hafa á rekstur Ævileiðar I.

Skipting eigna eftir myntum:

Mynt	Fjárhæð 2021	Fjárhæð 2020	Hlutfall af eignum 2021	Hlutfall af eignum 2020
USD	619.149	387.183	21,6%	20,8%
EUR	109.399	41.197	3,8%	2,2%
JPY	50.901	32.485	1,8%	1,7%
GBP	31.369	17.282	1,1%	0,9%
DKK	5.424	1.930	0,2%	0,1%
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	92.381	64.476	3,2%	3,5%
Samtals	<u>908.624</u>	<u>544.552</u>	<u>31,8%</u>	<u>29,2%</u>

Í töflunni hér að neðan eru sýnd hvaða áhrif 5% og 10% styrking á gengi íslensku krónunnar gagnvart viðkomandi gjaldmiðlum hefði á gangvirði eigna Ævileiðar I í erlendri mynt, hreina eign og áhrif sem hlutfall af hreinni eign.

Áhrif á hreina eign Ævileiðar I:

	31.12.2021 5%	31.12.2021 10%	31.12.2020 5%	31.12.2020 10%
Styrking á gengi íslensku krónunnar:				
USD	(30.957)	(61.915)	(19.359)	(38.718)
EUR	(5.470)	(10.940)	(2.060)	(4.120)
JPY	(2.545)	(5.090)	(1.624)	(3.248)
GBP	(1.568)	(3.137)	(864)	(1.728)
DKK	(271)	(542)	(96)	(193)
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	(4.619)	(9.238)	(3.224)	(6.448)
Samtals gangvirðisbreyting	<u>(45.430)</u>	<u>(90.862)</u>	<u>(27.227)</u>	<u>(54.455)</u>
Hrein eign	2.860.480	2.860.480	1.865.082	1.865.082
Breyting á hreinni eign	(45.430)	(90.862)	(27.227)	(54.455)
Hrein eign eftir breytt gangvirði	<u>2.815.050</u>	<u>2.769.618</u>	<u>1.837.855</u>	<u>1.810.627</u>
Áhrif sem hlutfall af hreinni eign	(1,6%)	(3,2%)	(1,5%)	(2,9%)

21.2. Mótaðilaáhætta

Ríkissjóður Íslands er með opinbera lánshæfiseinkunn frá stóru alþjóðlegu lánshæfismatsfyrirtækjunum. Ríkissjóður er með einkunnina A frá Standard & Poor's (S&P) þegar kemur að langtíma skuldbindingum. Hluti af mótaðilum Ævileiðar I er jafnframt með lánshæfismat í fjárfestingarflokki (e. investment-grade).

Útlánaáhætta, lánshæfismat miðast við 31.12.2021

	Fjárhæð 31.12.2021	Fjárhæð 31.12.2020	Hlutfall af eignum 31.12.2021	Hlutfall af eignum 31.12.2020
Skuldabréf m.ábyrgð ríkissjóðs, lánshæfismat A frá S&P	266.033	152.631	9,3%	8,2%
Mótaðilar með lánshæfismat í fjárfestingarflokki	13.679	12.174	0,5%	0,7%
Sértryggð skuldabréf	379.410	280.052	13,3%	15,0%
Önnur skuldabréf	699.112	435.239	24,4%	23,3%
Samtals	<u>1.358.234</u>	<u>880.096</u>	<u>47,5%</u>	<u>47,2%</u>

Ekki eru yfir 90 daga vanskil á skuldabréfum í eigu Ævileiðar I.

21.3. Lausafjárahætta

Við mat á lausafjárahættu Ævileiðar I er m.a. horft til eigna sem almennt teljast til seljanlegra eigna. Stærstur hluti Ævileiðar I eru eignir sem almennt teljast til seljanlegra eigna. Það á við þessa eignaflokka eins og aðra að takmörkuð eftirspurn og erfiðleikar á fjármálamörkuðum geta haft áhrif á verðmyndun og seljanleika þeirra.

Laust fé, skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs og skráð verðbréf sem hlutfall af eignum:

	2021	2020
Innlán og peningamarkaðssjóðir	3,8%	3,1%
Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	9,3%	8,2%
Erlend skráð hlutabréf og hlutabréfasjóðir	31,8%	29,2%
Innlend skráð hlutabréf	17,0%	20,5%
Skráð skuldabréf sveitarfélaga, lánastofnanna og fyrirtækja	33,6%	35,1%
Samtals	<u>95,5%</u>	<u>96,1%</u>

21.4. Rekstraráhætta

Sjá umfjöllun í kafla 19.4.

21.5. Áhætta tengd loftslagsbreytingum

Sjá umfjöllun í kafla 19.5.

Skýringar

22. Áhættuþættir í Ævileið II, séreignardeild

Hér fyrir neðan er fjallað um helstu áhættuþætti í starfsemi Ævileiðar II, séreignardeildar. Almenna umfjöllun um hvern áhættuþátt má sjá í skýringu 19 hér að framan.

22.1. Fjárhagsleg áhætta

a) Markaðsáhætta

Hluti eigna Ævileiðar II er í markaðsverðbréfum, bæði hlutabréfum og skuldabréfum. Eignarhlutur í félögum og sjóðum eru að mestu leyti í skráðum eignum.

Innlend og erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir:

	Fjárhæð 31.12.2021	Fjárhæð 31.12.2020	Hlutfall af eignum 31.12.2021	Hlutfall af eignum 31.12.2020
Innlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir	174.584	163.306	7,5%	10,4%
Erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir	387.564	234.028	16,7%	14,9%
Samtals	<u>562.148</u>	<u>397.334</u>	<u>24,2%</u>	<u>25,3%</u>

Áhrif 5% og 10% lækkunar á gangvirði eignarhluta í félögum og sjóðum á eignir Ævileiðar II og áhrif sem hlutfall af hreinni eign eru sýnd hér að neðan.

Áhrif á hreina eign Ævileiðar II:

	31.12.2021	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2020
Breyting á gangvirði:	-5%	-10%	-5%	-10%
Áhrif á innlend hlutabréf og hlutabréfasjóði	(8.729)	(17.458)	(8.165)	(16.331)
Áhrif á erlend hlutabréf og hlutabréfasjóði	(19.378)	(38.756)	(11.701)	(23.403)
Samtals gangvirðisbreyting	<u>(28.107)</u>	<u>(56.214)</u>	<u>(19.866)</u>	<u>(39.734)</u>
Hrein eign	2.325.064	2.325.064	1.566.566	1.566.566
Breyting á hreinni eign	(28.107)	(56.214)	(19.866)	(39.734)
Hrein eign eftir breytt gangvirði	<u>2.296.957</u>	<u>2.268.850</u>	<u>1.546.700</u>	<u>1.526.832</u>
Áhrif sem hlutfall af hreinni eign	(1,2%)	(2,4%)	(1,3%)	(2,5%)

b) Gjaldmiðlaáhætta

Meirihluti eigna Ævileiðar II í árslok 2021 er í íslenskum krónum en um 16,6% er í erlendri mynt, sem svarar til 387,6 milljóna króna. Hér á eftir eru tilgreindir þeir gjaldmiðlar sem mest áhrif hafa á rekstur Ævileiðar II.

Skipting eigna eftir myntum:

Mynt	Fjárhæð 2021	Fjárhæð 2020	Hlutfall af eignum 2021	Hlutfall af eignum 2020
USD	265.490	174.298	11,4%	11,1%
EUR	49.972	16.850	2,1%	1,1%
JPY	21.523	14.109	0,9%	0,9%
GBP	13.042	7.137	0,6%	0,5%
DKK	2.439	893	0,1%	0,1%
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	35.111	20.758	1,5%	1,3%
Samtals	<u>387.577</u>	<u>234.045</u>	<u>16,6%</u>	<u>15,0%</u>

Í töflunni hér að neðan eru sýnd hvaða áhrif 5% og 10% styrking á gengi íslensku krónunnar gagnvart viðkomandi gjaldmiðlum hefði á gangvirði eigna Ævileiðar II í erlendri mynt, hreina eign og áhrif sem hlutfall af hreinni eign.

Áhrif á hreina eign Ævileiðar II:

	31.12.2021 5%	31.12.2021 10%	31.12.2020 5%	31.12.2020 10%
Styrking á gengi íslensku krónunnar:				
USD	(13.275)	(26.549)	(8.715)	(17.430)
EUR	(2.499)	(4.997)	(842)	(1.685)
JPY	(1.076)	(2.152)	(705)	(1.411)
GBP	(652)	(1.304)	(357)	(714)
DKK	(122)	(244)	(45)	(89)
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	(1.756)	(3.511)	(1.038)	(2.076)
Samtals gangvirðisbreyting	<u>(19.380)</u>	<u>(38.757)</u>	<u>(11.702)</u>	<u>(23.405)</u>
Hrein eign	2.325.064	2.325.064	1.566.566	1.566.566
Breyting á hreinni eign	<u>(19.380)</u>	<u>(38.757)</u>	<u>(11.702)</u>	<u>(23.405)</u>
Hrein eign eftir breytt gangvirði	<u>2.305.684</u>	<u>2.286.307</u>	<u>1.554.864</u>	<u>1.543.161</u>
Áhrif sem hlutfall af hreinni eign	(0,8%)	(1,7%)	(0,7%)	(1,5%)

Skýringar

22.2. Mótaðilaáhætta

Ríkissjóður Íslands er með opinbera lánsþæfiseinkunn frá stóru alþjóðlegu lánsþæfismatsfyrirtækjunum. Ríkissjóður er með einkunnina A frá Standard & Poor's (S&P) þegar kemur að langtíma skuldbindingum. Hluti af mótaðilum Ævileiðar II er jafnframt með lánsþæfismat í fjárfestingarflokki (e. investment-grade).

Útlánaáhætta, lánsþæfismat miðast við 31.12.2021

	Fjárhæð 31.12.2021	Fjárhæð 31.12.2020	Hlutfall af eignum 31.12.2021	Hlutfall af eignum 31.12.2020
Skuldabréf m. ábyrgð ríkissjóðs, lánsþæfismat A frá S&P	564.078	340.680	24,3%	21,7%
Mótaðilar með lánsþæfismat í fjárfestingarflokki	13.679	12.174	0,6%	0,8%
Sértryggð skuldabréf	467.006	350.771	20,1%	22,4%
Önnur skuldabréf	656.502	414.482	28,2%	26,5%
Samtals	<u>1.701.265</u>	<u>1.118.107</u>	<u>73,2%</u>	<u>71,4%</u>

Ekki eru yfir 90 daga vanskil á skuldabréfum í eigu Ævileiðar II.

22.3. Lausafjáraáhætta

Við mat á lausafjáraáhættu Ævileiðar II er m.a. horft til eigna sem almennt teljast til seljanlegra eigna. Stærstur hluti Ævileiðar II eru eignir sem almennt teljast til seljanlegra eigna. Það á við þessa eignaflokka eins og aðra að takmörkuð eftirspurn og erfiðleikar á fjármálamörkuðum geta haft áhrif á verðmyndun og seljanleika þeirra.

Laust fé, skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs og skráð verðbréf sem hlutfall af eignum:

	2021	2020
Innlán og peningamarkaðssjóðir	2,7%	3,3%
Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	24,3%	21,7%
Erlend skráð hlutabréf og hlutabréfasjóðir	16,7%	14,9%
Innlend skráð hlutabréf	7,5%	10,4%
Skráð skuldabréf sveitarfélaga, lánastofnanna og fyrirtækja	45,1%	45,5%
Samtals	<u>96,3%</u>	<u>95,8%</u>

22.4. Rekstraráhætta

Sjá umfjöllun í kafla 19.4.

22.5. Áhætta tengd loftslagsbreytingum

Sjá umfjöllun í kafla 19.5.

23. Áhættuþættir í Ævileið III, séreignardeild

Hér fyrir neðan er fjallað um helstu áhættuþætti í starfsemi Ævileiðar III, séreignardeildar. Almenna umfjöllun um hvern áhættuþátt má sjá í kafla skýringu 19 hér að framan.

23.1. Mótaðilaáhætta

Ríkissjóður Íslands er með opinbera lánshæfiseinkunn frá stóru alþjóðlegu lánshæfismatsfyrirtækjunum. Ríkissjóður er með einkunnina A frá Standard & Poor's (S&P) þegar kemur að langtíma skuldbindingum.

Útlánaáhætta, lánshæfismat miðast við 31.12.2021

	Fjárhæð 31.12.2021	Fjárhæð 31.12.2020	Hlutfall af eignum 31.12.2021	Hlutfall af eignum 31.12.2020
Skuldabréf m.ábyrgð ríkissjóðs, lánshæfismat A frá S&P	765.305	664.543	48,8%	47,8%
Sértryggð skuldabréf	233.178	295.222	14,9%	21,2%
Önnur skuldabréf	181.601	152.934	11,6%	11,0%
Samtals	1.180.084	1.112.699	75,3%	80,0%

Ekki eru yfir 90 daga vanskil á skuldabréfum í eigu Ævileiðar III.

23.2. Lausafjáraáhætta

Við mat á lausafjáraáhattu Ævileiðar III er m.a. horft til eigna sem almennt teljast til seljanlegra eigna. Stærstur hluti Ævileiðar III eru eignir sem almennt teljast til seljanlegra eigna. Það á við þessa eignaflokka eins og aðra að takmörkuð eftirspurn og erfiðleikar á fjármálamörkuðum geta haft áhrif á verðmyndun og seljanleika þeirra.

Laust fé, skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs og skráð verðbréf sem hlutfall af eignum:

	2021	2020
Innlán og peningamarkaðssjóðir	24,7%	19,9%
Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	48,8%	47,8%
Skráð skuldabréf sveitarfélaga, lánastofnanna og fyrirtækja	26,5%	32,2%
Samtals	100,0%	100,0%

23.3. Rekstraráhætta

Sjá umfjöllun í kafla 19.4.

23.4. Áhætta tengd loftslagsbreytingum

Sjá umfjöllun í kafla 19.5.

Kennitölur

24. Fimm ára yfirlit sameignardeildar	2021	2020	2019	2018	2017
Fjárhagsstaða skv. tryggingafræðilegri úttekt sameignardeildar					
Hrein eign umfram heildarskuldbindingar	3,5%	10,6%	8,4%	5,3%	6,3%
Hrein eign umfram áfallnar skuldbindingar	12,2%	17,1%	14,0%	7,1%	9,7%
Ávöxtun					
Hrein nafnávöxtun *	16,9%	14,7%	18,7%	4,3%	7,6%
Raunávöxtun *	11,6%	11,0%	15,8%	1,1%	5,9%
Hrein raunávöxtun *	11,5%	10,8%	15,6%	1,0%	5,7%
Hrein nafnávöxtun (allt á markaðsverði) *	16,9%	14,8%	19,7%	4,4%	7,9%
Hrein raunávöxtun (allt á markaðsverði) *	11,5%	11,0%	16,6%	1,1%	6,0%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar:					
síðustu 5 ára	8,8%	6,2%	6,1%	4,8%	5,9%
síðustu 10 ára	7,6%	6,7%	6,0%	4,6%	1,7%
síðustu 20 ára	5,2%	4,5%	4,1%	3,9%	4,2%
síðustu 30 ára	5,5%	5,4%	5,2%	4,9%	5,0%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	53,8%	52,6%	48,2%	44,3%	43,9%
Skráð skuldabréf	26,5%	28,2%	28,6%	33,6%	34,5%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	10,8%	8,1%	7,7%	6,7%	6,6%
Óskráð skuldabréf	8,9%	11,1%	15,5%	15,4%	15,0%
Bundnar bankainnstæður	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Aðrar fjárfestingar	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum	54,9%	56,5%	60,3%	64,6%	66,9%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum samtals	45,1%	43,5%	39,7%	35,4%	33,1%
Fjöldi					
Fjöldi virkra sjóðfélaga	35.854	35.697	36.503	36.788	36.400
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	178.661	175.193	174.963	171.158	166.211
Fjöldi lífeyrisþega	21.044	19.813	18.452	17.083	15.820
Stöðugildi	51,1	49,7	46,8	43,4	40,8
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir	76,7%	76,3%	76,4%	75,5%	74,5%
Örorkulífeyrir	17,9%	18,2%	17,8%	18,4%	19,0%
Makalífeyrir	4,7%	4,7%	5,1%	5,3%	5,6%
Barnalífeyrir	0,7%	0,8%	0,7%	0,8%	0,9%
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði	60,2%	53,3%	46,0%	44,0%	45,7%
Skrifstofu- og stjórnunarkostn. alls í % af iðgjöldum	3,4%	3,4%	3,0%	2,9%	3,0%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.	15,7%	13,8%	17,2%	4,3%	7,4%
Skrifst. og stjórnunarkostn. í % af meðalstöðu eigna	0,12%	0,13%	0,14%	0,15%	0,14%
Fjárhæðir á föstu verðlagi (allar deildir í milljónum króna)					
Iðgjöld alls	38.452	37.674	39.980	38.250	34.274
Lífeyrir alls	23.151	20.069	18.406	16.817	15.654
Hreinar fjárfestingartekjur alls	173.906	136.290	147.735	33.128	54.182
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður alls	1.305	1.286	1.209	1.123	1.042
Hækkun á hreinni eign	187.902	152.609	168.101	53.439	71.760
* Ávöxtun er reiknuð skv. reglum FME (ekki daglegt gengi eigna)					

25. Fimm ára yfirlit séreignardeildar	2021	2020	2019	2018	2017
Séreignardeild - Verðbréfaeið					
Hrein nafnávöxtun *	16,9%	14,7%	18,7%	4,3%	7,6%
Hrein raunávöxtun *	11,5%	10,8%	15,6%	1,0%	5,7%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar s.l. 5 ár	8,8%	6,2%	6,1%	4,8%	5,9%
Fjöldi virkra sjóðfélaga	1.236	1.314	1.363	1.478	1.617
Fjöldi lífeyrisþega	135	87	84	68	118
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga verðbréfaeiðar er sú sama og í sameignardeild					
Séreignardeild - Ævileið I					
Hrein nafnávöxtun *	17,4%	15,4%	12,9%	0,8%	0,6%
Hrein raunávöxtun *	12,0%	11,5%	10,0%	(2,4%)	(0,1%)
Fjöldi virkra sjóðfélaga	2.020	1.848	1.629	1.390	1.041
Fjöldi lífeyrisþega	1	2	2	0	0
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga:					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	58,8%	64,9%	67,8%	100,0%	91,0%
Skráð skuldabréf	41,2%	35,1%	32,2%	0,0%	9,0%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Óskráð skuldabréf	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Eignir í íslenskum krónum	72,9%	79,0%	75,1%	73,8%	68,5%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum samtals	27,1%	21,0%	24,9%	26,2%	31,5%
Séreignardeild - Ævileið II					
Hrein nafnávöxtun *	10,7%	11,6%	11,1%	3,8%	0,8%
Hrein raunávöxtun *	5,6%	7,8%	8,2%	0,5%	0,1%
Fjöldi virkra sjóðfélaga	1.293	1.235	1.146	993	762
Fjöldi lífeyrisþega	13	5	2	1	0
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga:					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	35,8%	44,5%	48,3%	100,0%	89,1%
Skráð skuldabréf	64,2%	55,5%	51,7%	0,0%	10,9%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Óskráð skuldabréf	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Eignir í íslenskum krónum	85,7%	88,2%	84,7%	85,8%	80,7%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum samtals	14,3%	11,8%	15,3%	14,2%	19,3%
Séreignardeild - Ævileið III					
Hrein nafnávöxtun *	1,7%	5,4%	5,8%	3,6%	1,2%
Hrein raunávöxtun *	-3,0%	1,8%	3,1%	0,3%	0,5%
Fjöldi virkra sjóðfélaga	673	731	775	576	454
Fjöldi lífeyrisþega	21	16	17	3	0
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga:					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	22,1%	22,7%	24,2%	100,0%	88,9%
Skráð skuldabréf	77,9%	77,3%	75,8%	0,0%	11,1%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Óskráð skuldabréf	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Eignir í íslenskum krónum	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum samtals	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

* Ævileiðir voru stofnaðar í september 2017

** Ávöxtun er reiknuð skv. reglum FME (ekki daglegt gengi eigna)

Deildaskiptur ársreikningur 2021

Sjóðurinn er fagfjárfestir
sem hefur að höfuðmarkmiði
að ávaxta eignir sjóðsins.

Deildaskipt yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2021

	Sameignar- deild	Verð- bréfaleið	Ævileið I	Ævileið II	Ævileið III	Samtals 2021	Samtals 2020
Iðgjöld							
Iðgjöld sjóðfélaga	9.719.266	403.179	205.663	56.139	105.946	10.490.194	9.752.857
Iðgjöld launagreiðenda	26.074.995	326.759	613.988	409.524	220.015	27.645.281	25.856.784
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(35.312)	(25.537)	(83.999)	147.195	(54.706)	(52.358)	(52.398)
	<u>35.758.949</u>	<u>704.401</u>	<u>735.653</u>	<u>612.859</u>	<u>271.255</u>	<u>38.083.117</u>	<u>35.557.243</u>
Sérstök aukaframlög	369.334	0	0	0	0	369.334	376.085
	<u>36.128.283</u>	<u>704.401</u>	<u>735.653</u>	<u>612.859</u>	<u>271.255</u>	<u>38.452.451</u>	<u>35.933.327</u>
Lífeyrir							
Heildarfjárhæð lífeyris	21.965.137	654.915	118.894	52.863	117.399	22.909.210	18.914.202
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs	226.901	0	0	0	0	226.901	213.278
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	15.270	0	0	0	0	15.270	14.155
	<u>22.207.308</u>	<u>654.915</u>	<u>118.894</u>	<u>52.863</u>	<u>117.399</u>	<u>23.151.381</u>	<u>19.141.634</u>
Hreinar fjárfestingartekjur							
Hreinar tekjur af eignar hlutum í félögum og sjóðum	146.695.868	2.490.704	335.482	155.915	7.829	149.685.798	104.162.136
Hreinar tekjur af skuldabréfum	24.907.493	419.561	48.086	47.082	19.070	25.441.292	25.728.342
Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum	0	0	0	0	0	0	0
Hreinar vaxtatekjur af handbæru fé	(759.183)	(12.788)	(206)	(417)	140	(772.454)	569.512
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum	53.552	902	963	438	398	56.252	4.921
Ýmsar fjárfestingartekjur	(9.959)	(168)	0	0	0	(10.126)	(41.696)
Fjárfestingargjöld	(484.466)	(8.161)	(985)	(639)	(51)	(494.303)	(429.293)
	<u>170.403.305</u>	<u>2.890.050</u>	<u>383.339</u>	<u>202.378</u>	<u>27.387</u>	<u>173.906.459</u>	<u>129.993.922</u>
Rekstrarkostnaður							
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	1.272.136	21.429	4.700	3.875	2.937	1.305.076	1.226.807
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris							
Hrein eign frá fyrra ári	991.540.663	16.867.617	1.865.082	1.566.566	1.389.096	1.013.229.024	867.670.216
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok	<u>1.174.592.807</u>	<u>19.785.724</u>	<u>2.860.480</u>	<u>2.325.064</u>	<u>1.567.402</u>	<u>1.201.131.477</u>	<u>1.013.229.024</u>

Deildaskiptur efnahagsreikningur

31. desember 2021

Eignir	Sameignar- deild	Verð- bréfaleið	Ævileið I	Ævileið II	Ævileið III	Samtals 2021	Samtals 2020
Fjárfestingar							
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	750.303.590	12.638.676	1.617.821	810.373	306.801	765.677.261	603.845.588
Skuldabréf	408.405.093	6.879.484	1.135.111	1.453.041	1.082.409	418.955.138	391.494.514
Aðrar fjárfestingar	24.192	408	0	0	0	24.600	30.000
	<u>1.158.732.875</u>	<u>19.518.568</u>	<u>2.752.932</u>	<u>2.263.414</u>	<u>1.389.210</u>	<u>1.184.656.999</u>	<u>995.370.102</u>
Kröfur							
Kröfur á launagreiðendur	3.359.860	56.596	0	0	0	3.416.456	3.420.573
Aðrar kröfur	5.163	87	0	0	0	5.250	53.050
	<u>3.365.023</u>	<u>56.683</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>3.421.706</u>	<u>3.473.623</u>
Ýmsar eignir							
Varanlegir rekstrarfjármunir	273.349	4.604	0	0	0	277.953	293.404
Handbært fé	13.331.691	224.569	108.016	62.034	178.451	13.904.761	15.032.841
Eignir samtals	<u>1.175.702.938</u>	<u>19.804.424</u>	<u>2.860.948</u>	<u>2.325.448</u>	<u>1.567.661</u>	<u>1.202.261.419</u>	<u>1.014.169.970</u>
Skuldir							
Viðskiptaskuldir							
Áfallinn kostnaður og fyrirfram innheimtar tekjur	106.696	1.797	0	0	0	108.493	99.998
Aðrar skuldir	1.003.435	16.903	468	383	259	1.021.448	840.949
	<u>1.110.131</u>	<u>18.700</u>	<u>468</u>	<u>383</u>	<u>259</u>	<u>1.129.941</u>	<u>940.947</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris	<u>1.174.592.807</u>	<u>19.785.724</u>	<u>2.860.480</u>	<u>2.325.065</u>	<u>1.567.402</u>	<u>1.201.131.478</u>	<u>1.013.229.023</u>

Deildaskipt sjóðstreymi árið 2021

	Sameignar- deild	Verð- bréfaleið	Ævileið I	Ævileið II	Ævileið III	Samtals 2021	Samtals 2020
Inngreiðslur							
lögjöld	36.119.283	704.401	735.653	612.859	271.255	38.443.451	36.453.327
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	86.612	1.459	1.043	517	538	90.169	155.558
Aðrar inngreiðslur	186.779	3.146	468	383	259	191.035	98.403
	<u>36.392.674</u>	<u>709.006</u>	<u>737.164</u>	<u>613.759</u>	<u>272.052</u>	<u>38.724.655</u>	<u>36.707.288</u>
Útgreiðslur							
Lífeyrir	22.207.308	654.915	118.894	52.863	117.399	23.151.379	19.141.634
Rekstrarkostnaður	1.207.082	20.333	4.700	3.875	2.937	1.238.927	1.131.633
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	41.503	699	0	0	0	42.202	34.504
Aðrar útgreiðslur	3.575	60	295	253	228	4.411	44.681
	<u>23.459.468</u>	<u>676.007</u>	<u>123.889</u>	<u>56.991</u>	<u>120.564</u>	<u>24.436.919</u>	<u>20.352.452</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	12.933.206	32.999	613.275	556.768	151.488	14.287.736	16.354.836
Fjárfestingarhreyfingar							
Innborgaðar tekjur af eignar- hlutum í félögum og sjóðum	10.485.224	34.206	7.408	4.037	773	10.531.648	5.559.491
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(49.121.969)	(160.250)	(614.740)	(259.480)	0	(50.156.439)	(35.138.752)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	26.134.038	85.257	498.294	276.598	0	26.994.187	7.509.981
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	63.654.183	207.658	44.962	96.872	318.618	64.322.293	92.110.593
Keypt skuldabréf	(64.625.799)	(210.828)	(498.257)	(670.662)	(361.715)	(66.367.261)	(84.981.625)
Seld skuldabréf	0	0	0	10.079	0	10.079	4.094.969
Seldar aðrar fjárfestingar	43.658	142	0	0	0	43.800	5.005
	<u>(13.430.665)</u>	<u>(43.815)</u>	<u>(562.333)</u>	<u>(542.556)</u>	<u>(42.324)</u>	<u>(14.621.693)</u>	<u>(10.840.338)</u>
Hækkun á handbæru fé	(497.459)	(10.816)	50.942	14.212	109.164	(333.957)	5.514.498
Gengismunur af handbæru fé ...	(780.200)	(13.142)	(286)	(496)	0	(794.124)	487.382
Handbært fé í upphafi árs	14.609.350	248.527	57.361	48.317	69.286	15.032.841	9.030.962
Handbært fé í lok árs	13.331.691	224.569	108.017	62.033	178.450	13.904.760	15.032.842

Lifelong Pension

With your contributions to LV you earn the right to lifelong pension benefits from the time you begin to draw your pension.

Annual Report 2021

Report of the Board of Directors 2021

The Role and Basis of the Pension Fund

The role of the Pension Fund of Commerce (LV) is to ensure pensions for its members, their surviving spouses and children, in accordance with the fund's Articles of Association and having regard to the Act on Mandatory Insurance of Pension Rights and Operation of Pension Funds.

The fund's core business is to receive premiums, invest the assets in the fund's portfolios and pay pensions to fund members. The pension fund's business model is described in more detail in the fund's Sustainability Report, as well as in the governance statement of LV's Board of Directors.

LV operates three divisions, a mutual pension division and two personal pension savings divisions, for general personal pension savings, on the one hand, and specified personal pension savings, on the other.

The Pension Fund's Portfolios

The fund has five asset portfolios, the mutual division's portfolio plus four portfolios for personal pension savings. As of year-end 2021 their value amounted to ISK 1,201 billion.

Mutual Division The mutual division's assets are invested in a single portfolio and amounted to ISK 1,174.6 billion year-end 2021.

The nominal return on the mutual division portfolio in 2021 was 17.0%, which corresponds to a real return of 11.6%. The net return, i.e. after operating expenses have been deducted from investment income, was 16.9%, which corresponds to a net real return of 11.5%. Over the last five years, the net annual real return was 8.8%, 7.6% over the last 10 years, 5.2% over the last 20 years and 5.5% over the last 30 years.

Personal Pension Divisions The assets of personal pension divisions are invested in four private pension options, i.e. Verðbréfaleið, Ævileið I, Ævileið II and Ævileið III. In total, the assets in LV's personal pension divisions amounted to ISK 26.5 billion at year-end 2021. Ævileið I, II and III have now been operated for four calendar years.

Net nominal return on Ævileið options:

Investment option	2021	2020	2019	2018
Verðbréfaleið	16.9%	14.7%	18.7%	4.3%
Ævileið I	17.4%	15.4%	12.9%	0.8%
Ævileið II	10.7%	11.6%	11.1%	3.8%
Ævileið III	1.7%	5.4%	5.8%	3.6%

Further information on portfolio returns is provided in the fund's annual financial statements and its annual report.

Investment Strategy

The portfolios' investment strategies are specified in LV's investment strategy, which is reviewed and approved by the Board of Directors annually. Risk in portfolios is also monitored as provided for in the pension fund's risk policy and risk management policy.

Increased emphasis is now being placed on the methodology of responsible investment in investment decisions and portfolio management. As an indication of this, the Board of Directors approved a comprehensive policy on responsible investment in 2021. It has already been partly implemented and the aim is to complete implementation of the policy by the end of 2022. In tandem with this, LV has adopted a policy on exclusion from LV's portfolios. This is focused on companies processing certain fossil fuels,

manufacturing tobacco products or controversial weapons, or violating the criteria of certain international conventions according to the criteria of the UN Global Compact. Further information is available in the policy itself on LV's website.

Actuarial Audit, Increasing Life Expectancy of Fund Members and Changes to Entitlement System

The actuarial position of LV's mutual division has strengthened in recent years in tandem with the positive return on the fund's assets. Last year, payments to pensioners and earned entitlement were increased by 10%.

At its meeting on 25 February 2022, the Board of Directors approved proposals to amend the fund's Articles of Association. They involve a change in the earning of entitlement in the mutual division that takes into account altered criteria for assessing the fund's pension liabilities, in view of the expected development of lifespan in the future rather than the experience of past years. The change is based on new mortality and survivor tables approved by the Minister in December 2021, accords with the advice of the fund's actuary, and is intended to strengthen the assessment of the mutual division's liabilities and reduce the likelihood that cutbacks will be needed to entitlement in the future due to the increasing life expectancy of fund members.

Changes will be implemented in several steps between November 2021 and year-end 2022, once amendments to the fund's articles have been approved. The following is a brief overview of the principal changes.

Accrued pension liabilities in the mutual division, other than those for children's pensions, were increased by 10% in November 2021. The amendments to the Articles of Association discussed here anticipate:

- i) new entitlement tables, in which the earning of a monthly pension is lower, as it is assumed that fund members will live longer and will therefore receive a retirement pension for a longer period;
- ii) fund members' pension entitlement is reduced, with the greatest decrease for the youngest fund members and the reduction less as the members' age increases. The reduction is the least for fund members who are 65 years of age and older, as this group now has active retirement pension entitlement. The reason for this difference lies in the assumption that the life expectancy of younger fund members is rising more than that of older ones;
- iii) in addition, earned pension rights in the mutual division are increased by 12%, with the exception of children's pensions. This increase is due to the fund's strong actuarial position.

In total, the above changes to the entitlement system of LV's mutual division as a whole will be implemented in stages from November 2021 to the end of 2022.

The table shows the total effect of the above changes by age group

Age	Increase in earned entitlement 2021	Equalisation of entitlement following changes	Increase in earned entitlement 2022	Total
Pensioners and members 65 years and older	10.0%	-4.3%	12.0%	17,9%
60	10.0%	-6.6%	12.0%	15,1%
50	10.0%	-9.2%	12.0%	11.9%
40	10.0%	-11.0%	12.0%	9.6%
30	10.0%	-12.3%	12.0%	8,0%
20	10.0%	-13.4%	12.0%	6.7%

In other words, the entitlement of members who already have an active retirement pension entitlement, i.e. those 65 years and older, increases about 17,9% overall. The increase is progressively smaller the younger the fund member. This is due to the fact that forecasts assume that they will live longer than those who are older, and therefore they can expect monthly pension payments for a longer period.

Further information can be found in the report accompanying the proposed amendments to the Articles of Association and presentation documents that will be submitted to LV's Annual General Meeting on 29 March 2022.

Key Figures from Operations

Investment income and operating expenses

Net income from investments was ISK 173,906 million, as compared with ISK 129,994 million the previous year. The fund's operating expenses, i.e. office and administrative expenses, amounted to ISK 1,305 million, as compared with ISK 1,227 million the previous year. Operating expenses as a ratio of average asset position were 0.12%, compared to 0.13% the previous year. The number of full-time equivalent positions during the year was 51.1, compared to 49.7 the preceding year. Total salaries paid were ISK 724.8 million, salary-related expenses were ISK 174.5 million and the increase in vacation liabilities was ISK 8.5 million.

Number of fund members, employers and premiums

In 2021, 47,940 individuals paid premiums to the fund, compared to 47,972 the year before. Active fund members, i.e. those who normally pay premiums on a regular basis each month, numbered 35,854. The total number of employers who paid premiums for their employees was 9,430 compared to 9,024 the year before. Total premiums received were ISK 38,452 million as compared with ISK 35,933 million the previous year.

Number of pensioners and pension payments

This past year, 21,044 pensioners received payments from the mutual division totalling ISK 21,965 million. The number of pensioners increased by 6.2% during the year and pension payments increased by 22.6%. This increase is largely explained by a 10% increase in earned pension entitlement in 2021.

The fund's statutory contribution to the VIRK Vocational Rehabilitation Fund amounted to ISK 227 million. Payments from the personal pension divisions amounted to ISK 944 million, but ISK 1,002 million in 2020. The pension burden of the fund's mutual division (i.e. pension payments as a ratio of premiums) was 61.5% compared to 53.6% the previous year.

The Fund's Future Development and Prospects

In coming years, LV's primary objective will continue to be to invest its assets within its statutory framework, following its investment strategy and policy on responsible investment, with the objective of fulfilling its pension obligations and maximising members' entitlement.

Emphasis is also placed on developing the fund's pension products and services in line with developments, the needs of fund members and the fund's operating environment.

To work towards these goals, efforts are directed at developing and strengthening the fund's human resources, all its infrastructure, service culture and digital services.

Strategy development

The fund embarked on a detailed strategy review in 2020, which was completed in mid-2021. The project was carried out under the guidance of a management consultant in close collaboration with the board, management and other employees of the fund.

LV's strategy is based on five guiding principles that focus on its emphases in daily operations and serve as guidelines for decision-making, enabling the fund to work systematically towards its vision for the future. These guidelines emphasise: an excellent team, smart and digital services, service-oriented leadership, sustainable operations, sustainable pensions and responsible investments.

- LV's aim is to be an attractive pension fund at the forefront. Its work is directed at building a solid financial future for fund members upon their retirement and providing insurance in case of disability and the decease of fund members. The pension fund places emphasis on providing reliable and accurate information based on the needs of fund members at any given time. The fund invests members' contributions in a transparent and responsible manner, guided by social responsibility, with the aim of maximising a secure, long-term return on portfolios. The fund is an exemplary workplace, with a strong team possessing extensive expertise, experience and skills.
- LV's task is to provide services to fund members who hold pension entitlements and pension savings with the fund. Expanding and earning a good return on its portfolios enables LV to perform its role of paying disability and bereavement pensions as well as retirement pensions. The fund offers a route to build up pension entitlement and accumulate personal pension savings, so that the owners can use and enjoy them later.

The role and responsibility of LV in society

In recent years, pension funds have become more prominent in Icelandic society. They are major investors in the Icelandic financial market and a strong driving force in the Icelandic economy. The pension fund system itself is becoming more mature, which means that fund members retiring in the future will have paid to the fund for a longer period, which generally strengthens their entitlement. This trend will continue for the benefit of future generations. It is also worth noting that the premium paid to the fund is now generally 15.5%, in accordance with wage agreements. That is 3.5 percentage points higher than the statutory minimum premium.

These changes, as well as other societal changes that have occurred in recent years and will take place in the future, steadily increase the demands made on various aspects of the fund's operations. The Board emphasises making sure human resources are available to the fund at all times to deal with new tasks and increased demands.

Investment environment

In recent years, interest rates have been falling, both domestically and globally. This has resulted in increased challenges in investing the fund's assets in order to provide for the entitlements of fund members in the future. LV's long-term return has been extremely good and has grown in recent years; however, past returns do not necessarily indicate returns in the future. The fund's board, its management and employees will continue to strive to achieve good results in the fund's future operations.

Responsible investment

As discussed above, in the annual report and in the sustainability report, the board places increased emphasis on the methodology of responsible investment in managing LV's portfolios, in tandem with and in addition to its traditional analysis of investment options and criteria for asset management. The board's vision is to continue on this path, in line with the fund's mandate, laws and regulations, developments in the methodology of responsible investment and international developments. Further discussion of the fund's mandate in this connection can be found in the fund's Sustainability Report.

Development of Human Resources

LV has established a formal policy on emphases for the fund's corporate culture, which states, among other things, the importance of the team, good governance, staff welfare and attracting and developing excellent human resources. The fund has also made equality and equal treatment of individuals in the labour market a basic tenet of its management practices, vocational training and development, recruitment, terms of employment and working environment.

The human resources policy states, among other things, that the pension fund seeks to offer working conditions that attract qualified staff and ensure the fund has employees with the expertise, experience

and skills to carry out the varied tasks entrusted to the fund. All work is guided by the fund's values, the cornerstones of which are responsibility, success and consideration for others, ensuring a healthy and secure working environment. The human resources policy is supported, among other things, by a strategy and response plan against bullying, sexual harassment, gender-based harassment, gender-based violence and violence in the workplace; equal pay policy; gender equality plan; and educational policy.

Information and Education

LV emphasises providing fund members with personal services and direct access to staff for advice and related assistance. At the same time, emphasis is also placed on developing digital distribution channels that enable, among other things, possibilities of providing personalised information and self-service.

The main means of communication and distribution are the fund's main website, web pages for each individual member and the customer service centre. The fund also uses social media and sends fund members a statement of their entitlement and premiums paid twice a year.

LV operates a customer service centre, providing services at the fund's offices, by telephone, e-mail or the fund's on-line chat. In 2021, the fund received more than twenty-one thousand phone calls and just under four thousand visits to its offices. During this same period, there were 157,803 visits to the fund's website and 97,458 logins to fund members' pages.

Increased emphasis is now placed on improving information provision, among other things, with increased emphasis on digital solutions for the benefit of fund members, to obtain their views through regular opinion surveys and disseminate information in annual reports, sustainability reports and annual financial statements.

Corporate Governance and Risk Management

LV emphasises good corporate governance in formulating policy and in the everyday management of the fund.

Its statement on corporate governance, published on the fund's website, provides members, premium payers, public bodies, employees and other stakeholders with information on how the pension fund is governed. The statement is furthermore intended to support good management practices by the fund and its sound operation.

The Board of Directors has adopted a risk policy and risk management policy for the fund with the aim of increasing the security of its operations. The policies are based on statutory instructions, regulations and the fund's policy formulation and take into account, among other things, ISO standard 31000 on risk management. The Board of Directors emphasises active implementation of these policies in the fund's operations. They are discussed each year by the board and, as appropriate, reviewed in part or in full.

Further information on the fund's risk management is provided in Notes 19 to 23 in the annual financial statements and in the section on risk management in the fund's annual report. This provides further details and a description of the main risk factors in the fund's operations. The fund's risk policy is also available on its website.

Principal Objectives and Policy Concerning the Structure of Asset Portfolios, Risk Management and Asset Valuation

Portfolio management, risk management and asset valuation are key factors in the pension fund's operations. With reference to Point 5 of the second paragraph of Art. 66 of the Act on Annual Financial Statements, the Board of Directors points out the following:

The structure of asset portfolios and their management is based on an investment strategy reflecting recognised perspectives regarding the combination of securities, diversification of risk and risk management, as provided for in Act No. 129/1997, on the Activities of Pension Funds, in particular Chapter VII. Valuation of securities and other financial instruments is based on Regulation No. 391/1998, as subsequently amended, Rules on the Annual Financial Statements of Pension Funds, issued by the Financial Supervisory Authority of the Central Bank of Iceland, recognised accounting standards and management assessments.

Non-financial Information Disclosure

LV also publishes a sustainability report, which is closely related to the discussion in the annual report and other information disclosure by the fund. The purpose of publishing the report is to outline LV's emphasis on sustainability in the fund's operations.

This is based on the NASDAQ ESG Reporting Guide 2, May 2019, The Global Report Initiative (GRI) standard, and the UN Sustainable Development Goals. The fund's business model is explained and information published on key indicators concerning governance and environmental, social and human resource issues. Furthermore, an account is given of emphases with regard to human rights and how the fund combats corruption and bribery.

The presentation of non-financial information in this way provides detailed additional information on non-financial aspects of the fund's operations and satisfies the requirements of Art. 66-d of the Act on Annual Financial Statements. In preparing the information disclosure in its sustainability report, the fund received advice from an independent external party. The advice included guidance in analysing and disseminating information on LV's business model, responsible investment and the environment, social aspects and governance for the year 2021, as well as anticipated future tasks. In the estimation of the advisor, the information contained in the section on the fund's sustainability report gives a good picture of the non-financial aspects of the fund's operations.

COVID 19

The impact of the COVID-19 pandemic on LV's operations, finances and cash flow during the year is insignificant. At the beginning of the epidemic, it was expected to possibly result in a contraction in contributions paid to the fund, due to a decrease in wage payers' activities, their increased defaults and payment difficulties for individuals due to rising unemployment; however, this has not proved to be the case. In addition, there was considerable uncertainty about the market outlook. Despite this, the return on the pension fund's investments was good and 2021 has been among the more successful years in an historical context. The good returns of the mutual division have strengthened the actuarial position. The pandemic did not affect the fund's investment strategy, which continues to focus on increasing the proportion of foreign securities in its portfolio in the longer term.

The fund adapted operations in its office to comply with the currently applicable prevention measures and encouraged members to conduct their business through electronic channels, and to use the many digital solutions that the fund has to offer

Events after the Conclusion of the Financial Year

Asset markets have been hit hard since the end of the last financial year. There are a number of reasons for this, the most important of which is the military conflict in the Ukraine and growing political tensions worldwide. In addition, inflation has become a persistent problem in most countries and the likelihood of interest rate hikes in Iceland and abroad is significant.

Based on the situation at market closing on 24 February, the fund estimates that the value of the mutual division and Verðbréfaleið portfolios has fallen by 6-7% since the beginning of the year. The estimated impact

is a decrease in the value of the Ævileið I portfolio of 5-6%, a decrease of 2-3% for the Ævileið II portfolio and a negligible effect on the Ævileið III portfolio.

As explained in Note 24 to the fund's annual financial statements, the return on the fund's portfolios has been good in recent decades. The fund's mutual division is strong and its actuarial position was positive by 3.5% at the end of 2021. Earned entitlement was increased by 10% above the price level developments of the past year. In the estimation of the Board of Directors, despite the mentioned decrease in the portfolio of the mutual division, its actuarial position is in balance as of the signing of the annual financial statements.

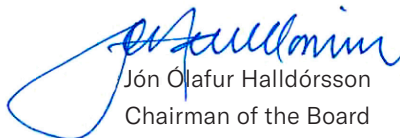
Statement of the Board of Directors and Managing Director

To the best of our knowledge, in our estimation the annual financial statements of the pension fund Lífeyrissjóður verzlunarmanna give a true and fair picture of the pension fund's operating results in 2021, its assets and liabilities and the fund's financial position on 31 December 2021. Furthermore, in our estimation, the annual financial statements and the report of the Board of Directors and the Managing Director provide a true and fair overview of the development and results of the fund's operations, its position at year-end and the main risk factors facing the pension fund. Further information related to risk management can be found in Notes 19-23 to the annual financial statements.

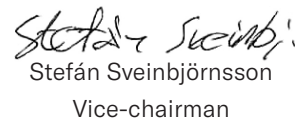
The Board of Directors and managing director of Lífeyrissjóður verzlunarmanna have today reviewed the fund's annual financial statements for 2021 and endorse them with their signatures. The annual financial statements will be submitted and presented to the fund's next annual general meeting.

Reykjavík, 25 February 2022

Board of Directors of the Pension Fund of
Commerce (Lífeyrissjóður verzlunarmanna),

Jón Ólafur Halldórsson
Chairman of the Board

Stefán Sveinbjörnsson
Vice-chairman

Árni Stefánsson

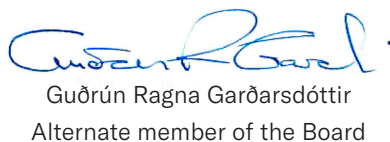
Guðrún Johnsen

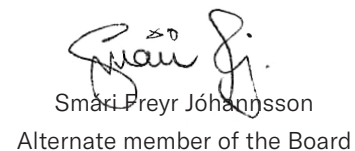
Helga Ingvólfsdóttir

Sigrún Helgadóttir

Guðrún Ragna Garðarsdóttir
Alternate member of the Board

Smári Freyr Jóhannsson
Alternate member of the Board

Guðmundur Þ. Þórhallsson
Managing Director

Independent Auditor's Report

To the board of directors and members of the pension fund of commerce

Opinion

We have audited the accompanying financial statements of the Pension Fund of Commerce for the year 2021, excluding the report of the board of directors.

In our opinion, the financial statements give a true and fair view of its financial performance for the year, the financial position and actuarial position of the pension fund as at December 31, 2021, and its cash flows for the year then ended in accordance with Icelandic law on annual accounts and regulation on the financial statements of pension funds.

Our opinion is consistent with our additional report to the Audit Committee.

The financial statements comprise

- The report of the board of directors.
- The statement of changes in net assets for pension payments 2021.
- The balance sheet as of December 31, 2021.
- The statement of cash flows 2021.
- The statement of actuarial position as of December 31, 2021.
- Notes to the financial statements, which include significant accounting policies and other explanatory information.
- A divisional overview of joint and private pension divisions, which includes a summary of changes in net assets for the payment of pensions in 2021, a divisional balance sheet on 31 December 2021 and a divisional cash flow in 2021.

Basis for opinion

We conducted our audit in accordance with International Standards on Auditing. Our responsibilities under those standards are further described in the auditor's responsibilities for the audit of the financial statements section of our report.

Independence

We are independent of the pension fund in accordance with Icelandic laws on auditors and auditing and the code of ethics that apply to auditors in Iceland and relate to our audit of the company's financial statements. We have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with these requirements.

To the best of our knowledge and belief, we declare that non-audit services that we have provided to the pension fund are in accordance with the applicable law and regulations in Iceland and that we have not provided non-audit services that are prohibited under Article 5.1. of Regulation (EU) No 537/2014.

The non-audit services that we have provided to the pension fund, in the period from January 1 - December 31 2021, are disclosed in note 8 to the financial statements.

We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion.

Key Audit Matters

Key audit matters are those matters that, in our professional judgement, were of most significance in our audit of the financial statements of the current period. These matters were addressed in the context of our audit of the financial statements as a whole, and in forming our opinion thereon, and we do not provide a separate opinion on these matters.

Key audit matters

Valuation of unlisted holdings in companies and funds

The book value of holdings in companies and funds amounted to ISK 765.6 billion or 64% of total assets on 31 December 2021 (2020: ISK 603.8 billion) of which ISK 47.3 billion unlisted (2020: ISK 38.1 billion). Reference is made to notes no. 2.7 and note no. 9 for holdings in companies and funds. These assets are classified at fair value levels 2 and 3 in note no. 18.2 in the annual accounts

The value of these investments depends on the assessment, the assumptions used and the choice of calculation method or model and can have a significant effect on the outcome of the assessment.

Due to the valuation and the size of unlisted holdings in companies and funds in the balance sheet, we consider the valuation of unlisted holdings in companies and funds to be a key audit matter.

Key audit matters

Valuation of bonds recognized at fair value

The book value of bonds amounted to ISK 418.9 billion or 35% of total assets on 31 December 2021 (2020: ISK 391.5 billion) of which ISK 106.6 billion bonds entered at fair value (2020: ISK 89.7 billion). Reference is made to notes no. 2.7 and note no. 10 for bonds.

Trading in the market with bonds that are entered at fair value is often seldom. The valuation of bonds with little trade on the market depends on the valuation and the criteria used that may affect the outcome of the valuation

Due to the valuation of the item and the size of bonds recognized at fair value in the balance sheet, we consider the valuation of bonds recognized at fair value to be a key factor in our audit.

Audit procedures

The audit of valuation of unlisted holdings in companies and funds consisted of the following:

- The investment process was reviewed. We reviewed the methodology and assumptions of the assessment.
- Data on which the calculations and assumptions of different valuation methods were based were reviewed and evaluated.
- An independent calculation by PwC's valuation specialist on the value of a sample of unlisted holdings in companies and funds was carried out.
- In cases where valuation was based on recent transactions, those transactions were verified.
- The classification of unlisted holdings in companies and funds in the fair value level system was reviewed.

Relevant notes were reviewed.

Audit procedures

The audit of the valuation of bonds recognized at fair value consisted of the following:

- The investment process was reviewed. We reviewed the methodology and assumptions of the assessment.
- Data on which the calculations and assumptions of different valuation methods were based were reviewed and evaluated.
- An independent calculation by the PwC valuation specialist on the value of the bond sample was entered at fair value.
- The classification of bonds entered at fair value in the fair value level system was reviewed.

Relevant notes were reviewed.

Key audit matters

Actuarial position

The actuarial position at the end of the year is positive by 3.5% (2020: 10.6%) and the fund's assets are ISK 57.6 billion higher than the total liabilities at the end of 2021 (2020: ISK 140.6 billion).

The actuarial position indicates the fund's ability to meet its pension obligations. The calculation is performed by an independent actuarial mathematician and is largely based on evaluative assumptions.

This is a item with significant estimation and we consider the actuarial position to be a key factor in our audit.

Audit procedures

The audit of the actuarial position consisted of the following:

- We assessed the independence and competence of an actuary.
- The calculation process was reviewed.
- Analyzes were performed on specific life and disability probabilities used in the calculation of standard life and disability probabilities published by the Association of Icelandic Actuaries.
- The methodology and the assumptions underlying the calculation of the actuarial position and whether the method changed between years were assessed. The assumptions for the calculation were traced to original data from the pension fund's systems.
- Analytics were carried out on the development of pension obligations, assumptions and conclusions.

Relevant notes were reviewed along with an overview of the actuarial position.

Reporting on other information, including the report of the board of directors

The board of directors and Chief executive officer are responsible for other information. The other information comprises of report of the board of directors, which we obtained prior to the date of this auditor's report.

In addition other information comprises the annual report which is expected to be made available to us prior to publication.

Our opinion on the financial statements does not cover the other information, including the report of the board of directors.

In connection with our audit of the financial statements, our responsibility is to read the other information identified above and, in doing so, consider whether the other information is materially inconsistent with the financial statements or our knowledge obtained in the audit, or otherwise appears to be materially misstated. In addition, in light of the knowledge and understanding of the entity and its environment obtained in the course of the audit, we are required to report if we have identified material misstatements in other information that we obtained prior to the date of this auditor's report. We have nothing to report in this respect.

With respect to the report of the board of directors we have, in accordance with article 104, of the Icelandic law on annual accounts reviewed that to the best of our knowledge, the report of board of directors accompanying the financial statements includes applicable information in accordance with Icelandic law on annual accounts if not presented elsewhere in the financial statements.

Responsibilities of the board of directors and the chief executive officer

The board of directors and the chief executive officer are responsible for the preparation and fair presentation of the financial statements in accordance with Icelandic law on annual accounts, and for such internal control as determined necessary to enable the preparation of financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

In preparing the financial statements, management is responsible for assessing the pension fund's ability to continue as a going concern, disclosing, as applicable, matters related to going concern and using the going concern basis of accounting unless management either intends to liquidate the pension fund or to cease operations, or has no realistic alternative but to do so.

Those charged with governance are responsible for overseeing the Fund's financial reporting process.

Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements

Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditor's report that includes our opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance, but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with International Standards on Auditing will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these financial statements.

As part of an audit in accordance with International Standards on Auditing, we exercise professional judgement and maintain professional scepticism throughout the audit. We also:

Identify and assess the risks of material misstatement of the financial statements, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtain audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations, or the override of internal control.

Obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the company's internal control.

Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by management.

Conclude on the appropriateness of management's use of the going concern basis of accounting and, based on the audit evidence obtained, whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the pension fund's ability to continue as a going concern. If we conclude that a material uncertainty exists, we are required to draw attention in our auditor's report to the related disclosures in the financial statements or, if such disclosures are inadequate, to modify our opinion. Our conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of our auditor's report. However, future events or conditions may cause the pension fund to cease to continue as a going concern.

Evaluate the overall presentation, structure and content of the financial statements, including the disclosures, and whether the financial statements represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation.

We communicate with those charged with governance regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that we identify during our audit.

We also provide those charged with governance with a statement that we have complied with relevant ethical requirements regarding independence, and to communicate with them all relationships and other matters that may reasonably be thought to bear on our independence, and where applicable, related safeguards.

Report on other legal and regulatory requirements

Appointment

We have been the auditors of the pension fund for a long time. In 2008, the fund was defined as a public interest entity, and we were elected auditors of the pension fund that year. Our terms have been renewed annually at the general meeting of the pension fund since then.

Reykjavík, February 25, 2022.
PricewaterhouseCoopers ehf.

Kristinn Kristinsson
certified public accountant

Statement of Changes in Net Assets for Pension Payments 2021

	2021	2020
Premiums		
Members	10,490,194	9,752,857
Employers	27,645,281	25,856,784
Transfer of rights and repayments	(52,358)	(52,398)
	<u>38,083,117</u>	<u>35,557,243</u>
Special supplementary contributions	369,334	376,085
	<u>38,452,451</u>	<u>35,933,328</u>
Pensions		
Total amount of pensions	22,909,210	18,914,202
Contribution to Rehabilitation Fund	226,901	213,278
Direct expenses from disability pensions	15,270	14,155
	<u>23,151,381</u>	<u>19,141,635</u>
Net investment income		
Net income from holdings in companies and funds	149,685,798	104,162,136
Net income from bonds	25,441,292	25,728,342
Interest income from cash equivalents	(772,454)	569,512
Interest income from premiums and other claims	56,252	4,921
Other investment income	(10,126)	(41,696)
Investment expenses	(494,303)	(429,293)
	<u>173,906,459</u>	<u>129,993,922</u>
Operating expenses		
Office and management expenses	1,305,076	1,226,807
Increase in net assets	187,902,454	145,558,808
Net assets from previous year-end	1,013,229,024	867,670,216
Net assets for pension payments at year-end	<u>1,201,131,477</u>	<u>1,013,229,024</u>

Balance Sheet as of December 31, 2021

	2021	2020
Investments		
Holdings in companies and funds	765,677,261	603,845,588
Bonds	418,955,137	391,494,514
Other investments	24,600	30,000
	<u>1,184,656,998</u>	<u>995,370,102</u>
Claims		
Claims on employers	3,416,456	3,420,573
Other claims	5,250	53,050
	<u>3,421,706</u>	<u>3,473,623</u>
Other assets		
Fixed assets	277,953	293,404
Cash equivalents	13,904,760	15,032,841
Total assets	<u>1,202,261,417</u>	<u>1,014,169,970</u>
Liabilities		
Short-term liabilities		
Cost incurred and income collected in advance	108,493	99,998
Other liabilities	1,021,448	840,949
	<u>1,129,941</u>	<u>940,947</u>
Net assets for pension payments at year-end	<u>1,201,131,477</u>	<u>1,013,229,024</u>
Division of net assets for pension payments		
Common pension fund	1,174,592,807	991,540,663
Private pension fund - Securities division	19,785,724	16,867,617
Private pension fund - Other division	6,752,946	4,820,744
	<u>1,201,131,477</u>	<u>1,013,229,024</u>

Statement of Cash Flows 2021

	2021	2020
Inflow		
Premiums	38,443,451	36,453,327
Paid interest income on cash equivalents and claims	90,168	155,558
Other inflow	191,035	98,403
	<u>38,724,654</u>	<u>36,707,288</u>
Outflow		
Pensions	23,151,381	19,141,634
Operating expenses	1,238,927	1,131,633
Investment in operating assets	42,202	34,504
Other outflow	4,412	44,681
	<u>24,436,922</u>	<u>20,352,452</u>
New disposable resources for investments	<u>14,287,732</u>	<u>16,354,836</u>
Investment transactions		
Received income from holdings in companies and funds	10,531,649	5,559,491
Investments in holdings in companies and funds	(50,156,439)	(35,138,752)
Sold holdings in companies and funds	26,994,187	7,509,981
Installments on bond principals and interest	64,322,293	92,110,593
Purchased bonds	(66,367,260)	(84,981,625)
Sold bonds	10,079	4,094,969
Sold other investments	43,801	5,005
	<u>(14,621,690)</u>	<u>(10,840,338)</u>
Increase (decrease) in cash equivalents	(333,957)	5,514,497
Exchange rate difference on cash equivalents	(794,124)	487,382
Cash equivalents at beginning of year	15,032,841	9,030,962
Cash equivalents at year-end	<u>13,904,760</u>	<u>15,032,841</u>

Statement of Actuarial Position

	2021		
	Accrued liabilities	Future liabilities	Total liabilities
Net assets			
Net assets for pension payments	1,174,592,807	0	1,174,592,807
Difference in book value and net present value of bonds	(25,256,477)	0	(25,256,477)
Net present value of future premiums	0	566,824,082	566,824,082
Total net assets	<u>1,149,336,330</u>	<u>566,824,082</u>	<u>1,716,160,412</u>
Liabilities			
Old age pension	907,937,336	548,315,081	1,456,252,417
Disability pension	70,573,410	52,397,249	122,970,659
Spouse's pension	31,160,345	14,368,130	45,528,475
Children's allowance	660,204	3,438,807	4,099,011
Net present value of future operating expenses	13,631,511	15,992,795	29,624,306
Total liabilities	<u>1,023,962,806</u>	<u>634,512,062</u>	<u>1,658,474,868</u>
 Net assets in excess of liabilities	 <u>125,373,524</u>	 <u>(67,687,980)</u>	 <u>57,685,544</u>
 Ratio of net assets to liabilities at year-end	 12.2%	 -10.7%	 3.5%
Ratio of net assets to liabilities at the beginning of year	17.1%	1.0%	10.6%

	2020		
	Accrued liabilities	Future liabilities	Total liabilities
Net assets			
Net assets for pension payments	991,540,663	0	991,540,663
Difference in book value and net present value of bonds ..	(21,871,767)	0	(21,871,767)
Difference in book value and valuation of listed holdings in companies	(41,429,555)	0	(41,429,555)
Net present value of future premiums	0	534,496,933	534,496,933
Total net assets	<u>928,239,341</u>	<u>534,496,933</u>	<u>1,462,736,274</u>
Liabilities			
Old age pension	680,769,510	451,342,713	1,132,112,223
Disability pension	58,717,988	49,076,063	107,794,051
Spouse's pension	31,483,886	18,095,213	49,579,099
Children's allowance	625,856	3,598,429	4,224,285
Net present value of future operating expenses	21,008,199	7,352,991	28,361,190
Total liabilities	<u>792,605,439</u>	<u>529,465,409</u>	<u>1,322,070,848</u>
 Net assets in excess of liabilities	 <u>135,633,902</u>	 <u>5,031,524</u>	 <u>140,665,426</u>
 Ratio of net assets to liabilities at year-end	 17.1%	 1.0%	 10.6%
Ratio of net assets to liabilities at the beginning of year ..	14.0%	1.1%	8.4%

Financial Indicators

Common Pension Fund	2021	2020	2019	2018	2017
Financial position based on actuarial valuation					
Net assets in excess of total liabilities	3.5%	10.6%	8.4%	5.3%	6.3%
Net assets in excess of accrued liabilities	12.2%	17.1%	14.0%	7.1%	9.7%
Return on investment					
Net nominal return on investment *	16.9%	14.7%	18.7%	4.3%	7.6%
Real return on investment *	11.6%	11.0%	15.8%	1.1%	5.9%
Net real return on investment *	11.5%	10.8%	15.6%	1.0%	5.7%
Net nominal return on investment (at market price) *	16.9%	14.8%	19.7%	4.4%	7.9%
Net real return on investment (at market price) *	11.5%	11.0%	16.6%	1.1%	6.0%
Net real return (five-year average)	8.8%	6.2%	6.1%	4.8%	5.9%
Net real return (ten-year average)	7.6%	6.7%	6.0%	4.6%	1.7%
Net real return (twenty-year average)	5.2%	4.5%	4.1%	3.9%	4.2%
Net real return (thirty-year average)	5.5%	5.4%	5.2%	4.9%	5.0%
Investment securities					
Listed holdings in companies and funds	53.8%	52.6%	48.2%	44.3%	43.9%
Listed bonds	26.5%	28.2%	28.6%	33.6%	34.5%
Unlisted holdings in companies and funds	10.8%	8.1%	7.7%	6.7%	6.6%
Unlisted bonds	8.9%	11.1%	15.5%	15.4%	15.0%
Bank deposits	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Other investments	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Investment securities by currencies					
Securities in Icelandic króna	54.9%	56.5%	60.3%	64.6%	66.9%
Securities in other currencies	45.1%	43.5%	39.7%	35.4%	33.1%
Number of					
Number of active fund members	35,854	35,697	36,503	36,788	36,400
Number of total fund members at year-end	178,661	175,193	174,963	171,158	166,211
Number of pensioners	21,044	19,813	18,452	17,083	15,820
Staff (full-time equivalent position)	51.1	49.7	46.8	43.4	40.8
Pension payments					
Old age pension	76.7%	76.3%	76.4%	75.5%	74.5%
Disability pension	17.9%	18.2%	17.8%	18.4%	19.0%
Spouse's pension	4.7%	4.7%	5.1%	5.3%	5.6%
Children's allowance	0.7%	0.8%	0.7%	0.8%	0.9%
Other financial indicators					
Pensions as percentage of premiums	60.2%	53.3%	46.0%	44.0%	45.7%
Operating expenses as percentage of premiums	3.4%	3.4%	3.0%	2.9%	3.0%
Net investment income as % of average asset position	15.7%	13.8%	17.2%	4.3%	7.4%
Operating expenses as % of average asset position	0.12%	0.13%	0.14%	0.15%	0.14%
Amounts at fixed prices (in millions of Icelandic króna)					
Total premiums	38,452	37,674	39,980	38,250	34,274
Total pensions	23,151	20,069	18,406	16,817	15,654
Total net investment income	173,906	136,290	147,735	33,128	54,182
Total operating expenses	1,305	1,286	1,209	1,123	1,042
Increase in net assets for pension payments	187,902	152,609	168,101	53,439	71,760

* Return is calculated on the basis of FME rules (assets are not valued on daily basis)

Financial Indicators

Private Pension Funds	2021	2020	2019	2018	2017
Private pension fund - Securities division					
Net nominal return on investment *	16.9%	14.7%	18.7%	4.3%	7.6%
Net real return on investment *	11.5%	10.8%	15.6%	1.0%	5.7%
Net real return (five-year average)	8.8%	6.2%	6.1%	4.8%	5.9%
Number of active fund members	1,236	1,314	1,363	1,478	1,617
Number of pensioners	135	87	84	68	118
Securities division has the same investment strategy as the Common Division					
Private pension fund - Ævileið I division					
Net nominal return on investment *	17.4%	15.4%	12.9%	0.8%	0.6%
Net real return on investment *	12.0%	11.5%	10.0%	(2.4%)	(0.1%)
Number of active fund members	2,020	1,848	1,629	1,390	1,041
Number of pensioners	1	2	2	0	0
Investment securities					
Listed holdings in companies and funds	58.8%	64.9%	67.8%	100.0%	91.0%
Listed bonds	41.2%	35.1%	32.2%	0.0%	9.0%
Unlisted holdings in companies and funds	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Unlisted bonds	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Securities in Icelandic króna	72.9%	79.0%	75.1%	73.8%	68.5%
Securities in other currencies	27.1%	21.0%	24.9%	26.2%	31.5%
Private pension fund - Ævileið II division					
Net nominal return on investment *	10.7%	11.6%	11.1%	3.8%	0v8%
Net real return on investment *	5.6%	7.8%	8.2%	0.5%	0.1%
Number of active fund members	1,293	1,235	1,146	993	762
Number of pensioners	13	5	2	1	0
Investment securities					
Listed holdings in companies and funds	35.8%	44.5%	48.3%	100.0%	89.1%
Listed bonds	64.2%	55.5%	51.7%	0.0%	10.9%
Unlisted holdings in companies and funds	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Unlisted bonds	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Securities in Icelandic króna	85.7%	88.2%	84.7%	85.8%	80.7%
Securities in other currencies	14.3%	11.8%	15.3%	14.2%	19.3%
Private pension fund - Ævileið III division					
Net nominal return on investment *	1.7%	5.4%	5.8%	3.6%	1.2%
Net real return on investment *	-3.0%	1.8%	3.1%	0.3%	0.5%
Number of active fund members	673	731	775	576	454
Number of pensioners	21	16	17	3	0
Investment securities					
Listed holdings in companies and funds	22.1%	22.7%	24.2%	100.0%	88.9%
Listed bonds	77.9%	77.3%	75.8%	0.0%	11.1%
Unlisted holdings in companies and funds	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Unlisted bonds	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Securities in Icelandic króna	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
Securities in other currencies	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%

* Return is calculated on the basis of FME rules (assets are not valued on daily basis)

